

საქართველოს ფინანსთა მინისტრის

ბრძანება №429

2014 წლის 31 დეკემბერი

ქ. თბილისი

„საბიუჯეტო ორგანიზაციების ბუღალტრული აღრიცხვის და ფინანსური ანგარიშგების შესახებ“ ინსტრუქციის დამტკიცების თაობაზე

„ბუღალტრული აღრიცხვისა და ფინანსური ანგარიშგების აუდიტის შესახებ“ საქართველოს კანონისა და საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსის მე-14 მუხლის საფუძველზე, ვბრძანებ:

მუხლი 1

1. დამტკიცდეს ინსტრუქცია „საბიუჯეტო ორგანიზაციების ბუღალტრული აღრიცხვის და ფინანსური ანგარიშგების შესახებ“ თანდართულ დანართებთან ერთად.
2. ამ ბრძანების პირველ პუნქტში მითითებული ინსტრუქციით, 2015 წლის 1 იანვრიდან იხელმძღვანელონ სახელმწიფო ბიუჯეტის დაფინანსებაზე მყოფმა ორგანიზაციებმა, ამავე ბიუჯეტის დაფინანსებაზე მყოფმა „საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსით“ განსაზღვრულმა საჯარო სამართლის იურიდიულმა პირებმა და არასამეწარმეო (არაკომერციულმა) იურიდიულმა პირებმა.

3. მაკონტროლებელმა ერთეულებმა ამ ინსტრუქციით განსაზღვრული 2015 და შემდგომი წლების წლიური ფინანსური ანგარიშგებები წარუდგინონ საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სახაზინო სანსახურს მომდევნო წლის არაუგვიანეს 1 აპრილისა, ხოლო 1 ივლისის მდგომარეობით ბუღალტრული აღრიცხვის ინფორმაცია №1, №2, №3, №4, №5, №6, №7, №8, №9, №10, №11, №12 დანართი ფორმების სახით - იმავე წლის 1 აგვისტომდე, ხოლო კონტროლირებულმა ერთეულებმა - შემდგომ ორგანოებს, მათ მიერ დადგენილ ვადებში.

მუხლი 2

ეს ბრძანება ამოქმედდეს 2015 წლის 1 იანვრიდან.

ფინანსთა მინისტრი

ნოდარ ხადური

ინსტრუქცია

საბიუჯეტო ორგანიზაციების ბუღალტრული აღრიცხვის და ფინანსური ანგარიშგების შესახებ

თავი I. შესავალი

მუხლი 1. ინსტრუქციის მიზანი

1. ეს ინსტრუქცია მომზადებულია „ბუღალტრული აღრიცხვის და ფინანსური ანგარიშგების აუდიტის შესახებ“ საქართველოს კანონის საფუძველზე და განსაზღვრავს საბიუჯეტო ორგანიზაციების (შემდგომში - „ორგანიზაციების“) ბუღალტრული აღრიცხვისა და ფინანსური ანგარიშგების (შემდგომში „აღრიცხვა-ანგარიშგება“) მეთოდოლოგიურ საფუძველებს.

2. ინსტრუქციის მიზანია სახელმწიფო სახსრების სწორი და გამჭვირვალე აღრიცხვა-ანგარიშგების უზრუნველსაყოფად ორგანიზაციების ბუღალტრული აღრიცხვის, ანგარიშთა გეგმის და ფინანსური ანგარიშგების მომზადების და წარდგენის ერთიანი წესების, პირობების და ფორმების განსაზღვრა,

3. ორგანიზაციების ბუღალტრული აღრიცხვა და ფინანსური ანგარიშგება წარმოებს საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების საკასო და დარიცხვის მეთოდების ალტერნატიული მოდელის - მოდიფიცირებული საკასო მეთოდის საფუძველზე.

4. დარიცხვის მეთოდის შესაბამისი საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების (IPSAS) სრულ დანერგვამდე, ოპერაციების და სხვა მოვლენების განმარტება, აღიარება, შეფასება უნდა განხორციელდეს ამ ინსტრუქციის შესაბამისად.

5. მოდიფიცირებული საკასო მეთოდი განსაზღვრავს ეკონომიკური მოვლენების აღრიცხვას და ანგარიშგებაში ასახვას როგორც დარიცხვის, ასევე საკასო მეთოდის გამოყენებით, ბუღალტრული აღრიცხვის ძირითადი დაშვებების და პრინციპების, აღიარებისა და შეფასების კრიტერიუმების და საქართველოს საჯარო სექტორში აღიარებული კონცეფციების და სტანდარტების გამოყენებით.

6. მოდიფიცირებული საკასო მეთოდი უზრუნველყოფს საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების (IPSAS) შესაბამისად მომზადებული ფინანსური ანგარიშგებების თავსებადობას სახელმწიფო ფინანსების სტატისტიკის ეკვივალენტურ ანგარიშგებებთან.

7. სახელმწიფო ფინანსების სტატისტიკის 2001 წლის მეთოდოლოგიასთან (GFSM 2001) შეუსაბამობის შემთხვევაში, ფინანსური ანგარიშგების მიზნებისთვის, საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების (IPSAS) განსაზღვრებებს, კლასიფიკაციებს და მითითებებს ენიჭება უპირატესი მნიშვნელობა.

მუხლი 2. მოქმედების სფერო

1. წინამდებარე ინსტრუქციით უნდა იხელმძღვანელონ ორგანიზაციებმა როგორც ინდივიდუალური, ასევე, კონსოლიდირებული (ნაერთი) ფინანსური ანგარიშგების მოსამზადებლად.

2. ნებადართულია საერთაშორისო ხელშეკრულებებით განსაზღვრული პროექტების (მათ შორის, მოსამზადებელი ეტაპის) განმახორციელებელმა ორგანიზაციებმა ბუღალტრული აღრიცხვა

აწარმოონ საერთაშორისო სტანდარტების გამოყენებით, თუ აღნიშნული გათვალისწინებულია ხელშეკრულებით, ხოლო ფინანსური ანგარიშგება (საანგარიშგებო ვალუტაში) აწარმოონ და წარადგინონ ამ ინსტრუქციის შესაბამისად.

3. სახელმწიფო სექტორის ცალკეული კატეგორიების დაწესებულებებმა შესაძლებელია გამოიყენონ კერძო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის სტანდარტები, კანონმდებლობით განსაზღვრულ შემთხვევებში.

მუხლი 3. ტერმინთა განმარტებები

1. ამ ინსტრუქციაში გამოყენებული, საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2010 წლის 25 აგვისტოს №672 ბრძანებით დამტკიცებული „საქართველოს საბიუჯეტო კლასიფიკაციის“ და სხვა ტერმინები და ცნებები გამოიყენება იმ მნიშვნელობით, რა მნიშვნელობაც მათ აქვთ შესაბამის სფეროში, თუ ამ ინსტრუქციით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული.

2. ამ ინსტრუქციის მიზნებისათვის, ქვემოთ ჩამოთვლილ ტერმინებს აქვთ შემდეგი მნიშვნელობა:

ა) **ანგარიშგების თარიღი** – საანგარიშგებო პერიოდის საბოლოო თარიღი, რომელთანაც დაკავშირებულია ანგარიშგება.

ბ) **ანგარიშგების თარიღის შემდგომი არამაკორექტირებელი მოვლენები** – მოვლენები, რომლებიც მიგვანიშნებს იმ პირობებზე, რომლებიც წარმოიშვა ანგარიშგების თარიღის შემდგომ პერიოდში.

გ) **ანგარიშგების თარიღის შემდგომი მაკორექტირებელი მოვლენები** – მოვლენები, რომლებიც იძლევა მტკიცებულებებს ანგარიშგების თარიღისათვის არსებულ პირობებზე.

დ) **ანგარიშგების თარიღის შემდგომი მოვლენები** – ხელსაყრელი, ისე არახელსაყრელი მოვლენები, რომლებიც ხდება ანგარიშგების თარიღის შემდეგ და იმ თარიღამდე, როდესაც ხდება ფინანსური ანგარიშგების დამტკიცება.

ე) **ანგარიშები** – სახელმწიფო ხაზინის ერთიანი ანგარიში და ერთიანი სავალუტო ანგარიში საქართველოს ეროვნულ ბანკში, სახელმწიფო ხაზინის ანგარიშები კომერციულ ბანკებში, საბიუჯეტო ორგანიზაციების, საჯარო სამართლის იურიდიული პირების და არაკომერციული (არამომგებიანი) ერთეულების ანგარიშები კომერციულ ბანკებში.

ვ) **არაგაცვლითი ოპერაცია** – ოპერაცია, რომლის დროსაც ერთეული ან იღებს ღირებულებას მეორე ერთეულისგან მიახლოებითი ღირებულების უშუალოდ გაცემის გარეშე, ან გადასცემს სხვა მხარეს ღირებულებას, უშუალოდ მისგან მიახლოებითი ღირებულების მიღების გარეშე.

ზ) **არასაოპერაციო შემოსავლები** – შემოსავლები, რომლებიც ოპერაციის შედეგს არ წარმოადგენს.

თ) **არასაოპერაციო ხარჯები** – ხარჯები, რომლებიც ოპერაციის შედეგს არ წარმოადგენს.

ი) **არაფულადი მუხლი** – მუხლი, რომელიც არ არის ფულადი.

კ) **არსებითი შეცდომები** – მიმდინარე საანგარიშგებო პერიოდში გამოვლენილი ისეთი შეცდომები (გამოტოვება, დამახინჯება), რომ ერთი ან მეტი გასული პერიოდის ფინანსური ანგარიშგებები ვეღარ ჩაითვლება საიმედოდ ანგარიშგების შედგენის თარიღისათვის.

ლ) **აქტივი** – წარსული ეკონომიკური მოვლენის შედეგად ერთეულის მიერ მიღებული კონტროლირებადი რესურსი, რის საფუძველზეც მოსალოდნელია ორგანიზაციაში მომავალი ეკონომიკური სარგებლის ან მომსახურების პოტენციალის შემოსვლა.

მ) **ბარტერული ოპერაცია** – ორ ერთეულს შორის თანაბარი ღირებულების არაფულადი აქტივების ან მომსახურების გაცვლა.

ნ) **განსაკუთრებული მუხლები** – ისეთი მოვლენებისა და გარიგებების შედეგად წარმოქმნილი შემოსულობები და გადასახდელები, რომლებიც აშკარად განსხვავდება ორგანიზაციის ჩვეულებრივი საქმიანობისგან, რომელთა გამეორებას არ ექნება ხშირი და რეგულარული ხასიათი და რომლებიც ორგანიზაციის კონტროლის ან ზეგავლენის მიღმა რჩება.

ო) **გაცვლითი ოპერაცია** – ოპერაცია, რომლის დროსაც ერთი ერთეული მეორე ერთეულისთვის უზრუნველყოფს აქტივს/მომსახურებას ან ფარავს ვალდებულებას და სანაცვლოდ მეორე მხარეს უშუალოდ გადასცემს მიახლოებითი იგივე ღირებულებას (ძირითადად, საქონლის, მომსახურების ან აქტივის გამოყენების შესაძლებლობის სახით).

პ) გრძელვადიანი აქტივი/ვალდებულება - ყველა სხვა აქტივი/ვალდებულება, რომელიც არ არის მოკლევადიანი.

ჟ) დანახარჯ-მეთოდი - ინვესტიციის აღრიცხვის მეთოდი, როდესაც ინვესტიციის აღიარება ხდება თვითღირებულებით.

რ) დარიცხვის მეთოდი - ეკონომიკური მოვლენების აღიარება ხდება მათი მოხდენისთანავე, მიუხედავად იმისა, არის თუ არა გადახდილი/მიღებული ფულადი სახსრები ან მოხდება თუ არა მომავალში გადახდა/მიღება.

ს) დაფინანსება - საბიუჯეტო სახსრების გამოყოფის გზით, ორგანიზაციის უზრუნველყოფა აუცილებელი ფინანსური რესურსებით.

ტ) დეპოზიტები - ეროვნულ და უცხოურ ვალუტაში ორგანიზაციის ანგარიშებზე დროებით განთავსებული ფულადი შენატანები.

უ) ეკონომიკური ერთეული - სახელმწიფო ერთეულების (შემდგომში – ერთეულები) ჯგუფი, რომელიც შედგება ერთი მაკონტროლებელი და ერთი ან ერთზე მეტი კონტროლირებული ერთეულისაგან. წინამდებარე წესში გამოიყენება მხარჯავი დაწესებულების განსაზღვრისთვის, რომლის ვალდებულებას კონსოლიდირებული (ნაერთი) ანგარიშების მომზადებაზე განსაზღვრავს მოქმედი კანონმდებლობა.

ფ) ეკონომიკური მოვლენა - ოპერაცია და სხვა მოვლენა, რომელიც ასახავს ღირებულების შექმნას, გარდაქმნას, გაცვლას, გადაცემას ან ანულირებას.

ქ) ერთი დონის სახელმწიფო ერთეულები - ერთი დონის ბიუჯეტის დაფინანსებაზე მყოფი ერთეულები.

ღ) ერთობლივი კონტროლი - ეკონომიკური საქმიანობის კონტროლის უფლების განაწილება იურიდიული ძალის მქონე ხელშეკრულებით.

ყ) ერთობლივი საქმიანობა - ორი ან მეტი მონაწილე მხარის ვალდებულება, წარმართოს ერთობლივად კონტროლირებული საქმიანობა, სავალდებულო შეთანხმების საფუძველზე.

შ) ვადაგადაცეილებული დავალიანებები - წინა წლებში წარმოქმნილი ყველა სახის კრედიტორული დავალიანება, გარდა გრძელვადიანი ვალდებულებებისა.

ჩ) ვალდებულება - წარსული ეკონომიკური მოვლენის შედეგად წარმოქმნილი ვალდებულება, რომლის დაფარვა გამოიწვევს ეკონომიკური სარგებლის ან მომსახურების პოტენციალში განიკეთებული რესურსების გადინებას ერთეულიდან.

ც) ინდივიდუალური ფინანსური ანგარიშგება - ფინანსური ანგარიშგება, წარდგენილი კონტროლებული ერთეულის მიერ.

ძ) კაპიტალი - აქტივებისა და ვალდებულებების მთლიან თანხებს შორის სხვაობა.

წ) კაპიტალ-მეთოდი - ისეთი სააღრიცხვო მეთოდი, რომელიც გულისხმობს ინვესტიციის თავდაპირველ აღრიცხვას თვითღირებულებით, ხოლო შემდეგ მის კორექტირებას ინვესტირებული ერთეულის კაპიტალში არსებული ინვესტორის წილის შემენის შემდგომი ცვლილების შესაბამისად.

ჭ) კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგება - ეკონომიკური ერთეულის ანგარიშგება, რომელიც წარდგენილია როგორც ერთი ერთეულის ანგარიშგება.

ხ) კონტროლი - უფლებამოსილება მართოს სხვა ერთეულების ფინანსური და საოპერაციო პოლიტიკა, ფულადი ან სხვა სახის სარგებლის მიღების მიზნით.

ჯ) კონტროლირებული ერთეული - ერთეული რომელიც იმყოფება სხვა ერთეულის (მაკონტროლებელი ერთეულის) კონტროლის ქვეშ.

ჰ) მაკონტროლებელი ერთეული - ერთეული, რომელიც აკონტროლებს ერთ ან მეტ კონტროლირებულ ერთეულს.

ჰ)¹ მეკავშირე ერთეული - ერთეული, ამხანაგობის ტიპის არაკორპორაციული ერთეულის ჩათვლით, რომელზეც ინვესტორს გააჩნია მნიშვნელოვანი გავლენა და ამავე დროს იგი არ არის არც კონტროლირებული ერთეული, არც წილი ერთობლივ საქმიანობაში.

ჰ)² მესამე პირის გადახდები - უცხოური კრედიტებითა და გრანტებით განსახორციელებელი ინვესტიციური პროექტების ფარგლებში, დონორების მიერ ხაზინის ანგარიშების გაუვლელად პროექტის განმახორციელებლებზე თანხების გადარიცხვა.

3)³ მიმდინარე (სპოტ) გაცვლითი კურსი - ვალუტის გაცვლითი კურსი დაუყოვნებელი მიწოდებისას.

3)⁴ მოკლევადიანი აქტივი/ვალდებულება - საბიუჯეტო კლასიფიკაციით განსაზღვრული აქტივი/ვალდებულება, რომელთა გამოყენება(მოხმარება)/დაფარვა მოსალოდნელია ანგარიშგების თარიღიდან ერთი წლის განმავლობაში.

3)⁵ მომსახურების აღდგენითი ღირებულება - რეალურ ღირებულებასა და აქტივის გამოყენების ღირებულებას (აქტივის გამოყენების დარჩენილი პოტენციალის მიმდინარე დისკონტირებულ ღირებულებას) შორის უდიდესი.

3)⁶ მნიშვნელოვანი გავლენა - ინვესტორის მიერ ინვესტირებული ერთეულის ფინანსური და საოპერაციო პოლიტიკის გადაწყვეტილებების მიღებაში მონაწილეობის მიღების უფლება, რაც არ გულისხმობს ინვესტორის მიერ ამ პოლიტიკაზე კონტროლის ან ერთობლივი კონტროლის უფლებას.

3)⁷ მცირეფასიანი აქტივი - 500 ლარზე ნაკლები ღირებულების და ერთ წელზე მეტი ვადით, მრავალჯერადი გამოყენების ტექნიკა, ინვენტარი და მოწყობილობა.

3)⁸ ნაერთი (კრებსითი) დოკუმენტი - პირველადი დოკუმენტების ნაერთი, რომელიც ასახავს ეკონომიკური მოვლენის მოხდენის დამადასტურებელ მაგროვებელ ინფორმაციებს (მაგროვებელი და საანგარიშსწორებო უწყისები და სხვ.)

3)⁹ ნეტო (წმინდა) სარეალიზაციო ღირებულება - ჩვეულებრივი საქმიანობის ფარგლებში შეფასებით დადგენილი გასაყიდი ფასი, პროდუქციის დასრულებისათვის, გაყიდვის, გაცვლის და განაწილებისათვის შეფასებით დადგენილი საჭირო დანახარჯების გამოკლებით.

3)¹⁰ ოქროს წილი - ისეთი ტიპის აქციები, რომლებიც მფლობელს ისეთ განსაკუთრებულ უფლებამოსილებას ან უფლებებს ანიჭებს, რომელიც ზოგადად აღემატება მფლობელის საკუთრების წილიდან და მმართველობითი ორგანოს წარმომადგენლობიდან გამომდინარე უფლებებს.

3)¹¹ პირვანდელი ღირებულება - თანხა, რომლითაც აქტივი აისახება თავდაპირველად, მიღების და მის სამუშაო მდგომარეობაში მოყვანაზე გაწეული დანახარჯებით.

3)¹² პირველადი აღრიცხვის დოკუმენტი - ცალკეული ეკონომიკური მოვლენის მოხდენის ფაქტის დამადასტურებელი დოკუმენტი.

3)¹³ პროპორციული კონსოლიდაცია - ისეთი სააღრიცხვო მეთოდი, რომლის თანახმად სრულუფლებიანი მონაწილის წილი ერთობლივად კონტროლირებული ერთეულის აქტივებში, ვალდებულებებში, შემოსავალსა და ხარჯებში გაერთიანებულია სრულუფლებიანი მონაწილის კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების მსგავს მუხლში ან წარდგენილია ცალკე მუხლად - სრულუფლებიანი მონაწილის კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებაში.

3)¹⁴ რეტროსპექტული გადაანგარიშება - ფინანსური ანგარიშგების ელემენტების აღიარების, შეფასებისა და განმარტებითი შენიშვნების იმგვარად შესწორება, თითქოს წინა პერიოდის შეცდომები არც დაშვებულია.

3)¹⁵ რეტროსპექტული გამოყენება - ოპერაციების, სხვა მოვლენებისა და პირობების მიმართ ახალი სააღრიცხვო პოლიტიკის იმგვარი გამოყენება, თითქოს ეს პოლიტიკა ყოველთვის გამოიყენებოდა.

3)¹⁶ საანგარიშგებო ვალუტა - ვალუტა, რომელშიც ხდება ანგარიშგების წარდგენა.

3)¹⁷ საანგარიშგებო პერიოდი - პერიოდი, რომლისთვისაც მზადდება ანგარიშგება.

3)¹⁸ სააღრიცხვო პოლიტიკა - ერთეულის მიერ ანგარიშგების მომზადებისა და წარდგენის დროს გამოყენებული გარკვეული პრინციპების, საფუძვლების, დაშვებების, წესებისა და პრაქტიკული მეთოდების ერთობლიობა.

3)¹⁹ საბალანსო ღირებულება - თანხა, რომლითაც აქტივი/ვალდებულება ასახულია ფინანსური მდგომარეობის შესახებ ანგარიშგებაში პირვანდელი/შემდგომის ღირებულების შემდგომი კორექტირებების (ცვეთის, გადაფასების და ა. შ) გათვალისწინებით.

3)²⁰ საბოლოო სავალუტო კურსი - ანგარიშგების თარიღისათვის არსებული სპოტ გაცვლითი კურსი.

3)²¹ სავალუტო კურსი - ორი ვალუტის ერთიმეორეზე გაცვლის კოეფიციენტი.

3)²² საინვესტიციო საქმიანობა - გრძელვადიანი აქტივებისა და სხვა ინვესტიციების შეძენა და რეალიზაცია, რომლებსაც არ მოიცავს ფულადი სახსრების ეკვივალენტებს.

3)²³ **საკასო მეთოდი** - ბუღალტრული აღრიცხვის მეთოდი, როცა ეკონომიკური მოვლენა აისახება მხოლოდ მაშინ, როცა ხდება ფულადი სახსრების მიღება ან გადახდა.

3)²⁴ **საკუთარი კაპიტალი** - ეკონომიკური საქმიანობით მიღებული აქტივების ღირებულებასა და ეკონომიკური საქმიანობით წარმოქმნილ ვალდებულებების ღირებულებას შორის სხვაობა.

3)²⁵ **საკუთარი სახსრებით კაპიტალის შექმნა** - არაფინანსური აქტივების წარმოება საკუთარი მოხმარებისათვის.

3)²⁶ **საკურსო სხვაობა** - სხვაობა, რომელიც მიიღება ერთი ვალუტის მოცემული რაოდენობის ერთეულების გადაანგარიშებისას სხვა ვალუტაში, სხვადასხვა გაცვლითი კურსის გამოყენებით.

3)²⁷ **სამუშაო ვალუტა** - ძირითადი ეკონომიკური გარემოს ვალუტა, რომელშიც ერთეული ეწევა საქმიანობას.

3)²⁸ **საოპერაციო საქმიანობა** - ორგანიზაციის მიმდინარე საქმიანობა, რომელიც დაკავშირებულია მის ძირითად საქმიანობასთან.

3)²⁹ **საფინანსო საქმიანობა** - ფინანსურ აქტივებთან და ვალდებულებებთან დაკავშირებით განხორციელებული საქმიანობა, რომლის შედეგად რაოდენობრივად და სტრუქტურულად იცვლება ერთეულის კაპიტალი და ნასესხები საშუალებები.

3)³⁰ **სრულუფლებიანი მონაწილე** - ერთობლივი საქმიანობის მონაწილე მხარე, რომელსაც აქვს ერთობლივი კონტროლის უფლება ერთობლივ საქმიანობაზე.

3)³¹ **სხვადასხვა დონის სახელმწიფო ერთეულები** - სხვადასხვა დონის ბიუჯეტების დაფინანსებაზე მყოფი ერთეულები.

3)³² **უმცირესობის წილი** - კონტროლირებული ერთეულის ნამეტისა და დეფიციტის და კაპიტალის ის ნაწილი, რომელიც წარმოადგენს კონტროლირებული ერთეულის კაპიტალის წილს, რომელიც პირდაპირ ან არაპირდაპირ არ ეკუთვნის მაკონტროლებელ ერთეულს.

3)³³ **უცხოური ერთეული** - ერთეული, რომელიც არის კონტროლირებული ერთეული, მოკავშირე ერთეული, ერთობლივი საქმიანობა, ან ანგარიშშეგები ერთეულის ფილიალი, რომლის საქმიანობაც დაფუძნებულია ან ხორციელდება ანგარიშშეგები ერთეულის ქვეყნიდან ან ვალუტიდან განსხვავებულ ქვეყანაში ან ვალუტაში.

3)³⁴ **უცხოური ვალუტა** - ნებისმიერი ვალუტა, რომელიც განსხვავდება ერთეულის სამუშაო ვალუტისგან.

3)³⁵ **ფინანსური ანგარიშგება** - ორგანიზაციის ფინანსური მდგომარეობის და მისი საქმიანობის შედეგების სტრუქტურირებული ასახვა დროის განსაზღვრული მომენტისათვის.

3)³⁶ **ფინანსური აქტივების წმინდა მიღება, გარდა ფულადი სახსრებისა** - ფინანსური აქტივების გასვლით (გარდა ფულადი სახსრებისა) წარმოქმნილ შემოსულობასა და ფინანსური აქტივების მიღებით (გარდა ფულადი სახსრებისა) წარმოქმნილი გასავლებს შორის სხვაობა.

3)³⁷ **ფინანსური ინსტრუმენტი** - ნებისმიერი ხელშეკრულება, რომელიც წარმოშობს როგორც ერთი ერთეულის ფინანსურ აქტივს, ასევე მეორე ერთეულის ფინანსურ ვალდებულებას, ან წილობრივ ინსტრუმენტს.

3)³⁸ **ფინანსური მდგომარეობის შესახებ ანგარიშგება (ბალანსი)** - ფინანსური ანგარიშგების ნაწილი, რომელიც მოიცავს ფინანსური აქტივების, არაფინანსური აქტივების, ვალდებულებებისა და კაპიტალის მონაცემებს ანგარიშგების თარიღისათვის.

3)³⁹ **ფულად სახსრებზე კონტროლი** - ორგანიზაციის უფლება გამოიყენოს ფულადი სახსრები დამატებითი შემოსულობების მიღების მიზნით ან საკუთარი მიზნებისთვის, სხვა ფორმით მიიღოს მისგან ეკონომიკური სარგებელი და შესაძლებლობა არ დაუშვას ან არეგულიროს სხვა ერთეულების წვდომა ფულად სახსრებზე.

3)⁴⁰ **ფულადი მუხლი** - არსებული ვალუტის ერთეული, ასევე მისაღები ან გადასახდელი აქტივები და ვალდებულებები, რომლებიც გამოხატულია ვალუტის ერთეულის ფიქსირებული ან განსაზღვრადი რაოდენობით.

3)⁴¹ **ფულადი სახსრები** - ნაღდი ფული, ანგარიშებზე არსებული ნაშთები და დეპოზიტები ეროვნულ და უცხოურ ვალუტებში, ასევე, ფულადი ექვივალენტების სახით არსებული

მოკლევადიანი, მაღალლიკვიდური ინვესტიციები, რომლებიც დაუბრკოლებლად გადაიცვლება ფულადი სახსრების წინასწარ ცნობილ ოდენობაზე და რომელთა ღირებულების შეცვლის რისკი უმნიშვნელოა.

3)⁴² **ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშება** - ფინანსური ანგარიშგების ნაწილი, საანგარიშგებო პერიოდში ფულადი სახსრების წყაროების და გამოყენების შესახებ.

3)⁴³ **ფულადი სახსრების ნაკადები** - ფულადი სახსრების შემოძინება/გადინება.

3)⁴⁴ **ფულადი სახსრების ნაშთის წმინდა ცვლილება** - ფულადი სახსრების პროფიციტს/დეფიციტს დამატებული დაფინანსებით მიღებული ფულადი სახსრები.

3)⁴⁵ **ფულადი სახსრების პროფიციტი/დეფიციტი** - წმინდა ფულად სახსრებს საოპერაციო საქმიანობიდან დამატებული წმინდა ფულადი სახსრები არაფინანსურ აქტივებში განთავსებული ინვესტიციებიდან (დადებითი ნიშნით “პროფიციტი”, უარყოფითი ნიშნით “დეფიციტი”).

3)⁴⁶ **ძირითადი ეკონომიკური გარემო** - გარემო, რომელშიც ერთეული ფუნქციონირებს, წარმოქმნის და ხარჯავს ფულად სახსრებს.

3)⁴⁷ **წილობრივი ინსტრუმენტი** - ნებისმიერი ხელშეკრულება, რომელიც ადასტურებს ერთეულის აქტივებში ყველა მისი ვალდებულების გამოქვითვის შემდეგ დარჩენილი წილის საკუთრების უფლებას.

3)⁴⁸ **წმინდა ვალდებულების წარმოქმნა** - ვალდებულების წარმოქმნით მიღებულ ფულად სახსრებს მიწის ვალდებულების დაფარვით გამოწვეული გასაღები.

3)⁴⁹ **წმინდა ფულადი სახსრები არაფინანსურ აქტივებში განთავსებული ინვესტიციებიდან** - არაფინანსური აქტივების (გარდა სხვა მატერიალური მარაგებისა) რეალიზაციით მიღებულ ფულადი სახსრების შემოსულობებსა და არაფინანსური აქტივების (გარდა სხვა მატერიალური მარაგების) შეძენაზე გადახდილ ფულადი სახსრების გასაღებს შორის სხვაობა.

3)⁵⁰ **წმინდა ფულადი სახსრები საოპერაციო საქმიანობიდან** - საოპერაციო საქმიანობის შედეგად ფულადი სახსრების შემოსავლებიდან, ამავე საქმიანობისათვის ფულადი სახსრების ხარჯების გამოკლების შემდეგ დარჩენილი თანხა - საოპერაციო სალდო.

3)⁵¹ **წმინდა ფულადი სახსრები ფინანსური საქმიანობიდან** - ფინანსური აქტივების წმინდა მიღებით ფულადი სახსრების შემოსულობებსა და წმინდა ვალდებულების წარმოქმნით მიღებულ ფულადი სახსრების შემოსულობების ჯამი.

3)⁵² **წმინდა ღირებულება** - ეკონომიკური საქმიანობით მიღებული აქტივების გარდა, ყველა აქტივის მთლიან ღირებულებასა და ეკონომიკური საქმიანობით წარმოქმნილი ვალდებულებების გარდა, ყველა ვალდებულების მთლიან ღირებულებას შორის სხვაობა.

თავი II

ზოგადი დებულებები

მუხლი 4. აღრიცხვის და ანგარიშგების ორგანიზება

1. ორგანიზაციები ბუღალტრულ აღრიცხვას და ფინანსურ ანგარიშგებას აწარმოებენ ქალაქში ან ელექტრონული საინფორმაციო სისტემების მეშვეობით, ამ ინსტრუქციით განსაზღვრული მეთოდოლოგიის, ანგარიშთა გეგმისა და ანგარიშგების ფორმების მიხედვით.

2. ორგანიზაციებში, სადაც მოქმედებს ელექტრონული დოკუმენტბრუნვის სისტემა, მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად, უფლებამოსილი პირის მიერ სისტემაში შექმნილ დოკუმენტს/განხორციელებულ ქმედებას, მისთვის გადაცემული სააუთენტიფიკაციო მონაცემების საშუალებით, აქვს ისეთივე იურიდიული ძალა, როგორც მატერიალურ დოკუმენტს/მატერიალურ დოკუმენტზე განხორციელებულ ქმედებას.

3. ბუღალტრულ აღრიცხვასა და ფინანსურ ანგარიშგებაში გამოყენებულ დოკუმენტებში მოცემული ინფორმაცია უნდა შეესაბამებოდეს საქართველოს ფინანსთა მინისტრის ბრძანებით განსაზღვრულ საბიუჯეტო ორგანიზაციების პირველადი საბუღალტრო დოკუმენტების და სააღრიცხვო რეგისტრების ფორმების მონაცემებს.

4. ბუღალტრული აღრიცხვისა და ფინანსური ანგარიშგების ერთიანი მეთოდოლოგიის დახვეწის მიზნით, ორგანიზაციებს უფლება აქვთ მოამზადონ რეკომენდაციები მოქმედ ნორმატიულ აქტებში ცვლილებების შესატანად და წარადგინონ ფინანსთა სამინისტროში დასამტკიცებლად.

5. ეკონომიკური მოვლენების ამსახველ ბუღალტრული აღრიცხვის დოკუმენტებს ხელს აწერენ ორგანიზაციის ხელმძღვანელი (უფლებამოსილი პირი) და ბუღალტერი, ან მათი შემცვლელი პირები. ბანკის ჩეკებს, სალაროს გასავლის ორდერებსა და შრომის ანაზღაურების საანგარიშსწორებო-საგადამხდელო უწყისებს ხელს აწერენ ორგანიზაციის ხელმძღვანელი, ბუღალტერი და მოლარე ან მათი შემცვლელი პირები (საბანკო დაწესებულებებში გახსნილ მომუშავეთა სახელფასო პირად ანგარიშებზე გადარიცხვისას – ორგანიზაციის ხელმძღვანელი და ბუღალტერი), ხოლო სალაროს შემოსავლის ორდერებს – ბუღალტერი და მოლარე.

6. სალაროს ოპერაციების დოკუმენტური გაფორმება და აღრიცხვა ხორციელდება საქართველოს ფინანსთა მინისტრის ბრძანებით დამტკიცებული სალაროს ორგანიზებისა და ოპერაციების წარმოების წესის საფუძველზე.

7. ორგანიზაციაში საბუღალტრო სამსახურის (ბუღალტერიის) არარსებობის შემთხვევაში, შესაძლებელია ორგანიზაციის მიერ ბუღალტრული აღრიცხვის წარმოება და ანგარიშგების შედგენა განხორციელდეს დაქირავებული ბუღალტრის შრომის გამოყენებით ან სხვა კომპეტენტური პირის მომსახურებით., ხოლო საბუღალტრო დოკუმენტებზე ხელმოწერა - მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად, ხელშეკრულებით განსაზღვრული პირების მიერ.

8. პირს, რომელზეც დაკისრებულია ბუღალტრული აღრიცხვის წარმოება ან პირს, რომელთანაც გაფორმებულია ხელშეკრულება მომსახურების გაწევაზე (შეთანხმება უფლებამოსილების გადაცემაზე) ბუღალტრული აღრიცხვის წარმოების თაობაზე, არ ეკისრება პასუხისმგებლობა სხვა პირების მიერ შედგენილი პირველადი აღრიცხვის დოკუმენტების სამეურნეო მოვლენის ფაქტთან შესაბამისობაზე.

9. ორგანიზაციაში ბუღალტრული აღრიცხვის წარმოებაზე პასუხისმგებელია ორგანიზაციის ხელმძღვანელი.

10. ორგანიზაციაში ბუღალტრულ აღრიცხვას აწარმოებს საბუღალტრო სამსახური (ბუღალტერია).

11. ფინანსური ანგარიშგების მომზადებაზე პასუხისმგებლობა ეკისრება საბუღალტრო სამსახურს, ხოლო დამტკიცებაზე და დანიშნულებით წარდგენაზე - ორგანიზაციის ხელმძღვანელს.

12. საბუღალტრო სამსახურის (ბუღალტერიის) ხელმძღვანელი (შედგომში – ბუღალტერი) განსაზღვრავს საბუღალტრო სამსახურის მომუშავეთა ფუნქციებს, კოორდინაციას უწევს მათ მუშაობას და ხელმძღვანელობს ორგანიზაციის აღრიცხვა-ანგარიშგების წარმოებას.

13. მთავარი ბუღალტრის მიერ დაკავებული თანამდებობის დატოვების შემთხვევაში, ბუღალტრული აღრიცხვისა და ფინანსური ანგარიშგების დოკუმენტების გადაცემა უნდა მოხდეს მთავარი ბუღალტრის თანამდებობაზე დანიშნული პირისათვის, ხოლო ამ უკანასკნელის არარსებობის შემთხვევაში - თანამშრომელზე, რომელიც მოვალეობის შემსრულებლად არის დანიშნული ორგანიზაციის ხელმძღვანელის ბრძანებით, მიღება/ჩაბარების აქტის საფუძველზე.

მუხლი 5. საბუღალტრო სამსახურის (ბუღალტერიის) ფუნქციები

1. საბუღალტრო სამსახურის (ბუღალტერიის) ფუნქციებია:

ა) ბუღალტრული აღრიცხვის და ფინანსური ანგარიშგების ორგანიზება მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად;

ბ) კონტროლი ფულადი სახსრებისა და მატერიალურ ფასეულობათა მიზნობრივი დანიშნულებით გამოყენებაზე, საქართველოს ფინანსთა მინისტრის ბრძანებით დამტკიცებული საბიუჯეტო კლასიფიკაციის და სახელმწიფო ბიუჯეტის კანონით გათვალისწინებული პროგრამული კლასიფიკაციის მოთხოვნების დაცვით;

გ) კონტროლი ეკონომიკური მოვლენების შესახებ პირველადი დოკუმენტების დროულ და მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად გაფორმებაზე;

დ) ეკონომიკური მოვლენების აღრიცხვა ბიუჯეტიდან მიღებული და კანონმდებლობით განსაზღვრული დაფინანსების სხვა წყაროების მიხედვით;

ე) მომუშავეთა შრომის ანაზღაურების და სხვა გასაცემლების დროული დარიცხვა და კონტროლი გაცემაზე;

ვ) იურიდიულ და ფიზიკურ პირებთან ანგარიშსწორებათა სრული და დროული აღრიცხვა;

ზ) არაფინანსური და ფინანსური აქტივებისა (ვალდებულებების) და სხვა დებიტორული (კრედიტორული) დავალიანებების ინვენტარიზაციაში მონაწილეობა და ინვენტარიზაციის შედეგების აღრიცხვაში ასახვა;

თ) დამტკიცებული ფორმით ფინანსური ნგარიშგების დადგენილ ვადებში შედგენა;

ი) ბუღალტრული აღრიცხვის მატერიალური/ელექტრონული ფორმის დოკუმენტების დადგენილი წესით შენახვა და არქივში ჩაბარება;

კ) კანონმდებლობით განსაზღვრული სხვა ფუნქციები.

2. საბუღალტრო სამსახურის (ბუღალტერიის) მოთხოვნა დადგენილი ფორმით და წესით დოკუმენტების (მათ შორის, ელექტრონული ფორმის) და ცნობების ბუღალტერიაში წარდგენაზე, სავალდებულოა ორგანიზაციის ყველა სტრუქტურისა და მომუშავისათვის.

მუხლი 6. სინთეზური და ანალიზური აღრიცხვა

1. ორგანიზაციები სინთეზურ და ანალიზურ აღრიცხვას აწარმოებენ ქალაქის ფორმით ან ელექტრონულად, ბუღალტრული აღრიცხვისა და ანგარიშგების ერთიანი მეთოდოლოგიური პრინციპების დაცვით.

2. დოკუმენტები, შემოწმების და მიღების შემდეგ, სისტემატიზირდება და ქრონოლოგიური თანმიმდევრობით აისახება თითოეული ანგარიშისთვის გახსნილ მემორიალურ ორდერებში/სხვა ფორმებში ან ელექტრონულად შემუშავებულ ფორმებში (შემდგომში „მემორიალური ორდერი“) ბუღალტრული აღრიცხვისა და ანგარიშგების ერთიანი მეთოდოლოგიური პრინციპების დაცვით.

3. მემორიალურ ორდერში ანგარიშთა კორესპონდენცია ჩაიწერება ეკონომიკური მოვლენის შინაარსის მიხედვით, მარტივი ან რთული გატარების სახით.

4. მემორიალურ ორდერებს ხელს აწერენ ბუღალტერი (ან მისი შემცვლელი პირი) და შემსრულებელი.

5. თვის გასვლის შემდეგ ყველა მემორიალური ორდერი შესაბამის დოკუმენტებთან ერთად დალაგდება ქრონოლოგიური თანმიმდევრობით და აიკონძება. ყდაზე დაეწერება: ორგანიზაციის სრული დასახელება, საანგარიშგებო პერიოდი (წელი და თვე), მემორიალური ორდერების საწყისი და საბოლოო ნომრები, ხოლო ორგანიზაციებში, სადაც მოქმედებს ელექტრონული საინფორმაციო სისტემები, აღნიშნული ინფორმაცია და დოკუმენტები ელექტრონული ფორმით აისახება და ინახება საინფორმაციო ბაზაში.

6. მემორიალური ორდერის ჩანაწერები თავს იყრის მაგროვებელ უწყისებში, ქრონოლოგიური თანმიმდევრობით.

7. იმ ორგანიზაციებში, სადაც ეკონომიკური მოვლენების მოცულობა მცირეა ან ბუღალტრული აღრიცხვა ორგანიზებულია სხვა ფორმით, დასაშვებია ორგანიზაციის მიერ არ იქნეს გამოყენებული მაგროვებელი უწყისები.

8. მაგროვებელი უწყისებიდან მონაცემები გადაიტანება სინთეზური აღრიცხვის ძირითად რეგისტრში – „მთავარ წიგნში“, ანგარიშთა გეგმის შესაბამისად.

9. „მთავარი წიგნი“ იხსნება ყოველი წლის დასაწყისში გასული წლის საბოლოო ნაშთების – საწყისი ნაშთების სახით გადმოტანით.

10. ანალიზური აღრიცხვა წარმოებს ელექტრონულ ან ქალაქის რეგისტრებში (ჟურნალები, ბარათები და სხვ.).

11. ქალაქის ფორმით აღრიცხვის წარმოებისას, ჩანაწერის გაკეთებამდე ინომრება ყველა გვერდი (ფურცელი). ყოველ ჟურნალს დაეწერება ორგანიზაციის დასახელება და წელი, რომლისთვისაც გახსნილია ჟურნალი.

12. ბარათები ინახება კარტოთეკებში, რომლებშიც ისინი ლაგდება ანგარიშებისა და მატერიალურად პასუხისმგებელი პირების მიხედვით (თუ სააღრიცხვო პოლიტიკით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული).

13. მატერიალურად პასუხისმგებელ პირებთან დადგენილი წესით იდება წერილობითი ხელშეკრულება სრული მატერიალური პასუხისმგებლობის შესახებ.

14. სინთეზური და ანალიზური აღრიცხვის ჩანაწერების სისწორის კონტროლის მიზნით, ყოველთვიურად დგება ბრუნვათა უწყისები ანალიზური ანგარიშების ყოველი ჯგუფისათვის და ბრუნვათა უწყისების ანალიზურ ანგარიშებზე ბრუნვები და ნაშთები უდარდება „მთავარი წიგნის“ შესაბამისი ანგარიშების ნაშთებს.

მუხლი 7. არქივი

1. ბუღალტრული აღრიცხვის დოკუმენტები ორგანიზაციის არქივს ბარდება დადგენილი წესის შესაბამისად.

2. ბუღალტრული აღრიცხვის დოკუმენტები არქივში გადაცემამდე უნდა ინახებოდეს საბუღალტრო სამსახურში (ბუღალტერიაში) კონკრეტულ პირთა პასუხისმგებლობის ქვეშ, თუ ორგანიზაციაში არ მოქმედებს ელექტრონული დოკუმენტბრუნვის სისტემა, ხოლო ელექტრონული დოკუმენტბრუნვის სისტემის არსებობის შემთხვევაში – ორგანიზაციაში დადგენილი წესის შესაბამისად.

3. პირველადი აღრიცხვის დოკუმენტების (ან სხვა ბუღალტრული დოკუმენტების) დაკარგვის ან განადგურების შემთხვევაში, ორგანიზაციის ხელმძღვანელის გადაწყვეტილების საფუძველზე იქმნება დაკარგვის ან განადგურების მიზეზების შემსწავლელი კომისია. საჭიროების შემთხვევაში, კომისიის მუშაობაში მონაწილეობის მისაღებად შესაძლებელია სხვა ორგანიზაციათა წარმომადგენლების მოწვევა. კომისიის მუშაობის შედეგები ფორმდება აქტით, რომელიც მტკიცდება ორგანიზაციის ხელმძღვანელის მიერ.

4. ორგანიზაციის არქივში ბუღალტრული დოკუმენტების შენახვის კანონმდებლობით დადგენილი ვადის გასვლის შემდეგ, დოკუმენტები ბარდება საქართველოს ეროვნულ არქივს.

თავი III

სტრუქტურული საფუძვლები

მუხლი 8. ანგარიშთა გეგმა

1. ბუღალტრული ანგარიშთა გეგმის სტრუქტურა მომზადებულია საბიუჯეტო კლასიფიკაციის შესაბამისად და დაჯგუფებულია აქტივების/ვალდებულებების ვადიანობის (მოკლევადიანის/გრძელვადიანის) მიხედვით და ლიკვიდობის მაჩვენებლის გათვალისწინებით, საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების (IPSAS) შესაბამისად.

2. ინსტრუქცია განმარტავს თითოეულ ბუღალტრულ ანგარიშს, მის დანიშნულებას და განაზოგადებს ანგარიშზე აღრიცხული მოვლენის ეკონომიკურ შინაარსს.

3. ორგანიზაციებს, ერთიანი მეთოდოლოგიისა და მოქმედ კანონმდებლობასთან შესაბამისობის დაცვით, სააღრიცხვო პოლიტიკის ფარგლებში უფლება აქვთ ბუღალტრული ანგარიშთა გეგმის საფუძველზე შეიმუშაონ და დაამტკიცონ სამუშაო ანგარიშთა გეგმები. ამასთან, მიზანშეწონილობის შემთხვევაში, კონტროლირებულმა ერთეულმა დასაშვებია გამოიყენოს მაკონტროლებელი ერთეულის მიერ შემუშავებული სამუშაო ანგარიშთა გეგმა.

მუხლი 9. სააღრიცხვო სისტემა

1. ამ ინსტრუქციით განსაზღვრულ სააღრიცხვო სისტემაში, ეკონომიკური მოვლენების

აღრიცხვისათვის გამოიყენება ორმაგი ჩაწერის მეთოდი.

2. ეკონომიკური მოვლენების აღრიცხვა ხდება როგორც დარიცხვის, ასევე საკასო მეთოდის გამოყენებით.

3. ეკონომიკური მოვლენები, რომლებიც გავლენას ახდენენ ორგანიზაციის ფინანსურ მდგომარეობაზე და შედეგებზე, კლასიფიცირდება ოპერაციებად და სხვა მოვლენებად.

4. ბუღალტრულ ანგარიშებზე ჩანაწერების შეტანის საფუძველს წარმოადგენს პირველადი აღრიცხვის დოკუმენტი, რომელიც ასახავს ეკონომიკური მოვლენის მოხდენის ფაქტს.

5. პირველადი აღრიცხვის დოკუმენტები შედგენილ უნდა იქნეს ეკონომიკური მოვლენების მოხდენის მომენტში, ხოლო, თუ ეს შეუძლებელია, უშუალოდ მისი დამთავრებისთანავე და აღრიცხვაში ასახვის მიზნით, ბუღალტერიას უნდა გადაეცეს არა უგვიანეს მომდევნო სამუშაო დღისა, თუ ორგანიზაციის მიერ სააღრიცხვო პოლიტიკით სხვა ვადა (პირველადი ან ნაერთი (კრებსითი) დოკუმენტების ჩაბარების) არ არის დადგენილი.

6. იმ შემთხვევაში, როდესაც ორგანიზაციაში მოქმედებს ელექტრონული დოკუმენტბრუნვის სისტემა, ბუღალტრული დოკუმენტების ელექტრონული ფორმით მიღების და გასვლის დრო განისაზღვრება მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.

7. დოკუმენტი ელექტრონული ფორმით, მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად, მიიჩნევა მატერიალური დოკუმენტის თანაბარი იურიდიული ძალის მქონედ.

8. პირველად დოკუმენტებში აღინიშნება შემდეგი რეკვიზიტები: დოკუმენტის (ფორმის) დასახელება, მისი შედგენის თარიღი, ეკონომიკური მოვლენის შინაარსი, ზომის ერთეული (თუ გააჩნია გაზომვის ფიზიკური ერთეული, რომელთანაც შესაძლებელია ფასების დაკავშირება), რაოდენობა, ფასი, თანხა, ეკონომიკური მოვლენის განმარტებული ან/და დოკუმენტების სწორად გაფორმებისათვის პასუხისმგებელ თანამდებობის პირთა ხელმოწერები, აგრეთვე სხვა მონაცემები, რომლებიც გამომდინარეობს მოვლენის შინაარსიდან და მონაცემების დამუშავების ტექნოლოგიის თავისებურებებიდან.

9. ბუღალტერიაში შემოსული პირველადი აღრიცხვის დოკუმენტები ექვემდებარება აუცილებელ შემოწმებას როგორც ფორმისა (დოკუმენტის სისრულე და გაფორმების სისწორე, რეკვიზიტების შევსება) და შინაარსის მიხედვით (სამეურნეო ოპერაციის კანონიერება, საბიუჯეტო კლასიფიკაციასთან შესაბამისობა, ცალკეული მაჩვენებლების ლოგიკური და არითმეტიკული სიზუსტე).

10. დოკუმენტებში ასახული მონაცემების უტყუარობისათვის, აგრეთვე პირველადი დოკუმენტების თავისდროული და ხარისხიანი შედგენისათვის, პასუხს აგებენ ამ დოკუმენტის შემდგენნი და ხელის მომწერი პირები.

11. ოპერაციები და სხვა მოვლენები ბუღალტრულ ჩანაწერებში აღირიცხება პირველად დოკუმენტებში მითითებული ეკონომიკური მოვლენის მოხდენის თარიღით, ხოლო მიეკუთვნება იმ პერიოდის ანგარიშგებას, როდესაც მოვლენას ჰქონდა ადგილი.

12. საქართველოს საბიუჯეტო კლასიფიკაციით განსაზღვრული კომუნალური მომსახურების და მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად სხვა უწყვეტი მომსახურების შესყიდვისას დასაშვებია ოპერაციების და სხვა მოვლენების ბუღალტრულ ჩანაწერებში აღრიცხვა პირველადი დოკუმენტების ორგანიზაციაში წარდგენის თარიღით და მიკუთვნება იმ პერიოდის ანგარიშგებისათვის, რომელ პერიოდშიც მოხდა მისი წარდგენა.

13. ოპერაცია წარმოადგენს როგორც ურთიერთშეთანხმების (ერთეულებს შორის ურთიერთშეთანხმების პირობების წინასწარ გაცნობისა და თანხმობის) საფუძველზე ორ ერთეულს შორის ურთიერთმოქმედებას, ასევე მოქმედებას ცალკეული ერთეულის შიგნით.

14. ურთიერთშეთანხმება არ ითვალისწინებს ორივე ერთეულის ოპერაციაში ნებაყოფლობითი მონაწილეობის აუცილებლობას. სავალდებულო ხასიათის ქმედებები, რომლებიც აუცილებელია (სასამართლო ან ადმინისტრაციული) გადაწყვეტილებების შესასრულებლად, მიუხედავად იმისა, არის თუ არა ნებაყოფლობითი, წარმოადგენს ოპერაციას.

15. ქმედება, იმ შემთხვევაში, როდესაც ერთი და იგივე ერთეული მოქმედებს ორ განსხვავებულ

ასპექტში, განიხილება შიდა ოპერაციად.

16. ოპერაციები კლასიფიცირდება გაცვლით და არაგაცვლით ოპერაციებად.

17. ოპერაციები იყოფა ფულად და არაფულად ოპერაციებად.

18. ფულადია ოპერაცია, რომლის შედეგად ორგანიზაციაში მოსალოდნელია ფულადი სახსრების შემოდიდება ან გადინება.

19. ფულადი ოპერაციების გარდა, ყველა დანარჩენი ოპერაცია წარმოადგენს არაფულადს.

20. არაფულადი ოპერაციები სააღრიცხვო სისტემაში აისახება ღირებულებითი მაჩვენებლით.

21. არაფულადი ფორმით გადახდებია ვალდებულების დაფარვის მიზნით, გადახდის განხორციელება საქონლის, მომსახურების ან აქტივების (გარდა ფულადი სახსრებისა) მიწოდებით.

22. იმ შემთხვევაში, როცა ოპერაცია აღრიცხვაში არ აისახება ისე, როგორც ხორციელდება, აღრიცხვის მიზნებისთვის გამოიყენება მოდიფიცირების სახეები: პირობითი გადამისამართება, დანაწევრება და გადანაწილება.

23. პირობითი გადამისამართება ხდება მაშინ, როდესაც ერთეული, რომელიც წარმოადგენს ოპერაციის ერთ-ერთ მხარეს, ადმინისტრაციული მექანიზმების გამო არ ფიგურირებს ფაქტობრივ სააღრიცხვო ჩანაწერებში.

24. დანაწევრება წარმოადგენს მოცემულ სააღრიცხვო სისტემაში ასახვის მიზნით ოპერაციის დაშლას ორ ან მეტ ოპერაციად, რომელიც ოპერაციაში მონაწილე მხარეების მიერ განიხილება როგორც ერთი ოპერაცია.

25. გადანაწილება ხდება იმ შემთხვევაში, როცა სახელმწიფო ერთეული გამოდის მეორე ერთეულის აგენტის როლში. შემოსულობების ამკრეფი ერთეულის მიერ ნაწილი თანხის დაკავების შემთხვევაში, დაკავებული თანხა აისახება როგორც შემოსულობების ამკრეფი ერთეულის მიერ მომსახურების გაყიდვა.

მუხლი 10. აღრიცხვის და ანგარიშების ზოგადი პრინციპები

1. ფინანსური ანგარიშების თარიღისთვის, ორგანიზაციის ფინანსური მდგომარეობის და საქმიანობის შედეგების შესახებ სრული, უტყუარი და სამართლიანი ინფორმაციის მომზადებას ანგარიშების წარდგენის მიზნით უზრუნველყოფს ძირითადი დაშვებების, ინფორმაციის ხარისხობრივი მახასიათებლების და ამ წესით განსაზღვრული სააღრიცხვო პრინციპების გამოყენება.

2. ბუღალტრული აღრიცხვის ძირითადი პრინციპია – ყველა ეკონომიკური მოვლენა, რომელიც იწვევს აქტივებისა და ვალდებულების მიღებას ან გასვლას ან ცვლილებებს მათ ღირებულებასა თუ სტრუქტურაში, აღრიცხება საბუღალტრო წიგნში ორმაგი გატარებით.

3. ბუღალტრული აღრიცხვის პრინციპებია:

ა) ორმხრივობის - აქტივები ტოლია ვალდებულებების და კაპიტალის ჯამის.

ბ) ფულადი ღირებულებებით შეფასების - ბუღალტრული აღრიცხვის ანგარიშები ასახავენ მხოლოდ იმ მოვლენებს, რომლებიც შეიძლება ფულადი სახით აღირიცხოს.

გ) აქტივების შეფასების - სანდო ინფორმაციის არსებობის შემთხვევაში, აქტივის თანხა განისაზღვრება მისი რეალური ღირებულებით. სხვა შემთხვევაში შეფასება ემყარება მის თვითღირებულებას;

დ) ფუნქციონირებადობის (უწყვეტობის) - ბუღალტრული აღრიცხვის დაშვება, რომ ორგანიზაცია განაგრძობს თავის საქმიანობას წლიდან წლამდე განუსაზღვრელი ვადით, თუ არ არსებობს საპირისპირო მტკიცების საფუძველი.

4. იმ შემთხვევაში, როცა ორგანიზაცია არ არის ფუნქციონირებადი (თუ სახელმწიფოს გადაწყვეტილი აქვს ერთეულის საქმიანობის შეჩერება, მოსალოდნელია ლიკვიდაცია/რეორგანიზაცია), ერთეულმა ეს ფაქტი უნდა გაამჟღავნოს განმარტებით შენიშვნებში, ასევე, განიხილოს მიზეზები, თუ რატომ არ გამოიყენება ეს მიდგომა.

5. ფინანსურ ანგარიშებაში ასახული ინფორმაციის ხარისხობრივი მახასიათებლებია:

ა) აღქმადობა - გულისხმობს ფინანსურ შედეგებზე ინფორმაციის წარდგენას ისეთი ფორმით, რომ სახელმწიფო ერთეულების მიერ საბიუჯეტო და არასაბიუჯეტო სახსრების

ხარჯვის კანონიერების და მიზნობრიობის დაცულობის შეფასებისას მომხმარებლისთვის იყოს ადვილად გასაგები და გამოსაყენებელი.

ბ) შესაბამისობა - ითვალისწინებს ინფორმაციის სარგებლიანობას, რომ ის ახდენს გავლენას ინფორმაციის მომხმარებელზე ეკონომიკური გადაწყვეტილებების მიღებაში იმით, რომ მას ეხმარება შეაფასოს ორგანიზაციის წარსული, მიმდინარე და მომავალი საქმიანობა, ან დაადასტუროს ან შეასწოროს ადრინდელი შეფასებები. შესაბამისობას განსაზღვრავს:

ბ.ა) არსებობა - გულისხმობს, თუ რამდენად მნიშვნელოვანია ინფორმაცია, რომლის გამოტოვებამ ან დამახინჯებამ ფინანსურ ანგარიშგებაში შესაძლოა გავლენა მოახდინოს მომხმარებლის ფართო წრეების გადაწყვეტილებებზე. არსებობა დამოკიდებულია ანგარიშგების მუხლის ან იმ შეცდომის სიდიდეზე, რომელმაც შესაძლოა გამოიწვიოს ინფორმაციის გამოტოვებამ ან დამახინჯებამ. ამასთან, ყველა არსებითი მუხლი ანგარიშგებებში წარმოდგენილ უნდა იქნეს განცალკევებით. საკითხები, რომლებიც არსებითია ზომით, მაგრამ ანალოგიური არიან შინაარსით, შესაძლებელია აგრეგირებულ იქნენ. არაარსებითი თანხების გაერთიანება უნდა მოხდეს ფუნქციების ან შინაარსის ერთგვაროვნების მიხედვით. მუხლი, რომელიც არ არის საკმარისად არსებითი იმისათვის, რომ იგი ცალკე იქნეს წარდგენილი ანგარიშგებაში, შესაძლებელია საკმარისად არსებითი იყოს იმისათვის, რომ ცალკე მუხლად იქნეს წარდგენილი განმარტებით შენიშვნებში.

გ) საიმედოობა - ითვალისწინებს ბუღალტრული აღრიცხვის მეთოდოლოგიით გათვალისწინებული განსაზღვრებების და კრიტერიუმების შესაბამისად აქტივებზე, ვალდებულებებზე, შემოსავლებზე და ხარჯებზე, ასევე, ოპერაციების და სხვა მოვლენების კაპიტალზე გავლენის ზუსტი შეფასების წარმოდგენას ანგარიშგებაში და არ შეიცავს არსებით შეცდომებს. საიმედოობა მიიღწევა შემდეგის გათვალისწინებით:

გ.ა) წინდახედულება - გულისხმობს ფინანსური ანგარიშგების მომზადების პროცესში გაურკვეველი მოვლენების შეფასებისას სიფრთხილის გამოჩენას ისე, რომ აქტივები და შემოსავლები შეფასებული არ იყოს გადაჭარბებულად, ხოლო ხარჯები და ვალდებულებები - შემცირებულად;

გ.ბ) ნეიტრალურობა - ნიშნავს, რომ არ ასახავს ისეთ ინფორმაციას, რომელიც წინასწარგანზრახულ შედეგს განაპირობებს;

გ.გ) სამართლიანი წარდგენა - გულისხმობს ოპერაციების და სხვა მოვლენების შესახებ ინფორმაციის სამართლიანად ასახვას;

გ.დ) შინაარსის ფორმასთან უპირატესობა - ნიშნავს, რომ ოპერაციები და სხვა მოვლენები ასახულია ეკონომიკური შინაარსით (საბიუჯეტო კლასიფიკაციის გათვალისწინებით) და არა მხოლოდ ორგანიზაციის სამართლებრივი ფორმით. ბუღალტრული აღრიცხვის მიზნებისთვის მნიშვნელოვანია ორგანიზაციის საქმიანობის შინაარსი და არა მისი იურიდიული ფორმა. ეს პრინციპი მხოლოდ ფინანსურ ანგარიშგებაში გამოიყენება და მნიშვნელოვანია და აუცილებელია გადაწყვეტილებების მიღებისას.

გ.ე) სისრულე - ნიშნავს, რომ არ უნდა იყოს გამოტოვებული არსებითი ინფორმაცია და უნდა იყოს სრული, რომელიც უზრუნველყოფს ანგარიშგების საიმედოობის და შესაბამისობის მაღალ ხარისხს;

დ) შესადარისობა - ითვალისწინებს ფინანსურ შედეგებზე ანგარიშგების წარდგენას საანგარიშო პერიოდის საწყის და საბოლოო თარიღებისთვის, საანგარიშო პერიოდში ორგანიზაციის საქმიანობის შედეგების შედარებისა და შეფასების მიზნით.

6. შინაარსის ფორმასთან უპირატესობის პრინციპის გამოყენებით, ანგარიშგების მიზნებისთვის არსებითი არ არის ორგანიზაცია მოგებაზე მომუშავე ორგანიზაცია, სსიპ-ია ეკონომიკური საქმიანობის უფლებით თუ სხვა სახელმწიფო ერთეული. ყველა შემთხვევაში, კონტროლირებული ორგანიზაციის განმარტება და მიდგომა ერთიანია.

7. შესადარისობის მოთხოვნის უზრუნველსაყოფად, ანგარიშგების მუხლების კლასიფიკაცია და წარდგენის ფორმა უნდა შენარჩუნდეს ყოველ მომდევნო საანგარიშგებო პერიოდისთვის, თუ არ მოხდება საბიუჯეტო კლასიფიკაციის არსებითი ცვლილება. საბიუჯეტო კლასიფიკაციის არსებითი

ცვლილების შემთხვევაში, ანგარიშების მუხლები უნდა შეიცვალოს კლასიფიკაციასთან თავსებადობის პრინციპით და ეს ცვლილება გაცხადდეს ანგარიშების განმარტებით შენიშვნებში.

8. საიმედოობის და შესადარისობის უზრუნველსაყოფად და მისგან მაქსიმალური სარგებლის მისაღებად, ინფორმაცია უნდა იყოს დროული - მოქმედი კანონმდებლობით განსაზღვრულ ვადებში მომზადებული და წარდგენილი.

მუხლი 11. პირობითი ინსტრუმენტები

1. ინსტრუმენტი, რომელიც წარმოქმნილია წარსულში მომხდარი მოვლენის შედეგად და რომელსაც შეუძლია გავლენა იქონიოს ერთეულის ფინანსურ შედეგებზე ან მდგომარეობაზე იმის მიხედვით, მომავალში მოხდება თუ არ მოხდება ერთი ან მეტი ისეთი განუსაზღვრელი მოვლენა, რომელიც მთლიანად არ ექვემდებარება ორგანიზაციის კონტროლს, განიხილება როგორც პირობითი ინსტრუმენტი.

2. ამ ინსტრუქციით განსაზღვრული სააღრიცხვო სისტემა ითვალისწინებს პირობით აქტივებს და პირობით ვალდებულებებს. არც ერთი პირობითი ინსტრუმენტი არ წარმოადგენს უპირობო მოთხოვნას ან ვალდებულებას და არ განიხილება როგორც ფინანსური აქტივი ან ვალდებულება.

3. პირობითი აქტივი არის ის შესაძლო აქტივი, რომელიც წარმოიქმნება წარსული მოვლენებისაგან და რომლის არსებობაც დადასტურდება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მომავალში ადგილი ექნება ან არ ექნება ერთ ან უფრო მეტ მოვლენას, რომლებიც ერთეულის სრული კონტროლის ქვეშ არ იმყოფება.

4. პირობითი ვალდებულება არის:

ა) შესაძლო ვალდებულება, რომელიც წარმოიქმნება წარსული მოვლენებისაგან და რომლის არსებობაც დადასტურდება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ადგილი ექნება ან არ ექნება ერთ ან უფრო მეტ განუსაზღვრელ მომავალ მოვლენას, რომლებიც ერთეულის სრული კონტროლის ქვეშ არ იმყოფება; ან

ბ) ამჟამინდელი ვალდებულება, რომელიც გამომდინარეობს წარსული მოვლენებისაგან, მაგრამ არ არის აღიარებული, ვინაიდან:

ბ.ა) ნაკლებად სავარაუდოა, რომ ვალდებულებების დასაფარად საჭირო გახდება ეკონომიკური სარგებლის ან მომსახურების პოტენციალის მატარებელი რესურსების გადინება; ან

ბ.ბ) ვერ ხერხდება ვალდებულებათა თანხის შეფასება საფუძვლიანად და საიმედოდ.

5. განსაკუთრებული მნიშვნელობის პირობითი აქტივები და პირობითი ვალდებულებები აღრიცხვაში აისახება აგრეგირებული მონაცემების სახით, საცნობარო მუხლებში.

თავი IV

სააღრიცხვო პოლიტიკა,

ცვლილებები სააღრიცხვო შეფასებებში და შეცდომები

მუხლი 12. სააღრიცხვო პოლიტიკის განსაზღვრა

1. სააღრიცხვო პოლიტიკა შეიცავს შესაბამისსა და საიმედო ინფორმაციას იმ ოპერაციების, სხვა მოვლენების ან მდგომარეობის შესახებ, რომლებისთვისაც იგი გამოიყენება. ეს პოლიტიკა არ უნდა იქნეს გამოყენებული მაშინ, როდესაც მისი გამოყენების შედეგები არაარსებითია.

2. ერთეულმა უნდა აირჩიოს სააღრიცხვო პოლიტიკა და უცვლელად გამოიყენოს მსგავსი ოპერაციების, სხვა მოვლენების ან მდგომარეობისათვის, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც ინსტრუქცია სპეციალურად მოითხოვს ან ნებას რთავს ელემენტების (კლასიფიკაციის, მოვლენების, ნაშთების და ა.შ.) კატეგორიზაციას, რომელთა მიმართაც შეიძლება მისაღები იყოს სხვადასხვა პოლიტიკის გამოყენება. თუ ინსტრუქცია სპეციალურად მოითხოვს ან ნებას რთავს ელემენტების ამგვარ კატეგორიზაციას, ყოველი კატეგორიისათვის უნდა შეირჩეს და საანგარიშგებო პერიოდში უცვლელად იქნეს გამოყენებული შესაბამისი სააღრიცხვო პოლიტიკა.

3. ორგანიზაციის ხელმძღვანელობამ ისე უნდა შეარჩიოს და განახორციელოს სააღრიცხვო პოლიტიკა, რომ ფინანსური ანგარიშგება შესაბამისობაში იყოს აღრიცხვის წარმოების და ფინანსური ანგარიშგების მომზადების წინამდებარე ინსტრუქციის ყველა მოთხოვნასთან.

4. ხელმძღვანელობამ უნდა იმსჯელოს, შეიმუშაოს და გამოიყენოს ისეთი სააღრიცხვო პოლიტიკა, რომლის საფუძველზე მიიღება ინფორმაცია, რომელიც:

ა) მნიშვნელოვანია მომხმარებელთათვის გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში;

ბ) საიმედოა შემდეგი თვალსაზრისით:

ბ.ა) კეთილსინდისიერადაა წარმოდგენილი ორგანიზაციის ფინანსური მდგომარეობა და ფინანსური საქმიანობის შედეგები;

ბ.ბ) ასახულია ოპერაციების და სხვა მოვლენების ეკონომიკური არსი და არა მხოლოდ მათი სამართლებრივი ფორმა,;

ბ.გ) არის ნეიტრალური და თავისუფალია ყოველგვარი ტენდენციურობისაგან;

ბ.დ) არის წინდახედული; და

ბ.ე) სრულყოფილია ყველა არსებით საკითხში.

გ) ანგარიშგების ყველა მონაცემი შესაბამისობაშია ანგარიშგების ფორმებთან.

5. ორგანიზაციებს, ერთიანი მეთოდოლოგიისა და მოქმედ კანონმდებლობასთან შესაბამისობის დაცვით, უფლება აქვთ სააღრიცხვო პოლიტიკის ფარგლებში შეიმუშაონ აღრიცხვის და ანგარიშგების მეთოდური მითითებები, შიდა აღრიცხვის წესები, პირველადი აღრიცხვის დოკუმენტების და რეგისტრების ფორმები (უნიფიცირებული ფორმით ასეთის არარსებობის შემთხვევაში), რომლებსაც ამტკიცებენ ორგანიზაციების ხელმძღვანელები. ამასთან, მიზანშეწონილობის შემთხვევაში, კონტროლირებულმა ერთეულმა დასაშვებია გამოიყენოს მაკონტროლებელი ერთეულის მიერ შემუშავებული სააღრიცხვო პოლიტიკა.

6. კანონმდებლობის შესაბამისად სააღრიცხვო პოლიტიკის ფარგლებში შიდა მეთოდური მითითებების და წესების შემუშავების დროს, ხელმძღვანელობას შეუძლია გაითვალისწინოს: (ა) მიღებული პრაქტიკა ბუღალტრული აღრიცხვის და ფინანსური ანგარიშგების კონკრეტულ საკითხებთან დაკავშირებით; (ბ) საუკეთესო საერთაშორისო გამოცდილება - იმ პირობით, რომ აღნიშნული არ ეწინააღმდეგება წინამდებარე ინსტრუქციის მოთხოვნებს.

7. სააღრიცხვო პოლიტიკა აქტივების და ვალდებულებების კონკრეტული მუხლების მიმართ განისაზღვრება აქტივებისა და ვალდებულებების შესაბამისი თავების მიხედვით.

მუხლი 13. სააღრიცხვო პოლიტიკის ცვლილება და ცვლილებები სააღრიცხვო შეფასებაში

1. ბუღალტრული აღრიცხვის ერთი საფუძვლიდან მეორე საფუძველზე გადასვლა, აგრეთვე, ბუღალტრული აღრიცხვის საფუძვლის ფარგლებში აქტივებისა და ვალდებულებების აღრიცხვის მეთოდის, აღიარების, შეფასების ან ოპერაციის და სხვა მოვლენების შეფასების ცვლილება სააღრიცხვო პოლიტიკის ცვლილებად განიხილება.

2. ერთეულს სააღრიცხვო პოლიტიკის შეცვლა მხოლოდ იმ შემთხვევაში შეუძლია, თუ ცვლილებას:

ა) მოითხოვს ინსტრუქცია; ან

ბ) შედეგად მოჰყვება ისეთი ფინანსური ანგარიშგება, რომელშიც უფრო საიმედო და შესაბამისი ინფორმაცია იქნება წარდგენილი ერთეულის ფინანსურ მდგომარეობაზე, ფინანსურ შედეგებსა და ფულადი სახსრების ნაკადებზე ზეგავლენის მქონე ოპერაციების, სხვა მოვლენების ან პირობების შესახებ.

3. სააღრიცხვო პოლიტიკის ცვლილებას არ წარმოადგენს:

ა) ახალი ფინანსური პოლიტიკის გამოყენება ოპერაციების, სხვა მოვლენების ან მდგომარეობისათვის, რომელთა ეკონომიკური შინაარსი განსხვავებულია მანამდე არსებულისაგან;

ბ) ახალი ფინანსური პოლიტიკის გამოყენება არარსებული ან არაარსებითი ოპერაციების, სხვა მოვლენების ან მდგომარეობისათვის.

4. თუ შეუძლებელია იმის განსაზღვრა კონკრეტულ პერიოდზე მისაკუთვნილები სააღრიცხვო პოლიტიკის ცვლილების შედეგი თუ რა გავლენას ახდენს წარდგენილ წინა ერთი ან რამდენიმე

პერიოდის შესადარის ინფორმაციაზე, ახალი სააღრიცხვო პოლიტიკა ერთეულმა უნდა გამოიყენოს საანგარიშგებო პერიოდებიდან ყველაზე ადრე წარდგენილი (რაც შეიძლება მიმდინარე პერიოდიც იყოს) ანგარიშგებაში ასახული აქტივებისა და ვალდებულებების საბალანსო ღირებულებისათვის, როცა ცვლილების გაკეთება რეტროსპექტულად შესაძლებელია. ამასთან, შესაბამისი შესწორებები უნდა განხორციელდეს მოცემული პერიოდისათვის ზეგავლენას დაქვემდებარებული კაპიტალის ყველა კომპონენტის საწყის ნაშთში.

5. როდესაც მიმდინარე პერიოდის დასაწყისში შეუძლებელია განისაზღვროს ახალი სააღრიცხვო პოლიტიკის გამოყენების აგრეგირებული ეფექტი ყველა წინა პერიოდზე, ერთეულმა უნდა შეცვალოს შესადარის ინფორმაცია წარდგენილ საანგარიშგებო პერიოდთან შესაძლო ყველაზე ადრინდელიდან მოყოლებული. შესაბამისად, ერთეული მოახდენს აქტივების, ვალდებულებებისა და კაპიტალის გარკვეული ნაწილის ცვლილების აგრეგირებული ეფექტის იგნორირებას მოცემულ თარიღამდე.

6. სააღრიცხვო პოლიტიკის შეცვლა ნებადართულია მაშინაც კი, თუ შეუძლებელია პოლიტიკის პერსპექტიულად გამოყენება ნებისმიერი წინა პერიოდისათვის.

7. ერთეულის მიერ ახალი სააღრიცხვო პოლიტიკის რეტროსპექტულად გამოყენება უნდა მოხდეს შესადარის ინფორმაციის მიმართ, წარსულში წარდგენილ საანგარიშგებო პერიოდთან შესაძლო ყველაზე ადრინდელიდან მოყოლებული. ახალი სააღრიცხვო პოლიტიკის რეტროსპექტული გამოყენება გასული პერიოდისათვის მაშინ არის შეუძლებელი, თუ შეუძლებელია ამ პერიოდის ფინანსური მდგომარეობის შესახებ ანგარიშგების საწყის და საბოლოო ნაშთებზე სააღრიცხვო პოლიტიკის აგრეგირებული ეფექტის განსაზღვრა. ფინანსურ ანგარიშგებაში წარდგენილ პერიოდებამდე არსებულ პერიოდებთან დაკავშირებული შესწორების თანხით კორექტირდება გავლენას დაქვემდებარებული კაპიტალის ყველა კომპონენტის წარდგენილ საანგარიშგებო პერიოდთან ყველაზე ადრინდელის საწყისი ნაშთი. კორექტირება შეეხება დაგროვილ ნამეტსა და დეფიციტს. ამავე დროს, კორექტირება შეიძლება შეეხოს კაპიტალის სხვა კომპონენტსაც. ნებისმიერი სხვა ინფორმაცია წინა პერიოდების შესახებ (მ. შ. ფინანსური მონაცემების შედეგები) უნდა შეიცვალოს, შეძლებისდაგვარად, ადრინდელი პერიოდიდან იმგვარად, თითქოს მოცემული სააღრიცხვო პოლიტიკა ყოველთვის გამოიყენებოდა.

8. მომსახურების მიწოდების, ეკონომიკური და სხვა საქმიანობისათვის დამახასიათებელი გარკვეული განუსაზღვრელობისა და ცვალებადობის გამო, თუ შეუძლებელია ფინანსური ანგარიშგების ცალკეული მუხლის ზუსტი გაანგარიშება, შესაძლებელია განხორციელდეს მიახლოებითი შეფასება. შეფასების პროცესი გულისხმობს უახლოეს ხელმისაწვდომ და საიმედო ინფორმაციაზე დაფუძნებულ მსჯელობას. შეფასებები შესაძლოა საჭირო იყოს:

- ა) გადასახდელი გადასახდელების;
- ბ) უიმედო ვალების;
- გ) მოძველებული მატერიალური ფასეულობების;
- დ) ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების რეალური ღირებულების;

ე) ცვეთად აქტივებზე გაწეული დანახარჯების, სასარგებლო მომსახურების ვადის, შესაძლო ეკონომიკური სარგებლის, მომსახურების პოტენციალის მიღების სქემის, ან საგზაო მშენებლობის შესრულებული ნაწილის პროცენტული მაჩვენებლის; და

- ვ) საგარანტიო ვალდებულებების და სხვ.

9. რაციონალური სააღრიცხვო შეფასების გამოყენება ფინანსური ანგარიშგების მომზადების მნიშვნელოვანი ნაწილია და მის სანდოობას არ ამცირებს.

10. სააღრიცხვო შეფასებების გადახედვა შეიძლება მოხდეს იმ შემთხვევაში, თუ შეიცვლება გარემოებები, რომელთა საფუძველზეც მოხდა შეფასება, ან თავს იჩენს ახალი ინფორმაცია, ან გაიზრდება გამოცდილება.

11. სააღრიცხვო შეფასების ცვლილებას წარმოადგენს აქტივის ან ვალდებულების საბალანსო ღირებულებაში შესწორება, ან აქტივის პერიოდული გამოყენების თანხა, რომელიც გამომდინარეობს აქტივების მიმდინარე სტატუსიდან, ან მასთან დაკავშირებული მომავალი ეკონომიკური სარგებლის შეფასებიდან.

12. გამოყენებული შეფასების საფუძვლის შეცვლა წარმოადგენს სააღრიცხვო პოლიტიკის ცვლილებას და არ განიხილება სააღრიცხვო შეფასების ცვლილებად. როდესაც ძნელია სააღრიცხვო პოლიტიკასა და სააღრიცხვო შეფასებაში მომხდარი ცვლილების ერთმანეთისაგან გამიჯვნა, ცვლილება განიხილება, როგორც სააღრიცხვო შეფასების ცვლილება.

13. სააღრიცხვო შეფასების ცვლილება აღიარდება შესაბამისი აქტივის, ვალდებულების ან კაპიტალის მუხლის საბალანსო ღირებულების იმ ოდენობით კორექტირებით, რა ოდენობითაც იგი ცვლილებას იწვევს აქტივებსა და ვალდებულებებში, ან გავლენას ახდენს კაპიტალის მუხლზე იმ პერიოდში, როდესაც ცვლილება მოხდა.

14. სააღრიცხვო შეფასებაში მომხდარი ცვლილების შედეგი, გარდა წინა პუნქტით განსაზღვრული ცვლილებისა, პერსპექტიულად აისახება ნამეტში ან დეფიციტში:

ა) იმ საანგარიშგებო პერიოდში, როდესაც მოხდა ცვლილება, თუ ეს ცვლილება ზემოქმედებს მხოლოდ აღნიშნულ საანგარიშგებო პერიოდზე; ან

ბ) იმ საანგარიშგებო პერიოდში, რომელშიც მოხდა ცვლილება და შემდგომ პერიოდებში, თუ ეს ცვლილება მომავალ პერიოდებზეც ახდენს გავლენას.

15. სააღრიცხვო პოლიტიკაში მომხდარი ცვლილების პერსპექტიული აღიარება ნიშნავს, რომ ცვლილება ეხება შეფასების ცვლილების თარიღის და შემდგომი პერიოდის ოპერაციებს, სხვა მოვლენებსა და მდგომარეობას. სააღრიცხვო პოლიტიკის ცვლილების პერსპექტიული გამოყენება არის:

ა) ახალი სააღრიცხვო პოლიტიკის გამოყენება, სააღრიცხვო პოლიტიკის შეცვლის თარიღის შემდეგ განხორციელებული ოპერაციების, მომხდარი სხვა მოვლენებისა და მდგომარეობის მიმართ; და

ბ) სააღრიცხვო შეფასების ცვლილების შედეგის აღიარება მიმდინარე და მომავალ პერიოდებში, რომლებსაც ამ ცვლილების შედეგები შეეხება;

16. როდესაც სააღრიცხვო შეფასების ცვლილება გავლენას ახდენს მხოლოდ მიმდინარე საანგარიშგებო პერიოდის ნამეტზე ან დეფიციტზე (მაგალითად, უიმედო ვალების შეფასებაში მომხდარი ცვლილება), ან როგორც მიმდინარე, ისე მომავალი საანგარიშგებო პერიოდების ნამეტსა და დეფიციტზე (მაგალითად, ცვეთადი აქტივების ეკონომიკური სარგებლის ან მომსახურების პოტენციალის შესაძლო ხასიათის, ან აქტივების სასარგებლო მომსახურების ვადის შეფასებაში მომხდარი ცვლილებები), მიმდინარე საანგარიშგებო პერიოდთან დაკავშირებული ცვლილებების შედეგები აღიარდება როგორც მიმდინარე პერიოდის შემოსავლები ან ხარჯები. მომავალ საანგარიშგებო პერიოდებზე გავლენა, ასეთის არსებობის შემთხვევაში, შესაბამისად აღიარდება მომავალ საანგარიშგებო პერიოდებში.

მუხლი 14. შეცდომების გასწორება

1. წინა პერიოდის შეცდომები არის ერთეულის ფინანსურ ანგარიშგებებში დაშვებული გამოტოვებები ან უზუსტობები, წარმოქმნილი ერთი ან რამდენიმე პერიოდის წინ, იმის გამო, რომ ვერ იქნა ან არასწორად იქნა გამოყენებული საიმედო ინფორმაცია, რომელიც:

ა) ხელმისაწვდომი იყო შესაბამისი პერიოდების ფინანსური ანგარიშგებების საჯარო დამტკიცების დაშვების მომენტში; და

ბ) მართლზომიერად მოსალოდნელი იყო, რომ მოძიებული და გათვალისწინებული იქნებოდა ფინანსური ანგარიშგებების მომზადებისა და წარდგენის დროს.

2. შეცდომებად არ ჩაითვლება:

ა) შეფასების გადახედვა არ უკავშირდება წინა საანგარიშგებო პერიოდებს და არ წარმოადგენს შეცდომის გასწორებას;

ბ) სააღრიცხვო შეფასების ცვლილებები, რომლებიც გამოწვეულია ახალი ინფორმაციით ან ახალი მოვლენებით, არ წარმოადგენს შეცდომების გასწორებას.

3. შეცდომები შეიძლება იყოს გამოწვეული ფინანსური ანგარიშგების სხვადასხვა ელემენტების აღიარებისგან, გამოანგარიშებებისგან, წარდგენისგან ან გამჟღავნებისგან.

4. წინა პერიოდის შეცდომები მოიცავს მათემატიკური შეცდომების შედეგებს, სააღრიცხვო

პოლიტიკის გამოყენებაში დაშვებულ შეცდომებს, ფაქტების გამორჩენის ან არასწორი ინტერპრეტაციისა და თაღლითობის შემთხვევებს.

5. არსებითი შეცდომები არის შეცდომები, რომლებიც აღმოჩენილია მიმდინარე პერიოდში და აქვს დიდი გავლენა ფინანსურ ანგარიშგებაზე. აღრიცხვის ელემენტების გამოტოვება ან დაშვებული უზუსტობები არსებითია, თუ ისინი ინდივიდუალურად ან ერთობლიობაში გავლენას ახდენენ მომხმარებლის მიერ ფინანსური ანგარიშგების საფუძველზე მიღებულ გადაწყვეტილებაზე. არსებითობა დამოკიდებულია გამოტოვებული აღრიცხვის ელემენტების ან უზუსტობის სიდიდესა და ბუნებაზე, გარემო პირობების გათვალისწინებით. არსებითობის განმსაზღვრელი ფაქტორი შესაძლოა იყოს ელემენტის სიდიდე ან ბუნება, ან ორივე ერთად.

6. ორგანიზაციამ ფინანსურ ანგარიშგებაში უნდა გაამჟღავნოს შეცდომის ფაქტი და ხასიათი და მიზეზები ცვლილებების შეტანის.

7. ფინანსური ანგარიშგების წარდგენისას, მისი ცალკეული ელემენტის აღიარების, შეფასების ან განმარტებით შენიშვნებში ინფორმაციის თანდართვის დროს დაშვებული არსებითი შეცდომების ან ერთეულის ფინანსური მდგომარეობის, ფინანსური შედეგების ან ფულადი სახსრების ნაკადების გარკვეული სახით წარმოჩენის მიზნით განზრახ დაშვებული არაარსებითი შეცდომების შემთხვევაში, მიმდინარე საანგარიშგებო პერიოდის შესაძლო შეცდომები მანამ უნდა გასწორდეს, სანამ მოხდება ფინანსური ანგარიშგების დამტკიცება.

8. იმ შემთხვევაში, როცა არსებითი შეცდომები მხოლოდ მომდევნო საანგარიშგებო პერიოდში გამოვლინდება, წინა პერიოდის ამგვარი შეცდომის გასწორება უნდა განხორციელდეს მომდევნო საანგარიშგებო პერიოდის ფინანსური ანგარიშგების შესადარის ინფორმაციაში.

9. წინა პერიოდისათვის შეუძლებელია სააღრიცხვო პოლიტიკაში მომხდარი ცვლილების რეტროსპექტული გამოყენება ან შეცდომის გასასწორებლად რეტროსპექტული გადაანგარიშება, თუ:

ა) რეტროსპექტული გამოყენების ან რეტროსპექტული გადაანგარიშების შედეგები ვერ განისაზღვრება;

ბ) რეტროსპექტული გამოყენება ან რეტროსპექტული გადაანგარიშება საჭიროებს იმის დაშვებას, თუ რა განზრახვა ამოძრავებდა ამ პერიოდში ხელმძღვანელობას; ან

გ) რეტროსპექტული გამოყენება ან რეტროსპექტული გადაანგარიშება საჭიროებს თანხების ძირეულ შეფასებებს და შეუძლებელია აღნიშნული შეფასებების შესახებ არსებული სხვა ინფორმაციიდან ობიექტურად განვსაზღვროთ ის ინფორმაცია, რომელიც:

გ.ა) იძლევა იმ გარემოებათა შესახებ მტკიცებულებას, რომლებიც არსებობდა იმ თარიღ(ებ)ისათვის, როცა უნდა მომხდარიყო ამ თანხების აღიარება, შეფასება ან განმარტებით შენიშვნებში ასახვა; და

გ.ბ) ხელმისაწვდომი იქნებოდა მაშინ, როდესაც შესაძლებელი იქნებოდა მოცემული წინა პერიოდის ფინანსური ანგარიშგების საჯაროდ გამოქვეყნება.

10. წინა საანგარიშგებო პერიოდის არსებითი შეცდომები ერთეულმა რეტროსპექტულად უნდა გაასწოროს, დასამტკიცებლად მომზადებულ პირველივე ფინანსურ ანგარიშგებებში შეცდომების გამოვლინებისთანავე, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც შეუძლებელია კონკრეტულ პერიოდზე მისაკუთვნებელი გავლენის განსაზღვრა ან შეცდომის აგრეგირებული გავლენის დადგენა, შემდეგი გზით:

ა) იმ წარდგენილი საანგარიშგებო პერიოდ(ებ)ის შესადარისი ინფორმაციის გადაანგარიშებით, რომელშიც დაშვებულ იქნა შეცდომა; ან

ბ) შეცდომის დაშვების შემდგომ ადრეული საანგარიშგებო პერიოდისათვის წარდგენილი ფინანსური ანგარიშგების აქტივების, ვალდებულებებისა და კაპიტალის საწყისი ნაშთების გადაანგარიშებით.

11. იმ შემთხვევაში, თუ შეუძლებელია რეტროსპექტული გადაანგარიშება კონკრეტულ პერიოდში დაშვებული შეცდომის გავლენის განუსაზღვრელობის გამო, აქტივების, ვალდებულებებისა და კაპიტალის საწყისი ნაშთები გადაიანგარიშება ყველაზე ადრეული საანგარიშგებო პერიოდისათვის (რაც შესაძლებელია იყოს მიმდინარე საანგარიშგებო პერიოდის),

რომლის მიმართაც შესაძლებელი იქნება რეტროსპექტული გადაანგარიშების გამოყენება.

12. როდესაც მიმდინარე საანგარიშგებო პერიოდის დასაწყისში შეუძლებელია შეცდომის აგრეგირებული გავლენის განსაზღვრა ყველა წინა საანგარიშგებო პერიოდზე, ერთეულმა უნდა გადაიანგარიშოს შესადარისი ინფორმაცია, რათა პერსპექტიულად გაასწოროს შეცდომა, პრაქტიკულად შესაძლებელი პირველივე თარიღიდან.

13. წინა საანგარიშგებო პერიოდის შეცდომის შესწორების თანხა არ აისახება იმ პერიოდის ნამეტში ან დეფიციტში, როდესაც აღმოჩენილ იქნა შეცდომა. წინა საანგარიშგებო პერიოდებთან დაკავშირებული ნებისმიერი ინფორმაცია, მათ შორის წარსული ფინანსური მონაცემების შეჯამება, უნდა შეიცვალოს წარდგენილი, ყველაზე ადრეული შესაძლებელი პერიოდისათვის.

14. როდესაც ყველა წინა საანგარიშგებო პერიოდისათვის შეუძლებელია შეცდომის მოცულობის განსაზღვრა (მ.შ სააღრიცხვო პოლიტიკის გამოყენებაში დაშვებული შეცდომის) ერთეულმა შესადარისი ინფორმაცია უნდა გადაიანგარიშოს პერსპექტიულად, პრაქტიკულად შესაძლებელი პირველივე თარიღიდან. შესაბამისად, არ უნდა გაითვალისწინოს ამ თარიღამდე აქტივების, ვალდებულებებისა და კაპიტალის აგრეგირებული გადაანგარიშების წილი.

15. სააღრიცხვო პოლიტიკის გამოყენებისას, გასულ და მიმდინარე საანგარიშგებო პერიოდებთან დაკავშირებულმა შეფასებებმა უნდა ასახოს გარემოებები, რომლებიც არსებობდა ოპერაციის, სხვა მოვლენის ან მდგომარეობის დროს. შესაბამისად, სააღრიცხვო პოლიტიკის რეტროსპექტული გამოყენებისას, ან წინა საანგარიშგებო პერიოდის შეცდომის რეტროსპექტული შესწორებისას საჭიროა სხვა ინფორმაციისაგან განვასხვაოთ ინფორმაცია, რომელიც:

ა) უზრუნველყოფს მტკიცებულებებს იმ გარემოებებზე, რომლებიც არსებობდა ოპერაციის, სხვა მოვლენის ან მდგომარეობის დროს, პირველადი აღრიცხვის დოკუმენტების სახით; და

ბ) ხელმისაწვდომი უნდა ყოფილიყო შესაბამისი წინა საანგარიშგებო პერიოდის ფინანსური ანგარიშგების გამოსაცემად დამტკიცების დროს.

16. როდესაც რეტროსპექტული გამოყენება ან გადაანგარიშება მოითხოვს რეალური ღირებულების შეფასების გაკეთებას ბაზარზე დაკვირვებადი ფასების ან დანახარჯების საფუძველზე და შეუძლებელია ამ ინფორმაციების ერთმანეთისაგან გამიჯვნა, არ არის მიზანშეწონილი ახალი სააღრიცხვო პოლიტიკის რეტროსპექტული გამოყენება, ან წინა საანგარიშგებო პერიოდის შეცდომის რეტროსპექტული გასწორება.

17. წინა საანგარიშგებო პერიოდისათვის ახალი სააღრიცხვო პოლიტიკა ან თანხების შესწორება არ უნდა იქნეს რეტროსპექტულად გამოყენებული იმის გათვალისწინებით, თუ როგორი ხედვა ჰქონდა ხელმძღვანელობას გასულ საანგარიშგებო პერიოდში, ან გასულ საანგარიშგებო პერიოდში აღიარებული, შეფასებული თუ განმარტებით შენიშვნებში ასახული თანხების შეფასებისას.

18. წინა საანგარიშგებო პერიოდში აქტივის/ვალდებულების კლასიფიკაციაში დაშვებული შეცდომის ფინანსურ ანგარიშგებაში გასწორებისას, ერთეული არ ცვლის კლასიფიკაციის საფუძველს ამ საანგარიშგებო პერიოდისათვის, თუ ხელმძღვანელობას გააჩნია განზრახვა არ შეცვალოს აქტივის/ვალდებულების დანიშნულება.

19. შეცდომის გასწორება წარმოებს აღრიცხვაში დამატებითი ბუღალტრული ჩანაწერების მეშვეობით, შესაბამისი ბუღალტრული ცნობის შედგენით, სადაც მითითებული უნდა იყოს ბუღალტრული ჩანაწერის საფუძველი და სხვა საჭირო ინფორმაცია.

20. კორექტირების თანხა ზემოქმედებას ახდენს ფინანსური ანგარიშგების თითოეულ მუხლზე, რეტროსპექტულად ან პერსპექტიულად, მიმდინარე ან წინა პერიოდ(ებ)ში.

21. მიმდინარე პერიოდის შეცდომების გასწორება წარმოებს შემდეგი წესით:

ა) შეცდომა, რომელიც არ მოითხოვს მემორიალური ორდერის მონაცემების შეცვლას, სწორდება არასწორი თანხისა და ტექსტის წვრილი ხაზით გადახაზვით ისე, რომ შესაძლებელი იყოს გადახაზულის წაკითხვა. გადახაზულის ზემოდან დაიწერება შესწორებული ტექსტი და თანხა. ამავდროულად, შესაბამისი სტრიქონის მინდორზე, კეთდება წარწერა შესწორებულია;

ბ) შეცდომა, რომელიც გამოწვეულია მემორიალურ ორდერში არასწორი ჩანაწერით, შეცდომის ხასიათის მიხედვით სწორდება დამატებითი მემორიალური ორდერის შედგენით

ან „წითელი სტორნოს“ წესით და მიეკუთვნება იმ პერიოდს, როცა მოხდა პირველადი აღრიცხვის დოკუმენტების საფუძველზე ბუღალტრულ რეგისტრებში ჩანაწერის შეტანა.

22. გასული პერიოდების შეცდომების გასწორება წარმოებს აღრიცხვასა და ანგარიშგებაში დამატებითი ბუღალტრული ჩანაწერების მეშვეობით, შესაბამისი ბუღალტრული ცნობის შედგენით, სადაც მითითებული უნდა იყოს ბუღალტრული ჩანაწერის საფუძველი და სხვა საჭირო ინფორმაცია.

23. ორგანიზაციებში, სადაც მოქმედებს ელექტრონული დოკუმენტბრუნვის სისტემა, შეცდომის შესწორება ხდება პროგრამული უზრუნველყოფის შესაბამისად, წინამდებარე ინსტრუქციის მოთხოვნების გათვალისწინებით.

თავი V

ფინანსური ანგარიშგების მომზადება და წარდგენა

მუხლი 15. ფინანსური ანგარიშგების არსი

1. ფინანსური ანგარიშგების მიზანია ერთეულის ფინანსური მდგომარეობის, მისი საქმიანობის ფინანსური შედეგების ისეთი ინფორმაციის წარმოდგენა, რომელსაც გამოიყენებენ მომხმარებელთა ფართო წრეები რესურსების განაწილების შესახებ გადაწყვეტილებების მისაღებად და შესაფასებლად.

2. ფინანსურ ანგარიშგებაში აისახება საანგარიშგებო პერიოდში მომხდარი ყველა ეკონომიკური მოვლენის ფინანსური შედეგი, რომლებიც დაჯგუფებულია მათი ეკონომიკური მახასიათებლების მიხედვით.

3. ფინანსური ანგარიშგების შესაბამის მუხლებში აისახება მხოლოდ ის აქტივები და ვალდებულებები, რომლებიც აკმაყოფილებენ საბიუჯეტო კლასიფიკაციით და წინამდებარე ინსტრუქციით განსაზღვრულ კრიტერიუმებს.

4. ყველა არსებითი მუხლის წარმოდგენა ხდება განცალკევებით. არაარსებითი მუხლები აგრეგირდება ეკონომიკური შინაარსის ერთგვაროვნების, წყაროების და ფუნქციების მიხედვით.

5. იმის განსაზღვრა, ინფორმაცია არსებითია თუ არა და შეიძლება თუ არა, რომ ინფორმაციის გამოტოვებამ ან უზუსტობამ გავლენა მოახდინოს ინფორმაციის მომხმარებელთა ეკონომიკური გადაწყვეტილებების მიღებასა და შეფასებაზე, მოითხოვს ინფორმაციის ამ მომხმარებლების მახასიათებლების გათვალისწინებას.

6. ფინანსურ ანგარიშგებაში აქტივების, ვალდებულებების, შემოსავლების და ხარჯების არსებითი მუხლების განცალკევებით წარმოდგენის საფუძველად გამოიყენება საბიუჯეტო კლასიფიკაცია და დამტკიცებული ბუღალტრული ანგარიშთა გეგმა.

7. აქტივების და ვალდებულებების, ასევე, შემოსავლებისა და ხარჯების ურთიერთგადაფარვა დაუშვებელია, გარდა ამ ინსტრუქციით განსაზღვრული შემთხვევებისა.

8. ორგანიზაციის ფინანსური ანგარიშგება უზრუნველყოფს ინფორმაციას იმის შესახებ:

ა) იყო თუ არა რესურსები მოპოვებული და გამოყენებული დამტკიცებული ბიუჯეტის შესაბამისად;

ბ) იყო თუ არა რესურსები მოპოვებული და გამოყენებული სამართლებრივი და სახელშეკრულებო მოთხოვნების, ასევე, მოქმედი კანონმდებლობით დაწესებული ფინანსური შეზღუდვების მიხედვით.

გ) შეუძლია თუ არა ორგანიზაციას გააგრძელოს მოცემული დონით საქონლისა და მომსახურების მიწოდება, აგრეთვე, განისაზღვროს რესურსების ის მოცულობა, რომელიც უნდა მიეწოდოს ორგანიზაციას მომავალში ისე, რომ ამ უკანასკნელმა უზრუნველყოს კანონმდებლობით განსაზღვრული ფუნქციების შესრულება.

9. ფინანსურ ანგარიშგებაში საწყის ნაშთებად მიეთითება წინა წლის საანგარიშგებო პერიოდის საბოლოო ნაშთები. ამასთან, საწყისი ნაშთების ცვლილება დაუშვებელია, ორგანიზაციის ხელმძღვანელის გადაწყვეტილების გარეშე, გარდა რეორგანიზაციის, ორგანიზაციის ლიკვიდაციის ან

კანონმდებლობით განსაზღვრული სხვა შემთხვევისა.

10. ფინანსური ანგარიშგება მოიცავს შემდეგ დეტალურ ინფორმაციას:

- ა) ერთეულის სახელს და ცვლილებებს წინა პერიოდთან მიმართებაში;
- ბ) ინფორმაციას ან ცალკეული ინდივიდუალური ერთეულის ან ეკონომიკური ორგანიზაციის (ან ერთეულების გაერთიანებული ჯგუფის) შესახებ;
- გ) თარიღს და პერიოდს, რომელსაც მოიცავს ანგარიშგება;
- დ) საანგარიშგებო ვალუტას;
- ე) ციფრების დამრგვალების დონეს.

11. საანგარიშგებო პერიოდის განმავლობაში საქმიანობის სრული, ყოვლისმომცველი ანგარიშგების ანალიზის მიზნით, საბიუჯეტო ორგანიზაციის მიერ ფინანსური ანგარიშგებების პარალელურად შესაძლებელია წარდგენილ იქნეს როგორც დეტალური მონაცემები სამეურნეო საქმიანობის შესახებ, ასევე, დამატებითი ინფორმაცია არაფინანსური ანგარიშგებების ჩათვლით.

მუხლი 16. ფინანსური ანგარიშგების კომპონენტები და ელემენტები

1. სრული ფინანსური ანგარიშგება მოიცავს შემდეგ კომპონენტებს:

- ა) ფინანსური მდგომარეობის შესახებ ანგარიში (ბალანსი);
- ბ) ფინანსური შედეგების შესახებ ანგარიში;
- გ) ფულადი სახსრების მოძრაობის შესახებ ანგარიში; დ) კაპიტალში ცვლილებების შესახებ ანგარიში;
- ე) ბიუჯეტისა და ფაქტობრივი თანხების შედარების ანგარიში;
- ვ) შენიშვნები, რომელიც შეიცავს სააღრიცხვო პოლიტიკის შესახებ განმარტებებს და ფინანსურ ანგარიშგებაზე სხვა ახსნა-განმარტებით შენიშვნებს.

2. ფინანსური ანგარიშგება წინამდებარე ინსტრუქციით გათვალისწინებული ანგარიშგების ფორმების და ინფორმაციების გარდა, დასაშვებია მოიცავდეს ფორმებს და ინფორმაციებს, რომელთა წარმოდგენაც ხდება ცალკე დამოუკიდებლად ან არის ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშის შემადგენელი ნაწილი.

3. ეკონომიკური მახასიათებლების მიხედვით დაჯგუფებული თითოეული ჯგუფი წარმოადგენს ფინანსური ანგარიშგების ელემენტს, რომელიც ბუღალტრულ ბალანსში წარმოდგენილია აქტივების, ვალდებულებების და კაპიტალის სახით, ხოლო ფინანსური შედეგების შესახებ ანგარიშგებაში - შემოსავლებისა და ხარჯების სახით.

მუხლი 17. კონსოლიდირებული და ინდივიდუალური ფინანსური ანგარიშგება

1. წინამდებარე მუხლი ადგენს კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების მომზადებისა და წარდგენის, აგრეთვე კონტროლირებული ერთეულების, ერთობლივად კონტროლირებული ერთეულებისა და მეკავშირე ერთეულების მაკონტროლებელი ერთეულის, სრულუფლებიანი მონაწილისა და ინვესტორის ინდივიდუალურ ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახვის მოთხოვნებს.

2. ეს მუხლი ვრცელდება საჯარო სექტორის ისეთ ერთეულებზე, რომლებიც არ წარმოადგენენ სახელმწიფო კომერციულ საწარმოებს და გააჩნიათ ერთი ან მეტი კონტროლირებული, ერთობლივად კონტროლირებული და მეკავშირე ერთეულები, რომლებიც შესაძლოა წარმოადგენდნენ სახელმწიფო კომერციულ საწარმოებს. სახელმწიფო კომერციული საწარმოების შესახებ ინფორმაციის ასახვა ფინანსურ ანგარიშგებაში სავალდებულოა მაკონტროლებელი ერთეულის, სრულუფლებიანი მონაწილის და ინვესტორის მიერ დაბანდებული ინვესტიციების შესახებ მონაცემების წარსადგენად.

3. მაკონტროლებელი ერთეულები, რომლებიც წარმოადგენენ სახელმწიფოს მნიშვნელოვან და ძირითად სექტორებს/საქმიანობებს, მიუხედავად იმისა, სრულ მფლობელობაში იმყოფებიან თუ არასრულ მფლობელობაში, არ თავისუფლდებიან კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების მომზადებისა და წარდგენისაგან.

4. კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგება უნდა მოიცავდეს მაკონტროლებელი

ერთეულის ყველა კონტროლირებულ ერთეულს.

5. ეკონომიკური ერთეულის კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების წარდგენა უნდა განხორციელდეს ეროვნულ ვალუტაში (ლარში).

6. მეკავშირე ერთეულში ინვესტორის ან ერთობლივად კონტროლირებულ ერთეულში სრულუფლებიანი მონაწილის ინდივიდუალური ფინანსური ანგარიშგება ისეთი ანგარიშგებაა, რომელიც მომზადებულია და წარდგენილია კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებასთან ერთად. სავალდებულო არ არის ინდივიდუალური ფინანსური ანგარიშგების თანდართვა კონსოლიდირებულ ანგარიშგებაზე.

7. იმ ერთეულის ფინანსური ანგარიშგება, რომელსაც არ გააჩნია კონტროლირებული ერთეული, მეკავშირე ერთეული, ან სრულუფლებიანი მონაწილის წილი ერთობლივად კონტროლირებულ ერთეულში, არ წარმოადგენს ამ ერთეულის ინდივიდუალურ ფინანსურ ანგარიშგებას და განიხილება ჩვეულებრივ ფინანსურ ანგარიშგებად.

8. მაკონტროლებელ ერთეულს, რომელიც გათავისუფლებულია კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების წარდგენისგან, შეუძლია წარადგინოს ინდივიდუალური ფინანსური ანგარიშგება როგორც მისი ერთადერთი ფინანსური ანგარიშგება.

9. მაკონტროლებელი ერთეული კონსოლიდირებულ ანგარიშგებას არ წარადგენს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ:

ა) მაკონტროლებელი ერთეული არის: სრულ მფლობელობაში მყოფი კონტროლირებული ერთეული და ნაკლებად სავარაუდოა ასეთი ფინანსური ანგარიშგების მომხმარებლების არსებობა, ან ასეთი მომხმარებლების საინფორმაციო მოთხოვნილებები მაკონტროლებელი ერთეულის კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგებითაა დაკმაყოფილებული; ან სხვა ერთეულის არასრულ მფლობელობაში მყოფი კონტროლირებული ერთეულია და მისი სხვა მესაკუთრეები, იმ მესაკუთრეების ჩათვლით, რომელთაც არა აქვთ ხმის უფლება ინფორმირებულნი იყვნენ და წინააღმდეგნი არ ყოფილან იმისა, რომ მაკონტროლებელი ერთეული არ წარადგენს კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებას;

ბ) მაკონტროლებელი ერთეულის ძირითადი ან რომელიმე შუალედური მაკონტროლებელი ერთეული ადგენს საჯაროდ ხელმისაწვდომ კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებას.

10. კონტროლირებული ერთეული კონსოლიდირებისას არ გამოირიცხება იმის გამო, რომ მისი საქმიანობები განსხვავდება ეკონომიკურ ერთეულში შემავალი სხვა ერთეულთა საქმიანობისაგან. ასეთი კონტროლირებული ერთეულების კონსოლიდირება და კონტროლირებული ერთეულების განსხვავებული საქმიანობების შესახებ დამატებითი ინფორმაციის წარდგენა კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებში ფინანსური ანგარიშგების მომხმარებელთა მნიშვნელოვანი ინფორმაციით უზრუნველყოფას ემსახურება.

11. კონტროლირებული ერთეული არ გამოირიცხება კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგებიდან, მიუხედავად იმისა, კონტროლი არის თუ არა დროებითი.

12. დროებითი კონტროლია:

ა) როდესაც კონტროლირებული ერთეული შეძენილია მხოლოდ და მხოლოდ შეძენიდან, მისი 12 თვის განმავლობაში გაყიდვის მიზნით, შეძენილი ეკონომიკური ერთეულის და მასში შემავალი ერთეულების საქმიანობების შემდეგი ერთეულის საქმიანობისგან განსხვავებულობის გამო;

ბ) როდესაც ერთეულს განზრახული აქვს კონტროლირებულ ერთეულზე კონტროლი დაუთმოს სხვა ერთეულს;

გ) ორგანიზაციის მიერ დროებით განკარგული სახაზინო კოდები.

13. დროებით კონტროლირებული ერთეულის ანგარიშგების თარიღის შემდგომ გასხვისების შემთხვევაში, კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგება ხელახლა უნდა იქნას წარმოდგენილი, დაზუსტებული სახით.

14. ფინანსური ანგარიშგების მიზნებისთვის, კონტროლი განისაზღვრება შემდეგი ორი ელემენტის მიხედვით:

ა) უფლებამოსილების ელემენტი - უფლებამოსილება მართოს სხვა ერთეულის ფინანსური და საოპერაციო პოლიტიკა;

ბ) სარგებლის ელემენტი - მაკონტროლებელი ერთეულის შესაძლებლობა მიიღოს სარგებელი სხვა ელემენტის საოპერაციო საქმიანობიდან.

15. კონტროლის მიზნებისთვის, სხვა ერთეულის საქმიანობიდან სარგებლის მიღება შესაძლებელია განხორციელდეს:

ა) სხვა ერთეულის საქმიანობიდან ნამეტის განაწილებების სახით (მ.შ დივიდენდების);

ბ) ზარალის მიღების პოტენციური რისკის წარმოშობით.

16. ერთეულმა შესაძლოა ვერ მიიღოს რაიმე ფინანსური სარგებელი სხვა ერთეულისგან, მაგრამ მიიღოს სარგებელი საკუთარი შესაძლებლობისგან წარმართოს სხვა ერთეულის საქმიანობა საკუთარი მიზნების განსახორციელებლად. ასევე, ერთეულმა შესაძლოა მიიღოს როგორც ფინანსური, ასევე, არაფინანსური სარგებელი სხვა ერთეულის საქმიანობისგან.

17. ფინანსური ანგარიშგების მიზნებისათვის, მაკონტროლებელი ერთეულის მიერ კონტროლირებული ერთეულის ფინანსური და საოპერაციო პოლიტიკის მართვის უფლებამოსილების წარმოშობის საფუძვლად, მაკონტროლებელ ერთეულს არ მოეთხოვება ფლობდეს უმრავლესობის წილს ან სააქციო წილს კონტროლირებულ ერთეულში.

18. კონტროლის უფლებამოსილება არ არის დამოკიდებული იმაზე, ამჟამად გამოყენებადი თუ არა, თუ ამ უფლების ძალაში შესვლა მოითხოვს კანონმდებლობის შეცვლას ან შეთანხმების გადახედვას.

19. კონტროლის არსებობა არ ავალდებულებს ერთეულს აიღოს პასუხისმგებლობა კონტროლირებული ერთეულის ყოველდღიური ოპერაციების მართვაზე (ან მონაწილეობა მიიღოს მასში). ერთეულს მხოლოდ მაშინ შეუძლია სხვა ერთეულზე კონტროლის უფლების გამოყენება, როდესაც ადგილი აქვს კონტროლირებულ ერთეულსა და მაკონტროლებელ ერთეულს შორის გაფორმებული შეთანხმების დარღვევას ან გაუქმებას.

20. როდესაც განისაზღვრება გააჩნია თუ არა მოცემულ ერთეულს მეორე ერთეულის ფინანსური და საოპერაციო პოლიტიკის მართვის უფლებამოსილება, მხედველობაში მიიღება ამჟამად გამოყენებადი ან კონვერტირებადი პოტენციური ხმის უფლების არსებობა და მისი შედეგი, მათ შორის, სხვა ერთეულის განკარგულებაში მყოფი პოტენციური ხმის უფლებები. პოტენციური ხმის უფლება არ არის ამჟამად გამოყენებადი ან კონვერტირებადი, თუ მათი გამოყენება ან კონვერტირება დამოკიდებულია რომელიმე მომავალ თარიღზე ან მოვლენაზე.

21. იმისათვის, რომ განსაზღვროს, პოტენციური ხმის უფლებები რამდენად უწყობს ხელს კონტროლს, ერთეული განიხილავს ყველა მოვლენასა და გარემოებას (მათ შორის პოტენციური ხმის მიცემის უფლების გამოყენების პირობებსა და სხვა სახელშეკრულებო შეთანხმებებს, ცალ-ცალკე ან ერთობლივად), რომელიც ზემოქმედებს პოტენციური ხმის უფლებებზე, გარდა ხელმძღვანელობის განზრახვისა და ამ უფლების გამოყენების ან კონვერტირების ფინანსური შესაძლებლობისა.

22. ერთეულის უფლებამოსილება, მართოს გადაწყვეტილების მიღების პროცესი სხვა ერთეულის ფინანსურ და საოპერაციო პოლიტიკასთან მიმართებით, არ არის საკმარისი საფუძველი კონტროლის უზრუნველსაყოფად. მაკონტროლებელი ერთეული უფლებამოსილია კონტროლირებული ერთეულის გადაწყვეტილების მიღების პროცესი ისე წარმართოს, რომ შეძლოს სარგებლის მიღება მისი საქმიანობებიდან. ლიკვიდატორისა და ლიკვიდირებული ერთეულის ურთიერთობა, და ასევე გამსესხებლისა და მსესხებლის ურთიერთობაც არ განიხილება კონტროლის უზრუნველყოფად. ანალოგიურად, ნდობით აღჭურვილი პირის მინდობილ ფონდთან ურთიერთობა, რომელიც არ სცდება მინდობილი პირის პასუხისმგებლობას, არ ჩაითვლება მინდობილი ფონდის კონტროლად.

23. სახელისუფლებო ორგანოების და მათი სააგენტოების სუვერენული და საკანონმდებლო უფლებამოსილება რეგულირებასა და შესყიდვასთან დაკავშირებით, არ განიხილება როგორც კონტროლი ფინანსური ანგარიშგების მიზნებისთვის.

24. კონტროლის მნიშვნელობა ფინანსური ანგარიშგების მიზნებისთვის არ ვრცელდება შემდეგზე:

ა) საკანონმდებლო ორგანოების უფლებამოსილებაზე შეიმუშავონ ნორმატიულ-სამართლებრივი ბაზა, რომლის ფარგლებშიც ერთეულებმა უნდა განახორციელონ საქმიანობები, ან გარკვეული პირობების წამოყენება და/ან სანქციების შეფარდება მათ საქმიანობებზე. ასეთი უფლებამოსილება არ ნიშნავს საჯარო სექტორის ერთეულის მხრიდან ზემოთ მითითებული ერთეულების მფლობელობაში არსებულ აქტივებზე კონტროლს. ან

ბ) ერთეულებზე, რომლებიც ეკონომიკურად დამოკიდებულები არიან საჯარო სექტორის ერთეულებზე. (შემთხვევა, როდესაც ერთეულს შენარჩუნებული აქვს უფლება საკუთარი შეხედულებისამებრ გადაწყვიტოს საჯარო სექტორის ერთეულისგან დაფინანსების მიღების ან არ მიღების და მასთან საქმიანობის წარმოების საკითხი.) ასეთ ერთეულს გააჩნია გადამწყვეტი უფლებამოსილება მართოს საკუთარი ფინანსური და საოპერაციო პოლიტიკა, და შესაბამისად არ ექვემდებარება საჯარო სექტორის ერთეულის კონტროლს.

25. ორ ერთეულს შორის არსებული ურთიერთობების განხილვისას, კონტროლის არსებობა ითვლება დადასტურებულად, თუ, სულ ცოტა ერთი ქვემოთ მოყვანილი უფლებამოსილებისა და ერთი სარგებლის პირობა მაინც არსებობს, თუ აშკარად გამოხატული არ არის, რომ კონტროლს ახორციელებს სხვა ერთეული:

ა) უფლებამოსილების პირობები:

ა.ა) ერთეული პირდაპირ ან არაპირდაპირ კონტროლირებული ერთეულების მეშვეობით ფლობს სხვა ერთეულის ხმის უფლებების ნახევარზე მეტს.

ა.ბ) ერთეულს გააჩნია არსებული კანონმდებლობით მინიჭებული, ან მის ფარგლებში განხორციელებადი უფლებამოსილება, დანიშნოს ან გაათავისუფლოს დირექტორთა საბჭოს ან სხვა ანალოგიური მმართველობითი ორგანოს წევრთა უმრავლესობა, და ეს საბჭო ან ორგანო აკონტროლებს სხვა ერთეულს.

ა.გ) ერთეული ფლობს ხმის უფლებების ნახევარზე მეტს, ან შესაძლებლობა აქვს განსაზღვროს ხმების ნახევარზე მეტი სხვა ერთეულის საერთო კრებებზე.

ა.დ) ერთეულს შეუძლია ზემოქმედება ხმის უმრავლესობაზე დირექტორთა საბჭოს ან სხვა ანალოგიური მმართველობითი ორგანოს სხდომებზე და ეს საბჭო ან ორგანო აკონტროლებს სხვა ერთეულს.

ბ) სარგებლის პირობები

ბ.ა) ერთეულს გააჩნია სხვა ერთეულის საქმიანობის შეწყვეტის უფლებამოსილება და მიიღოს ნარჩენი ეკონომიკური სარგებლის მნიშვნელოვანი წილი ან აიღოს მნიშვნელოვანი ვალდებულებები. სარგებლის პირობები სრულდება, თუ ერთეულს პასუხისმგებლობა ჰქონდა აღებული სხვა ერთეულის ნარჩენ ვალდებულებებზე.

ბ.ბ) ერთეულს უფლება აქვს მიიღოს განაწილებები სხვა ერთეულის აქტივებიდან, და შეიძლება პასუხისმგებელი იყოს სხვა ერთეულის რიგ ვალდებულებებზე.

26. წინა პუნქტში მითითებული ერთი ან მეტი გარემოების არარსებობის შემთხვევაში, შემდეგი ფაქტორები ცალკე ან ჯგუფურად, შეიძლება გამოყენებულ იქნეს კონტროლის არსებობის ინდიკატორად:

ა) უფლებამოსილების ინდიკატორები:

ა.ა) ერთეულს შეუძლია ვეტო დაადოს სხვა ერთეულის საოპერაციო და კაპიტალურ ბიუჯეტს.

ა.ბ) ერთეულს შეუძლია ვეტო დაადოს, გააუქმოს ან შეცვალოს სხვა ერთეულის მმართველობითი ორგანოს გადაწყვეტილება.

ა.გ) ერთეულს შეუძლია დაამტკიცოს/მოიწონოს სხვა ერთეულის პერსონალის ყველაზე საპასუხისმგებლო პოზიციებზე აყვანის, ხელახალი დანიშვნის, ან განთავისუფლების გადაწყვეტილებები.

ა.დ) სხვა ერთეულის უფლებები განსაზღვრულია და შეზღუდულია კანონმდებლობით.

ა.ე) ერთეული ფლობს ოქროს წილს (ან მის ეკვივალენტს) სხვა ერთეულში, რომლითაც მას მინიჭებული აქვს სხვა ერთეულის ფინანსური და სამეურნეო პოლიტიკის მართვის უფლება.

ბ) სარგებლის ინდიკატორები

ბ.ა) ერთეული ფლობს პირდაპირ ან არაპირდაპირ უფლებას სხვა ერთეულის კაპიტალზე, მათზე წვდომის მუდმივმოქმედი უფლებით.

ბ.ბ) ერთეულს გააჩნია უფლებები სხვა ერთეულის კაპიტალის მნიშვნელოვან ნაწილზე ლიკვიდაციის შემთხვევაში, ან სხვა სახის განაწილებების დროს.

ბ.გ) ერთეულს შესაძლებლობა აქვს სხვა ერთეულს მისცეს მითითება ითანამშრომლოს მასთან, მისი მიზნების მისაღწევად.

ბ.დ) ერთეული პასუხს აგებს სხვა ერთეულის ნარჩენ ვალდებულებებზე.

27. მაკონტროლებელი ერთეული კარგავს კონტროლს, როდესაც ის კარგავს კონტროლირებული ერთეულის ფინანსური და საოპერაციო პოლიტიკის მართვის უფლებას, რომელსაც ის ახორციელებს ერთეულის საქმიანობიდან სარგებელის მიღების მიზნით. კონტროლის დაკარგვა შეიძლება მოხდეს აბსოლუტური ან შეფარდებითი საკუთრების დონეების ცვლილების შედეგად, ან მის გარეშე.

28. მაკონტროლებელმა ერთეულმა კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების მომზადებისას, კონტროლირებული ერთეულების ფინანსური ანგარიშგებები უნდა გააერთიანოს მუხლობრივად, აქტივების, ვალდებულებების, კაპიტალის, შემოსავლებისა და ხარჯების მსგავსი მუხლების დაჯამებით. იმისათვის, რომ კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგება ისე წარმოაჩენდეს ეკონომიკური ერთეულის ფინანსურ ინფორმაციას, როგორც ერთი ერთეულისას, აუცილებელია შემდეგი პროცედურების დაცვა:

ა) უნდა გამოირიცხოს მაკონტროლებელი ერთეულის მიერ თითოეულ კონტროლირებულ ერთეულში დაბანდებული ინვესტიციების საბალანსო ღირებულება და თითოეულ კონტროლირებული ერთეულის კაპიტალში მაკონტროლებელი ერთეულის წილი;

ბ) უნდა განისაზღვროს უმცირესობის წილი კონსოლიდირებული კონტროლირებული ერთეულის საანგარიშგებო პერიოდის ნამეტში ან დეფიციტში;

გ) მაკონტროლებელი ერთეულის კაპიტალისაგან განცალკევებით უნდა განისაზღვროს უმცირესობის წილი კონსოლიდირებული კონტროლირებული ერთეულის კაპიტალში. კაპიტალში არსებული უმცირესობის წილი მოიცავს:

გ.ა) უმცირესობის წილის ოდენობას თავდაპირველი გაერთიანების ოპერაციის თარიღისთვის, და

გ.ბ) გაერთიანების თარიღის შემდეგ ერთეულის კაპიტალში მომხდარ ცვლილებებში უმცირესობის წილს.

29. კონსოლიდაციის დროს ეკონომიკურ ერთეულში შემავალი ერთეულების ნაშთები და მათ შორის განხორციელებული ოპერაციები (ა) გაყიდვებიდან და ტრანსფერებიდან მიღებული შემოსავლების, (ბ) ასიგნებების ან სხვა საბიუჯეტო უფლებამოსილების შედეგად აღიარებული შემოსავლების, (გ) ხარჯების და (დ) დივიდენდების ან განაწილების მსგავსი ფორმების ჩათვლით მთლიანად გამოირიცხება. ასევე ეკონომიკური ერთეულის შიგნით განხორციელებული ოპერაციების შედეგად აქტივებში (მატერიალურ მარაგებში და ძირითად აქტივებში) აღიარებული კაპიტალის ზრდა/კლება მთლიანად გამოირიცხება და ანგარიშგება მზადდება ისე, თითქოს ეს ოპერაციები საანგარიშგებო პერიოდში არ განხორციელებულა. გამოწვევის შემთხვევაში, მაკონტროლებელმა ერთეულმა, რომელიც აკონტროლებს ისეთ ერთეულებს, რომლებიც ერთმანეთს შორის მრავალრიცხოვან ოპერაციებს ახორციელებენ. ოპერაციებისა და ნაშთების განსაზღვრის სირთულის გამო, შეუძლია არ გამოირიცხოს ასეთი ოპერაციები და ნაშთები კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების შედგენისას და ეს ფაქტი უნდა მიუთითოს განმარტებით შენიშვნებში.

30. მაკონტროლებელ ერთეულზე მიკუთვნებული წილისა და უმცირესობის წილების თანაფარდობა კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების მომზადების დროს და ინვესტორზე მისაკუთვნებული წილის დადგენა, რომელიც თავის ინვესტიციას კაპიტალ-მეთოდით ასახავს, უშუალოდ საკუთრების წილის მიხედვით განისაზღვრება. ამ თანაფარდობის განსაზღვრისას გაითვალისწინება პოტენციური ხმის მიცემის უფლებების საბოლოო გამოყენება და სხვა წარმოებული ინსტრუმენტები, რომლებიც ამჟამად ხელმისაწვდომს ხდის საკუთრების წილთან დაკავშირებულ ეკონომიკურ სარგებელს.

33. მაკონტროლებელი ერთეულის და მის მიერ კონტროლირებული ერთეულების ფინანსური ანგარიშგება, რომელიც გამოიყენება კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების მოსამზადებლად, შედგენილი უნდა იყოს ერთიადიმავე საანგარიშგებო თარიღისთვის.

34. კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგება უნდა მომზადდეს ერთნაირი სააღრიცხვო პოლიტიკის გამოყენებით, ანალოგიური ოპერაციებისა და სხვა მოვლენების მიმართ.

35. თუ კონტროლირებული ერთეული ანალოგიური ოპერაციებისა და სხვა მოვლენებისათვის იყენებს კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებაში დადგენილი სააღრიცხვო პოლიტიკისაგან განსხვავებულ სააღრიცხვო პოლიტიკას, კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების მომზადებისას მაკონტროლებელმა ერთეულმა უნდა გააკეთოს ფინანსური ანგარიშგების შესაბამისი კორექტირება.

36. კონტროლირებული ერთეულის შემოსავალი და ხარჯები კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებაში ჩაირთვება მათი შემენის თარიღიდან იმ თარიღამდე, სანამ მაკონტროლებელი ერთეული დაკარგავს კონტროლირებულ ერთეულზე კონტროლს. კონტროლირებული ერთეულის გაყიდვის შედეგად მიღებულ ამონაგებსა და გასვლის თარიღისთვის მის საბალანსო ღირებულებას შორის სხვაობა კონტროლირებულ ერთეულთან მიმართებაში დაგროვილი საკურსო სხვაობის ჩათვლით, აღიარებულია კაპიტალში, რომელიც ფინანსური შედეგების კონსოლიდირებულ ანგარიშგებაში აღიარდება როგორც კონტროლირებული ერთეულის გასხვისების შედეგად მიღებული ნამეტი ან დეფიციტი.

37. იმ თარიღიდან, როდესაც ერთეული აღარ არის კონტროლირებული ერთეული, იმ პირობით თუ იგი არ ხდება (ა) მეკავშირე ერთეული ან (ბ) ერთობლივად კონტროლირებული ერთეული, ინვესტიცია ამ ერთეულში უნდა აღიარდეს, როგორც ფინანსური ინსტრუმენტი.

38. კონტროლირებული ერთეულის სტატუსის დაკარგვის თარიღისთვის ინვესტიციის საბალანსო ღირებულება მიჩნეულ უნდა იქნას ფინანსური ინსტრუმენტის თავდაპირველად შეფასებულ თვითღირებულებად.

39. ფინანსური მდგომარეობის კონსოლიდირებულ ანგარიშგებაში უმცირესობის წილების ასახვა უნდა მოხდეს კაპიტალის დანაყოფში მაკონტროლებელი ერთეულის კაპიტალისაგან განცალკევებით. ეკონომიკური ერთეულის ნამეტში ან დეფიციტში ასახული უმცირესობის წილებიც განცალკევებით უნდა იქნას წარდგენილი.

40. ნამეტი და დეფიციტი განეკუთვნება მაკონტროლებელ ერთეულს და უმცირესობის წილებს, იმდენად, რამდენადაც ორივე წარმოადგენს კაპიტალს. უმცირესობის წილებზე მიკუთვნებული თანხა არც შემოსავალია და არც ხარჯი.

41. თუ კონტროლირებულ ერთეულს გააჩნია გასანადღებელი პრივილეგირებული აქციები ბრუნვაში, რომლებიც უმცირესობის წილების მფლობელობაშია და კლასიფიცირებულია როგორც კაპიტალი, მაკონტროლებელმა ერთეულმა უნდა გამოითვალოს ნამეტისა და დეფიციტის საკუთარი წილი ასეთ აქციებზე დივიდენდების კორექტირების შემდეგ, იმისდა მიუხედავად, ეს დივიდენდები დეკლარირებულია თუ არა.

42. ერთეულმა ინდივიდუალური ფინანსური ანგარიშგების მომზადებისას, კონტროლირებულ, ერთობლივად კონტროლირებულ და მეკავშირე ერთეულებში დაბანდებული ინვესტიციები უნდა ასახოს:

- ა) კაპიტალ-მეთოდის გამოყენებით; ან
- ბ) დანახარჯ-მეთოდით; ან
- გ) როგორც ფინანსური ინსტრუმენტი.

43. ერთეულმა ერთი და იგივე სააღრიცხვო პოლიტიკა უნდა გამოიყენოს თითოეული კატეგორიის ინვესტიციისთვის.

44. კონტროლირებული, ერთობლივად კონტროლირებული და მეკავშირე ერთეულები, რომლებიც კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებაში აღრიცხულია როგორც ფინანსური ინსტრუმენტები, ანალოგიურად უნდა აღრიცხოს ინვესტორის ინდივიდუალურ ფინანსურ ანგარიშგებაში.

მუხლი 18. ფინანსური მდგომარეობის შესახებ ანგარიშგება (ბალანსი)

1. ფინანსური მდგომარეობის შესახებ ანგარიშგების (ბალანსის) შედგენა ხდება ვერტიკალური ფორმატით და მასში აისახება:

- ა) ფინანსური აქტივები;
- ბ) არაფინანსური აქტივები;
- გ) ფინანსური ვალდებულებები;
- დ) კაპიტალი (მ.შ წმინდა ღირებულება).

2. ფინანსური მდგომარეობის შესახებ ანგარიშგებაში (ბალანსში) აქტივები აისახება ქვემოთჩამოთვლილი მუხლების შესაბამისი თანხებით:

- ა) ფულადი სახსრები;
- ბ) სხვა ფინანსური აქტივები;
- გ) მოთხოვნები და დებიტორული დავალიანებები;
- დ) ძირითადი აქტივები;
- ე) მატერიალური მარაგები;
- ვ) ფასეულობები;
- ზ) არაწარმოებული აქტივები.

3. აქტივები და ვალდებულებები ფინანსურ ანგარიშგებაში გამოიჯნულია გრძელვადიან და მოკლევადიან მუხლებად და სტრუქტურა შედგენილია ლიკვიდობის კლებადობის მიხედვით.

4. მოკლევადიანი აქტივებია:

- ა) საბიუჯეტო კლასიფიკაციით განსაზღვრული მატერიალური მარაგები, გარდა სტრატეგიული მარაგებისა;
- ბ) აქტივები რომლებიც განკუთვნილია სავაჭრო მიზნებისათვის;
- გ) არაფინანსური აქტივები, რომელთა რეალიზაცია/მოხმარება მოსალოდნელია ანგარიშგების თარიღიდან ერთი წლის განმავლობაში;
- დ) ფინანსური აქტივები/მოთხოვნები რომელთა მიღება/დაფარვა მოსალოდნელია ანგარიშგების თარიღიდან ერთი წლის განმავლობაში;
- ე) აქტივები, რომლებიც წარმოადგენს ფულად სახსრებს (მათ შორის, ფულადი სახსრების ეკვივალენტებს), გარდა იმ შემთხვევისა როდესაც მისი გაცვლა ან ვალდებულების დასაფარად გამოყენება შეზღუდულია საანგარიშგებო პერიოდის შემდეგ სულ მცირე 12 თვით მაინც.

5. ყველა სხვა დანარჩენი აქტივები, რომლებიც არ მიეკუთვნება მოკლევადიან აქტივებს, გრძელვადიანი აქტივებია.

6. ვალდებულებები ითვლება მოკლევადიანად, თუ იგი აკმაყოფილებს ჩამოთვლილი კრიტერიუმებიდან ერთ-ერთს:

- ა) მისი დაფარვა მოსალოდნელია საოპერაციო საქმიანობის ციკლის (საბიუჯეტო წლის) განმავლობაში;
- ბ) ძირითადად გამოიყენება სავაჭრო დანიშნულებით;
- გ) დაფარვა მოსალოდნელია ანგარიშგების თარიღიდან 1 წლის განმავლობაში და ერთეულს არ გააჩნია ვალდებულების დაფარვის გადავადების უპირობო უფლება, ანგარიშგების თარიღიდან სულ მცირე 12 თვის განმავლობაში.

7. ყველა სხვა ვალდებულებები, რომლებიც არ მიეკუთვნება მოკლევადიან ვალდებულებებს, გრძელვადიანი ვალდებულებებია.

8. საბალანსო მუხლში ნაზარდი ჯამით აღრიცხული ვალდებულებებიდან საანგარიშო წლის დასაწყისისთვის არსებული ვალდებულებები ფინანსურ ანგარიშგებაში განიმარტება როგორც „ვადაგადაცილებული დავალიანებები” და ინფორმაცია ამ სახის ვალდებულებების მოცულობაზე აისახება ბალანსის საცნობარო მუხლში.

9. ფულადი სახსრების ნაშთებზე ინფორმაცია ფინანსური მდგომარეობის შესახებ ანგარიშგებაში (ბალანსში) აისახება ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგების მონაცემებიდან, რომელიც წარმოადგენს ფინანსური ანგარიშგების ერთ-ერთ კომპონენტს.

10. ბალანსში ასახულ ფულად სახსრებზე (აგრეგირებული მაჩვენებლების მითითების

შემთხვევაში) თან დაერთვის დამატებითი ინფორმაცია ნაღდი ფულის ნაშთების შესახებ, ასევე, ხაზინის ანგარიშებზე და კომერციული ბანკის ანგარიშებზე რიცხულ ფულად სახსრებზე ეროვნული და უცხოურ ვალუტის მიხედვით.

11. მოთხოვნები წარმოქმნილი არაფულადი ოპერაციებით, ფინანსურ ანგარიშგებაში აღირიცხება ცალკე მუხლებად, ფულადი ოპერაციებით წარმოქმნილი მოთხოვნებიდან გამოცალკავებით.

12. ფინანსურ ანგარიშგებას თან დაერთვის ინფორმაცია ანგარიშგების თარიღისთვის არსებული პირობითი აქტივების და ვალდებულებების შესახებ, მოვლენის ხასიათის და მოხდენის შესაძლებლობის მითითებით, როგორც გარკვეული რისკის შემცველის, ვინაიდან შესაძლებელია მოხდეს მათი აქტივებად ან ვალდებულებებად აღიარება.

მუხლი 19. ფინანსური შედეგების შესახებ ანგარიშგება

1. ფინანსური შედეგების შესახებ ანგარიშგებით გაიანგარიშება საანგარიშგებო პერიოდის შემოსავლებსა და ხარჯებს შორის სხვაობა.

2. ფინანსური შედეგების შესახებ ანგარიშგება მზადდება როგორც საბიუჯეტო, ასევე ეკონომიკური საქმიანობის ფარგლებში მიღებული/გაწეული შემოსავლების და ხარჯების შესახებ.

3. სახელმწიფო ერთეულის ფინანსური შედეგების განსაზღვრა ხდება ბიუჯეტიდან მიღებული დაფინანსებით, ბიუჯეტის შესახებ კანონით გაწეული გადასახდელებით, ეკონომიკური საქმიანობით მიღებული შემოსავლებით და ამ შემოსავლების ფარგლებში გაწეული ხარჯებით.

4. ერთეულმა ფინანსური შედეგების ანგარიშგებაში შემოსავლები და ხარჯები უნდა წარადგინოს საბიუჯეტო კლასიფიკაციის შესაბამისად.

5. როდესაც შემოსავლის ან ხარჯის მუხლი არსებითია, ერთეულმა მათი შინაარსი და თანხა განცალკევებულად უნდა განმარტოს.

6. ფინანსური შედეგების ანგარიშგებაში შეიძლება დამატებითი ქვემუხლების წარდგენა, როდესაც ამგვარი წარდგენით უკეთ აღიქმება ერთეულის საქმიანობის ფინანსური შედეგები. ამ დროს ერთეულმა უნდა გაითვალისწინოს არსებითობის ფაქტორი, შემოსავლებისა და ხარჯების მუხლების შინაარსი და ფუნქციები.

მუხლი 20. ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგება

1. ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგების მიზანია ანგარიშგების თარიღისათვის ფულადი სახსრების წყაროების და გამოყენების შესახებ, ასევე, ფულადი სახსრების ნაშთების შესახებ სააღრიცხვო მონაცემებზე ინფორმაციის მიწოდება საანგარიშგებო პერიოდში საოპერაციო, საინვესტიციო და საფინანსო საქმიანობის შედეგად წარმოქმნილი ფულადი სახსრების ნაკადების სახით.

2. ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგება განსაზღვრავს (ა) ფულადი სახსრების შემოღინების წყაროებს, (ბ) მუხლებს, რომლებზეც მოხდა ფულადი სახსრების ხარჯვა საანგარიშგებო პერიოდში (გ) ფულადი სახსრების ნაშთს ანგარიშგების თარიღისათვის.

3. აგრეგირებული ფულადი თანხა გადახდილი ან მიღებული შემდენის ან გაყიდვის ანაზღაურების სახით, აისახება ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგებაში როგორც მიღებული და გასხვისებული ნეტო ფულადი სახსრები.

4. ერთეულის მიერ ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგებაში წარდგენილი ფულადი სახსრების ელემენტების შესახებ მონაცემები უნდა ედრებოდეს ფინანსური მდგომარეობის შესახებ ანგარიშგებაში წარდგენილ ეკვივალენტურ მუხლებს.

5. ინფორმაციის წარდგენა საოპერაციო, საინვესტიციო და საფინანსო საქმიანობების მიხედვით მომხმარებლებს საშუალებას აძლევს შეაფასონ ამ საქმიანობების ზეგავლენა ერთეულის ფინანსურ მდგომარეობაზე და ფულადი სახსრების (მათ შორის, ფულადი სახსრების ეკვივალენტების) მოცულობაზე, ასევე, საქმიანობის ამ სახეებს შორის არსებულ კავშირებზე.

6. ერთეულის ფულადი სახსრების ნაკადების შესახებ ინფორმაცია სასარგებლოა ფინანსური ანგარიშგების მომხმარებელთათვის, როგორც ანგარიშგების, აგრეთვე გადაწყვეტილების მიღების

მიზნებისათვის, რათა დაეხმაროს ინფორმაციის მომხმარებლებს მოახდინონ შემდეგი სახის შეფასება: (ა) ერთეულისათვის მომავალში საჭირო ფულადი სახსრების, (ბ) მისი შესაძლებლობის მომავალში გამოიმუშავოს ფულადი სახსრები, (გ) მისი შესაძლებლობის დაფინანსოს ერთეულის საქმიანობის სფეროში და სახეობაში მომხდარი ცვლილებები, (დ) ერთეულის კანონმდებლობასთან და საკანონმდებლო აქტებთან ასევე, დამტკიცებულ ბიუჯეტებთან შესაბამისობის.

7. ფულადი სახსრების ნაკადებთან დაკავშირებით წარსული მონაცემები გამოიყენება თანხის, დროის და ფულადი სახსრების მომავალი ნაკადების განსაზღვრულობის და ფულადი სახსრების მომავალი ნაკადების პროგნოზირების საფუძვლად.

8. ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგება, ფინანსური ანგარიშგების სხვა კომპონენტებთან ერთად, მომხმარებლებს აძლევს საშუალებას შეაფასონ ერთეულის კაპიტალში განხორციელებული ცვლილებები, მისი ფინანსური სტრუქტურა (ლიკვიდობისა და გადახდისუნარიანობის ჩათვლით), ასევე, შეაფასონ ფულადი სახსრების ნაკადების მოცულობაზე და დროში გადანაწილებაზე ერთეულის გავლენის უნარი, რათა შესაბამისი რეაგირება მოახდინონ ცვალებადი გარემოებებისა და შესაძლებლობების წარმოქმნისას.

9. ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგება შეიძლება გამოყენებულ იქნეს მომხმარებლების მიერ ასევე ერთეულის აქტივობებს ან პროგრამებს და საბუჯეტო სახსრებზე ინფორმაციას შორის არსებული კავშირების გასაგებად.

10. ინფორმაცია ფულადი სახსრების ნაკადების შესახებ საშუალებას იძლევა დადგინდეს თუ როგორ გამოიმუშავა საჯარო სექტორის ერთეულმა მისი საქმიანობის დაფინანსებისათვის საჭირო ფულადი სახსრები და როგორ მოხდა ამ სახსრების გამოყენება. რესურსების განაწილების შესახებ გადაწყვეტილებების მიღებისა და ერთეულის საქმიანობის საიმედოობის თვალსაზრისით შეფასებისათვის, გამოიყენება ასევე ფულადი სახსრების ნაკადების გამოყენების დროულობის და საიმედოობის შეფასება.

11. ორგანიზაცია ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგებას ამზადებს არაპირდაპირი მეთოდის შესაბამისად, რომელიც გულისხმობს ფულადი სახსრების შესახებ ინფორმაციის მომზადებას ფინანსური შედეგიდან მისი აუცილებელი კორექტირებით იმ მუხლებთან დაკავშირებით, რომლებიც არ ასახავენ შესაბამის ანგარიშებზე ფულადი სახსრების რეალურ მოძრაობას.

12. ნამეტი და დეფიციტი კორექტირდება არაფულადი ოპერაციების შედეგებით, წარსული და მომავალი პერიოდის საოპერაციო შემოსავლებისა და გადახდების გადავადების ან დარიცხვის გათვალისწინებით, ასევე, შემოსავლების და ხარჯების მუხლებით, რომლებიც დაკავშირებულია საინვესტიციო ან საფინანსო საქმიანობის ფულადი სახსრების ნაკადებთან.

13. საოპერაციო საქმიანობასთან დაკავშირებული წმინდა ფულადი სახსრების ნაკადები განისაზღვრება წმინდა ნამეტის და დეფიციტის კორექტირებით შემდეგ მუხლებზე დაყრდნობით:

ა) საანგარიშო პერიოდში მატერიალურ მარაგებსა და საოპერაციო მოთხოვნებსა და ვალდებულებებში მომხდარი ცვლილებები;

ბ) არაფულადი მუხლები, როგორიცაა ცვეთა, ანარიცხები, გადავადებული გადასახადები, უცხოურ ვალუტასთან დაკავშირებული სამეურნეო ოპერაციებიდან მიღებული მოგება ან ზარალი, მეკავშირე ერთეულების გაუნაწილებელი მოგება და უმცირესობის ინტერესი; და

გ) ყველა სხვა მუხლი, რომლებიც გვიჩვენებს საინვესტიციო ან საფინანსო საქმიანობასთან დაკავშირებულ ფულადი სახსრების ნაკადებს.

14. ფულადი სახსრების ნაკადებს არ მიეკუთვნება ფულადი სახსრების (მათ შორის, ფულადი სახსრების ეკვივალენტების) მოძრაობა სხვადასხვა მუხლებს შორის, ვინაიდან ისინი არსებითად წარმოადგენენ ერთეულის ფულადი სახსრების მართვის ინსტრუმენტებს და არა მისი საოპერაციო, საინვესტიციო და საფინანსო საქმიანობის ნაწილს.

15. ქვემოთ ჩამოთვლილი საქმიანობებით წარმოქმნილი ფულადი სახსრების ნაკადები წარმოადგენენ ფულადი სახსრების მართვის ნაწილს და ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგებაში არ აისახება:

ა) ფულადი სახსრების ნაკადები ჭარბი ფულადი სახსრების ინვესტირებით

ფულადი სახსრების ეკვივალენტებში და პირიქით;

ბ) ფულადი სახსრების ნაკადები საკუროსო სხვაობის შედეგად;

გ) საბანკო ოვერდრაფტები, რომლებიც ექვემდებარება განაღდებას მოთხოვნისთანავე;

დ) ფულადი სახსრების ნაკადები საოპერაციო, საინვესტიციო და ფინანსური საქმიანობების მუხლებს შორის.

16. ფულადი სახსრების ეკვივალენტების დანიშნულებაა მოკლევადიანი ფულადი ვალდებულებების გასტუმრება საინვესტიციო ან სხვა მიზნებისგან განსხვავებით. იმისათვის, რომ ინვესტიცია კლასიფიცირდეს როგორც ფულადი სახსრების ეკვივალენტი, იგი ადვილად გაცვლადი უნდა იყოს წინასწარ ცნობილი ფულადი სახსრების მოცულობაზე და მისი ღირებულების შეცვლის რისკი იყოს უმნიშვნელო. შესაბამისად, ინვესტიცია კვალიფიცირდება როგორც ფულადი სახსრების ეკვივალენტი, თუ მას დაფარვის მოკლე ვადა გააჩნია. ინვესტიციები საკუთარ კაპიტალში არ მიეკუთვნება ფულადი სახსრების ეკვივალენტებს, თუ ისინი თავიანთი არსით არ არიან ფულადი სახსრების ეკვივალენტები.

17. ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგებაში არ აისახება ისეთი საინვესტიციო და საფინანსო ოპერაციები, რომლებიც არ საჭიროებს ფულად სახსრებს (მათ შორის, ფულადი სახსრების ეკვივალენტებს). ეს ოპერაციები ფინანსური ანგარიშგების სხვა ფორმებში ისეთი ფორმით უნდა აისახოს, რომ იძლეოდეს ყველა შესაბამის ინფორმაციას ამ საინვესტიციო და საფინანსო საქმიანობების შესახებ.

18. არაფულად ოპერაციებად განიხილება ისეთი საინვესტიციო და საფინანსო საქმიანობა, რომლებიც პირდაპირ გავლენას არ ახდენს მიმდინარე ფულადი სახსრების ნაკადებზე, მაგრამ მოქმედებს ერთეულის კაპიტალზე და აქტივების სტრუქტურაზე.

19. არაფულადი ოპერაციების ამოღება ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგებიდან შეესაბამება ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგების მიზანს, რადგან ამგვარი მუხლები არ გულისხმობს მიმდინარე პერიოდის ფულადი სახსრების ნაკადებს. არაფულადი ოპერაციებია:

ა) აქტივების შეძენა შესაბამისი ვალდებულებების უშუალო აღებით ან ფინანსური იჯარით;

ბ) სასეხო ვალდებულებების საკუთარ კაპიტალად კონვერტირება და სხვ.

20. ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგების საფუძველია ორგანიზაციის საბუღალტრო წიგნები, ბიუჯეტის შემოსულობების და გადასახდელების საბაზინო რეგისტრები, ეროვნულ და უცხოურ ვალუტაში ხაზინის ანგარიშებზე და კომერციულ ბანკებში ორგანიზაციის ანგარიშებზე საბანკო ამონაწერები და ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშგების მონაცემები.

21. ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგება მოიცავს ორგანიზაციის შესახებ შემდეგი სახის ინფორმაციას:

ა) ორგანიზაციის აქტივების და ვალდებულებების მოცულობისა და სტრუქტურის შესახებ;

ბ) ოპერაციების და სხვა მოვლენების შედეგების და მათი გავლენის შესახებ ორგანიზაციის აქტივების ფინანსურ შედეგებზე;

გ) საანგარიშგებო პერიოდში ორგანიზაციის დაფინანსების, შემოსულობების და გადასახდელების მოცულობის და მათ შორის თანაფარდობის, მათი სტრუქტურისა და წყაროების შესახებ;

დ) ფულადი სახსრების ნაკადების შემოდილების და გადილების, ასევე, ორგანიზაციის ლიკვიდობასთან დაკავშირებით სხვა მონაცემების შესახებ.

22. შემოსულობების მიღება უკავშირდება ფულადი სახსრების შემოდილებას, ხოლო გადასახდელების გადახდა - ფულადი სახსრების გადილებას.

23. ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგება მზადდება იმ ფულადი სახსრებისათვის, რომელსაც აკონტროლებს ანგარიშგები ორგანიზაცია (მათ შორის, დაგროვილი, ასიგნებით მიღებული ან სხვა პირის მიერ მოწოდებული ფულადი სახსრებისათვის, რომლებიც განკუთვნილია ერთეულის საოპერაციო, საფინანსო ან საინვესტიციო საქმიანობისთვის, ასევე, რომელთა განკარგვა ორგანიზაციის მიერ ხორციელდება მესამე პირების მეშვეობით.

24. კომერციულ ბანკში ანგარიშებზე განთავსებული ფულადი სახსრები, კონტროლდება ორგანიზაციის მიერ. იმ შემთხვევაში, როცა სახელმწიფო ერთეული ფულად სახსრებს იღებს მთავრობის (ან სხვა ერთეულის) სახელით, ხაზინის ერთიან ანგარიშზე ჩარიცხვამდე ან მთავრობის სახელით მესამე პირზე გადაცემამდე განთავსებს თავის საბანკო ანგარიშზე, ფულად სახსრებს აკონტროლებს მხოლოდ იმ პერიოდში, როცა ის განთავსებულია მის საბანკო ანგარიშზე.

25. ცალკე აღებული ოპერაცია შეიძლება მოიცავდეს სხვადასხვა სახის ფულადი სახსრების ნაკადებს, რომლებიც შესაბამისი საქმიანობების მიხედვით უნდა იქნეს განხილული.

26. უცხოური კონტროლირებული ერთეულის ფულადი სახსრების ნაკადები უნდა დაკონვერტირდეს სამუშაო ვალუტაში, ფულადი ნაკადების წარმოქმნის თარიღების მიხედვით არსებული გაცვლითი კურსით.

27. უცხოური ვალუტის გაცვლითი კურსის ცვლილებით გამოწვეული მოგება და ზარალი არ წარმოადგენს ფულადი სახსრების ნაკადებს. გაცვლითი კურსის ცვლილების ზეგავლენა ხელმისაწვდომ ან მოსალოდნელ ფულად სახსრებზე (მათ შორის, ფულადი სახსრების ეკვივალენტებზე) უცხოურ ვალუტაში აისახება ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგებაში იმისათვის, რომ მოხდეს ფულადი სახსრების (მათ შორის, ფულადი სახსრების ეკვივალენტების) შეჯერება საანგარიშგებო პერიოდის დასაწყისში და მის ბოლოს. მოცემული თანხა უნდა იყოს განცალკავებული საოპერაციო, საინვესტიციო და საფინანსო ფულადი სახსრების ნაკადებისაგან და მოიცავდეს კურსთაშორის სხვაობის შედეგს.

28. გაცვლითი კურსის ცვლილების ზემოქმედება უცხოურ ვალუტაში არსებულ ან გადასახდელ ფულად სახსრებზე აისახება ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგებაში, რათა მიღწეულ იქნას შესაბამისობა საანგარიშგებო პერიოდის დასაწყისსა და ბოლოსათვის არსებულ ფულად სახსრებს შორის. ეს სახსრები წარმოდგენილი უნდა იყოს ცალკე, ფულადი სახსრების ნაკადებთან დაკავშირებული საოპერაციო, საინვესტიციო და ფინანსური საქმიანობისგან დამოუკიდებლად და შეიცავდეს საკურსო სხვაობებს, თუკი ასეთს აქვს ადგილი და თუ ეს ფულადი სახსრების ნაკადები ანგარიშგებაში წარმოდგენილია ანგარიშგების პერიოდის დასასრულისათვის არსებული კურსის მიხედვით.

29. საოპერაციო საქმიანობიდან ფულადი სახსრების ნაკადების ძირითადი კატეგორიების ანგარიშგებაში წარმოდგენა ხდება მთლიან საფუძველზე.

30. საოპერაციო საქმიანობის შედეგად ფულადი სახსრების ნაკადების წარმოქმნა უკავშირდება საბიუჯეტო კლასიფიკაციით განსაზღვრული შემოსავლების და ხარჯების შემდეგ მუხლებს:

ა) შემოსავლები:

ა.ა) გადასახადები;

ა.ბ) გრანტები;

ა.გ) სხვა შემოსავლები.

ბ) ხარჯები:

ბ.ა) მომუშავეთა ნაზღაურება;

ბ.ბ) საქონელი და მომსახურება;

ბ.გ) პროცენტი;

ბ.დ) გრანტი;

ბ.ე) სუბსიდიები;

ბ.ვ) სოციალური უზრუნველყოფა

ბ.ზ) სხვა ხარჯები.

31. საოპერაციო საქმიანობის შედეგად წარმოქმნილი ფულადი სახსრების ნაკადები უკავშირდება ერთეულის ძირითადი საქმიანობიდან მიღებულ ფულად სახსრებს. საოპერაციო საქმიანობის შედეგად წარმოქმნილი ფულადი სახსრების ნაკადებია:

ა) ფულადი შემოსავლები გადასახადებიდან, მოსაკრებლებიდან და ჯარიმებიდან;

ბ) ფულადი შემოსავლები ერთეულის მიერ საქონლის რეალიზაციიდან და მომსახურების გაწევიდან;

გ) ფულადი შემოსავლები გრანტებიდან ან ტრანსფერებიდან და სხვა ასიგნებებიდან ან საბიუჯეტო უფლებამოსილებებიდან, რომლებიც ხორციელდება ცენტრალური ხელისუფლების ან საჯარო სექტორის სხვა ერთეულების მიერ;

დ) ფულადი შემოსავლები როიალტიდან, ჰონორარებიდან, საკომისიო და სხვა სახის შემოსავლებიდან;

ე) ფულადი ხარჯები საჯარო სექტორის სხვა ერთეულების მიმართ მათი ოპერაციების დაფინანსებისთვის (სესხების გარდა);

ვ) ფულადი ხარჯები საქონლისა და მომსახურების მომწოდებელთათვის;

ზ) თანამშრომლებისათვის და მათი სახელით გადახდილი ფულადი სახსრები;

თ) ფულადი შემოსავლები და ხარჯები სადაზღვევო ერთეულის მიერ სადაზღვევო პრემიების და მოთხოვნების მიმართ, ანუიტეტები და სხვა სადაზღვევო სარგებელი;

ი) ქონების გადასახადის ან საშემოსავლო გადასახადის შედეგად წარმოქმნილი ფულადი ხარჯები, რომლებიც დაკავშირებულია საოპერაციო საქმიანობასთან;

კ) ფულადი შემოსავლები და ხარჯები წარმოქმნილი ხელშეკრულებებიდან, რომლებიც დადებულია სადილერო ან სავაჭრო მიზნებით;

ლ) ფულადი შემოსავლები ან ხარჯები დაკავშირებული საქმიანობის შეწყვეტასთან; და

მ) ფულადი შემოსავლები ან ხარჯები დაკავშირებული სადავო საკითხების გადაწყვეტასთან და სხვ.

32. ორგანიზაციის საქმიანობის დაფინანსების მიზნით მიღებული ფულადი სახსრები კლასიფიცირდება როგორც ფულადი სახსრების ნაკადები საოპერაციო საქმიანობიდან და ეს ფაქტი უნდა გამჟღავნდეს ფინანსური ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებში.

33. ფასიანი ქაღალდები და სესხები კომერციული ან სავაჭრო საქმიანობისათვის, განიხილება იმ სასაქონლო მარაგის მსგავსად, რომელიც გამიზნულია გასაყიდად და ფასიანი ქაღალდების ყიდვა-გაყიდვასთან და სავაჭრო-საშუამავლო საქმიანობასთან დაკავშირებული ფულადი სახსრებით ოპერაციები კლასიფიცირდება როგორც საოპერაციო საქმიანობიდან მიღებული/გასული ფულადი სახსრები.

34. ფულადი სახსრების მეშვეობით სესხის დაფარვისას პროცენტის ელემენტი კლასიფიცირდება საოპერაციო საქმიანობად ან საინვესტიციო საქმიანობად, ხოლო სესხის ძირითადი ნაწილის დაფარვა განიხილება როგორც საფინანსო საქმიანობა.

35. საანგარიშგებო პერიოდში გადახდილი პროცენტების მთლიანი თანხა ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგებაში აისახება იმისდა მიუხედავად, აღიარებულია ისინი როგორც ხარჯები ფინანსური შედეგების ანგარიშგებაში თუ კაპიტალიზებულია როგორც აქტივის თვითღირებულების ნაწილი.

36. გადახდილი და მიღებული დივიდენდები შეიძლება კლასიფიცირდეს როგორც საოპერაციო ფულადი სახსრების ნაკადები, რადგან ისინი მონაწილეობენ წმინდა ნამეტის და დეფიციტის განსაზღვრაში, იმის გათვალისწინებით, რომ ინფორმაციის მომხმარებლებმა შეძლონ განსაზღვრონ ერთეულის შესაძლებლობა საოპერაციო ფულადი სახსრების ნაკადებიდან დივიდენდების გადახდასთან დაკავშირებით. ამის საპირისპიროდ, გადახდილი და მიღებული დივიდენდები ასევე შეიძლება კლასიფიცირდეს როგორც ფინანსური და საინვესტიციო ფულადი სახსრების ნაკადები, რადგან ისინი წარმოადგენენ ფინანსური რესურსების მოზიდვის დანახარჯებს ან ინვესტიციების უკუგებას.

37. სხვა ერთეულებზე უსასყიდლოდ გადასაცემად მშენებლობისთვის გაწეული ფულადი ხარჯები ან აქტივების შეძენა მათი საოპერაციო იჯარით გაცემის მიზნით ან/და შემდეგ მათი გაყიდვის მიზნით, განიხილება როგორც ფულადი სახსრების ნაკადები საოპერაციო საქმიანობიდან.

38. იმ შემთხვევაში, თუ ვერ ხდება მიმდინარე, კაპიტალური და კაპიტალში შენატანის მიხედვით ფულადი ხარჯების ერთმანეთისგან გამიჯვნა, მოცემული ხარჯები განიხილება როგორც საოპერაციო საქმიანობის ფულადი სახსრების ნაკადების ნაწილი და ეს ფაქტი უნდა გამჟღავნდეს ფინანსური ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებში.

39. მოგების გადასახადთან დაკავშირებული ფულადი სახსრების ნაკადები აისახება ცალკე და კლასიფიცირდება როგორც საოპერაციო საქმიანობიდან წარმოქმნილი ფულადი სახსრების ნაკადები.

40. საოპერაციო საქმიანობიდან შემოსავლებსა და საოპერაციო საქმიანობაზე გაწეულ ხარჯებს შორის სხვაობით განისაზღვრება წმინდა ფულადი სახსრები საოპერაციო საქმიანობიდან, რომელიც წარმოადგენს ორგანიზაციის საქმიანობის შეფასების მთავარ მაჩვენებელს, ორგანიზაციის ძირითადი საქმიანობის ფულადი სახსრებით უზრუნველყოფის მასშტაბის დასადგენად.

41. წმინდა ფულადი სახსრების ნაკადები აგრეთვე გვიჩვენებს ერთეულის უნარს შეინარჩუნოს ფუნქციონირების შესაძლებლობა, მოახდინოს ვალდებულებების გასტუმრება, დივიდენდების ან ანალოგიური გადახდების განაწილება და განახორციელოს ინვესტიციები დაფინანსების გარე წყაროების გამოყენების გარეშე.

42. საინვესტიციო საქმიანობის შედეგად ფულადი სახსრების ნაკადების ძირითადი კატეგორიები შეესაბამება არაფინანსური აქტივების შესყიდვებთან/გაყიდვებთან დაკავშირებულ საბიუჯეტო კლასიფიკაციით განსაზღვრულ შემდეგ მუხლებს:

- ა) ძირითადი აქტივების;
- ბ) სტრატეგიული მარაგების;
- გ) ფასეულობების;
- დ) არაწარმოებული აქტივების.

43. საინვესტიციო საქმიანობის შედეგად ფულადი სახსრების ნაკადების ძირითადი კატეგორიების ანგარიშგებაში წარმოდგენა ხდება მთლიან საფუძველზე.

44. საინვესტიციო საქმიანობიდან ფულადი სახსრების ნაკადები ცალკე უნდა იქნეს წარდგენილი, რათა განისაზღვროს ფულადი სახსრების თუ რა მოცულობა იყო მიმართული იმ რესურსებში, რომლებიც მომავალში ხელს შეუწყობს ერთეულის მიერ მომსახურების გაწევას. საინვესტიციო საქმიანობად ჩაითვლება მხოლოდ ის ფულადი ხარჯი, რომელიც აღიარებულ იქნა აქტივად ფინანსური მდგომარეობის შესახებ ანგარიშგებაში. საინვესტიციო საქმიანობასთან დაკავშირებული ფულადი სახსრების ნაკადებია:

ა) ძირითადი აქტივების, არამატერიალური და სხვა გრძელვადიანი აქტივების შესაძენად გადახდილი ფულადი სახსრები. მათ შორის, სამეცნიერო-კვლევით სამუშაოებზე გაწეული კაპიტალიზებული დანახარჯები და საკუთარი წარმოების ძირითადი აქტივები;

ბ) ძირითადი აქტივების, არამატერიალური და სხვა გრძელვადიანი აქტივების რეალიზაციიდან მიღებული ფულადი სახსრები;

გ) ძირითად აქტივებთან, არამატერიალურ და სხვა გრძელვადიან აქტივებთან დაკავშირებული ფულადი ავანსები მიღებული/გაცემული სხვა ერთეულებიდან/ერთეულებზე;

დ) ფულადი ხარჯები გაწეული ძირითად აქტივებთან, არამატერიალურ და სხვა გრძელვადიან აქტივებთან დაკავშირებულ ფიზიკურ კონტრაქტებზე, ფორვარდულ კონტრაქტებზე, ოფციურ კონტრაქტებზე და სვოპ კონტრაქტებზე, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც კონტრაქტები იდება სადილერო და სავაჭრო მიზნებით ან გადახდები განიხილება, როგორც საფინანსო საქმიანობა; და

ე) ფულადი შემოსავლები ძირითად აქტივებთან, არამატერიალურ და სხვა გრძელვადიან აქტივებთან დაკავშირებული ფიზიკური კონტრაქტებიდან, ფორვარდული კონტრაქტებიდან, ოფციური კონტრაქტებიდან და სვოპ კონტრაქტებიდან, გარდა სადილერო და სავაჭრო მიზნით დადებული კონტრაქტებისა თუ შემოსავლები განიხილება, როგორც საფინანსო საქმიანობა.

45. ფულადი სახსრების მთლიანი ნაკადები, რომლებიც წარმოიშობა კონტროლირებულ ერთეულებსა და სხვა ერთეულებზე კონტროლის აღებასთან ან დაკარგვასთან დაკავშირებით, უნდა კლასიფიცირდეს შესაბამისად როგორც საოპერაციო, საინვესტიციო ან ფინანსური საქმიანობიდან წარმოქმნილი ფულადი სახსრების ნაკადები.

46. როდესაც მეკავშირე ან კონტროლირებულ ერთეულებში ინვესტიციების ბუღალტრული

აღრიცხვისათვის გამოიყენება კაპიტალ-მეთოდი ან დანახარჯ-მეთოდი, ინვესტორმა ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგებაში უნდა წარმოადგინოს მხოლოდ ფულადი სახსრების ნაკადები მასსა (ინვესტორსა) და ინვესტირებულ ერთეულს შორის (დივიდენდების, სხვა განაწილებების და ავანსების მიმართ).

47. ერთეულმა, რომელიც ერთობლივად კონტროლირებულ ეკონომიკურ ერთეულში თავისი წილის ანგარიშგებას წარადგენს პროპორციული კონსოლიდაციის გზით, თავისი კონსოლიდირებული ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგებაში უნდა ჩართოს ერთობლივად კონტროლირებული ერთეულის ფულადი სახსრების ნაკადები, თვისი წილის პროპორციულად. ერთეულმა, რომელიც მოცემული წილობრივი თანხების წარდგენას ახორციელებს კაპიტალ-მეთოდით, ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგებაში უნდა შეიტანოს (ა) ფულადი სახსრების ნაკადები დაკავშირებული მის ინვესტიციებთან ერთობლივად კონტროლირებულ ერთეულში და (ბ) განაწილებები და სხვა გადახდები ან შემოსავლები ამ ერთეულს და მის მიერ კონტროლირებულ ერთეულებს შორის.

48. საინვესტიციო საქმიანობის შედეგად ფულადი სახსრების ნაკადების კატეგორიების შესაბამისი არაფინანსური აქტივების გაყიდვის და არაფინანსური აქტივების შესყიდვის შედეგად ფულადი სახსრების ნაკადებს შორის სხვაობა წარმოადგენს წმინდა ფულად სახსრებს არაფინანსურ აქტივებში განთავსებული ინვესტიციებიდან.

49. საოპერაციო საქმიანობიდან წმინდა ფულად სახსრებს და არაფინანსურ აქტივებში განთავსებული ინვესტიციებიდან წმინდა ფულად სახსრებს შორის დადებითი სხვაობა წარმოადგენს ფულადი სახსრების პროფიციტს, უარყოფითი სხვაობა - დეფიციტს.

50. ფინანსურ საქმიანობაში აღრიცხება საბიუჯეტო კლასიფიკაციის შესაბამისად, ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების და მათზე განხორციელებული ოპერაციების (გარდა დებიტორულ-კრედიტორული დავალიანებების) შედეგად წარმოქმნილი ფულადი სახსრების ნაკადები.

51. ფინანსურ საქმიანობასთან დაკავშირებული ფულადი სახსრების ნაკადების ძირითადი კატეგორიების მიხედვით ფინანსური აქტივების მიღების და ვალდებულებების წარმოქმნის ანგარიშგებაში წარდგენა ხდება წმინდა საფუძველზე.

52. საფინანსო საქმიანობიდან წარმოქმნილი ფულადი სახსრები წარდგენილი უნდა იყოს ცალკე, ერთეულის კაპიტალის ფორმირებაში მონაწილეთა მომავალი ფულადი სახსრების ნაკადების მიმართ მოთხოვნებზე სათანადო პროგნოზის გასაკეთებლად. საფინანსო საქმიანობასთან დაკავშირებული ფულადი სახსრების ნაკადებია:

ა) ფულადი შემოსავლები, მიღებული სავალო ფასიანი ქაღალდების გამოშვებიდან, სესხებიდან, თამასუქებიდან, ობლიგაციებიდან, გირაოებიდან და სხვა მოკლევადიანი და გრძელვადიანი სესხებიდან;

ბ) სესხების დასაფარად გამოყოფილი ფულადი სახსრები;

გ) საკუთარი კაპიტალის ან სხვა ერთეულების ვალის ინსტრუმენტების გაყიდვის/შეძენის და ერთობლივ საქმიანობაში წილობრივი მონაწილეობის მიზნით წარმოქმნილი შემოსავლები და ხარჯები;

დ) დეპოზიტური თანხებით ფულადი სახსრების ნაკადები სალაროში, ხაზინის ანგარიშებზე და ორგანიზაციის ანგარიშებზე ბანკში;

ე) მოიჯარის მიერ ფინანსური იჯარის ვალდებულებების შესამცირებლად გადახდილი ფულადი სახსრები და სხვ.

53. ანგარიშგების თარიღისთვის ფულადი სახსრების საკასო ნაშთი, რომლის გამოყენებაც შეზღუდულია ან რეგულირდება გარეშე პირობებით, ბალანსში წმინდა საფუძველზე მიეთითება გამოცალკევებით.

54. ხაზინის ანგარიშების და ბანკში ორგანიზაციის ანგარიშების გაუვლელად ფულადი სახსრების ნაკადები მესამე პირების მიერ განხორციელებული გადახდებით, ხარჯების გასაწევად, აქტივების შესაძენად და ვალდებულებების დასაფარად, ფულადი სახსრების მოძრაობის ანგარიშგებაში აისახება გამოცალკევებით.

55. საოპერაციო, საინვესტიციო ან საფინანსო საქმიანობით წარმოქმნილი შემდეგი ფულადი სახსრების ნაკადები შეიძლება წარდგენილ იქნეს ნეტო საფუძველზე:

ა) გადამხდელების ან ბენეფიციარების სახელით მიღებული და გაცემული ფულადი სახსრები, როდესაც ფულადი სახსრების ნაკადები ასახავს უფრო მეტად სხვა პირების, ვიდრე ერთეულების საქმიანობას და რომელთა შედეგად მიღებული ფულადი სახსრების ნაშთები კონტროლდება ანგარიშვალდებული ერთეულების მიერ. ამგვარი ფულადი შემოსავლები და ხარჯებია:

ა.ა) გადასახადების შეგროვება ერთი დონის სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოს მიერ სხვა დონის სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოსათვის, რომელშიც არ შედის ის გადასახადები, რომლებიც გამოიყენება სახელმწიფოს მიერ საკუთარი სარგებლობისათვის, გადასახადების გადანაწილების წესებიდან გამომდინარე;

ა.ბ) ფონდები კლიენტებისათვის სატრასტო და საინვესტიციო ერთეულების მიერ; და

ა.გ) ქონების მესაკუთრის სახელზე მიღებული და გადახდილი საიჯარო ქირა. და

ბ) ფულადი სახსრების მიღება და გაცემა იმ მუხლების მიხედვით, რომელთათვის დამახასიათებელია სწრაფი ბრუნვა, თანხების დიდი ოდენობა და განაღდების მოკლე ვადები. ასეთი ფულადი შემოსავლები და ხარჯებია საავანსო გადახდა და დაფარვა განხორციელებული:

ბ.ა) ინვესტიციის შეძენის ან გაყიდვისას; და

ბ.ბ) სხვა მოკლევადიანი სესხები.

მუხლი 21. კაპიტალში ცვლილებების შესახებ ანგარიშგება

1. კაპიტალში ცვლილებების შესახებ ანგარიშგება ასახავს საანგარიშგებო პერიოდში ორგანიზაციის კაპიტალის ზრდას/კლებას. კაპიტალის საწყისი და საბოლოო ნაშთების შედარების გზით წარდგენილი ინფორმაცია მნიშვნელოვანია მომხმარებლებისთვის კაპიტალის ზრდაზე/კლებაზე მოქმედი ფაქტორების გასაანალიზებლად.

2. ერთეულმა კაპიტალის ცვლილებების ანგარიშგებაში უნდა წარადგინოს შემდეგი ინფორმაცია:

ა) კაპიტალის საწყისი და საბოლოო ნაშთები;

ბ) საანგარიშგებო პერიოდის ფინანსური შედეგი;

გ) აქტივების/ვალდებულებების გადაფასების შედეგები;

დ) კურსთაშორის სხვაობები;

ე) მაკონტროლებელ მესაკუთრეებსა და უმცირესობათა წილებზე მისაკუთვნებელი მთლიანი თანხები;

ვ) მესაკუთრეებთან, როგორც აქციების მფლობელებთან განხორციელებული ოპერაციები, მესაკუთრეებისთვის განკუთვნილი დივიდენდების და სხვა განაწილებების (გარდა ანგარიშგების თარიღის შემდეგ გამოცხადებულისა) ცალ-ცალკე ჩვენებით;

3. კაპიტალის ცვლილებების შესახებ ანგარიშგებაში კაპიტალის თითოეული ელემენტისთვის ცალკე უნდა იყოს ნაჩვენები სააღრიცხვო პოლიტიკის შეცვლით გამოწვეული მთლიანი კორექტირების თანხა და ცალკე შეცდომების გასწორებით გამოწვეული კორექტირებები, თითოეული წინა პერიოდისა და საანგარიშგებო პერიოდის დასაწყისისთვის.

4. ორ საანგარიშგებო თარიღს (საანგარიშგებო პერიოდის დასაწყისსა და დასასრულს) შორის ერთეულის კაპიტალის ცვლილებები გვიჩვენებს წმინდა ღირებულების და საკუთარი კაპიტალის ზრდას ან შემცირებას საანგარიშგებო პერიოდში.

მუხლი 22. ბიუჯეტის და ფაქტობრივი თანხების შედარების ანგარიშგება

1. ბიუჯეტის და ფაქტობრივი თანხების შედარების ანგარიშგება წარდგენილი უნდა იყოს მრავალსვეტიანი ფორმატის სახით, სადაც ცალ-ცალკე სვეტებში მიეთითება შემოსულობების და გადასახდელების დამტკიცებული წლიური ბიუჯეტი და საანგარიშგებო პერიოდის დაზუსტებული

გეგმური მაჩვენებლები, ასევე, ამ მაჩვენებლების ფაქტიური შესრულება, ფაქტიური შესრულების გადახრები დამტკიცებული და დაზუსტებული ბიუჯეტით განსაზღვრული ასიგნებებიდან.

2. ფინანსურ ანგარიშგებაში გადახრების თავიდან აცილების მიზნით, ბიუჯეტზე ინფორმაცია აგრერირდება ბიუჯეტის შესახებ კანონით განსაზღვრული შემოსავლების და ხარჯების კატეგორიების შესაბამისად.

მუხლი 23. ანგარიშგების თარიღის შემდგომი მოვლენები

1. ანგარიშგების თარიღის შემდეგ მომხდარი მოვლენები არის ის მოვლენები, რომლებიც წარმოიქმნება ანგარიშგების თარიღსა და ფინანსური ანგარიშგების დამტკიცების თარიღს შორის.

2. ანგარიშგებაში ზუსტად უნდა მიეთითოს ანგარიშგების მომზადების და დამტკიცების თარიღები.

3. ანგარიშგების მომზადების თარიღად ითვლება მასზე მთავარი ბუღალტრის (ბუღალტრის) ხელმოწერის თარიღი, ხოლო დამტკიცების თარიღად - ანგარიშგების დადგენილ ვადაში წარდგენის მიზნით, ხელმძღვანელის ან ანგარიშის დამტკიცებაზე უფლებამოსილი პირის მიერ ანგარიშგებაზე ხელმოწერის თარიღი.

4. წინამდებარე მუხლის მიზანია, განსაზღვროს:

ა) როდის უნდა მოახდინოს ერთეულმა თავისი ფინანსური ანგარიშგების კორექტირება, ანგარიშგების თარიღის შემდგომი მოვლენების გამო; და

ბ) განმარტებითი შენიშვნები, ანგარიშგების თარიღის შემდგომი მოვლენების შესახებ.

5. ანგარიშგების თარიღის შემდგომი მოვლენები შეიძლება იყოს მაკორექტირებელი ან არამაკორექტირებელი. მოვლენები, რომლებზეც ერთეულს გააჩნია მტკიცებულებები ანგარიშგების თარიღისათვის პირობების არსებობაზე, განიხილება ანგარიშგების თარიღის შემდგომ მაკორექტირებელ მოვლენებად, ხოლო მოვლენები, რომლებიც მიგვანიშნებს ანგარიშგების თარიღის შემდგომ პერიოდში წარმოქმნილ პირობებზე, - ანგარიშგების თარიღის შემდგომ არამაკორექტირებელ მოვლენებად.

6. მაკონტროლებელი ერთეულის მიერ კონსოლიდირებული ანგარიშგების დამტკიცებამდე, ანგარიშგების თარიღის შემდგომ მაკორექტირებელ და არამაკორექტირებელ მოვლენებზე განმარტებები კეთდება მაშინაც კი, როდესაც ეს მოვლენები მოხდა (ა) კონტროლირებული ერთეულის ნამეტის ან დეფიციტის შესახებ გამოცხადების შემდეგ; (ბ) კონტროლირებული ერთეულის მიერ ფინანსური ანგარიშგების დამტკიცების შემდეგ, ან (გ) ეკონომიკური ერთეულის ფინანსურ ანგარიშგებასთან დაკავშირებული სხვა რაიმე კონკრეტული ინფორმაციის გამოქვეყნების შემდეგ.

7. ანგარიშგების თარიღსა და დამტკიცების თარიღს შორის მონაკვეთში, ზოგიერთ საკითხთან დაკავშირებით. მოითხოვება თუ არა ეკონომიკური ერთეულის ხელისუფლების მიერ გამოცხადებული განზრახვის აღიარება მაკორექტირებელი მოვლენის სახით, დამოკიდებული იქნება შემდეგ ფაქტორებზე: (ა) იძლევა თუ არა ისინი უფრო მეტ ინფორმაციას, ანგარიშგების თარიღისათვის არსებული მდგომარეობის შესახებ და (ბ) არსებობს თუ არა საკმარისი მტკიცებულება იმისა, რომ ისინი შესრულებადია და შესრულებული იქნება. ხშირ შემთხვევაში, ხელისუფლების განზრახვების გამოცხადებას არ მოჰყვება მაკორექტირებელი მოვლენების აღიარება და ეს მოვლენები ასახვას ჰპოვებს განმარტებით შენიშვნებში, არამაკორექტირებელი მოვლენების სახით.

8. ანგარიშგების თარიღის შემდგომი მაკორექტირებელი მოვლენები ერთეულისაგან საჭიროებს ფინანსურ ანგარიშგებაში აღიარებული თანხების კორექტირებას, ან ისეთი მუხლების აღიარებას, რომლებიც მანამდე არ იყო აღიარებული. ასეთი მოვლენებია:

ა) ანგარიშგების თარიღის შემდეგ სასამართლო დავის გადაწყვეტა, რაც ადასტურებს, რომ ერთეულს ანგარიშგების თარიღისათვის უკვე ჰქონდა მიმდინარე ვალდებულება. ერთეული ასწორებს სასამართლო პროცესთან დაკავშირებულ უკვე აღიარებულ ანარიცხებს, ან აღიარებს ახალ ანარიცხებს. ერთეულის მიერ პირობითი აქტივი/ვალდებულება არ აისახება, თუ სასამართლო დავის გადაწყვეტა ააშკარავებს დამატებით მტკიცებულებას, რომელიც უნდა იქნეს

გათვალისწინებული.

ბ) ანგარიშგების თარიღის შემდეგ ისეთი ინფორმაციის მიღება, რომელიც მიუთითებს, რომ ანგარიშგების თარიღისათვის აქტივი გაუფასურებული იყო, ან მანამდე, ამ აქტივის გაუფასურების გამო, საჭიროებს აღიარებული ზარალის თანხის კორექტირებას. ასეთი ინფორმაციებია:

ბ.ა) მყიდველი ერთეულის გაკოტრება ანგარიშგების თარიღის შემდეგ, ადასტურებს, რომ ანგარიშგების თარიღისათვის უკვე არსებობდა ზარალი მოთხოვნების ანგარიშზე და ერთეულს ესაჭიროება მოთხოვნების ანგარიშის საბალანსო ღირებულების კორექტირება;

ბ.ბ) ანგარიშგების თარიღის შემდეგ მატერიალური მარაგების გაყიდვამ შესაძლოა მოგვცეს მტკიცებულება მათ ნეტო სარეალიზაციო ღირებულებაზე, ანგარიშგების თარიღისათვის;

გ) ანგარიშგების თარიღამდე შეძენილი აქტივების თვითღირებულების ან გაყიდული აქტივებიდან მიღებული შემოსავლის ოდენობის დადგენა ანგარიშგების თარიღის შემდეგ;

დ) ანგარიშგების თარიღის შემდეგ საანგარიშგებო პერიოდის განმავლობაში მიღებული შემოსავლის ოდენობის განსაზღვრა, რომელიც, შემოსავლის განაწილების შესახებ შეთანხმების თანახმად, საანგარიშგებო პერიოდის განმავლობაში სხვა დონის სახელმწიფო ერთეულს უნდა გაუნაწილდეს;

ე) პერსონალისთვის გადასახდელი საპრემიო გადახდების ოდენობის განსაზღვრა, საანგარიშგებო პერიოდში შესრულებული სამუშაოსათვის, თუ ერთეულს ანგარიშგების თარიღისათვის გააჩნდა ასეთი გადახდების შესრულების ვალდებულება პირდაპირი ან ირიბი ფორმით, რომელიც გამომდინარეობს ანგარიშგების თარიღამდე მომხდარი მოვლენებიდან;

ვ) თაღლითობის ან შეცდომების აღმოჩენა, რომელიც ადასტურებს, რომ ფინანსური ანგარიშგება არასწორი იყო.

9. ერთეულმა ფინანსურ ანგარიშგებაში არ უნდა მოახდინოს აღიარებული თანხების კორექტირება, ანგარიშგების თარიღის შემდგომი არამაკორექტირებელი მოვლენების ასახვის მიზნით.

10. თუ დივიდენდების ან მესაკუთრეებისთვის მსგავსი განაწილებების გამოცხადება ერთეულის მიერ ხდება ანგარიშგების თარიღის შემდეგ დამტკიცების თარიღამდე, ერთეული ანგარიშგების თარიღისათვის ამ დივიდენდებს არ აღიარებს ვალდებულების სახით. რადგან ამ დროისათვის არანაირი ვალდებულება არ არსებობს. ასეთი დივიდენდების ასახვა უნდა მოხდეს განმარტებითი შენიშვნებში.

11. ერთეულმა ფინანსური ანგარიშგება არ უნდა მოამზადოს ფუნქციონირებადობის (უწყვეტობის) საფუძველზე, თუ ფინანსური ანგარიშგების მომზადებაზე პასუხისმგებელი პირები ან მმართველი ორგანო განსაზღვრავენ, რომ ანგარიშგების თარიღის შემდეგ: (ა) განზრახულია ერთეულის ლიკვიდაცია ან მისი საქმიანობის შეწყვეტა, ან (ბ) ასეთი ქმედების რეალური ალტერნატივა არ არსებობს.

12. ფუნქციონირებადობის შეფასებისას, ფინანსური ანგარიშგების მომზადებაზე პასუხისმგებელმა პირებმა და/ან მმართველმა ორგანომ უნდა განიხილონ სხვადასხვა ფაქტორები. ასეთ ფაქტორთა ფართო სპექტრი მოიცავს ერთეულის მიმდინარე და მოსალოდნელ შედეგებს, ორგანიზაციული ერთეულების ნებისმიერ გამოცხადებულ თუ პოტენციურად შესაძლებელ რესტრუქტურისაზიას, მთავრობის მხრიდან დაფინანსების გაგრძელების ალბათობას და, საჭიროების შემთხვევაში, დაფინანსების პოტენციურ წყაროებს არსებულის ჩასანაცვლებლად.

13. განმარტებითი შენიშვნები უნდა გაკეთდეს იმ შემთხვევაში, თუ:

ა) ფინანსური ანგარიშგება მომზადებული არ არის ფუნქციონირებადი ერთეულის დაშვების საფუძველზე, როდესაც ფინანსური ანგარიშგების მომზადება არ ხდება ფუნქციონირებადობის (უწყვეტობის) საფუძველზე, ამ გარემოების შესახებ აუცილებლად უნდა გაკეთდეს განმარტებები იმ საფუძველთან ერთად, რომელზე დაყრდნობითაც ხდება ფინანსური ანგარიშგების მომზადება და იმ მიზეზის მითითებით, თუ რატომ არ არის მიჩნეული ერთეული ფუნქციონირებად ერთეულად;

ბ) ფინანსური ანგარიშგების მომზადებაზე პასუხისმგებელი პირებისათვის ცნობილია ის არსებითი განუსაზღვრელობები, რომლებმაც შეიძლება მნიშვნელოვანი ეჭვი გამოიწვიოს

ერთეულის უნარზე, გააგრძელოს საქმიანობა, როგორც ფუნქციონირებადმა ერთეულმა. ანგარიშგების თარიღის შემდეგ შესაძლოა თავი იჩინოს ისეთმა მოვლენებმა ან პირობებმა, რომლებიც ასეთი განუსაზღვრელობების განმარტებას.

14. ანგარიშგების თარიღის შემდეგ გამოცხადებული რესტრუქტურიზაცია შეიძლება აკმაყოფილებდეს მაკორექტირებელი ან არამაკორექტირებელი მოვლენის განმარტებას იმის გათვალისწინებით, ერთეულის რომელიმე შემადგენელი ნაწილის გაყიდვა (ლიკვიდაცია) კითხვის ნიშნის ქვეშ აყენებს თუ არა ერთეულის უნარს, გააგრძელოს მოქმედება, როგორც ფუნქციონირებადმა ერთეულმა. თუ მაკონტროლირებელი ან სხვა ერთეული უფლებამოსილია ერთეულის ფინანსურ ანგარიშგებაში შეიტანოს შესწორებები მისი დამტკიცების შემდეგ, ერთეული ვალდებულია ამ გარემოების შესახებ გააკეთოს განმარტება.

15. თუ ერთეული ანგარიშგების თარიღის შემდეგ, მაგრამ ფინანსური ანგარიშგების დამტკიცების თარიღამდე, იღებს ინფორმაციას ანგარიშგების თარიღისათვის არსებული მდგომარეობის შესახებ, მან ახალი ინფორმაციის საფუძველზე უნდა განაახლოს განმარტებითი შენიშვნები, რომლებიც ამ პირობებს ეხება.

16. თუ ანგარიშგების თარიღის შემდგომი არამაკორექტირებელი მოვლენები იმდენად არსებითია, რომ განმარტებების არქონამ შეიძლება გავლენა მოახდინოს ფინანსური ანგარიშგების მომხმარებლების მიერ სათანადო შეფასებების გაკეთებისა და გადაწყვეტილებების მიღების შესაძლებლობაზე, ერთეულმა ანგარიშგების თარიღის შემდგომი არამაკორექტირებელი მოვლენების თითოეული მნიშვნელოვანი კატეგორიისათვის აუცილებლად უნდა განმარტოს (ა) მოვლენის ხასიათი; და (ბ) მისი ფინანსური შედეგის წინასწარი შეფასება ან განცხადება, რომ ასეთი წინასწარი შეფასების გაკეთება შეუძლებელია.

17. განმარტებებში აისახება შემდეგი არამაკორექტირებელი მოვლენები:

ა) ქონების ღირებულების უჩვეულოდ მკვეთრი შემცირება, რომელიც მის რეალურ ღირებულებას შეეხო, როდესაც ეს შემცირება არ არის დაკავშირებული ქონების მდგომარეობასთან ანგარიშგების თარიღისათვის, მაგრამ გამოწვეულია იმ გარემოებებით, რომლებიც ამ თარიღის შემდეგ წარმოიქმნა;

ბ) ანგარიშგების თარიღის შემდეგ ერთეული იღებს გადაწყვეტილებას მომავალში, პირდაპირითუ არაპირდაპირი გზით, საზოგადოების მომსახურების პროგრამის მონაწილეებზე (რომელსაც იგი მართავს), გასცეს/გაავრცელოს მნიშვნელოვანი დამატებითი სარგებელი და ეს დამატებითი სარგებელი მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს ერთეულზე;

გ) ანგარიშგების თარიღის შემდეგ ძირითადი კონტროლირებული ერთეულის შემენა ან გაყიდვა, ან ერთეულის მიმდინარე საქმიანობის მთლიანად ან მისი უდიდესი ნაწილის სხვა ერთეულისთვის გადაცემა;

დ) ამა თუ იმ მნიშვნელოვანი პროგრამის ან საქმიანობის შეწყვეტის გეგმის შესახებ განცხადება, აქტივების გაყიდვა ან შეწყვეტილ პროგრამასა თუ საქმიანობასთან მიმართებაში არსებული ვალდებულებების დაფარვა, ისეთი შეთანხმების დადება რომელიც ავალდებულებს გაყიდოს ასეთი აქტივები ან დაფაროს ასეთი ვალდებულებები;

ე) აქტივების მნიშვნელოვანი შესყიდვის ან გაყიდვის ფაქტები;

ვ) ანგარიშგების თარიღის შემდეგ ძირითადი საწარმოო მოწყობილობების ხანძრის მიერ განადგურება;

ზ) უმთავრესი რესტრუქტურიზაციის გამოცხადება ან დაწყება;

თ) ისეთი კანონმდებლობის შემოღება, რომელიც ერთეულებისა თუ ინდივიდუალური პირებისათვის, პროგრამის ნაწილის სახით, მოახდენს გაცემული სესხებისაგან მათ განთავისუფლებას;

ი) უჩვეულოდ დიდი ცვლილებები აქტივის ფასებში ან ვალუტის გაცვლის კურსებში ანგარიშგების თარიღის შემდეგ;

კ) ისეთი ერთეულების შემთხვევაში, რომლებიც ექვემდებარება საშემოსავლო გადასახადის ან მისი ეკვივალენტის გადახდას, საგადასახადო განაკვეთებში ან საგადასახადო კანონმდებლობაში შეტანილი ანგარიშგების თარიღის შემდეგ ძალაში შესული ან გამოცხადებული ცვლილებები,

რომლებსაც მნიშვნელოვანი გავლენა აქვს მიმდინარე და გადავადებულ საგადასახადო აქტივებსა და ვალდებულებებზე;

ლ) მნიშვნელოვანი ვალდებულებების ან პირობითი ვალდებულებების აღება, მათ შორის, მნიშვნელოვანი გარანტიების შექმნის გზით ანგარიშების თარიღის შემდეგ;

მ) მნიშვნელოვანი სასამართლო დავის დაწყება, რომელიც მხოლოდ ანგარიშების თარიღის შემდგომი მოვლენებიდან წარმოიშვა.

მუხლი 24. ფინანსურ ანგარიშგებასთან დაკავშირებული განმარტებითი შენიშვნები

1. ფინანსური ანგარიშგების განმარტებითი შენიშვნების წარდგენა საჭიროა დამატებითი ინფორმაციის გამჟღავნებისთვის, რომ დაეხმაროს მომხმარებელს როგორც ორგანიზაციის მდგომარეობის და საქმიანობის შედეგების, ასევე, აქტივების მართვის ხარისხის და რესურსების გამოყენების შესახებ მიღებული გადაწყვეტილების შეფასებაში.

2. განმარტებითი შენიშვნები შესაძლებელია მოიცავდეს ბიუჯეტის შესახებ დეტალურ მონაცემებს საანგარიშგებო პერიოდის განმავლობაში საქმიანობის შედეგების მაჩვენებლებზე, დასახული პრიორიტეტების და ამ პრიორიტეტების მისაღწევად განხორციელებული პროგრამების და ღონისძიებების შედეგების აღწერას, ასევე, ინფორმაციას პროგრამული და კაპიტალური ბიუჯეტების შესრულების შესახებ.

3. ორგანიზაციას მოეთხოვება ფინანსურ ანგარიშგებას თან დაურთოს ინფორმაცია სამართლებრივ, მარეგულირებელ და სხვა გარე ნორმებთან შესაბამისობის შესახებ. იმ შემთხვევაში, როდესაც ფინანსურ ანგარიშგებებში არ არის მოცემული შესაბამისობის შესახებ ინფორმაცია, უნდა მიეთითოს იმ დოკუმენტებზე, რომლებიც შესაძლოა შეიცავდეს ასეთი სახის ინფორმაციას.

4. ორგანიზაციამ განმარტებით შენიშვნებში უნდა გაამჟღავნოს შემდეგი ინფორმაცია:

ა) ანგარიშგებაზე პასუხისმგებელი პირების დასკვნა იმის შესახებ, რომ ფინანსური ანგარიშგება უტყუარად წარმოადგენს ორგანიზაციის ფინანსურ მდგომარეობას, ფინანსურ შედეგებს და ფულადი სახსრების ნაკადებს;

ბ) დასტური იმის შესახებ, რომ ფინანსური ანგარიშგება, ყველა არსებით საკითხში, ემთხვევა წინამდებარე ინსტრუქციის მოთხოვნებს, გარდა რამდენიმე მოთხოვნისა, საიდანაც გადახვევა (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) აუცილებელი გახდა იმისათვის, რომ მომზადებულიყო უტყუარი ფინანსური ანგარიშგება;

გ) ინფორმაცია იმის შესახებ, თუ რომელი მოთხოვნიდან მოხდა გადახვევა, როგორია გადახვევის ბუნება, სააღრიცხვო პოლიტიკის აღწერის ჩათვლით, მიზეზი, რის გამოც ამ წესის მოთხოვნით აღრიცხვა იქნებოდა შეცდომაში შემყვანი, და სანაცვლოდ დადგენილი პროცედურის აღწერა;

დ) ინსტრუქციიდან გადახვევის ფინანსური ზეგავლენის შესახებ ინფორმაცია ორგანიზაციის აქტივებზე, ვალდებულებებზე, კაპიტალზე, ფულადი სახსრების ნაკადებზე - აღნიშნული პერიოდის განმავლობაში (ან მტკიცებულება იმისა, რომ აღნიშნულის გაანგარიშება შეუძლებელია);

ე) დასტური იმისა, რომ ხარჯები გაწეულია ასიგნებების ფარგლებში აღებული ვალდებულებების შესასრულებლად. თუ შესრულების ფაქტიური მაჩვენებლები აღემატება გეგმიურს (გარდა კანონმდებლობით გათვალისწინებული შემთხვევებისა), ასევე, თუ დამტკიცებულ და დაზუსტებულ ასიგნებებს შორის შეუსაბამობა აღემატება

30% ან/და დაზუსტებულ ასიგნებებსა და გადახდილ თანხებს შორის შეუსაბამობა აღემატება 15%-ს - შეუსაბამობის მიზეზებზე ინფორმაცია.

5. როდესაც მითითებულია ამ ინსტრუქციის რომელიმე მოთხოვნიდან გადახვევის აუცილებლობაზე, გაითვალისწინება შემდეგი საკითხები:

ა) მოთხოვნის მიზანი და აგრეთვე, მიზეზი, თუ რატომ არის ეს მიზანი მიუღწევადი, ან რატომაა იგი შეუსაბამო ამ კონკრეტულ გარემოებაში; და

ბ) რითი განსხვავდება ორგანიზაციაში შექმნილი გარემოება იმ ორგანიზაციებში

შექმნილი მდგომარეობისაგან, რომლებიც აკმაყოფილებენ ამ მოთხოვნებს.

6. ფინანსური ანგარიშგების შედგენისას, ფუნქციონირებადობის (უწყვეტობის) პრინციპიდან გადახვევა უნდა აისახოს განმარტებით შენიშვნებში, მიზეზების მითითებით, თუ რატომ არ გამოიყენება ეს პრინციპი.

7. კონსოლიდაციას დაქვემდებარებული ერთეულების (მათ შორის, დროებით კონტროლირებული ერთეულის, რომლის კონტროლის ვადა არ აღემატება შეძენიდან თორმეტ თვეს და მასზე კონტროლი ხორციელდება მისი რეალიზაციის მიზნით, მათ შორის, სახაზინო კოდების დროებით განკარგვა, ასევე, ეკონომიკურ ერთეულში შემავალი სხვა ორგანიზაციებისგან განსხვავებული საქმიანობების განმახორციელებელი ერთეულების (მათ შორის, სახელმწიფო კომერციული საწარმოების) შესახებ ინფორმაცია უნდა აისახოს განმარტებით შენიშვნებში. ასეთი დამატებითი ინფორმაციის წარმოდგენა კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებში ფინანსური ანგარიშგების მომხმარებელთა მნიშვნელოვანი ინფორმაციით უზრუნველყოფას ემსახურება.

8. კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებში უნდა აისახოს:

ა) მნიშვნელოვანი კონტროლირებული ერთეულების ჩამონათვალი;

ბ) ისეთი კონტროლირებული ერთეულების კრებისთი ფინანსური ინფორმაცია, ინდივიდუალურად ან ჯგუფურად, აქტივების, ვალდებულებების, ნამეტისა და დეფიციტის ჯამური თანხების ჩათვლით, რომლებიც არ არის კონსოლიდირებული;

გ) იმ კონტროლირებული ერთეულის სახელწოდება, სადაც მაკონტროლებელი ერთეული ფლობს საკუთრების წილის და/ან ხმის უფლების 50%-ს ან ნაკლებს, იმ განმარტებასთან ერთად, თუ რა სახით ხორციელდება კონტროლი.;

დ) მიზეზები, რის გამოც საკუთრების წილის ან ხმის უფლების, ან პოტენციური ხმის უფლების 50%-ზე მეტის ფლობა არ გამოხატავს კონტროლს;

ე) კონტროლირებული ერთეულის ფინანსური ანგარიშგების საანგარიშგებო თარიღი, როდესაც ამგვარი ფინანსური ანგარიშგება გამოიყენება კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების შესადგენად და მისი ანგარიშგების თარიღი ან საანგარიშგებო პერიოდი განსხვავდება მაკონტროლებელი ერთეულის ფინანსური ანგარიშგების ანგარიშგების თარიღისაგან ან საანგარიშგებო პერიოდისაგან, ასევე განსხვავებული ანგარიშგების თარიღის ან საანგარიშგებო პერიოდის გამოყენების მიზეზები; და

ვ) კონტროლირებული ერთეულების შესაძლებლობების მნიშვნელოვანი შეზღუდვების (მათ შორის, რომლებიც გამოწვეულია სასესხო შეთანხმებებით ან მარეგულირებელი მოთხოვნებით) ხასიათი და ფარგლები, გადასცენ ფულადი სახსრები მაკონტროლებელ ერთეულს ფულადი დივიდენდების ან განაწილების მსგავსი ფორმების სახით, ასევე დააბრუნოს სესხი, ან გადაიხადოს ავანსები.

9. როდესაც მაკონტროლებელი ერთეული იყენებს კონსოლიდირებისგან განთავისუფლების უფლებას, განმარტებით შენიშვნებში უნდა მიუთითოს:

ა) ფაქტი, რომ ეს არის ინდივიდუალური ფინანსური ანგარიშგება და რომ გამოყენებულია კონსოლიდირებისგან განთავისუფლების უფლება; იმ ერთეულის სახელწოდება, ვისი კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგებაც შედგენილია საჯარო გამოყენებისათვის და იმ ქვეყნის იურისდიქცია, სადაც ერთეული ფუნქციონირებს (როდესაც ეს უკანასკნელი განსხვავდება მაკონტროლებელი ერთეულის იურისდიქციისაგან); და მისამართი, სადაც შეიძლება კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების მოპოვება;

ბ) კონტროლირებული, ერთობლივად კონტროლირებული და მეკავშირე ერთეულების აღრიცხვის მეთოდის აღწერა.

10. იმ შემთხვევაში, თუ ეკონომიკურ ერთეულში შემავალ ერთეულებს შორის არსებული ყველა ნაშთი და განხორციელებული ოპერაცია არ არის გამორიცხული, ორგანიზაციას მოეთხოვება განმარტებით შენიშვნებში დააფიქსიროს ეს ფაქტი.

11. ორგანიზაციამ საანგარიშგებო პერიოდში კონტროლირებულ ერთეულებსა და სხვა ერთეულებზე კონტროლის აღებასთან და დაკარგვასთან დაკავშირებით, ფინანსური ანგარიშგების

განმარტებით შენიშვნებში აგრეგირებულად უნდა ასახოს ასევე შემდეგი სახის ინფორმაცია:

- ა) გადახდილი ან მიღებული მთლიანი ანაზღაურების შესახებ;
- ბ) ფულადი სახსრებით (მათ შორის, ფულადი სახსრების ეკვივალენტებით) ანაზღაურებული ნაწილის შესახებ;
- გ) ფულადი სახსრების (მათ შორის, ფულადი სახსრების ეკვივალენტების) ოდენობის შესახებ კონტროლირებულ ერთეულში ან სხვა ერთეულში, რომელზეც აიღო კონტროლი ან დაკარგა; და
- დ) იმ კონტროლირებული ერთეულის ან სხვა ერთეულის ფულადი სახსრებისაგან (მათ შორის, ფულადი სახსრების და მათი ეკვივალენტებისაგან) განსხვავებული აქტივების და ვალდებულებების შესახებ, დაჯამებული ძირითადი კატეგორიების მიხედვით, რომელზეც აიღო კონტროლი ან დაკარგა.

12. იმ შემთხვევაში, როდესაც ორგანიზაცია ვერ ახდენს საბიუჯეტო ასიგნების ფარგლებში გაწეული ხარჯების გამოიჯვანად მიმდინარედ, კაპიტალურად ან კაპიტალში შენატანებად და მას შესაბამისად, განიხილავს როგორც საოპერაციო საქმიანობის ფულადი სახსრების ნაკადების ნაწილს, ეს ფაქტი უნდა გაამჟღავნოს ფინანსური ანგარიშგების განმარტებითი შენიშვნების ნაწილში.

13. ორგანიზაციამ, ხელმძღვანელობის დასაბუთებულ კომენტართან ერთად, ფინანსური ანგარიშგების შენიშვნებში უნდა ასახოს ფულადი სახსრებისა (მათ შორის, ფულადი სახსრების ეკვივალენტების) ის მნიშვნელოვანი ნაშთები, რომლებიც ეკუთვნის ორგანიზაციას, მაგრამ მათი გამოყენება არ შეუძლია.

14. ორგანიზაციის ფინანსური მდგომარეობისა და ლიკვიდობის დასადგენად, მნიშვნელოვანია შემდეგი სახის ინფორმაციის გაჟღავნება განმარტებით შენიშვნებში:

- ა) გამოყენებული ნასესხები თანხების შესახებ, რომლებიც შეიძლება გამოყენებულ იქნეს მომავალი საოპერაციო საქმიანობისათვის და კაპიტალთან დაკავშირებული ვალდებულებების დასაფარავად, ამ საშუალებების გამოყენების ნებისმიერი შეზღუდვის მითითებით;
- ბ) პროპორციული კონსოლიდაციის მეთოდის გამოყენებით ასახულ, ერთობლივ საქმიანობაში წილობრივ მონაწილეობასთან დაკავშირებულ საოპერაციო, საინვესტიციო და საფინანსო საქმიანობიდან მიღებული ფულადი სახსრების ნაკადების აგრეგირებული თანხების შესახებ; და

გ) შეზღუდული ფულადი ნაშთების მოცულობისა და შემადგენლობის შესახებ.

15. ორგანიზაცია ფინანსური ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებში წარადგენს დეტალურ ინფორმაციას შემოსავლების შესახებ, მათ შორის:

- ა) დარიცხული და საკასო შესრულებით მიღებული შემოსავლების შესახებ;
- ბ) საბაზრო (ეკონომიკური საქმიანობით) და არასაბაზრო (უსასყიდლოდ ან ეკონომიკურად უმნიშვნელო ფასებით) წესით გაყიდული საქონლისა და მომსახურების შესახებ;
- გ) არაგაცვლითი ოპერაციებიდან (გადასახდები და ტრანსფერები, სანქციები, ჯარიმები, საურავები) და გაცვლითი ოპერაციებიდან მიღებული შემოსავლების შესახებ.

16. განმარტებით შენიშვნებში ერთეულმა უნდა ასახოს სააღრიცხვო შეფასებაში მომხდარი ისეთი ცვლილების შინაარსი და მოცულობა, რომლებიც გავლენას ახდენენ მიმდინარე პერიოდზე ან მოსალოდნელია, რომ გავლენას მოახდენენ მომავალ საანგარიშგებო პერიოდებზე, გარდა იმ შემთხვევისა, თუ შეუძლებელია მომავალ საანგარიშგებო პერიოდებზე ამ ცვლილების გავლენის განსაზღვრა. ამ შემთხვევაში, უნდა ასახოს თავად ეს ფაქტი.

17. წინა საანგარიშგებო პერიოდის არსებითი შეცდომების რეტროსპექტულად გასწორებისას, ორგანიზაციამ განმარტებით შენიშვნებში უნდა ასახოს:

- ა) წინა საანგარიშგებო პერიოდის შეცდომის ხასიათი;
- ბ) შესაძლებლობის ფარგლებში, თითოეული წინა საანგარიშგებო პერიოდისათვის შესწორების თანხის მოცულობა ფინანსური ანგარიშგების თითოეული შესაბამისი მუხლისათვის;
- გ) კორექტირების თანხა წინა წარმოდგენილი საანგარიშგებო პერიოდის დასაწყისისთვის;
- დ) თუ კონკრეტული წინა საანგარიშგებო პერიოდისათვის შეუძლებელია რეტროსპექტული გადაანგარიშება, გარემოებები, რომლებმაც გამოიწვია ამ პირობის არსებობა, ამასთანავე, აღწერა იმისა,

თუ როგორ და როდიდან მოხდა შეცდომის გასწორება.

18. შეცდომების გასწორებასთან დაკავშირებით, განმარტებითი შენიშვნების გამოვრება შემდგომი საანგარიშგებო პერიოდების ფინანსურ ანგარიშგებებში არ ხდება.

19. ერთეულმა განმარტებით შენიშვნებში უნდა გაამჟღავნოს პოლიტიკა, რომელიც განსაზღვრავს ფულადი სახსრების (მათ შორის, ფულადი სახსრების ეკვივალენტების) შემადგენლობას. ასევე, ნებისმიერი ცვლილების გავლენა ფულადი სახსრებისა (მათ შორის, ფულადი სახსრების ეკვივალენტების) კომპონენტების დადგენის პოლიტიკაში, როგორცაა ცვლილება ისეთი ფინანსური ინსტრუმენტების კლასიფიკაციაში, რომლებიც ადრე განიხილებოდა ერთეულის საინვესტიციო პორტფელის ნაწილად.

20. ორგანიზაციამ განმარტებით შენიშვნებში უნდა წარადგინოს საკურსო სხვაობები, გარდა ფინანსური ინსტრუმენტების სამართლიანი ღირებულებით შეფასებისას წარმოქმნილი და აღიარებული საკურსო სხვაობებისა.

21. სამუშაო და საანგარიშგებო ვალუტებთან დაკავშირებით, განმარტებით შენიშვნებში დამატებითი ინფორმაციის გამჟღავნებასთან დაკავშირებით, გასათვალისწინებელია შემდეგი:

ა) როდესაც საანგარიშგებო ვალუტა განსხვავდება სამუშაო ვალუტისაგან, ეს ფაქტი სამუშაო ვალუტასთან და განსხვავებული საანგარიშგებო ვალუტის გამოყენების მიზეზებთან ერთად წარმოდგენილი უნდა იყოს განმარტებით შენიშვნებში;

ბ) როდესაც ანგარიშგები ორგანიზაციის, ან მნიშვნელოვანი უცხოური ერთეულის სამუშაო ვალუტა იცვლება, ეს ფაქტი სამუშაო ვალუტის შეცვლის მიზეზთან ერთად წარმოდგენილი უნდა იყოს განმარტებით შენიშვნებში;

გ) როდესაც ორგანიზაციას სხვა ვალუტაში გადაჰყავს მხოლოდ შერჩეული მუხლები, ან სხვა ვალუტაში კონვერტაციას ახდენს ფინანსური ანგარიშგების ყველა მუხლის საბოლოო სავალუტო კურსით გადაანგარიშების გზით, ასეთ შემთხვევებში საჭიროა განმარტებითი შენიშვნების წარმოდგენა.

22. როდესაც ორგანიზაცია ფინანსურ ანგარიშგებას, ან სხვა ფინანსურ ინფორმაციას სამუშაო ან საანგარიშგებო ვალუტებისაგან განსხვავებულ ვალუტაში წარადგენს, მან:

ა) ნათლად უნდა მოახდინოს ამ ინფორმაციის იდენტიფიცირება როგორც დამატებითი ინფორმაციის;

ბ) უნდა წარმოადგინოს ვალუტა, რომელშიც წარმოდგენილია დამატებითი ინფორმაცია;

გ) წარმოადგინოს ერთეულის სამუშაო ვალუტა და გადაანგარიშების მეთოდი, რომელიც გამოიყენება დამატებითი ინფორმაციის განსაზღვრისათვის.

23. ფინანსურ ანგარიშგებას განმარტებით შენიშვნებში უნდა დაერთოს დამატებითი ინფორმაცია ფიზიკური ცვეთის, შემთხვევითი დაზიანების ან მორალური ცვეთის შედეგად აქტივების ღირებულების შემცირებაზე, ძირითადი კაპიტალის მოხმარების სახით, ასევე, კანონმდებლობით დადგენილი წესით მომზადებული ინფორმაცია საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საჯარო სამართლის იურიდიული პირისთვის - მომსახურების სააგენტოსთვის განსაკარგავად გადაცემულ და სახელმწიფო საკუთრებაში მიქცეულ ქონებაზე.

24. ფინანსურ ანგარიშგებას განმარტებით შენიშვნებში მიეთითება პროცენტებთან დაკავშირებით გამოყენებული სააღრიცხვო პოლიტიკის თაობაზე. ასევე, გამოცალკავებით მიეთითება რენტაზე.

თავი VI ფინანსური აქტივები

მუხლი 25. ფინანსური აქტივების და მოთხოვნების არსი, კლასიფიკაცია და ანგარიშთა გეგმა

1. ამ ინსტრუქციით განსაზღვრულ სააღრიცხვო სისტემაში, ფინანსური აქტივები მოიცავს ფულად სახსრებს, ფინანსურ მოთხოვნებს და აქტივებზე/საქონელსა და მომსახურებაზე მოთხოვნებს.

2. მოთხოვნა წარმოადგენს აქტივს, თუ ის როგორც ღირებულების დაგროვების საშუალება, უზრუნველყოფს მისი მფლობელისათვის ეკონომიკური სარგებლის მიღებას.

3. მოთხოვნის წარმოქმნისას, დებიტორს (აქტივის მეორე მხარეს), იმავდროულად, მოცემული აქტივის ღირებულების ტოლი ვალდებულება წარმოექმნება.

4. დეპოზიტების სახით რიცხული ფინანსური აქტივების მთლიანი ფინანსური ღირებულება ტოლია დეპოზიტების სახით რიცხული მთლიანი ფინანსური ვალდებულების. შედეგად დეპოზიტების წმინდა ფინანსური ღირებულება ნულის ტოლია.

5. სახელმწიფო ერთეულის მიერ ფინანსური აქტივის და ფინანსური ვალდებულების ურთიერთჩათვლა და შედეგად ფინანსურ ანგარიშგებაში წმინდა თანხის ასახვა შესაძლებელია:

ა) თუ სახელმწიფო ერთეული მოქმედი კანონმდებლობით უფლებამოსილია განახორციელოს აღიარებული თანხების ჩათვლა;

ბ) თუ გადაწყვეტილია ნეტო-საფუძველზე ანგარიშსწორება ან ერთდროულად აქტივის რეალიზება და ვალდებულების დაფარვა.

6. მიღებული შემოსავლების გამოყენებაზე შეზღუდვა გათვალისწინებულია შემოსავლების საკასო შესრულების შემთხვევაში, რომლის დროსაც წარმოიქმნება ბიუჯეტის წინაშე ვალდებულება და წინამდებარე წესის მიხედვით, ამ შემთხვევაში დასაშვებია ფულადი სახსრების სახით რიცხული ფინანსური აქტივით ვალდებულების დაფარვა (ურთიერთგადაფარვა).

7. დონორების დაფინანსებით ან დეპოზიტების სახით მიღებული ფულადი სახსრები აღირიცხება შესაბამისად, მიზნობრივი გრანტის სახით „სხვა ანგარიშებზე ხაზინაში“ ან დეპოზიტების ანგარიშებზე, უცხოური ან ეროვნული ვალუტის მიხედვით.

8. ავანსად გადახდილი სახსრების ღირებულება წარმოადგენს ახლად შექმნილი ფინანსური მოთხოვნის ღირებულებას, მიუხედავად იმისა, გადახდები არის თუ არა განხორციელებული საბიუჯეტო კლასიფიკაციის „დებიტორული დავალიანების“ მუხლიდან.

10. დეპოზიტებსა და სესხებზე მისაღები პროცენტები განიხილება როგორც დებიტორული დავალიანება.

11. ბუღალტრულ ანგარიშებზე 1100–1500 აღირიცხება „ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების და მათზე ოპერაციების“ საბიუჯეტო კლასიფიკაციის შესაბამისად განსაზღვრული ფინანსური აქტივები, რომლებიც ფინანსური ანგარიშგების მიზნებისთვის, ამ ინსტრუქციით კლასიფიცირდება მოკლევადიან და გრძელვადიან ფინანსურ აქტივებად და მოთხოვნებად.

12. ანგარიში – „ფულადი სახსრები“ (1100-1200) – მოიცავს: ნაღდ ფულს სალაროში ეროვნულ ვალუტაში (1110), ნაღდ ფულს სალაროში უცხოურ ვალუტაში (1120), მიმდინარე ანგარიშს ბანკში ეროვნულ ვალუტაში (1210), სხვა ანგარიშებს ბანკში (1220), „მიმდინარე ანგარიშს არასაბიუჯეტო სახსრებისათვის“ (1230), ანგარიში მიზნობრივი გრანტების და მიზნობრივი დაფინანსებისათვის (1240), ანგარიშს საბიუჯეტო სახსრებით ორგანიზაციის საკასო ხარჯებისათვის (1250), დეპოზიტები ხაზინაში ეროვნულ ვალუტაში (1260), დეპოზიტები ხაზინაში უცხოურ ვალუტაში (1270), ხაზინის სავალუტო ანგარიშს (1280) და სხვა ანგარიშებს ხაზინაში (1290).

13. ანგარიშზე – „ნაღდი ფული სალაროში ეროვნულ ვალუტაში“ (1110) – აღირიცხება სალაროში არსებული ნაღდი ფული ეროვნულ ვალუტაში.

14. ანგარიშზე – „ნაღდი ფული სალაროში უცხოურ ვალუტაში“ (1120) – აღირიცხება სალაროში არსებული ნაღდი ფული უცხოურ ვალუტაში, უცხოური ვალუტის ნომინალით და შესაბამისი კურსით ეროვნულ ვალუტაში.

15. ანგარიშზე – „მიმდინარე ანგარიში ბანკში ეროვნულ ვალუტაში“ (1210) – აღირიცხება ორგანიზაციის არასაბიუჯეტო სახსრები.

16. ანგარიშზე – „სხვა ანგარიშები ბანკში“ (1220) – აღირიცხება საბიუჯეტო და არასაბიუჯეტო სახსრები კომერციულ ბანკში.

17. ანგარიშზე – „მიმდინარე ანგარიში არასაბიუჯეტო სახსრებისათვის“ (1230) – აღირიცხება ორგანიზაციის არასაბიუჯეტო საქმიანობასთან დაკავშირებული ფულადი სახსრები ხაზინაში, ეროვნულ ვალუტაში.

18. ანგარიშზე – „ანგარიში მიზნობრივი გრანტებისა და მიზნობრივი დაფინანსებისათვის“ (1240) – აღირიცხება მიზნობრივ გრანტებთან და მიზნობრივ დაფინანსებთან დაკავშირებული ფულადი სახსრები.

19. ანგარიშზე – „საბიუჯეტო სახსრები ორგანიზაციის საკასო ხარჯებისათვის“ (1250) – აღირიცხება ბიუჯეტით განსაზღვრული გადასახდელების დასაფინანსებლად მიღებული ფულადი სახსრები ხაზინაში.

20. ანგარიშზე – „დეპოზიტები ხაზინაში ეროვნულ ვალუტაში“ (1260) – აღირიცხება ხაზინის ანგარიშებზე განთავსებული დეპოზიტები ეროვნულ ვალუტაში.

21. ანგარიშზე – „დეპოზიტები ხაზინაში უცხოურ ვალუტაში“ (1270) – აღირიცხება ხაზინის ანგარიშებზე განთავსებული დეპოზიტები უცხოურ ვალუტაში.

22. ანგარიშზე – „ხაზინის სავალუტო ანგარიში“ (1280) – აღირიცხება ხაზინის ანგარიშებზე განთავსებული საბიუჯეტო სახსრები უცხოურ ვალუტაში.

23. ანგარიშზე – „სხვა ანგარიშები ხაზინაში“ (1290) – აღირიცხება ხაზინაში გახსნილ ანგარიშებზე განთავსებული ნებისმიერი სხვა სახსრები, რომელთა აღრიცხვა არ არის გათვალისწინებული ხაზინაში გახსნილი ანგარიშების ზემოთ ჩამოთვლილ კატეგორიებში.

24. ანგარიშზე – „ფასიანი ქაღალდები, გარდა აქციებისა“ (1310) – აღირიცხება აქციების გარდა ყველა სხვა სახის მოკლევადიანი ფასიანი ქაღალდი.

25. ანგარიში – „მოკლევადიანი სესხები“ (1320) – მოიცავს : მოკლევადიან საბიუჯეტო სესხებს (1321) და მოკლევადიან სესხებს არასაბიუჯეტო სახსრებით (1322).

26. ანგარიშზე – „მოკლევადიანი საბიუჯეტო სესხები“ (1321) – აღირიცხება ბიუჯეტიდან ორგანიზაციის ასიგნებების ფარგლებში გაცემული მოკლევადიანი სესხები, რომელთა გაცემა და კონტროლი ხორციელდება საბიუჯეტო კოდექსით დადგენილი პირობებისა და წესების შესაბამისად. სესხის გაცემასთან, სესხის მიზნობრივი გამოყენების კონტროლთან და სესხის დაფარვის შესრულებასთან დაკავშირებული ურთიერთობები რეგულირდება „საბიუჯეტო კოდექსის“ და სხვა ნორმატიული აქტების შესაბამისად.

27. ანგარიშზე – „მოკლევადიანი სესხები არასაბიუჯეტო სახსრებით“ (1322) – აღირიცხება ისეთი მოკლევადიანი ფინანსური ინსტრუმენტები, რომლებიც წარმოიქმნება მაშინ, როდესაც კრედიტორი პირდაპირ აძლევს დებიტორს არასაბიუჯეტო სახსრებს და აქტივის მოწმობის სახით ღებულობს არამიმოქცევად დოკუმენტს.

28. ანგარიშზე – „აქციები და სხვა კაპიტალი“ (1330) – აღირიცხება სახელმწიფო ერთეულების მფლობელობაში არსებული მოკლევადიანი აქციები და სხვა კაპიტალი.

29. ანგარიშზე – „წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტები“ (1340) – აღირიცხება ისეთი მოკლევადიანი ინსტრუმენტები, რომლებიც წარმოქმნილია სხვა ფინანსური ინსტრუმენტების ბაზაზე (ფორვარდული ტიპის კონტრაქტები, სვოპის ჩათვლით და ოფციონური კონტრაქტები).

30. ანგარიში – „სხვა მოკლევადიანი დებიტორული დავალიანებები“ (1350) – მოიცავს: საბიუჯეტო სესხებზე დარიცხულ პროცენტებს (1351), არასაბიუჯეტო სესხებზე დარიცხულ პროცენტებს (1352), დეპოზიტებზე და სხვა ფინანსურ აქტივებზე დარიცხულ პროცენტებს (1353), მოთხოვნებს დარიცხული ჯარიმებით, სანქციებით და საკუთრებასთან დაკავშირებული სხვა შემოსავლებით (1354), მოთხოვნებს ფულად სახსრებზე აქტივების/მომსახურების მიწოდებით (1355), გადახდილ დღგ-ის (1356), წინასწარ გადახდილ მოგების გადასახადს (1357), სხვა საგადასახადო აქტივს (1358), მოთხოვნებს ფულადი სახსრების დანაკლისებით (1359).

31. ანგარიშზე – „საბიუჯეტო სესხებზე დარიცხული პროცენტები“ (1351) – აღირიცხება საბიუჯეტო სესხებიდან მისაღები პროცენტები.

32. ანგარიშზე – „არასაბიუჯეტო სესხებზე დარიცხული პროცენტები“ (1352) – აღირიცხება სესხებიდან (გარდა საბიუჯეტო სესხებისა) მისაღები პროცენტები.

33. ანგარიშზე – „დეპოზიტებზე და სხვა ფინანსურ აქტივებზე დარიცხული პროცენტები“ (1353) – აღირიცხება დეპოზიტებიდან, აქციებიდან გარდა ფასიანი ქაღალდებისა, პროცენტიანი ობლიგაციებიდან და დებიტორული დავალიანებებიდან მისაღები პროცენტები.

34. ანგარიშზე – „მოთხოვნები დარიცხული ჯარიმებით, სანქციებით და საკუთრებასთან დაკავშირებული სხვა შემოსავლებით“ (1354) – აღირიცხება გადასახადებთან და საკუთრებასთან დაკავშირებულ სხვა შემოსავლებთან (საწესდებო კაპიტალში მონაწილეობიდან მიღებული ყველა სახის შემოსავალი, მათ შორის, ფასიანი ქაღალდებიდან) დაკავშირებით წარმოქმნილი მოკლევადიანი მოთხოვნები.

35. ანგარიშზე – „მოთხოვნები ფულად სახსრებზე აქტივების/მომსახურების მიწოდებით“ (1355) – აღირიცხება მოკლევადიანი მოთხოვნები ფულად სახსრებზე, რომლებიც წარმოიქმნება აქტივების მიწოდების ან მომსახურების გაწევის შედეგად.

36. ანგარიშზე – „გადახდილი დღგ“ (1356) – აღირიცხება საქონლის, სამუშაოების ან მომსახურების შეძენისას გადახდილი დღგ-ის თანხა.

37. ანგარიშზე – „წინასწარ გადახდილი მოგების გადასახადი“ (1357) – აღირიცხება მოგების მიმდინარე გადასახადები, რომლებიც გაიანგარიშება გასული წლის მონაცემების საფუძველზე და გადაიხდება საანგარიშგებო წლის განმავლობაში.

38. ანგარიშზე – „სხვა საგადასახადო აქტივი“ (1358) – აღირიცხება ბიუჯეტის მიმართ წარმოქმნილი მოკლევადიანი მოთხოვნები ზედმეტად და შეცდომით გადახდილ გადასახადებზე, ასევე, დამატებული ღირებულების გადასახადისა და მოგების გადასახადის გარდა, სხვა წინასწარ გადახდილ გადასახადებზე.

39. ანგარიშზე – „მოთხოვნები ფულადი სახსრების დანაკლისებით“ (1359) – აღირიცხება მოთხოვნები ორგანიზაციის მომუშავეთა ან სხვა ფიზიკურ/იურიდიულ პირთა ბრალეულობით ან სხვა მიზეზებით გამოწვეული ფულადი სახსრების (მათ შორის, ფულადი სახსრების ეკვივალენტების) დანაკლისის თანხებზე.

40. ანგარიშზე – „სხვა დანარჩენი მოკლევადიანი ფინანსური აქტივები“ (1360) – აღირიცხება სხვადასხვა სახის ფინანსური აქტივები, რომელთა ასახვა არ არის გათვალისწინებული მოკლევადიანი ფინანსური აქტივების ზემოთ ჩამოთვლილი კატეგორიების შესაბამის ანგარიშებზე.

41. ანგარიში – „სხვა მოკლევადიანი მოთხოვნები“ (1400) – მოიცავს: მოთხოვნებს ბარტერიით (1410), მოთხოვნებს სადაზღვევო კომპანიების მიმართ (1420), მოთხოვნებს წინასწარი გადახდებით (1430), მოთხოვნებს არაფინანსური აქტივების დანაკლისებით (1440), ანგარიშვალდებული პირების მიმართ მოთხოვნებს (1450), მომუშავეების მიმართ მოთხოვნებს (1460), მოთხოვნებს წინასწარ გადახდილი გადასახდელებით (1470) და სხვა დანარჩენ მოკლევადიან მოთხოვნებს (1480).

42. ანგარიშზე – „მოთხოვნები ბარტერიით“ (1410) – აღირიცხება აქტივების ბარტერიით მიწოდების შედეგად წარმოქმნილი მოთხოვნები.

43. ანგარიშზე – „მოთხოვნები სადაზღვევო კომპანიების მიმართ“ (1420) – აღირიცხება სადაზღვევო მოვლენების დადგომით წარმოქმნილი მოთხოვნები სადაზღვევო კომპანიების მიმართ.

44. ანგარიში – „მოთხოვნები წინასწარი გადახდებით“ (1430) – მოიცავს: მოთხოვნებს საქონლისა და მომსახურების მიღებაზე წინასწარი გადახდებით (1431) და მოთხოვნებს არაფინანსური აქტივების მიღებაზე წინასწარი გადახდებით (1432).

45. ანგარიშზე – „მოთხოვნები საქონლისა და მომსახურების მიღებაზე წინასწარი გადახდებით“ (1431) – აღირიცხება მოთხოვნების წარმოქმნა ყველა იმ წინასწარ გადახდილ მოთხოვნებზე, რომლებიც წარმოქმნილია ხარჯების ეკონომიკური კლასიფიკაციის მუხლიდან გაწეულ წინასწარ გადახდებზე.

46. ანგარიშზე – „მოთხოვნები არაფინანსური აქტივების მიღებაზე წინასწარი გადახდებით“ (1432) – აღირიცხება აქტივების მისაღებად ავანსად გაცემული სახსრები.

47. ანგარიშზე – „მოთხოვნები არაფინანსური აქტივების დანაკლისებით“ (1440) – აღირიცხება მოთხოვნები ორგანიზაციის მომუშავეთა ან სხვა ფიზიკურ თუ იურიდიულ პირთა ბრალეულობით ან სხვა მიზეზებით გამოწვეული არაფინანსური აქტივების დანაკლისის თანხებზე.

48. ანგარიში – „ანგარიშვალდებული პირების მიმართ მოთხოვნები“ (1450) მოიცავს: ანგარიშვალდებული პირების მიმართ მოთხოვნებს ავანსად გაცემული თანხებით (1451) და ანგარიშვალდებული პირების მიმართ მოთხოვნებს სხვა თანხებით (1452).

49. ანგარიშზე – „ანგარიშვალდებული პირების მიმართ მოთხოვნები ავანსად გაცემული

თანხებით“ (1451) – აღირიცხება ანგარიშვალდებული პირების მიმართ მოთხოვნები, რომელიც წარმოიქმნება მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად, სამეურნეო ოპერაციის მოხდენამდე წინასწარ გადახდილი სახსრებით.

50. ანგარიშზე – „ანგარიშვალდებული პირების მიმართ მოთხოვნები სხვა თანხებით“ (1452) – აღირიცხება ანგარიშვალდებული პირების მიმართ წარმოქმნილი სხვა მოთხოვნები, გარდა ანგარიშვალდებულ პირებზე ავანსად გაცემული თანხებით წარმოქმნილი მოთხოვნებისა.

51. ანგარიში – „მომუშავეების მიმართ მოთხოვნები“ (1460) მოიცავს: მოთხოვნებს მივლინებით ქვეყნის შიგნით (1461), მოთხოვნებს მივლინებით ქვეყნის გარეთ (1462) და მომუშავეების მიმართ სხვა მოკლევადიან მოთხოვნებს (1463).

52. ანგარიშზე – „მოთხოვნები მივლინებით ქვეყნის შიგნით“ (1461) – აღირიცხება მომუშავეების ქვეყნის შიგნით მივლინებებთან დაკავშირებული მოკლევადიანი მოთხოვნები.

53. ანგარიშზე – „მოთხოვნები მივლინებით ქვეყნის გარეთ“ (1462) – აღირიცხება მომუშავეების ქვეყნის გარეთ მივლინებებთან დაკავშირებული მოკლევადიანი მოთხოვნები.

54. ანგარიშზე – „მომუშავეების მიმართ სხვა მოკლევადიანი მოთხოვნები“ (1463) – აღირიცხება მომუშავეების მიმართ ყველა სხვა მოკლევადიანი მოთხოვნა, რომელიც არ აისახება მომუშავეების მიმართ მოკლევადიანი მოთხოვნების შესაბამის ანგარიშებზე.

55. ანგარიშზე – „მოთხოვნები წინასწარ გადახდილი გადასახდელებით“ (1470) – აღირიცხება წინასწარ გადახდილი საიჯარო ქირა არაფინანსური აქტივებით სარგებლობისათვის და სხვა გადასახდელებით წარმოქმნილი მოკლევადიანი მოთხოვნები.

56. ანგარიშზე – „სხვა დანარჩენი მოკლევადიანი მოთხოვნები“ (1480) – აღირიცხება სხვადასხვა სახის მოკლევადიანი დებიტორული დავალიანებები, რომელთა ასახვა გათვალისწინებული არ არის სხვა მოკლევადიანი მოთხოვნების შესაბამის ანგარიშებზე, ასევე, ადრე განხორციელებულ ოპერაციებში შეტანილი ცვლილებებით წარმოქმნილი მოკლევადიანი მოთხოვნები.

57. ანგარიში „გრძელვადიანი ფინანსური აქტივები და მოთხოვნები“ (1500) მოიცავს: გრძელვადიან სესხებს (1510), აქციებს და სხვა კაპიტალს (1520), სხვა გრძელვადიან ფინანსურ აქტივებს (1530) და სხვა გრძელვადიან მოთხოვნებს (1540).

58. ანგარიში – „გრძელვადიანი სესხები“ (1510) მოიცავს: გრძელვადიან საბიუჯეტო სესხებს

(1511) და გრძელვადიან სესხებს არასაბიუჯეტო სახსრებით (1512).

59. ანგარიშზე – „გრძელვადიანი საბიუჯეტო სესხები“ (1511) – აღირიცხება საბიუჯეტო სესხების გაცემით წარმოქმნილი გრძელვადიანი ფინანსური აქტივები.

60. ანგარიშზე – „გრძელვადიანი სესხები არასაბიუჯეტო სახსრებით“ (1512) – აღირიცხება არასაბიუჯეტო სახსრებით სესხების გაცემის შემთხვევაში წარმოქმნილი გრძელვადიანი ფინანსური აქტივები.

61. ანგარიშზე – „აქციები და სხვა კაპიტალი“ (1520) – აღირიცხება სახელმწიფო ერთეულების მფლობელობაში არსებული გრძელვადიანი აქციები და სხვა კაპიტალი.

62. ანგარიშზე – „სხვა გრძელვადიანი ფინანსური აქტივები“ (1530) – აღირიცხება სესხების გარდა სხვა გრძელვადიანი ფინანსური აქტივები.

63. ანგარიშზე – „სხვა გრძელვადიანი მოთხოვნები“ (1540) – აღირიცხება მოთხოვნათა კატეგორიები, რომელთა დაფარვის ვადა ერთ წელს აღემატება.

მუხლი 26. ფინანსური აქტივებით და მოთხოვნებით ოპერაციები და სხვა მოვლენები

1. ფინანსური აქტივების ზრდის ოპერაციებია ფინანსური აქტივების წარმოქმნა, ხოლო შემცირების ოპერაციებია – ფინანსური აქტივების გასვლა.

2. ფინანსური აქტივის კონკრეტული კატეგორიის ოპერაციათა შედეგები წარმოდგენილ უნდა იქნეს როგორც მთლიანი მიღება და მთლიანი გასვლა.

3. როდესაც ერთი და იმავე სახის ფინანსური ინსტრუმენტი წარმოდგენს როგორც აქტივს, ასევე ვალდებულებას, აქტივებით ოპერაციები წარმოდგენილი უნდა იყოს ვალდებულებებით განხორციელებული ოპერაციებისაგან განცალკევებით.

4. ოპერაციები, რომლებიც ცვლიან ფინანსური აქტივის კატეგორიას, არ ერთიანდებიან იმ ოპერაციებთან, რომლებიც განაპირობებენ ამავე კატეგორიის ვალდებულებათა ცვლილებას.

5. დეპოზიტებსა და სესხებზე მისაღები პროცენტები კლასიფიცირდება შესაბამისად, როგორც ფინანსური აქტივები და მოთხოვნები.

6. ფინანსური აქტივების უსასყიდლოდ მიღება აღირიცხება ფინანსური აქტივების შესაბამისი ანგარიშების დებეტსა და გრანტების (6300) ან სხვა შემოსავლების (6400) ანგარიშების კრედიტში.

7. ფინანსური აქტივების უსასყიდლოდ გადაცემა აისახება გრანტების (7600) ან სხვადასხვა კაპიტალური ხარჯების (7822) ანგარიშის დებეტსა და ფინანსური აქტივების შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში;

8. ოპერაციები ოქროთი და სამახსოვრო მონეტებით, რომლებიც არ მონაწილეობენ ბრუნვაში როგორც გადახდის კანონიერი საშუალებები, განიხილება როგორც არაფინანსური აქტივებით ოპერაციები და არა როგორც ფინანსური აქტივებით ოპერაციები.

9. საბიუჯეტო ორგანიზაციის მიერ სესხის გაცემა აისახება საბიუჯეტო სესხების/სესხები არასაბიუჯეტო სახსრებით (1321/1322/1511/1512) შესაბამისი ანგარიშების დებეტში ფულადი სახსრების (1100-1200) შესაბამისი ანგარიშების კრედიტთან კორესპონდენციით.

10. გრძელვადიანი სესხი მცირდება მიმდინარე წელს მისაღები თანხებით და აღირიცხება მოკლევადიანი სესხების (1320) ანგარიშების დებეტში გრძელვადიანი სესხების (1510) შესაბამისი ანგარიშების კრედიტთან კორესპონდენციით.

11. სესხის გაცემის წელს საბიუჯეტო სესხის დაფარვა აისახება ფულადი სახსრების (1100-1200) შესაბამისი ანგარიშების დებეტში და სესხების (1320/1511) ანგარიშების კრედიტში.

12. საბიუჯეტო სესხის მომდევნო წლებში დაფარვის შემთხვევაში, სესხის სახით დაბრუნებული თანხები აისახება ფულადი სახსრების (1100-1200) შესაბამისი ანგარიშების დებეტსა და სესხების (1320/1511) ანგარიშის კრედიტში. ამასთან, ბიუჯეტის წინაშე სესხის თანხებით ვალდებულების წარმოქმნის ოპერაცია აისახება წმინდა ღირებულების (5100) ანგარიშის დებეტში, ბიუჯეტის წინაშე დარიცხული ვალდებულების (3245) ანგარიშის კრედიტთან კორესპონდენციით, ხოლო ვალდებულების შემცირება – ფულადი სახსრების (1100-1200) ან ფინანსური აქტივების (1320/1511) შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში და ბიუჯეტის წინაშე ვალდებულების ანგარიშის დებეტში.

13. საჯარო კორპორაციის ან მსგავსი სამართლებრივი ფორმის მქონე პირის მიერ აქტივების ნაწილის გაყიდვა და მიღებული შემოსავლების მთლიანად ან ნაწილობრივ გადაცემა ზემდგომი სახელმწიფო ერთეულისთვის, განიხილება სახელმწიფო ერთეულის მიერ აქციებისა და სხვა კაპიტალის გაყიდვად. ბროკერების საკომისიო და პრივატიზაციასთან დაკავშირებული სხვა ხარჯები წარმოადგენს ხარჯვით ოპერაციებს ისევე, როგორც ფინანსური აქტივის შეძენისას ან გასვლისას საკუთრების უფლების გადაცემასთან დაკავშირებული სხვა ხარჯები.

14. მოთხოვნის წარმოშობა აქტივების რეალიზაციის შედეგად, რომელიც არ წარმოადგენს ორგანიზაციის საკუთრებას, აისახება მოთხოვნის შესაბამისი ანგარიშის დებეტსა და ბიუჯეტის წინაშე დარიცხული ვალდებულებების (3245) ანგარიშის კრედიტში, ხოლო დაფარვა აისახება 3245 ანგარიშის დებეტსა და მოთხოვნის შესაბამისი ანგარიშის კრედიტში.

15. მოთხოვნების დარიცხვა სადაზღვევო კომპანიების მიმართ ხდება მაშინ, როდესაც აღნიშნული მოთხოვნის წარმომქმნელ სადაზღვევო შემთხვევას აქვს ადგილი და სადაზღვევო კომპანიების მიერ არის აღიარებული.

16. სხვა მოკლევადიანი დებიტორული დავალიანებების წარმოშობა აისახება 1350 ანგარიშის დებეტში და სხვა შემოსავლების (6000) ან ფულადი სახსრების (1100-1200) შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში, ხოლო დაფარვა აისახება ფულადი სახსრების (1100-1200) ანგარიშების დებეტსა და სხვა დებიტორული დავალიანებების ანგარიშების კრედიტში.

17. მიწოდებიდან და მომსახურებიდან მოთხოვნების წარმოშობისას დებეტდება 1355/1410 შესაბამისი ანგარიშები და კრედიტდება სხვა შემოსავლების ან აქტივების შესაბამისი ანგარიშები. მოთხოვნების დაფარვა აისახება ფულადი სახსრების (1100-1200), სხვა ფინანსური აქტივების (1310-1340) ან არაფინანსური აქტივების (1600/2000) შესაბამისი ანგარიშების დებეტსა და 1355/1410

ანგარიშების კრედიტში.

18. დღგ-ის გადამხდელი ორგანიზაციისათვის, ეკონომიკური საქმიანობის ნაწილში საქონლის, სამუშაოებისა და მომსახურების შეძენის ღირებულება, აღირიცხება აქტივების ან სამუშაოების (მომსახურების) შესაბამისი ანგარიშების დებეტში (გადახდილი დღგ-ის გამოკლებით) და 1356 ანგარიშის დებეტში (გადახდილი დღგ-ის თანხით), ფულადი სახსრების (1100-1200) ან სხვა მოკლევადიანი კრედიტორული დავალიანებების (3200) შესაბამისი ანგარიშების კრედიტთან კორესპონდენციით. გადასახდელი დღგ-ისა და გადახდილი დღგ-ის თანხების ერთმანეთთან შედარება აისახება 3242 ანგარიშის დებეტსა და 1356 ანგარიშის კრედიტში. გადასახდელი დღგ-ის მეტობის შემთხვევაში, სხვაობის თანხები მიიმართება ბიუჯეტში და აისახება 3242 ანგარიშის დებეტსა და ფულადი სახსრების (1100-1200) შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში, ხოლო გადახდილი დღგ-ის მეტობის შემთხვევაში წარმოიშობა საგადასახადო აქტივი.

19. ორგანიზაციისათვის, რომელიც არ წარმოადგენს დღგ-ის გადამხდელს, შეძენილ აქტივებზე, ნედლეულსა და მასალებზე, პროდუქციასა და საქონელზე, სხვა აქტივებსა და მომსახურებაზე გადახდილი დღგ ცალკე არ გამოიყოფა და შედის შეძენილი საქონლისა და მომსახურების ღირებულებაში.

20. მოგების მიმდინარე გადასახადების თანხების აღრიცხვა აისახება 1357 ანგარიშის დებეტსა და ფულადი სახსრების (1100-1200) შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში. წლის ბოლოს გადასახდელი მოგების გადასახადი აღიარდება საანგარიშო პერიოდის მოგება/ზარალის ანგარიშის დებეტსა და 3241 ანგარიშის კრედიტში. ამასთან, გადახდილი და გადასახდელი მოგების გადასახადის თანხების შედარების შედეგი აისახება 3241 ანგარიშის დებეტსა და 1357 ანგარიშის კრედიტში. გადასახდელი მოგების გადასახადის მეტობის შემთხვევაში სხვაობის თანხები ჩაირიცხება ბიუჯეტში და აისახება 3241 ანგარიშის დებეტსა და ფულადი სახსრების (1100-1200) შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში, ხოლო წინასწარ გადახდილი მოგების მიმდინარე გადასახადების მეტობის შემთხვევაში, წარმოიშობა საგადასახადო აქტივი.

21. საანგარიშო წლის განმავლობაში ზედმეტად ან შეცდომით გადასახადების/გადასახდელების (გარდა საშემოსავლო გადასახადის) გადახდისას საგადასახადო აქტივის წარმოშობა აისახება 1358 ანგარიშის დებეტსა და ხარჯების შესაბამისი ანგარიშის კრედიტში ზედმეტად ან შეცდომით გადახდილი თანხით. ზედმეტად ან შეცდომით გადახდილი საშემოსავლო გადასახადის გადახდისას წარმოშობილი მოთხოვნები აისახება მომუშავეების მიმართ სხვა მოკლევადიანი მოთხოვნების (1463) ანგარიშის დებეტსა და ხარჯების შესაბამისი ანგარიშის კრედიტში. ამასთან საგადასახადო აქტივის წარმოშობა აისახება 1358 ანგარიშის დებეტსა და მომუშავეების მიმართ სხვა მოკლევადიანი მოთხოვნების 1463 ანგარიშის კრედიტში. საანგარიშო წლის დასრულების შემდეგ ზედმეტად ან შეცდომით გადახდილი თანხების აღიარება ხდება საგადასახადო აქტივის (1358) ანგარიშის დებეტსა და არასაოპერაციო შემოსავლების (8100) ანგარიშის კრედიტში. საგადასახადო აქტივის შემცირება (დაბრუნება, ჩათვლა), აისახება ფულადი სახსრების (1100-1200) ან საგადასახადო ვალდებულებების დებეტსა და 1358 ანგარიშის კრედიტში.

22. მოთხოვნები დანაკლისებით (1359/1440) შესაბამისი ანგარიშების დებეტში აღირიცხება დანაკლისის თანხები შესაბამისი ანგარიშის კრედიტთან კორესპონდენციით. დანაკლისზე (დატაცების, დანაკარგების, განადგურების და სხვა მიზეზებით) მოკვლეული მასალების სამოქალაქო სარჩელის წარსადგენად საგამოძიებო ორგანოებზე გადაცემის შემთხვევაში, დანაკლისის თანხები ზუსტდება სასამართლო გადაწყვეტილების მიღების შემდეგ. თუ დამნაშავის დადგენა ვერ მოხერხდა ან სასამართლოს გადაწყვეტილებით არ მოხდება დამნაშავის მიერ მისი დაფარვა, (1359/1440) ანგარიშებზე არსებული თანხები ხელმძღვანელის განკარგულებით, ჩამოიწერება ხარჯების შესაბამისი ანგარიშების (საქონელი და მომსახურება, სხვადასხვა მიმდინარე ხარჯები) დებეტთან კორესპონდენციით.

23. ფინანსური აქტივების წარმოქმნა აისახება 1360/1520/1530/1540 ანგარიშის დებეტსა და ფულადი სახსრების ან შემოსავლების (6000) შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში, ხოლო დაფარვა აისახება 1360/1520/1530/1540 ანგარიშის კრედიტში და ფულადი სახსრების შესაბამისი ანგარიშების დებეტში. იმ შემთხვევაში, თუ ფულადი სახსრების მიღება არ ხდება, ოპერაციები ბუღალტრულ აღრიცხვაში აისახება ხარჯების (7000) ან აქტივების შესაბამისი ანგარიშის დებეტში, 1360/1520/1530/1540 ანგარიშის კრედიტთან კორესპონდენციით.

24. პირობითი აქტივის ფინანსურ აქტივად აღიარების შემთხვევაში, ოპერაცია აღრიცხვაში აისახება როგორც ფინანსური აქტივების ზრდა დებეტში და შემოსავალი კრედიტში.

25. ანგარიშვალდებული პირის მიმართ მოკლევადიანი მოთხოვნა აღირიცხება 1450 შესაბამისი ანგარიშის დებეტსა და ფულადი სახსრების (1100-1200) შესაბამისი ანგარიშის კრედიტში, ხოლო ანგარიშვალდებული პირის მიერ დახარჯული ან მობრუნებული თანხები აისახება არაფინანსური აქტივების/ხარჯების ან ფულადი სახსრების შესაბამისი ანგარიშების დებეტსა და 1450 შესაბამისი ანგარიშის კრედიტში.

26. მოთხოვნები წინასწარი გადახდებით წარმოიშობა მისაღები აქტივების ან მომსახურების ღირებულების თანხების ავანსად (წინასწარ) გადარიცხვის შემთხვევაში და ოპერაცია აისახება ანგარიშზე მოთხოვნები წინასწარი გადახდებით (1430) შესაბამისი ანგარიშების დებეტში და ფულადი სახსრების (1100-1200) შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში, ხოლო მოთხოვნების დაფარვა აისახება 1430 შესაბამისი ანგარიშის კრედიტში და არაფინანსური აქტივების (1600/2000) ან ხარჯების (7000) შესაბამისი ანგარიშების დებეტში. იმ შემთხვევაში, თუ ავანსად გაცემული თანხების შედეგად აქტივების ან მომსახურების მოწოდება ვერ ხორციელდება, აღნიშნული თანხები რეკლასიფიცირდება ფულად სახსრებზე მოთხოვნებად და აღირიცხება 1355 ანგარიშის დებეტში 1430 ანგარიშის კრედიტთან კორესპონდენციით.

27. მივლინებული პირების მიმართ მოკლევადიანი მოთხოვნების წარმოშობა მივლინების თანხების ავანსად გაცემის შემთხვევაში აღირიცხება მოთხოვნები მივლინებით (1461/1462) შესაბამისი ანგარიშის დებეტსა და ფულადი სახსრების (1100-1200) შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში. მოთხოვნის დაფარვა აისახება 1461/1462 ანგარიშების კრედიტში, მივლინების (7220) ანგარიშის დებეტთან კორესპონდენციით. მივლინების ფაქტობრივ ხარჯებზე ავანსად გაცემული თანხების მეტობის შემთხვევაში, მოთხოვნის დაფარვა აღირიცხება ფულადი სახსრების (1100-1200) ანგარიშების დებეტში და 1461/1462 ანგარიშების კრედიტში – სხვაობის თანხით. ავანსად გაცემულ თანხებზე მივლინების ფაქტობრივი ხარჯების მეტობის შემთხვევაში, სხვაობის თანხით ხდება ვალდებულების აღიარება.

28. მომუშავეების მიმართ სხვა მოკლევადიანი მოთხოვნების წარმოშობა აღირიცხება 1463 ანგარიშის დებეტში და ფინანსური აქტივების (1000), არაფინანსური აქტივების (2000) და ხარჯების (7000) (საანგარიშო პერიოდის განმავლობაში) შესაბამისი ანგარიშის კრედიტში, ხოლო მოთხოვნების დაფარვა აისახება ფინანსური აქტივების (1000) ან არაფინანსური აქტივების (2000) შესაბამისი ანგარიშის დებეტსა და 1463 ანგარიშის კრედიტში.

29. წინასწარ გადახდილი სხვა გადასახდელებით მოკლევადიანი მოთხოვნების წარმოშობა აღირიცხება 1470 ანგარიშის დებეტში და ფულადი სახსრების (1100-1200) შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში, ხოლო მოთხოვნების დაფარვა აისახება 1470 შესაბამისი ანგარიშის კრედიტში და ფინანსური აქტივების (1000), არაფინანსური აქტივების (2000) ან ხარჯების (7000) შესაბამისი ანგარიშების დებეტში.

30. სხვა დანარჩენი მოკლევადიანი მოთხოვნების წარმოშობა აღირიცხება 1480 ანგარიშის დებეტში და შემოსავლების (6000) ან ხარჯების (7000) შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში, ხოლო მოთხოვნების შემცირება აისახება არაფინანსური აქტივების (1600-2000) ან ხარჯების (7000) შესაბამისი ანგარიშის დებეტსა და 1480 ანგარიშის კრედიტში.

31. დებიტორის გაკოტრების შემთხვევაში ან დებიტორული დავალიანებების თანხები, რომლებზედაც მიების ხანდაზმულობის ვადა გასულია, რომელთა ამოღებაზეც სასამართლომ უარი განაცხადა ან რომელთა ამოღების ალბათობა ნულის ტოლია, სახელმწიფო ერთეულებმა შეიძლება ჩამოწერონ არასაოპერაციო ხარჯების ანგარიშზე (8200) ასახვით. ამავე დროს, უიმედო

დებიტორული დავალიანების თანხები აიღება საცნობარო მუხლში – გადახდისუნარო დებიტორების ჩამოწერილი დავალიანება – 03. ვალის ღირებულების ნაწილის ცალმხრივი ჩამოწერა იგივენაირად განიხილება, მაგრამ ვალი შემცირებული თანხის ოდენობით ბალანსზე რჩება.

32. იმ შემთხვევაში, თუკი ჩამოწერილი დებიტორული დავალიანება შემდგომ პერიოდებში მთლიანად ან ნაწილობრივ ანაზღაურდება, მოხდება დებიტორული დავალიანების აღდგენა. ეკონომიკური საქმიანობის შედეგად წარმოქმნილი დებიტორული დავალიანების აღდგენა აისახება სხვა ფინანსური აქტივების და სხვა მოთხოვნების (1300, 1400, 1500) შესაბამისი ანგარიშების დებეტსა და არასაოპერაციო შემოსავლების (8100) ანგარიშის კრედიტში.

33. დებიტორული დავალიანების პატიება აღრიცხვაში აისახება როგორც კაპიტალური გრანტის ხარჯი ან როგორც სხვადასხვა კაპიტალური ხარჯები. ვალის პატიების შედეგს წარმოადგენს ფინანსური აქტივების შემცირება და კაპიტალის ღირებულების შემცირება. იმ შემთხვევაში, როდესაც ოპერაციის მეორე მხარეს წარმოადგენს უცხო ქვეყნის მთავრობა/საერთაშორისო ორგანიზაცია ან რომელიმე ერთეული, სახელმწიფო ერთეულის შემადგენლობიდან, მაშინ ასეთი ოპერაცია განიხილება როგორც ხარჯი კაპიტალური გრანტის სახით. თუ ოპერაციის მეორე მხარეს წარმოადგენს სხვა ნებისმიერი ტიპის ერთეული, მაშინ ეს ოპერაცია აღირიცხება როგორც სხვადასხვა კაპიტალური ხარჯები.

34. სხვა მოვლენების შედეგად ფინანსური აქტივების მოცულობის ან ღირებულების ცვლილება განისაზღვრება როგორც არასაოპერაციო შემოსავლები/ხარჯები და აისახება შესაბამის ანგარიშებზე.

მუხლი 27. ფინანსური აქტივების და მოთხოვნების სააღრიცხვო პოლიტიკა

1. ოპერაციები ფინანსური აქტივებით აისახება მაშინ, როდესაც აქტივზე საკუთრების უფლება იცვლება, აქტივი წარმოიშობა ან განიცდის ლიკვიდაციას, ან როდესაც ინსტრუმენტის თანხობრივი ოდენობა იზრდება ან კლებულობს.

2. დრო, როდესაც ოპერაცია მოიცავს არსებული ფინანსური აქტივის გაცვლას ან ფინანსური აქტივის წარმოშობას ან გაუქმებას, დგება მაშინ, როდესაც ხელშეკრულება ხელმოწერილია ან კრედიტორი დებიტორს უხდის თანხას ან გადასცემს სხვა რომელიმე ფინანსურ აქტივს.

3. დეპოზიტური თანხები აღრიცხვაში აისახება ანგარიშებზე თანხების განთავსების მომენტში და აღირიცხება როგორც ფინანსური აქტივის (ფულადი სახსრების), ასევე ფინანსური ვალდებულების (ვალდებულებები დეპოზიტებით) სახით.

4. ოპერაციები ფინანსური აქტივების მრავალი კატეგორიის მიხედვით (ფასიანი ქაღალდები, სესხები, ვალუტა და დეპოზიტები), აღრიცხვაში აისახება აქტივებზე საკუთრების უფლების მოპოვების მომენტში.

5. იმ შემთხვევაში, როცა ოპერაცია ფინანსური აქტივებით მოიცავს არაფინანსური აქტივის გადაცემას, აქტივის ასახვის მომენტი განისაზღვრება არაფინანსური კომპონენტის მიხედვით. ფინანსური ანგარიშგება მოიცავს ინფორმაციას იმ არაფინანსურ აქტივებზე, რომლებიც ფინანსური ოპერაციების შემადგენელი კომპონენტებია.

6. ფინანსური აქტივების მიღების ან გასვლის ღირებულებას წარმოადგენს მათი გაცვლის ღირებულება.

7. ფინანსური აქტივების და მოთხოვნების ღირებულება კრედიტორის მიერ დებიტორისათვის ავანსად გაცემული ფინანსური და არაფინანსური აქტივების ღირებულებით განისაზღვრება.

8. პროცენტის მოთხოვნად აღიარება ხდება გადახდის ვადის დადგომისას.

9. ოპერაციათა განხორციელებისას მომსახურების შედეგად მიღებული/გაწეული საფასური, მოსაკრებლები, საკომისიოები და მსგავსი შემოსულობები/გადახდები ამ ოპერაციებზე გამოირიცხება ფინანსური აქტივების და მოთხოვნების ოპერაციებისგან და განიხილება როგორც შემოსავლების/ხარჯების ოპერაციები.

10. თუ ფინანსური აქტივებით ოპერაციები მოიცავს მომსახურებისთვის დარიცხულ არაპირდაპირ მოსაკრებლებს და შეუძლებელია ასეთი მომსახურების ელემენტის შეფასება, ოპერაციის მთლიანი ღირებულება განიხილება როგორც ოპერაცია ფინანსური აქტივებით.

11. ფინანსურ აქტივებს, რომლებიც ცალსახად ფულადი ფორმითაა დენომინირებული (ფულადი სახსრები და დეპოზიტები), არ გააჩნიათ გაზომვის ფიზიკური ერთეულები, რომლებთანაც შესაძლებელი იქნებოდა ფასების დაკავშირება, რაოდენობრივი გაზომვის შესაბამისი ერთეული თვითონ ფულადი ერთეულია, რის გამოც ერთი ერთეულის ფასი ყოველთვის ერთის ტოლია.

12. დეპოზიტის ღირებულებას ეროვნულ ვალუტაში, მისი ნომინალური ღირებულება წარმოადგენს (თანხა, რომელიც დეპოზიტის ლიკვიდაციისას, ხელშეკრულების პირობების შესაბამისად, დებიტორმა უნდა გადაუხადოს კრედიტორს).

13. ფინანსური იჯარის შედეგად წარმოქმნილი ფარული სესხის საწყის ღირებულებას წარმოადგენს იჯარით გაცემული არაფინანსური აქტივის ღირებულება.

14. საქონლის ან მომსახურების მიწოდებისას წარმოქმნილი დებიტორული დავალიანების ღირებულებას წარმოადგენს მიწოდებული საქონლის ან მომსახურების ღირებულება.

თავი VII

ფინანსური ვალდებულებები და სხვა კრედიტორული დავალიანებები

მუხლი 28. ფინანსური ვალდებულებების და სხვა კრედიტორული დავალიანებების არსი, კლასიფიკაცია და ანგარიშთა გეგმა

1. ფინანსური ვალდებულება წარმოადგენს სახელშეკრულებო ვალდებულებას ფულის ან ნებისმიერი სხვა ფინანსური აქტივების გადახდაზე და სხვა სუბიექტთან ფინანსური ინსტრუმენტების გაცვლაზე.

2. სახელშეკრულებო უფლება, რომელიც არ ითვალისწინებს ფინანსური აქტივების გადაცემას, არ წარმოადგენს ფინანსურ ინსტრუმენტს.

3. ფინანსური ვალდებულება წარმოადგენს ეკონომიკური სარგებლის უზრუნველყოფის მოვალეობას იმ ერთეულებისათვის, რომლებიც შესაბამისი მოთხოვნების მფლობელები არიან.

4. ვალდებულების წარმოქმნისას მეორე მხარეს, იმავდროულად, მოცემული ვალდებულების ღირებულების ტოლი მოთხოვნა წარმოექმნება.

5. სესხებზე გადასახდელი პროცენტები განიხილება როგორც კრედიტორული დავალიანება.

6. იმ შემთხვევაში, როცა სახელმწიფო ერთეული წარმოადგენს სხვა ერთეულის აგენტს, მის საბანკო ანგარიშებზე ან მისი სახელით ხაზინის ანგარიშებზე დეპონირებული ფულადი სახსრები, აღიარდება როგორც სახელმწიფო ერთეულის ფინანსური ვალდებულება, ასევე ფინანსური აქტივი ფულადი სახსრების სახით.

7. ფინანსური ვალდებულებების სხვა კრედიტორული დავალიანებების ანგარიშთა გეგმის სტრუქტურა შეესაბამება საბიუჯეტო კლასიფიკაციას და ამ ინსტრუქციით განსაზღვრულ საადრიცხვო სისტემაში „ფინანსური აქტივები და ვალდებულებები და მათზე ოპერაციების“ საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მუხლებით განსაზღვრული ფინანსური ვალდებულებები კლასიფიცირდება მოკლევადიან და გრძელვადიან ფინანსურ ვალდებულებებად და სხვა კრედიტორულ დავალიანებებად.

8. ბუღალტრულ ანგარიშებზე 3100–3200 აღირიცხება საბიუჯეტო კლასიფიკაციის შესაბამისად განსაზღვრული ის ვალდებულებები, რომელთა დაფარვა გათვალისწინებულია არა უგვიანეს ერთი წლისა ანგარიშების თარიღიდან და რომლებიც ფინანსური ანგარიშების მიზნებისთვის, ამ ინსტრუქციით, კლასიფიცირდება მოკლევადიან ფინანსურ ვალდებულებებად და სხვა კრედიტორულ დავალიანებებად.

9. ანგარიში – „მოკლევადიანი ფინანსური ვალდებულებები“ (3100) მოიცავს: ვალდებულებებს დეპოზიტებით (3110), ვალდებულებებს ფასიანი ქაღალდებით, გარდა აქციებისა (3120), ვალდებულებულებებს მოკლევადიანი სესხებით (3130), ვალდებულებებს აქციებით და სხვა კაპიტალით (3140) და წარმოებულ ფინანსურ ინსტრუმენტებს (3150).

10. ანგარიშზე – „ვალდებულებები დეპოზიტებით“ (3110) – აღირიცხება ორგანიზაციების მოკლევადიანი ვალდებულებები, რომლებიც დაკავშირებულია დეპოზიტების მიღებასთან. ამავე ანგარიშზე აღირიცხება წინა წლებში გამოუყენებელი სახსრების დაბრუნებიდან მიღებული თანხები, ასევე, ხაზინის ერთიან ანგარიშზე რიცხული გაურკვეველი თანხები, რომლებიც დაზუსტების შემდგომ მიიმართება შესაბამისი დანიშნულებით.

11. ანგარიშზე – „ვალდებულებები ფასიანი ქაღალდებით, გარდა აქციებისა“ (3120) – აღირიცხება ისეთი მოკლევადიანი ფინანსური ინსტრუმენტები, რომლებიც ადასტურებენ სახელმწიფო ერთეულების ვალდებულების არსებობას და რომელთა დაფარვა ხორციელდება ფულადი სახსრების, ფინანსური ინსტრუმენტების ან ეკონომიკური ღირებულების მქონე რომელიმე სხვა აქტივების გადაცემით.

12. ანგარიში – „ვალდებულებები მოკლევადიანი სესხებით“ (3130) მოიცავს: მოკლევადიან ვალდებულებებს საბიუჯეტო სესხებით (3131) და მოკლევადიან სასესხო ვალდებულებებს არასაბიუჯეტო სახსრებით (3132). აღნიშნულ ანგარიშზე აისახება სხვადასხვა სახის მოკლევადიანი სესხები და კრედიტები, რომლებიც დაკავშირებულია ორგანიზაციიდან რესურსების გადინებასთან. ამავე ანგარიშზე აღირიცხება გრძელვადიანი სესხების მიმდინარე ნაწილიც (მათ შორის, ფინანსური ლიზინგის – „ფარული სესხის“).

13. ანგარიშზე – „მოკლევადიანი ვალდებულებები საბიუჯეტო სესხებით“ (3131) – აღირიცხება საბიუჯეტო სესხებით წარმოქმნილი ვალდებულებები, რომელთა დაფარვის ვადა ერთ წელზე ნაკლებია.

14. ანგარიშზე – „მოკლევადიანი სასესხო ვალდებულებები არასაბიუჯეტო სახსრებით“ (3132) – აღირიცხება არასაბიუჯეტო სახსრებით წარმოქმნილი სასესხო ვალდებულებები, რომელთა დაფარვის ვადა ერთ წელზე ნაკლებია.

15. ანგარიშზე – „ვალდებულებები აქციებით და სხვა კაპიტალით“ (3140) – აღირიცხება აქციების და კაპიტალის გამოშვებასთან დაკავშირებით წარმოქმნილი მოკლევადიანი ვალდებულებები.

16. ანგარიშზე – „წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტები“ (3150) – აღირიცხება ისეთი მოკლევადიანი ფინანსური ინსტრუმენტები, რომლებიც წარმოქმნილია სხვა ფინანსური ინსტრუმენტების ბაზაზე (ფორვარდული ტიპის კონტრაქტები, სვოპის ჩათვლით, და ოფციონური კონტრაქტები და სხვ.).

17. ანგარიში „სხვა მოკლევადიანი კრედიტორული დავალიანებები“ მოიცავს: საქონლის და მომსახურების მოწოდებით დარიცხულ ვალდებულებებს (3210), არაფინანსური აქტივების მოწოდებით დარიცხულ ვალდებულებებს (3220), ვალდებულებებს ბარტერიით (3230), საგადასახადო და ბიუჯეტის წინაშე სხვა ვალდებულებებს (3240), მომუშავეებთან და სტიპენდიანტებთან დაკავშირებულ ვალდებულებებს (3250), ვალდებულებებს დეპონენტების მიმართ (3260), სოციალური დახმარებით დარიცხულ ვალდებულებებს (3270) და სხვა მოკლევადიან კრედიტორულ დავალიანებებს (3280).

18. ანგარიშზე – „საქონლის და მომსახურების მოწოდებით დარიცხული ვალდებულებები“ (3210) – აღირიცხება საქონლისა და მომსახურების მოწოდების შედეგად ხარჯების ეკონომიკური კლასიფიკაციის მუხლით წარმოქმნილი მოკლევადიანი ვალდებულებები.

19. ანგარიშზე – „არაფინანსური აქტივების მოწოდებით დარიცხული ვალდებულებები“ (3220) – აღირიცხება არაფინანსური აქტივების მოწოდების შედეგად წარმოქმნილი მოკლევადიანი ვალდებულებები.

20. ანგარიშზე – „ვალდებულებები ბარტერიით“ (3230) – აღირიცხება ბარტერიით მოწოდების შედეგად წარმოქმნილი მოკლევადიანი ვალდებულებები.

21. ანგარიში – „საგადასახადო და ბიუჯეტის წინაშე სხვა ვალდებულებები (3240) მოიცავს: გადასახდელ მოგების გადასახადს (3241), გადასახდელ დღგ-ის (3242), გადასახდელ საშემოსავლო გადასახადს (3243), სხვა გადასახდელებს (3244) და ბიუჯეტის წინაშე დარიცხულ ვალდებულებებს (3245).

22. ანგარიშზე – „გადასახდელი მოგების გადასახადი“ (3241) – აღირიცხება ორგანიზაციის მიერ

ეკონომიკური საქმიანობის შედეგად მიღებული მოგების გადასახადი.

23. ანგარიშზე – „გადასახდელი დღე“ (3242) – აღირიცხება ეკონომიკური საქმიანობის შედეგად საქონლის, სამუშაოებისა და მომსახურების რეალიზაციისათვის, ასევე საქონლის დასაბეგრ იმპორტზე გადასახდელი დღე-ის გადასახადი.

24. ანგარიშზე – „გადასახდელი საშემოსავლო გადასახადი“ (3243) – აღირიცხება ხარჯების და აქტივებით ოპერაციების შედეგად საშემოსავლო გადასახადით წარმოქმნილი საგადასახადო ვალდებულება.

25. ანგარიშზე – „სხვა გადასახდელები“ (3244) – აღირიცხება ბიუჯეტში გადასახდელი სხვა თანხები, რომლებიც ჩამოთვლილი არ არის ზემოაღნიშნულ ანგარიშებზე.

26. ანგარიშზე – „ბიუჯეტის წინაშე დარიცხული ვალდებულებები“ (3245) – აღირიცხება საქართველოს მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად, სახელმწიფო ერთეულების ფინანსური აქტივებითა და მოთხოვნებით წარმოქმნილი ვალდებულებები ბიუჯეტის წინაშე.

27. ანგარიში – „მომუშავეთა და სტიპენდიანტებთან დაკავშირებული ვალდებულებები“ (3250) მოიცავს: შტატით მომუშავეთათვის დარიცხულ ხელფასებს (3251), შტატგარეშე მომუშავეთათვის დარიცხულ ხელფასებს (3252), ვალდებულებებს მივლინებით ქვეყნის შიგნით (3253), ვალდებულებებს მივლინებით ქვეყნის გარეთ (3254), დამქირავებლის მიერ ფულადი ფორმით გაწეულ სოციალური დახმარებით დარიცხულ ვალდებულებებს (3255), დამქირავებლის მიერ სასაქონლო ფორმით გაწეულ სოციალური დახმარებით დარიცხულ ვალდებულებებს (3256), ვალდებულებებს ორგანიზაციის მომუშავეების ხელფასებიდან დაკავებული თანხებით (3257), გადასახდელ სტიპენდიებს (3258) და სოციალური დაზღვევის ანარიცხებს (3259).

28. ანგარიშზე – „შტატით მომუშავეთათვის დარიცხული ხელფასები“ (3251) – აღირიცხება დამქირავებლის მიერ შტატით გათვალისწინებული მომუშავეებისათვის მათ მიერ შესრულებული სამუშაოს ღირებულების ასანაზღაურებლად ფულადი ან სასაქონლო ფორმით გასაცემი თანხები.

29. ანგარიშზე – „შტატგარეშე მომუშავეთათვის დარიცხული ხელფასები“ (3252) – აღირიცხება დამქირავებლის მიერ შტატგარეშე მომუშავეებისათვის მათ მიერ შესრულებული სამუშაოს ღირებულების ასანაზღაურებლად ფულადი ან სასაქონლო ფორმით გასაცემი თანხები.

30. ანგარიშზე – „ვალდებულებები მივლინებით ქვეყნის შიგნით“ (3253) – აღირიცხება მივლინებებთან დაკავშირებით ორგანიზაციის დავალიანებები საქართველოს ტერიტორიაზე მივლინებული პირების მიმართ.

31. ანგარიშზე – „ვალდებულებები მივლინებით ქვეყნის გარეთ“ (3254) – აღირიცხება მივლინებებთან დაკავშირებით ორგანიზაციის დავალიანებები საზღვარგარეთ მივლინებული პირების მიმართ.

32. ანგარიშზე – „დამქირავებლის მიერ ფულადი ფორმით გაწეული სოციალური დახმარებით დარიცხული ვალდებულებები“ (3255) – აღირიცხება მომუშავეებისათვის ფულადი ფორმით სოციალური დახმარებების გადახდაზე წარმოქმნილი ვალდებულებები.

33. ანგარიშზე – „დამქირავებლის მიერ სასაქონლო ფორმით გაწეული სოციალური დახმარებით დარიცხული ვალდებულებები“ (3256) – აღირიცხება მომუშავეებისათვის სასაქონლო ფორმით სოციალური დახმარებების გადახდაზე წარმოქმნილი ვალდებულებები.

34. ანგარიშზე – „ვალდებულებები ორგანიზაციის მომუშავეების ხელფასებიდან დაკავებული თანხებით“ (3257) – აღირიცხება მომუშავეებისათვის ხელფასის გაცემისას დაკავებული თანხები.

35. ანგარიშზე – „გადასახდელი სტიპენდიები“ (3258) – აღირიცხება სასწავლო დაწესებულებათა ვალდებულებები სტიპენდიანტების წინაშე.

36. ანგარიშზე – „სოციალური დაზღვევის ანარიცხები“ (3259) – აღირიცხება მომუშავეების სოციალური დაზღვევისათვის ანარიცხები, რომელიც გადაიხდება სადაზღვევო სქემების არსებობისას.

37. ანგარიშზე – „ვალდებულებები დეპონენტების მიმართ“ (3260) – აღირიცხება ორგანიზაციის სალაროდან დადგენილ ვადებში მომუშავეებზე და სხვა პირებზე გაუცემელი, ორგანიზაციის საბანკო ანგარიშზე /ხაზინის ანგარიშებზე დეპონირებული ხელფასები და სხვა გადასახდელები.

38. ანგარიში – „სოციალური დახმარებით დარიცხული ვალდებულებები“ (3270) მოიცავს:

ფულადი ფორმით გაწეულ სოციალური დახმარებით დარიცხულ ვალდებულებებს (3271) და სასაქონლო ფორმით გაწეულ სოციალური დახმარებით დარიცხულ ვალდებულებებს (3272).

39. ანგარიშზე – „ფულადი ფორმით გაწეული სოციალური დახმარებით დარიცხული ვალდებულებები“ (3271) – აღირიცხება საბიუჯეტო კლასიფიკაციის სოციალური დახმარების მუხლით განსაზღვრული ხარჯებით წარმოქმნილი ვალდებულებები.

40. ანგარიშზე – „სასაქონლო ფორმით გაწეული სოციალური დახმარებით დარიცხული ვალდებულებები“ (3272) – აღირიცხება ამ მუხლის 34-ე პუნქტით განსაზღვრული ვალდებულებები სასაქონლო ფორმით.

41. ანგარიში – „სხვა მოკლევადიანი კრედიტორული დავალიანებები“ (3280) მოიცავს: წინასწარ მიღებულ საიჯარო ქირას (3281), წინასწარ მიღებულ სხვა შემოსავლებს (3282), დარიცხულ გადასახდელ რენტას (3283), დარიცხულ გადასახდელ პროცენტებს (3284), გადასახდელ დივიდენდებს (3285) და სხვა დარიცხულ მოკლევადიან ვალდებულებებს (3286).

42. ანგარიშზე – „წინასწარ მიღებული საიჯარო ქირა“ (3281) – აღირიცხება მომავალი პერიოდის შემოსავლების სახით მიღებული საიჯარო ქირა.

43. ანგარიშზე – „წინასწარ მიღებული სხვა შემოსავლები“ (3282) – აღირიცხება საიჯარო ქირის გარდა, მომავალი პერიოდის სხვა შემოსავლების სახით მიღებული ავანსები.

44. ანგარიშზე – „დარიცხული გადასახდელი რენტა“ (3283) – აღირიცხება მიწის, წიაღისეული აქტივების და სხვა ბუნებრივად წარმოქმნილი (არაწარმოებული) აქტივების იჯარის შედეგად გადასახდელი რენტა.

45. ანგარიშზე – „დარიცხული გადასახდელი პროცენტები“ (3284) – აღირიცხება მიღებულ სესხებზე დარიცხული გადასახდელი პროცენტები.

46. ანგარიშზე – „გადასახდელი დივიდენდები“ (3285) – აღირიცხება მოგების განაწილების ვალდებულება კაპიტალში ინვესტირებული წილის პროპორციულად.

47. ანგარიშზე – „სხვა დარიცხული მოკლევადიანი ვალდებულებები“ (3286) – აღირიცხება დარიცხული მოკლევადიანი ვალდებულებები, რომელთა ასახვა გათვალისწინებული არ არის სხვა მოკლევადიანი კრედიტორული დავალიანებების სხვა ანგარიშებზე.

48. ანგარიშზე – „გრძელვადიანი ფინანსური ვალდებულებები და კრედიტორული დავალიანებები“ აისახება „ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების და მათზე ოპერაციების“ საბიუჯეტო კლასიფიკაციის შესაბამისად განსაზღვრული ვალდებულებები, რომელთა დაფარვა მოსალოდნელია ანგარიშგების თარიღიდან ერთ წელზე მეტი ხნის განმავლობაში.

49. ანგარიში „გრძელვადიანი ფინანსური ვალდებულებები და კრედიტორული დავალიანებები“ (3300) მოიცავს: გრძელვადიან ვალდებულებებს სესხებით (3310), სხვა გრძელვადიან ფინანსურ ვალდებულებებს (3320) და გრძელვადიან კრედიტორულ დავალიანებებს (3330).

50. ანგარიში „გრძელვადიანი ვალდებულებები სესხებით“ (3310) მოიცავს: გრძელვადიანი ვალდებულებები საბიუჯეტო სესხებით (3311) და გრძელვადიანი სასესხო ვალდებულებები არასაბიუჯეტო სახსრებით (3312). აღნიშნულ ანგარიშზე აისახება სხვადასხვა სახის გრძელვადიანი სესხები და კრედიტები, რომელთა დაფარვით მოსალოდნელია ორგანიზაციიდან ფულადი რესურსების გადინება. ამავე ანგარიშზე აისახება ფინანსური ლიზინგის პირობით მოიჯარის მიერ აქტივის იჯარით აღების შედეგად წარმოქმნილი გრძელვადიანი ვალდებულება.

51. ანგარიშზე „გრძელვადიანი ვალდებულებები საბიუჯეტო სესხებით“ (3311) – აღირიცხება საბიუჯეტო სესხებით წარმოქმნილი გრძელვადიანი ვალდებულებები.

52. ანგარიშზე – „გრძელვადიანი სასესხო ვალდებულებები არასაბიუჯეტო სახსრებით“ (3312)

– აღირიცხება არასაბიუჯეტო სახსრებით წარმოქმნილი გრძელვადიანი სასესხო ვალდებულებები.

53. ანგარიშზე – „სხვა გრძელვადიანი ფინანსური ვალდებულებები“ (3320) – აღირიცხება სესხების გარდა სხვა გრძელვადიანი ფინანსური ვალდებულებები.

54. ანგარიში – „გრძელვადიანი კრედიტორული დავალიანებები“ (3330) მოიცავს: საქონლის და

მომსახურების მოწოდებით დარიცხულ გრძელვადიან კრედიტორულ დავალიანებებს (3331), არაფინანსური აქტივების მოწოდებით დარიცხულ გრძელვადიან კრედიტორულ დავალიანებებს (3332) და სხვა გრძელვადიან კრედიტორულ დავალიანებებს (3333).

55. ანგარიშზე – „საქონლის და მომსახურების მოწოდებით დარიცხული გრძელვადიანი კრედიტორული დავალიანებები“ (3331)– აღირიცხება საქონლის და მომსახურების მოწოდების შედეგად წარმოქმნილი გრძელვადიანი კრედიტორული დავალიანებები.

56. ანგარიშზე – „არაფინანსური აქტივების მოწოდებით დარიცხული გრძელვადიანი კრედიტორული დავალიანებები“ (3332)– აღირიცხება არაფინანსური აქტივების მოწოდების შედეგად წარმოქმნილი გრძელვადიანი კრედიტორული დავალიანებები.

57. ანგარიშზე – „სხვა გრძელვადიანი კრედიტორული დავალიანებები“ (3333) – აღირიცხება გრძელვადიანი კრედიტორული დავალიანებები, რომელთა ასახვა გათვალისწინებული არ არის გრძელვადიანი კრედიტორული დავალიანებების სხვა ანგარიშებზე.

მუხლი 29. ფინანსური ვალდებულებებით და სხვა კრედიტორული დავალიანებებით ოპერაციები და სხვა მოვლენები

1. ფინანსური ვალდებულებების ზრდის ოპერაციებია ვალდებულებების წარმოქმნა, ხოლო ფინანსური ვალდებულებების შემცირების ოპერაციებია ვალდებულებების დაფარვა, ლიკვიდაცია ან გაუქმება.

2. ფინანსური ვალდებულების კონკრეტული კატეგორიის ოპერაციათა შედეგები წარმოდგენილ უნდა იქნეს როგორც მთლიანი წარმოქმნა და მთლიანი დაფარვა.

3. როდესაც ერთი და იმავე სახის ინსტრუმენტი წარმოადგენს როგორც ფინანსურ ვალდებულებას, ასევე ფინანსურ აქტივს, არ ხდება მათი ურთიერთგადაფარვა. ფინანსური ვალდებულებით ოპერაციები წარმოდგენილი უნდა იყოს ფინანსური აქტივებით განხორციელებული ოპერაციებისაგან განცალკევებით.

4. სახელმწიფო ერთეულის მიერ ფინანსური ვალდებულების და ფინანსური აქტივის ურთიერთჩათვლა და შედეგად ფინანსურ ანგარიშგებაში წმინდა თანხის ასახვა შესაძლებელია მხოლოდ მაშინ:

ა) თუ სახელმწიფო ერთეული მოქმედი კანონმდებლობით უფლებამოსილია განახორციელოს აღიარებული თანხების ჩათვლა;

ბ) გადაწყვეტილია ნეტო-საფუძველზე ანგარისშწორება ან ერთდროულად აქტივის რეალიზება და ვალდებულების დაფარვა.

5. ფინანსური ვალდებულებების და სხვა კრედიტორული დავალიანებების წარმოქმნა/დაფარვა აისახება ფინანსური ვალდებულებების/სხვა კრედიტორული დავალიანებების შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში/დებეტში სხვა ანგარიშების დებეტთან/კრედიტთან კორესპონდენციით.

6. პირობითი ვალდებულების ვალდებულებად აღიარების შემთხვევაში, ოპერაცია აღირიცხავს აისახება როგორც ხარჯი დებეტში და ვალდებულების ზრდა კრედიტში.

7. დეპოზიტური თანხების დეპოზიტორისათვის დაბრუნების შემთხვევაში, დეპოზიტებით წარმოქმნილი ვალდებულების დაფარვა აისახება დეპოზიტების სახით რიცხული ფინანსური ვალდებულების ანგარიშის დებეტში და აქტივების ანგარიშის კრედიტში.

8. დეპოზიტური თანხების ბიუჯეტში მიმართვის შემთხვევაში, დეპოზიტების სახით წარმოქმნილი ვალდებულება რეკლასიფიცირდება ბიუჯეტის წინაშე ვალდებულებად, ხოლო თანხის ბიუჯეტში ჩარიცხვის შემთხვევაში, ვალდებულების დაფარვა აისახება ვალდებულების ანგარიშის დებეტში და დეპოზიტების სახით რიცხული ფინანსური აქტივების ანგარიშის კრედიტში.

9. საბიუჯეტო ორგანიზაციის მიერ სესხის აღება აისახება ფულადი სახსრების (1100-1200) შესაბამისი ანგარიშების დებეტში, ვალდებულებები სესხებით (3130/3310) ანგარიშის კრედიტთან კორესპონდენციით, ხოლო დაფარვა – ვალდებულებები სესხებით (3130/3310) ანგარიშის დებეტში, ფულადი სახსრების (1100-1200) შესაბამისი ანგარიშების კრედიტთან კორესპონდენციით.

10. ფინანსური იჯარის (ლიზინგის) გზით აქტივის მიღებისას, ადგილი აქვს მეიჯარედან მოიჯარეზე საკუთრების უფლების გადაცემას, მიუხედავად იმისა, რომ სამართლებრივად იჯარით გადაცემული აქტივი მეიჯარის საკუთრებად რჩება. საკუთრებასთან დაკავშირებული ყველა რისკი და სარგებელი გადადის მოიჯარეზე და განიხილება როგორც მოიჯარის მიერ ვალდებულების აღება – სესხის არაპირდაპირი გზით ფორმირება და აღრიცხვაში აისახება სესხის აღების ოპერაციების სახით.

11. კორპორაციების მიერ გამოშვებული აქციები და სხვა კაპიტალი, ემიტენტი ერთეულის ვალდებულებებად განიხილება, იმ შემთხვევაშიც კი, როდესაც მათ მფლობელებს მოცემული კორპორაციის მიმართ არ გააჩნიათ ფიქსირებული ან წინასწარ დადგენილი ფულადი მოთხოვნები.

12. მოწოდებიდან და მომსახურებიდან ვალდებულებების წარმოშობისას დებეტდება ხარჯების ან არაფინანსური და ფინანსური აქტივების შესაბამისი ანგარიშები და კრედიტდება 3210/3220 ანგარიში. ვალდებულებების დაფარვის მონეტარული ოპერაცია აისახება 3210/3220 ანგარიშის დებეტსა და ფულადი სახსრების (1100-1200) შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში.

13. მიმდინარე წლის მონაცემების საფუძველზე გაანგარიშებული და დარიცხული მოგების გადასახადი აღირიცხება საანგარიშო პერიოდის მოგება/ზარალის (5210) ანგარიშის დებეტსა და 3241 ანგარიშის კრედიტში. ამავდროულად, დებეტდება 3241 ანგარიში, 1357 ანგარიშის კრედიტთან კორესპონდენციით. გადასახდელი მოგების გადასახადის მეტობის შემთხვევაში, სხვაობის თანხები ჩაირიცხება ბიუჯეტში და ბუღალტრული ოპერაცია აისახება 3241 ანგარიშის დებეტში და ფულადი სახსრების (1100-1200) შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში, ხოლო წინასწარ გადახდილი მოგების გადასახადების მეტობის შემთხვევაში, წარმოიშობა საგასახადო აქტივი.

14. დღგ-ის გადამხდელი ორგანიზაციისათვის, ეკონომიკური საქმიანობის ნაწილში რეალიზაციიდან მიღებული ამონაგები აისახება ფულადი სახსრების (1100-1200) შესაბამისი ანგარიშების დებეტსა და საბაზრო წესით გაყიდული საქონლისა და მომსახურებისა (6421) (დღგ-ის გამოკლებით) და გადასახდელი დღგ-ის (3242) (დღგ-ის თანხით) ანგარიშების კრედიტში. გადასახდელი დღგ-ისა და გადახდილი დღგ-ის თანხების ერთმანეთთან შედარება აისახება 3242 ანგარიშის დებეტსა და 1356 ანგარიშის კრედიტში. გადასახდელი დღგ-ის მეტობის შემთხვევაში, სხვაობის თანხები მიიმართება ბიუჯეტში და ოპერაცია აისახება 3242 ანგარიშის დებეტსა და ფულადი სახსრების (1100-1200) შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში, ხოლო გადახდილი დღგ-ის მეტობის შემთხვევაში, წარმოიშობა საგასახადო აქტივი.

15. ბიუჯეტის წინაშე ვალდებულებების წარმოშობა კანონმდებლობით დადგენილი ყველა სახის გადასახადის (გარდა 3241; 3242; 3243 ანგარიშებზე აღრიცხული გადასახადებისა), ჯარიმების, მოსაკრებლების, საკომისიოების და საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული სხვა გადასახდლების თანხებით, აღირიცხება სხვადასხვა მიმდინარე ხარჯების (7821) ანგარიშის დებეტსა და 3245 ანგარიშის კრედიტში, ხოლო გადახდა, 3245 ანგარიშის დებეტსა და ფულადი სახსრების (1100-1200) შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში.

16. წინა წელს გამოუყენებელი და დაბრუნებული საბიუჯეტო სახსრებით, შემოსავლებით და სხვა თანხების მიღებით ბიუჯეტის წინაშე ვალდებულებების წარმოქმნა აღირიცხება 3245 ანგარიშის კრედიტში და წმინდა ღირებულების/საანგარიშგებო პერიოდის მოგება/ზარალის (5100/5210) ანგარიშის დებეტში, ხოლო ვალდებულების დაფარვა – 3245 ანგარიშის დებეტსა და ფულადი სახსრების (1100-1200) შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში.

17. ხელფასის დარიცხვა და გაცემა აისახება დარიცხვის და გაცემის შესაბამისი თვის ბუღალტრულ ანგარიშგებაში.

18. ხელფასის დარიცხვის საფუძველს წარმოადგენს: ორგანიზაციის ბრძანებები მომუშავეთა მიღების, გათავისუფლებისა და გადაადგილების შესახებ, დამტკიცებული შტატებისა და სარგოების შესაბამისად, სამუშაო დროის გამოყენების ყოველთვიური აღრიცხვა ორგანიზაციის მიერ დადგენილი ფორმით (სამუშაოზე გამოცხადების აღრიცხვის ჟურნალი ან/და სპეციალური ტექნიკური საშუალება) და შრომითი ხელშეკრულებით ან შრომის შინაგანაწესით (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) გათვალისწინებული სხვა დოკუმენტები.

19. გადასახდელი ხელფასების, სტიპენდიების და მივლინებებთან დაკავშირებული ვალდებულებების წარმოშობისას დებეტდება ხარჯების შესაბამისი ანგარიშები და კრედიტდება

3251, 3252, 3253/3254, 3258 ანგარიშები. ვალდებულებების დაფარვა აისახება 3251, 3252, 3253/3254,

3258 ანგარიშების დებეტსა და ფულადი სახსრების (1100-1200), აქტივების (ვალდებულებების არამონეტარული ოპერაციით დაფარვის შემთხვევაში) ან არასაოპერაციო შემოსავლების (8100) შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში.

20. საშემოსავლო გადასახადის დარიცხვა წარმოებს ანაზღაურების გაცემის მომენტში, გადასახდელი საშემოსავლო გადასახადის (3243) ანგარიშის კრედიტში და „სხვა მოკლევადიანი კრედიტორული დავალიანებების“ (3200) შესაბამისი ანგარიშის დებეტში. ბიუჯეტში გადარიცხული საშემოსავლო გადასახადი აისახება 3243 ანგარიშის დებეტსა და ფულადი სახსრების (1100-1200) შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში.

21. სოციალური დახმარებებით ვალდებულებების წარმოქმნა აისახება სოციალური დახმარების (7720) ან დამქირავებლის მიერ გაწეული სოციალური დახმარების (7730) ანგარიშის დებეტსა და ფულადი და სასაქონლო ფორმით გაწეული სოციალური დახმარებით ვალდებულებების (3271/3272) ან დამქირავებლის მიერ ფულადი და სასაქონლო ფორმით გაწეული სოციალური დახმარებით ვალდებულებების (3255/3256) კრედიტთან კორესპონდენციით.

22. დროებითი შრომისუუნარობის გამო დახმარებების დარიცხვა წარმოებს საავადმყოფო ფურცლების (შრომისუუნარობის ფურცლების) საფუძველზე, რომლებიც გაიცემა დადგენილი წესით. საავადმყოფო ფურცლები იკრება ცალკე საქალაქო და ინომრება ქრონოლოგიური წესით წლის დასაწყისიდან. ყოველ ფურცელზე ისმება იმ უწყისის ნომერი, რომლითაც მოხდა დარიცხვა.

23. ანგარიშსწორებანი მუშებთან და მოსამსახურეებთან შვებულებაში წასვლის ან გათავისუფლებისას, წარმოებს შესაბამისი გაანგარიშებით. იმ შემთხვევაში, როცა მომუშავეს შვებულებაში წასვლასთან ან გათავისუფლებასთან დაკავშირებით ერთჯერადი ანგარიშსწორებანი ხელფასით არ ემთხვევა საერთო ანგარიშსწორების პერიოდს, მაშინ ანგარიშსწორებათაშორის პერიოდში გაცემა წარმოებს საგადასახდელო უწყისით. ამ გაანგარიშებათა მიხედვით დარიცხული და გაცემული თანხები ჩაირთვება მიმდინარე თვის საანგარიშსწორებო უწყისებში.

24. ორგანიზაციის მომუშავეების ხელფასებიდან დაკავებული თანხები აღირიცხება 3251, 3252 ან 3258 ანგარიშის დებეტში და 3257 ანგარიშის კრედიტში, ხოლო გადარიცხვისას – დებეტდება 3257 ანგარიში და კრედიტდება ფულადი სახსრების (1100-1200) შესაბამისი ანგარიშები.

25. დეპონენტების მიმართ ვალდებულებების დარიცხვა აისახება 3251, 3252, 3258 ან 3285 ანგარიშების დებეტსა და 3260 ანგარიშის კრედიტში. გაცემული სადეპონენტო დავალიანების თანხებზე დებეტდება 3260 ანგარიში და კრედიტდება ფულადი სახსრების (1100-1200) შესაბამისი ანგარიშები.

26. „ხარჯების ეკონომიკური კლასიფიკაციის – შრომის ანაზღაურების (გარდა საჯარო მოსამსახურისათვის, რომელსაც შრომითი გასამრჯელო (ხელფასი) ერიცხება უნაღდო ანგარიშსწორების ფორმით), სოციალური უზრუნველყოფის და სხვადასხვა მიმდინარე ხარჯების მუხლიდან გასაწევი ხარჯების ნაღდი ანგარიშსწორებით ასანაზღაურებლად, გაცემის ვადის გასვლის შემდეგ, საანგარიშსწორებო-საგადასახდელო უწყისებში იმ პირების გვარების გასწვრივ, რომლებსაც მიუღებელი დარჩათ თანხები, მოლარე ვალდებულია დასვას შტამში ან გააკეთოს ხელით აღნიშვნა „დეპონირებულია“ და შეადგინოს დეპონირებული თანხების რეესტრი. დეპონირებული თანხები, ხელფასის გაცემის ვადის გასვლიდან მეორე დღეს ბრუნდება ხაზინის ერთიან ანგარიშზე და განთავსდება დეპოზიტების სახით ან ბარდება მომსახურე ბანკს, რომელზეც დება სალაროს გასავლის ორდერი. დეპონირებული თანხები აღირიცხება ვალდებულებები დეპონენტების მიმართ (3260) ანგარიშის კრედიტში შესაბამისი ვალდებულებების ანგარიშების

დებეტთან კორესპონდენციით. ამავდროულად, აისახება ფულადი სახსრების (1100-1200)

ანგარიშების დებეტში, შესაბამისი ანგარიშის კრედიტთან კორესპონდენციით.

27. წინასწარ მიღებული საიჯარო ქირა და სხვა შემოსავლები აისახება ფულადი სახსრების (1100-1200) შესაბამისი ანგარიშების დებეტსა და 3281 ან 3282 ანგარიშების კრედიტში. ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვალდებულების შესრულება აისახება 3281 ან 3282 ანგარიშის დებეტსა და შემოსავლების შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში.

28. გადასახდელი რენტის, პროცენტების და სხვა ვალდებულებების დარიცხვა აისახება ხარჯების შესაბამისი ანგარიშების დებეტში, 3283, 3284 ან 3286 ანგარიშების კრედიტთან კორესპონდენციით. ვალდებულებების დაფარვა აისახება 3283, 3284 ან 3286 ანგარიშების დებეტსა და ფულადი სახსრების (1100-1200), აქტივების (ვალდებულებების არამონეტარული ოპერაციით დაფარვის შემთხვევაში) ან არასაოპერაციო შემოსავლების (8100) შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში.

29. დივიდენდების სახით გადასახდელი ვალდებულების წარქმოქმნა აღირიცხება საკუთარი კაპიტალის შესაბამის ანგარიშის დებეტსა და გადასახდელი დივიდენდების (3285) ანგარიშის კრედიტში, ხოლო დაფარვა - გადასახდელი დივიდენდების (3285) ანგარიშის დებეტსა და ფულადი სახსრების (1100-1200) ანგარიშის კრედიტში.

30. სახელმწიფო ერთეულების მიერ კრედიტორული დავალიანებების ჩამოწერა აისახება კრედიტორული დავალიანებების შესაბამისი ანგარიშის დებეტსა და არასაოპერაციო შემოსავლების (8100) ანგარიშის კრედიტში.

31. მომსახურების უსასყიდლოდ მიღება აისახება ხარჯების შესაბამისი ანგარიშის დებეტსა და ვალდებულების შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში, ამავდროულად ვალდებულების ანგარიშის დებეტსა და გრანტების (6300) ან სხვა შემოსავლების (6400) ანგარიშების კრედიტში (ვალდებულების დაფარვა უსასყიდლოდ).

32. კრედიტორული დავალიანებების პატიება კრედიტორსა და დებიტორს შორის ურთიერთშეთანხმებით, აღრიცხვაში აისახება როგორც დებიტორისათვის კრედიტორის მიერ უზრუნველყოფილი კაპიტალური გრანტი ან ტრანსფერი. ვალის პატიების შედეგს წარმოადგენს ვალდებულებების შემცირება და კაპიტალის ღირებულების ზრდა. იმ შემთხვევაში, როდესაც ოპერაციის მეორე მხარეს წარმოადგენს უცხო ქვეყნის მთავრობა/საერთაშორისო ორგანიზაცია ან რომელიმე ერთეული, სხვა სახელმწიფო ერთეულის შემადგენლობიდან, მაშინ ასეთი ოპერაცია განიხილება როგორც შემოსავალი კაპიტალური გრანტის სახით. თუ ოპერაციის მეორე მხარეს წარმოადგენს სხვა ნებისმიერი ტიპის ერთეული, მაშინ ეს ოპერაცია აღირიცხება როგორც ნებაყოფილობითი ტრანსფერები, გარდა გრანტებისა.

33. იმ შემთხვევაში, როდესაც სახელმწიფო ერთეულები იძლევიან გარანტიას სხვა ერთეულების მიერ აღებულ სავალო ვალდებულებებზე, აღირიცხება როგორც ამ სახელმწიფო ერთეულის ვალდებულება კრედიტორის მიმართ, ხოლო თავდაპირველი დებიტორის ვალდებულება უქმდება. ვალის აღიარებას ადგილი აქვს მაშინ, როდესაც კრედიტორი იყენებს სახელშეკრულებო პირობებს, რომლითაც უფლება აქვს მოითხოვოს გარანტია, ხოლო სახელმწიფო ერთეული თავისი პასუხისმგებლობის ქვეშ იღებს სავალო ვალდებულებას, როგორც ძირითადი მევალე ან დებიტორი.

34. სავალო ვალდებულებებთან დაკავშირებით ძირითადი და საპროცენტო გადახდების ოპერაციების გარდა, ორგანიზაციამ შეიძლება განახორციელოს სხვა ოპერაციები: სხვა ერთეულების ვალის აღება საკუთარ თავზე, სხვა ერთეულების სახელით გადახდების განხორციელება, ვალის გადავადება, ვალის პატიება, ვალის გაუქმება და ფინანსური იჯარა, რომელთა აღრიცხვის და ანგარიშგების დროს უნდა იქნეს გათვალისწინებული საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მოთხოვნები.

35. სახელმწიფო ერთეულის მიერ სხვა ერთეულების ვალის აღიარება ან სხვა ერთეულებზე ვალის გადაცემა აღრიცხვაში აისახება არაფინანსური აქტივების მსგავსად.

36. საბალანსო მუხლში ნაზარდი ჯამით აღრიცხული ვალდებულებებიდან საანგარიშო წლის დასაწყისისთვის არსებული ვალდებულებები ფინანსურ ანგარიშგებაში განიმარტება როგორც „ვადაგადაცილებული დავალიანებები“ და ინფორმაცია ამ სახის ვალდებულებების მოცულობაზე აისახება ბალანსის საცნობარო მუხლში, ვადაგადაცილებული დავალიანებების 09 ანგარიშზე.

მუხლი 30. ფინანსური ვალდებულებების და სხვა კრედიტორული დავალიანებების სააღრიცხვო პოლიტიკა

1. ოპერაციები ფინანსური ვალდებულებებით აისახება მაშინ, როდესაც ფინანსური ვალდებულების თანხობრივი ოდენობა იზრდება ან კლებულობს.

2. ფინანსური ვალდებულების და სხვა კრედიტორული დავალიანებების დაფარვის აღრიცხვაში ასახვა ხდება დებიტორის მიერ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული თანხის გადახდის ან კრედიტორის მიერ მოთხოვნის ანულირების შემთხვევაში.

3. დრო, როდესაც ოპერაცია მოიცავს არსებული ფინანსური ვალდებულების წარმოშობას ან დაფარვას, დგება მაშინ, როდესაც ხელშეკრულება ხელმოწერილია ან დებიტორი კრედიტორს უხდის თანხას ან გადასცემს სხვა რომელიმე ფინანსურ აქტივს.

4. იმ შემთხვევაში, როცა ოპერაცია ფინანსური ვალდებულებით მოიცავს არაფინანსური აქტივის მიღებას, ვალდებულების წარმოქმნა აღრიცხვაში აისახება არაფინანსური აქტივის მიღების მომენტში.

5. ფინანსური ვალდებულებების წარმოქმნის ან დაფარვის ღირებულებას წარმოადგენს მათი გაცვლის ღირებულება.

6. დეპოზიტის ღირებულებას ეროვნულ ვალუტაში მისი ნომინალური ღირებულება წარმოადგენს (თანხა, რომელიც დეპოზიტის ლიკვიდაციისას, ხელშეკრულების პირობების შესაბამისად, დებიტორმა უნდა გადაუხადოს კრედიტორს).

8. მიმდინარე საანგარიშგებო პერიოდში წარმოქმნილი ფინანსური ვალდებულებების და სხვა კრედიტორული დავალიანებების ღირებულება დებიტორის მიერ კრედიტორისათვის გადაცემული ფინანსური და არაფინანსური აქტივების ღირებულებით განისაზღვრება.

9. ორგანიზაციები მოგების გადასახადის, საშემოსავლო გადასახადის, დამატებული ღირებულების გადასახადის და სხვა გადასახადელების თანხების გაანგარიშების და გადახდის დროს ხელმძღვანელობენ საქართველოს საგადასახადო კოდექსით.

10. თუ ოპერაციები ფინანსური ვალდებულებებით მოიცავს მომსახურებისთვის დარიცხულ არაპირდაპირ მოსაკრებლებს და შეუძლებელია ასეთი მომსახურების ელემენტის შეფასება, ოპერაციის მთლიანი ღირებულება განხილული უნდა იქნეს როგორც ოპერაცია ფინანსური ვალდებულებებით.

11. ფინანსური იჯარის შედეგად წარმოქმნილი ფარული სესხის საწყის ღირებულებას წარმოადგენს იჯარით მიღებული არაფინანსური აქტივის ღირებულება.

12. საქონლის ან მომსახურების შესყიდვისას წარმოქმნილი კრედიტორული დავალიანების ღირებულებას წარმოადგენს მიღებული საქონლის ან მომსახურების ღირებულება.

თავი XI

სავალუტო ოპერაციები

მუხლი 31. სავალუტო ოპერაციების აღრიცხვა

1. ეს თავი განსაზღვრავს თუ როგორ იქნეს აღრიცხული და ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახული უცხოურ ვალუტაში განხორციელებული ოპერაციები და უცხოური ერთეულები და როგორ იქნეს გადაანგარიშებული ფინანსური ანგარიშგება საანგარიშგებო ვალუტაში.

2. ერთეულმა უცხოური ვალუტის კურსის ცვლილებებით გამოწვეულ შედეგებთან

დაკავშირებით უნდა იხელმძღვანელოს ინსტრუქციის წინამდებარე თავით:

ა) უცხოურ ვალუტაში განხორციელებული ოპერაციებისა და არსებული ნაშთების ბუღალტრული აღრიცხვისათვის;

ბ) უცხოური ერთეულის ფინანსური შედეგებისა და ფინანსური მდგომარეობის გადასაანგარიშებლად, რომელიც კონსოლიდირების, პროპორციული კონსოლიდირების ან კაპიტალ-მეთოდის გამოყენების შედეგად შედის ერთეულის ფინანსურ ანგარიშგებაში; და

გ) ერთეულის ფინანსური შედეგებისა და მისი ფინანსური მდგომარეობის საანგარიშგებო ვალუტაში გადაანგარიშებისას.

3. თავდაპირველი აღიარებისას, უცხოურ ვალუტაში განხორციელებული ოპერაციები აღრიცხვაში აისახება ერთეულის სამუშაო ვალუტაში ფულადი სახსრების ნაკადების წარმოქმნის დღეს სამუშაო ვალუტასა და უცხოურ ვალუტას შორის არსებული ოფიციალური გაცვლითი კურსის მიხედვით.

4. ერთეულებს, რომლებიც ადგენენ ინდივიდუალურ ფინანსურ ანგარიშგებას, შეუძლიათ წარადგინონ თავიანთი ფინანსური ანგარიშგება ნებისმიერ ვალუტაში (ან ვალუტებში).

5. ინდივიდუალური ფინანსური ანგარიშგების წარდგენის მიზნებისათვის, სამუშაო ვალუტაში გამოსახული ოპერაციების ღირებულება საანგარიშგებო ვალუტაში კონვერტირდება იმ თარიღისათვის მოქმედი ოფიციალური კურსით, როდესაც ამ ოპერაციებს ჰქონდათ ადგილი, ხოლო აქტივის/ვალდებულების ღირებულება კონვერტირდება ანგარიშგების შედგენის თარიღისათვის დადგენილი ოფიციალური გაცვლითი კურსით.

6. კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების მომზადების და წარდგენის მიზნით, ეკონომიკური ერთეულის შემადგენლობაში შემავალი სხვადასხვა სამუშაო ვალუტის მქონე ერთეულების ფინანსური საქმიანობის შედეგები და ფინანსური მდგომარეობა უნდა იქნეს გადაანგარიშებული ერთიან საანგარიშგებო ვალუტაში.

7. კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების, ასევე, იმ ერთეულების ფინანსური ანგარიშგების მომზადების და წარდგენის მიზნებისათვის, რომლებიც ამზადებენ ჩვეულებრივ ფინანსურ ანგარიშგებებს, საანგარიშგებო ვალუტად გამოიყენება ეროვნული ვალუტა - ოპერაციების ღირებულება კონვერტირდება ეროვნული ვალუტაში იმ თარიღისათვის მოქმედი ოფიციალური კურსით, როდესაც ამ ოპერაციებს ჰქონდათ ადგილი, ხოლო აქტივის/ვალდებულების ღირებულება კონვერტირდება ანგარიშგების შედგენის თარიღისათვის დადგენილი ოფიციალური გაცვლითი კურსით.

8. სამუშაო ვალუტა არის:

ა) ვალუტა:

ა.ა) რომელშიც მიიღება შემოსავლები;

ა.ბ) რომელიც ძირითადად ზემოქმედებას ახდენს საქონლისა და მომსახურების სარეალიზაციო ფასზე (ვალუტა, რომელშიც დგინდება და იხდება საქონლისა და მომსახურების სარეალიზაციო ფასი); და

ა.გ) იმ ქვეყნის, რომლის კონკურენტუნარიანობა და რეგულაციები ძირითადად განსაზღვრავენ მისი საქონლისა და მომსახურების სარეალიზაციო ფასებს.

ბ) ვალუტა, რომელიც ძირითადად გავლენას ახდენს მუშა ხელზე, მასალებზე და საქონლისა და მომსახურების უზრუნველყოფისათვის საჭირო სხვა დანახარჯებზე (ვალუტა, რომელშიც გამოიხატება და გადაიხდება ასეთი დანახარჯები).

9. ერთეულის სამუშაო ვალუტას განსაზღვრავს ასევე შემდეგი ფაქტორები:

ა) ფინანსური საქმიანობიდან წარმოქმნილი სახსრების ვალუტა;

ბ) საოპერაციო საქმიანობიდან მიღებული შემოსავლების ასახვის ვალუტა.

10. უცხოური ერთეულის სამუშაო ვალუტის დადგენისათვის, ასევე იმის დასადგენად, არის თუ არა ანგარიშგები ერთეულის და უცხოური ერთეულის სამუშაო ვალუტა ერთი და იგივე, მხედველობაში მიიღება შემდეგი დამატებითი ფაქტორები:

ა) წარმოადგენს თუ არა უცხოური ერთეულის საქმიანობა ანგარიშგები ერთეულის გაფართოებულ ოპერაციებს, თუ ის ხორციელდება დამოუკიდებლობის მნიშვნელოვანი

ხარისხით;

ბ) როგორი პროპორციის (მაღალი თუ დაბალი) არის უცხოური ერთეულის საქმიანობა ანგარიშშემგებ ერთეულთან მიმართებით;

გ) პირდაპირ ზემოქმედებს თუ არა უცხოური ერთეულის საქმიანობის ფულადი სახსრების ნაკადი ანგარიშშემგები ერთეულის ფულადი სახსრების ნაკადებზე და არის თუ არა ეს ფულადი სახსრები ადვილად ხელმისაწვდომი მისთვის გადასაცემად;

დ) არის თუ არა უცხოური ერთეულის საქმიანობიდან მიღებული ფულადი სახსრები საკმარისი არსებული და ჩვეულებრივ მოსალოდნელი სავალდებულო ვალის მომსახურებისათვის ანგარიშშემგები ერთეულის მიერ უზრუნველყოფილი ფულადი სახსრების გარეშე.

11. როდესაც სამუშაო ვალუტის განსაზღვრელი ინდიკატორები შერეულია და სამუშაო ვალუტა არ არის ნათლად გამოხატული, სამუშაო ვალუტის განსაზღვრა, რომელიც ყველაზე ზუსტად წარმოაჩენს საბაზისო ოპერაციების, მოვლენებისა და მდგომარეობის ეკონომიკურ შედეგებს, წარმოადგენს ხელმძღვანელობის განსჯის საგანს.

12. ერთეულის დადგენილი სამუშაო ვალუტა აღარ იცვლება, თუ არ მოხდა ცვლილება საბაზისო ოპერაციებში, მოვლენებსა და მდგომარეობაში.

13. იმ ერთეულის ფინანსური საქმიანობის შედეგები და ფინანსური მდგომარეობა, რომლის სამუშაო ვალუტა არის ჰიპერინფლაციური ეკონომიკის ვალუტა, გადაანგარიშდება განსხვავებულ საანგარიშგებო ვალუტაში შემდეგი პროცედურების გამოყენებით:

ა) ფინანსური მდგომარეობის შესახებ თითოეულ ანგარიშგებაში წარმოდგენილი აქტივები და ვალდებულებები (შესადარისი მონაცემების ჩათვლით) გადაიყვანება ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგების თარიღისათვის არსებული საბოლოო გაცვლითი კურსით;

ბ) შემოსავალი და ხარჯები (შესადარისი მონაცემების ჩათვლით) თითოეული ფინანსური შედეგების ანგარიშგებაში გადაიყვანება ოპერაციის მოხდენის თარიღისათვის არსებული გაცვლითი კურსით;

გ) ფინანსური ანგარიშგების საანგარიშგებო ვალუტაში გადაყვანის შედეგად წარმოქმნილი ყველა საკურსო სხვაობა აღიარდება, როგორც არასაოპერაციო შმოსავალი/ხარჯი.

14. ფულადი მუხლის არსებითი მახასიათებელი არის უფლება მიიღო ან ვალდებულება, რომ შეასრულო ვალუტის ერთეულის ფიქსირებული ან განსაზღვრული ოდენობა (ფულადი სახსრების სახით გადასახდელი სოციალური უზრუნველყოფის ვალდებულებები და მომსახურე პერსონალის სხვა ტიპის გასამრჯელო, ანარიცხები, რომელიც უნდა დაიფაროს ფულით, ფულადი სახსრების სახით გადასახდელი დივიდენდები ან მსგავსი გადახდები, რომლებიც აღიარებულია, როგორც ვალდებულება). არაფულადი მუხლის მნიშვნელოვან მახასიათებელს წარმოადგენს უფლების არქონა მიიღო ან ვალდებულება, რომ შეასრულო ვალუტის ერთეულის ფიქსირებული ან განსაზღვრული ოდენობა (საქონლისა და მომსახურებისათვის წინასწარ გადახდილი თანხა, წინასწარ გადახდილი იჯარა; გუდვილი; არამატერიალური აქტივები; მატერიალური მარაგები, ძირითადი აქტივები და სხვ.)

15. ნებისმიერი ერთეული - იქნება ეს დამოუკიდებელი ერთეული, ერთეული უცხოური ერთეულით (მაკონტროლებელი ერთეული), ან უცხოური ერთეული (კონტროლირებული ერთეული ან ფილიალი) - ფინანსური ანგარიშგების მომზადებისას უცხოური ვალუტის მუხლების სამუშაო ვალუტაში, ასევე, სამუშაო ვალუტიდან საანგარიშგებო ვალუტაში გადაანგარიშების შედეგებს ასახავს არასაოპერაციო შემოსავლებში/ხარჯებში.

16. ოპერაცია უცხოურ ვალუტაში წარმოადგენს ოპერაციას, რომელიც აისახება უცხოურ ვალუტაში ან მოითხოვს დაფარვას უცხოურ ვალუტაში, მათ შორის ისეთი ოპერაციები, რომლებსაც ადგილი აქვთ როდესაც ერთეული:

ა) ყიდულობს ან ყიდის საქონელს ან მომსახურებას, რომლის ფასიც გამოსახულია უცხოურ ვალუტაში;

ბ) სესხულობს ან გაასესხებს სახსრებს, როდესაც მოთხოვნების და ვალდებულებების თანხები გამოსახულია უცხოურ ვალუტაში;

გ) სხვაგვარად იძენს ან ყიდის აქტივებს, იღებს ან ფარავს ვალდებულებას, რომელიც

დენომინირებულია უცხოურ ვალუტაში.

17. ოპერაციის თარიღი წარმოადგენს თარიღს, როდესაც პირველად შესრულდება ოპერაციის აღიარების კრიტერიუმები.

18. თითოეული საანგარიშგებო თარიღისათვის:

ა) ფულადი მუხლები უცხოურ ვალუტაში გადაანგარიშდება საანგარიშგებო პერიოდის ბოლოს არსებული სავალუტო კურსის გამოყენებით;

ბ) არაფულადი მუხლები, რომლებიც შეფასებულია ისტორიული ღირებულების მიხედვით უცხოურ ვალუტაში, გადაანგარიშდება ოპერაციის განხორციელების დღისათვის არსებული გაცვლითი კურსის გამოყენებით;

გ) არაფულადი მუხლები, რომლებიც შეფასებულია რეალური ღირებულებით უცხოურ ვალუტაში, გადაანგარიშდება რეალური ღირებულების დადგენის თარიღისათვის არსებული გაცვლითი კურსით.

19. საკურსო სხვაობები, რომლებიც წარმოიქმნება (ა) ფულადი მუხლების დაფარვისას, ან (ბ) საანგარიშგებო პერიოდის განმავლობაში ან ფინანსურ ანგარიშგებაში ფულადი მუხლების თავდაპირველი აღიარებისას გამოყენებული კურსისაგან განსხვავებული კურსით გადაანგარიშებისას, აღიარებულ უნდა იქნეს როგორც არასაოპერაციო შენოსავალი/ხარჯი იმ პერიოდში, რომელშიც ისინი წარმოიქმნებიან.

20. როდესაც უცხოური ვალუტის ოპერაციის შედეგად წარმოიქმნება ფულადი მუხლები და ოპერაციის თარიღსა და ანგარიშსწორების თარიღს შორის სავალუტო კურსი იცვლება, წარმოიქმნება საკურსო სხვაობა. როდესაც ოპერაციის ანგარიშსწორება ხდება იმავე სააღრიცხვო პერიოდში, რომელშიც განხორციელდა ოპერაცია, მთელი საკურსო სხვაობა აღიარდება ამ პერიოდში, ხოლო როდესაც ოპერაციის ანგარიშსწორება ხდება მომდევნო სააღრიცხვო პერიოდში, საკურსო სხვაობა ანგარიშსწორების თარიღამდე განისაზღვრება თითოეული პერიოდის განმავლობაში, გაცვლითი კურსის ცვლილების შესაბამისად.

21. უცხოურ ვალუტაში ასახული არაფულადი აქტივის საბალანსო ღირებულება განისაზღვრება:

ა) თვითღირებულების ან საბალანსო ღირებულების (როგორც ამას კონკრეტული შემთხვევა მოითხოვს) შედარების გზით, რომელიც გადაანგარიშებულია გაცვლითი კურსის შესაბამისად მოცემული ღირებულების განსაზღვრის თარიღისათვის (ანუ, მუხლისათვის, რომელიც ფასდება ისტორიული ღირებულების შესაბამისად, ეს იქნება კურსი ოპერაციის თარიღისათვის);

ბ) ნეტო (წმინდა) სარეალიზაციო ღირებულების ან მომსახურების ანაზღაურებადი ღირებულების შედარების გზით (როგორც ამას კონკრეტული შემთხვევა მოითხოვს), რომელიც გადაანგარიშებულია გაცვლითი კურსის შესაბამისად ამ ღირებულების განსაზღვრის თარიღისათვის (ე.ი., საბოლოო სავალუტო კურსით საანგარიშგებო დღეს).

22. უცხოურ ვალუტაში აღიარებული ფულადი და არაფულადი მუხლიდან წარმოქმნილი საკურსო სხვაობის თანხები უნდა აღიარდეს არასაოპერაციო შემოსავლების/ხარჯების შემადგენლობაში.

23. როდესაც ერთეულის სამუშაო ვალუტა იცვლება, ცვლილების თარიღიდან მოყოლებული პერსპექტიულად ერთეულმა უნდა გამოიყენოს გადაანგარიშების პროცედურები ახალ სამუშაო ვალუტასთან მიმართებაში.

24. ერთეულის სამუშაო ვალუტა ასახავს ერთეულისათვის მნიშვნელოვანი ხასიათის მქონე საბაზო ოპერაციებს, მოვლენებსა და მდგომარეობას. შესაბამისად, როდესაც სამუშაო ვალუტა დადგენილია, იგი შეიძლება შეიცვალოს მხოლოდ იმ შემთხვევაში თუკი ადგილი აქვს საბაზო ოპერაციების, მოვლენებისა და მდგომარეობის ცვლილებებს (მაგალითად, ვალუტის ცვლილებამ, რომელიც ძირითადად ზეგავლენას ახდენს გაყიდვის ფასებზე ან საქონლისა და მომსახურების უზრუნველყოფაზე, შეიძლება მიგვიყვანოს ერთეულის სამუშაო ვალუტის ცვლილებამდე).

25. სამუშაო ვალუტის ცვლილების შედეგი მხედველობაში მიიღება პერსპექტიულად, -

ერთეულმა ყველა მუხლის გადაანგარიშება უნდა მოახდინოს ახალ სამუშაო ვალუტაში ცვლილების თარიღისათვის არსებული გაცვლითი კურსის გამოყენებით. არაფულადი მუხლებისთვის გადაანგარიშების შედეგად მიღებული თანხის ოდენობა ითვლება მათ ისტორიულ ღირებულებად.

26. ერთეულის ფინანსური საქმიანობის შედეგები და ფინანსური მდგომარეობა, რომლის სამუშაო ვალუტა არ წარმოადგენს ჰიპერინფლაციური ეკონომიკის ვალუტას, გადაყვანილ უნდა იქნას განსხვავებულ საანგარიშგებო ვალუტაში შემდეგი პროცედურების გამოყენებით:

ა) ფინანსური მდგომარეობის შესახებ თითოეულ ანგარიშგებაში წარმოდგენილი აქტივები და ვალდებულებები (შესადარისი მონაცემების ჩათვლით) გადაიყვანება ანგარიშგების თარიღისათვის არსებული საბოლოო გაცვლითი კურსით;

ბ) შემოსავალი და ხარჯები (შესადარისი მონაცემების ჩათვლით) თითოეული ფინანსური შედეგების ანგარიშგებაში გადაიყვანება ოპერაციის მოხდენის თარიღისათვის არსებული გაცვლითი კურსით;

გ) ფინანსური ანგარიშგების საანგარიშგებო ვალუტაში გადაყვანის შედეგად წარმოქმნილი ყველა საკურსო სხვაობა აღიარდება, როგორც კაპიტალის ცალკეული კომპონენტი.

27. საკურსო სხვაობები წარმოიქმნება:

ა) შემოსავლებისა და ხარჯების ოპერაციის მოხდენის თარიღისათვის არსებული გაცვლითი კურსით, ხოლო აქტივებისა და ვალდებულებების ანგარიშგების თარიღისათვის არსებული საბოლოო კურსით გადაყვანის შედეგად.

ბ) კაპიტალის საწყისი ნაშთის გადაყვანა ადრე გამოყენებული საბოლოო კურსისაგან განსხვავებული საბოლოო კურსით.

28. ეს საკურსო სხვაობები არ აისახება ნამეტში ან დეფიციტში, ვინაიდან სავალუტო კურსის ცვლილება ახდენს მხოლოდ უმნიშვნელო, ან საერთოდ არ ახდენს პირდაპირ ზეგავლენას მიმდინარე და მომავალ ფულადი სახსრების ნაკადებზე საოპერაციო საქმიანობიდან. როდესაც საკურსო სხვაობები ეხება უცხოურ ერთეულს, რომელიც ჩაირთვება კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებაში, მაგრამ არ იმყოფება სრულ საკუთრებაში, გადაანგარიშების დროს წარმოქმნილი და დაგროვილი საკურსო სხვაობები, რომლებიც მიეკუთვნება უმცირესობის წილს ფინანსური მდგომარეობის ამსახველ კონსოლიდირებულ ანგარიშგებაში აღიარდება როგორც უმცირესობის წილი.

29. ერთეულის ფინანსური საქმიანობის შედეგები და ფინანსური მდგომარეობა, რომლის სამუშაო ვალუტა არის ჰიპერინფლაციური ეკონომიკის ვალუტა, გადაანგარიშდება განსხვავებულ საანგარიშგებო ვალუტაში შემდეგი პროცედურების გამოყენებით: ყველა თანხები (ე.ი. აქტივები, ვალდებულებები, კაპიტალის მუხლები, შემოსავალი და ხარჯები, შესადარისი მონაცემების ჩათვლით) გადაიყვანება ბოლოს წარდგენილი ფინანსური მდგომარეობის ამსახველი ანგარიშგების თარიღისათვის არსებული საბოლოო კურსით, გარდა იმ შემთხვევისა როდესაც თანხები გადაიყვანება არაჰიპერინფლაციური ეკონომიკის ვალუტაში, შესადარისი ინფორმაციის სახით იმ მონაცემების წარმოდგენით, რომლებიც წინა წლის შესაბამის ფინანსურ ანგარიშგებაში წარმოდგენილი იყო, როგორც მიმდინარე წლის მონაცემები (ე. ი. მონაცემები რომლებიც არ დაკორექტირებულა შემდგომი ფასების დონის ან გაცვლითი კურსის ცვლილებების შესაბამისად).

30. უცხოური ერთეულის ფინანსური შედეგების და ფინანსური მდგომარეობის ჩართვა ანგარიშგებში ერთეულის ფინანსურ შედეგებში და ფინანსურ მდგომარეობაში წარმოებს კონსოლიდაციის ჩვეულებრივი პროცედურებით, როგორიცაა ეკონომიკური ერთეულის ფარგლებში ნაშთებისა და ოპერაციების ამოთიშვა. ამასთან, ეკონომიკური ერთეულის შიგნით არსებული მოკლევადიანი თუ გრძელვადიანი ფულადი აქტივი (ან ვალდებულება) არ შეიძლება ამოთიშულ იქნას ეკონომიკური ერთეულის შიგნით არსებული შესაბამისი ვალდებულების (ან აქტივის) ხარჯზე სავალუტო რხევების შედეგების კონსოლიდირებულ ფინანსურ ანგარიშგებაში ჩვენების გარეშე. ეს დაკავშირებულია იმასთან, რომ ფულადი მუხლი (ა) ითვალისწინებს ვალდებულებას მოახდინოს ერთი ვალუტის მეორეში კონვერტაცია და (ბ) სავალუტო რხევების შედეგად ანგარიშგებ სუბიექტს შეიძლება წილად ხვდეს ნამეტი ან დეფიციტი. ამგვარი საკურსო სხვაობა აისახება არასაოპერაციო შემოსავლებში/ხარჯებში.

31. როდესაც უცხოური ერთეულის ფინანსური ანგარიშგების თარიღი განსხვავდება ანგარიშშემგები ერთეულის ფინანსური ანგარიშგების თარიღისაგან, უცხოური ერთეულს შეუძლია შეადგინოს დამატებითი ფინანსური ანგარიშგება ანგარიშშემგები ერთეულის ფინანსური ანგარიშგების თარიღით. თუ ეს არ სრულდება, შესაძლებელია გამოყენებულ იქნას ანგარიშგების სხვა თარიღი იმ პირობით, რომ სხვაობა არ უნდა აღემატებოდეს (ა) სამ თვეს და (ბ) რომ მხედველობაში იქნას მიღებული ორ საანგარიშგებო თარიღს შორის განხორციელებული ყველა მნიშვნელოვანი ოპერაციისა თუ სხვა მოვლენის შედეგები.

32. როდესაც ანგარიშშემგები ერთეულისა და უცხოური ერთეულის საანგარიშგებო თარიღები განსხვავდება, უცხოური ერთეულის აქტივები და ვალდებულებები გადაანგარიშდება უცხოური ერთეულის საანგარიშგებო თარიღისათვის არსებული გაცვლითი კურსით.

33. გაცვლითი კურსის მნიშვნელოვანი ცვლილებებისათვის, უნდა მოხდეს შესწორებები ანგარიშშემგები ერთეულის საანგარიშგებო თარიღამდე. იგივე მიდგომა გამოიყენება მეკავშირე ერთეულთან და ერთობლივ საქმიანობასთან მიმართებით კაპიტალ-მეთოდის ან პროპორციული კონსოლიდაციის გამოყენების დროს.

34. ნებისმიერი სახის გუდვილი, რომელიც წარმოიქმნება უცხოური ერთეულის შეძენისას, აგრეთვე აქტივებისა და ვალდებულებების საბალანსო ღირებულებების სამართლიანი ღირებულებით დაკორექტირება, რომელიც წარმოიქმნება ასეთი უცხოური ერთეულის შეძენისას, განიხილება, როგორც უცხოური ერთეულის აქტივები და ვალდებულებები. ისინი უნდა აისახოს უცხოური ერთეულის სამუშაო ვალუტაში და გადაანგარიშდეს საბოლოო სავალუტო კურსის მიხედვით.

35. უცხოური ერთეულის გასვლის დროს საკურსო სხვაობების ჯამური ღირებულება, უნდა აისახოს არასაოპერაციო შემოსავალში/ხარჯში როდესაც მოხდება უცხოური ერთეულის გასვლის შედეგად მიღებული ნამეტის ან დეფიციტის აღიარება.

36. უცხოურ ერთეულში ჩადებული კაპიტალის გაყიდვის, ლიკვიდაციის, დაბრუნების გზით, ან ასეთ ერთეულზე სრული ან ნაწილობრივი უარის თქმით, წილის გასხვისებისას, დივიდენდების გადახდა ან ანალოგიური განაწილება შეადგენს გასვლის ნაწილს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ იგი წარმოადგენს ინვესტიციების დაბრუნებას. შემენამდე მიღებული მოგებიდან გადახდილი დივიდენდები ან მსგავსი გადახდები ნაწილობრივი გასვლის შემთხვევაში, ნამეტში და დეფიციტში შეიტანება დაგროვილი საკურსო სხვაობების მხოლოდ პროპორციული ნაწილი. უცხოური ერთეულის საბალანსო ღირებულების ჩამოწერა არ განიხილება ნაწილობრივ გასვლად. შესაბამისად, კაპიტალში ასახული გადავადებული საკურსო მოგების ან ზარალის არავითარი ნაწილი არ ექვემდებარება აღიარებას.

თავი IX

არაფინანსური აქტივები

მუხლი 32. არაფინანსური აქტივების არსი, კლასიფიკაცია და ანგარიშთა გეგმა

1. არაფინანსური აქტივები შეიძლება შეიქმნას წარმოების პროცესის შედეგად, იყოს ბუნებრივად წარმოქმნილი ან წარმოადგენდეს საზოგადოებრივი მოწყობის საგანს და ამ ინსტრუქციის მიზნებისათვის, კლასიფიცირდება საბიუჯეტო კლასიფიკაციის შესაბამისად.

2. არაფინანსური აქტივები კლასიფიცირდება

შემდეგნაირად: ა) ძირითადი აქტივები;

ბ) მატერიალური მარაგები; გ)

ფასეულობები;

დ) არაწარმოებული აქტივები.

3. ფინანსური ანგარიშგების მიზნებისათვის, არაფინანსური აქტივები წარმოდგენილია მოკლევადიანი და გრძელვადიანი არაფინანსური აქტივების სახით.

4. ძირითადი აქტივი წარმოადგენს წარმოებულ აქტივს, რომლის გამოყენება წარმოებისა და მომსახურების პროცესში ხდება ერთ წელზე მეტი დროის განმავლობაში მრავალჯერადად ან განუწყვეტლივ, ღირებულება 500 ლარი და მეტია და აკმაყოფილებს აქტივად აღიარებისათვის ამ ინსტრუქციით განსაზღვრულ მოთხოვნებს.

5. ძირითადი აქტივები განიხილება გრძელვადიან არაფინანსურ აქტივებად.

6. საგნები, რომლებსაც ხანგრძლივი სასიცოცხლო ციკლი გააჩნია, მაგრამ არ არის განკუთვნილი მრავალჯერადი გამოყენებისათვის, არ შეიძლება კლასიფიცირდეს როგორც ძირითადი აქტივები.

7. ძირითადი აქტივების ბუღალტრული ანგარიშები განსაზღვრულია საბიუჯეტო კლასიფიკაციის შესაბამისად. ბუღალტრული აღრიცხვის მიზნებისათვის, დამატებით გამოყენებულია შემდეგი ანგარიშები: „დაუმთავრებელი ძირითადი აქტივი“ (2141) – აღირიცხება ის აქტივები, რომელთა მშენებლობა ან სხვა ფორმით შექმნა შეიძლება ორ ან მეტ საანგარიშგებო პერიოდს მოიცავდეს – მშენებლობა ან სხვა ფორმით შექმნა დაწყებულია და ჯერ არ დასრულებულა ან ორგანიზაციას საკუთრების უფლება არ აქვს მოპოვებული; „საოპერაციო იჯარით მიღებული ქონების არსებითი გაუმჯობესება (2142) - აღირიცხება საოპერაციო იჯარის არსებით გაუმჯობესებაზე გაწეული კაპიტალიზებული დანახარჯები.

8. ანგარიშზე „გრძელვადიანი მცირეფასიანი აქტივები“ (2200) - აღირიცხება საბიუჯეტო კლასიფიკაციით განსაზღვრული მცირეფასიანი აქტივები - ტექნიკა, ინვენტარი, მოწყობილობა და სხვა მცირეფასიანი აქტივები.

9. ანგარიშზე „მატერიალური მარაგები“ (1600) აღირიცხება „არაფინანსური აქტივებისა და მათზე ოპერაციების კლასიფიკაციის“ და „ხარჯების ეკონომიკური კლასიფიკაციის“ შესაბამისად განსაზღვრული მატერიალური მარაგები, რომლებიც, ამ ინსტრუქციით, მოკლევადიან არაფინანსურ აქტივებად განიხილება.

10. „ხარჯების ეკონომიკური კლასიფიკაციის“ შესაბამისად, ამ ინსტრუქციით მატერიალურ მარაგებად განსაზღვრული არაფინანსური აქტივები ბუღალტრული აღრიცხვის მიზნებისათვის აღირიცხება შემდეგ ანგარიშებზე:

ა) შემდგომი რეალიზაციისთვის შეძენილი საქონელი (1624) - შემდგომი გაყიდვის ან სხვა ერთეულზე გადაცემის მიზნით შეძენილი ისეთი საქონელი, რომლის ფიზიკური ფორმის მკვეთრი ცვლილებები არ ხორციელდება, რამდენადაც შესყიდვის მომენტში აღნიშნულ საქონელს უკვე გააჩნია მზა პროდუქციის სახე. აღნიშნულ კატეგორიაში ერთიანდება ასევე შემდგომი გაყიდვის ან სხვა ერთეულზე გადაცემის მიზნით შეძენილი ფინანსური და არაფინანსური აქტივები.

ბ) „ფულადი დოკუმენტები“ (1625) – ორგანიზაციის განკარგულებაში არსებული ფულადი დოკუმენტები. მათ შორის, მკაცრი აღრიცხვის ბლანკები (პირადობის მოწმობის ბლანკები, ანგარიშ-ფაქტურები და სხვა), ტალონები საწვავზე, ზეთზე, კვებაზე; საფოსტო მარკები; აქციური მარკები და სხვა;

გ) „სათადარიგო ნაწილები“ (1626) – მარაგები (მიუხედავად მათი ღირებულებისა), რომლებიც განკუთვნილია მანქანების (სამედიცინო, ელექტროგამომთვლელი და სხვ), მოწყობილობების, სატრანსპორტო საშუალებების გაცვეთილი ნაწილების (ძრავები, საბურავები და სხვა) რემონტისათვის და მათ შესაცვლელად. ძვირადღირებული (500 ლარი და მეტი ღირებულების) დამხმარე ნაწილები, რომელთა გამოყენებას ორგანიზაცია აპირებს ერთ წელზე მეტი ვადით და მათი გამოყენება შესაძლებელია მხოლოდ ძირითადი აქტივის რომელიმე კონკრეტულ ობიექტთან ერთად და გამოიყენება არარეგულარულად, აღიარდება და აღირიცხება ძირითად აქტივად და აქტივებად აღიარების საფუძველია, ამ აქტივების საშუალებით ორგანიზაციის მიერ მომავალი ეკონომიკური სარგებლის ან მომსახურების პოტენციალის მიღება სხვა აქტივებიდან, რაც შეიძლება არ მომხდარიყო ამ აქტივების გარეშე;

დ) „სხვა დანარჩენი მატერიალური მარაგები“ (1627) – სამეურნეო მასალები, საკანცელარიო ნივთები, საწვავი სამეურნეო საჭიროებისთვის, საწვავი და ზეთი მანქანა-დანადგარებისთვის, კვების

პროდუქტები და სხვადასხვა მატერიალური მარაგები, რომლებიც არ აღირიცხება სხვა მატერიალური მარაგების (1620) შესაბამის ანგარიშებზე.

11. **ფასეულობა** წარმოადგენს მნიშვნელოვანი ღირებულების მქონე წარმოებულ აქტივს, რომელიც ინახება როგორც ღირებულების დაგროვების საშუალება და არ გამოიყენება როგორც წარმოების/მომსახურების პროცესში, ასევე მოხმარებისათვის.

12. საბიუჯეტო კლასიფიკაციით განსაზღვრული ფასეულობები, ამ ინსტრუქციით, განიხილება გრძელვადიან არაფინანსურ აქტივებად და კლასიფიცირდება ძვირფას ქვებად და ლითონებად, ხელოვნების ნიმუშებად და სხვა ფასეულობებად.

13. იმ შემთხვევაში, როდესაც სახელმწიფო ერთეულების მფლობელობაში არსებული მემკვიდრეობითი აქტივებისათვის დამახასიათებელია მათი მემკვიდრეობითი ფასეულობისაგან განსხვავებული მომსახურების პოტენციალი, ასეთი ფასეულობები განიხილება ძირითად აქტივებად და მათი აღიარება და შეფასება ძირითადი აქტივების ანალოგიურად ხდება.

14. **არაწარმოებულ აქტივს** წარმოადგენს ბუნებრივად წარმოქმნილი ან სამართლებრივი თუ ბუღალტრული ოპერაციით შექმნილი აქტივი, რომლის მიმართაც შესაძლებელია საკუთრების დაცვის უზრუნველყოფა. სხვა შემთხვევაში, აღნიშნული არ წარმოადგენს ეკონომიკურ აქტივს და არ განიხილება როგორც არაფინანსური აქტივი.

15. საბიუჯეტო კლასიფიკაციით განსაზღვრული არაწარმოებული აქტივები ამ ინსტრუქციით განიხილება გრძელვადიან არაფინანსურ აქტივებად და კლასიფიცირდება მიწად, წიაღისეულად, სხვა ბუნებრივი აქტივებად და არაწარმოებულ არამატერიალურ აქტივებად.

მუხლი 33. არაფინანსური აქტივებით ოპერაციები და სხვა მოვლენები

1. არაფინანსურ აქტივებთან დაკავშირებით აღირიცხება ყველა ოპერაცია და სხვა მოვლენა, რომელსაც გავლენა აქვს არაფინანსურ აქტივებზე და მისი ღირებულების/მოცულობის/შემაღგენლობის ცვლილება შეუძლია:

- ა) შესყიდვა/გაყიდვა, ბარტერი, ნატურით ან ტრანსფერით მიღება/გაცემა;
- ბ) წარმოება საკუთარი მოხმარებისთვის ან გასაყიდად/გასასხვისებლად;
- გ) არსებითი გაუმჯობესება;
- დ) ძირითადი კაპიტალის მოხმარება;
- ე) ღირებულებითი, ხარისხობრივი და რაოდენობრივი ცვლილებები.

2. ყველა ოპერაცია, რომელიც ზრდის ორგანიზაციის არაფინანსურ აქტივებს, არის მიღება. ყველა ოპერაცია, რომელიც ამცირებს ორგანიზაციის არაფინანსურ აქტივებს, გარდა ძირითადი კაპიტალის მოხმარებისა, არის გასვლა.

3. არაფინანსური აქტივების შეძენა აღირიცხება არაფინანსური აქტივების (1600-2000) შესაბამისი ანგარიშების დებეტსა და ვალდებულებების ან მოთხოვნების შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში.

4. იმ შემთხვევაში, როცა ძირითადი აქტივების შეძენა (მშენებლობა, სხვა ფორმით შექმნა და სხვ.) ხდება ნასყიდობის ხელშეკრულების შესაბამისად განსაზღვრული ნაწილობრივი გადახდებით, ასევე კაპიტალის საკუთარი სახსრებით შექმნასთან დაკავშირებით, მათი წარმოების პროცესი, რომელიც ორ ან მეტ საანგარიშგებო პერიოდს გრძელდება, საანგარიშგებო პერიოდში განიხილება აქტივების მიღებად, დაუმთავრებელი ძირითადი აქტივის სახით. ეტაპობრივად ან შესრულებული სამუშაოს შესაბამისად გადასახდელი მიმდინარე გადახდების ოდენობა აღირიცხება დაუმთავრებელი ძირითადი აქტივის (2141) ანგარიშის დებეტსა და არაფინანსური აქტივების მოწოდებით დარიცხული ვალდებულებების (3220) ანგარიშის კრედიტში, ხოლო დასრულება – ძირითადი აქტივების (2100) შესაბამისი ანგარიშების დებეტსა და 2141 ანგარიშის კრედიტში.

5. იმ შემთხვევაში, თუ შენობა-ნაგებობის მშენებლობა ხორციელდება საოჯახო მეურნეობათა ჯგუფების მიერ კოლექტიური მოხმარების მიზნით და მათი დასრულების შემდეგ, ასეთი ნაგებობის საკუთრების უფლება გადაეცემა სახელმწიფო ერთეულს, რომელიც პასუხისმგებლობას აიღებს მათ მოვლა-შენახვაზე, აქტივის სახით ნაგებობის მიღება სასაქონლო ფორმით კაპიტალური ტრანსფერის

მიღებასთან ერთად, აისახება შენობა-ნაგებობების (2110) შესაბამისი ანგარიშების დებეტსა და ნებაყოფლობითი ტრანსფერების, გარდა გრანტებისა (6440) ანგარიშის კრედიტში.

6. არაფინანსური აქტივების (მათ შორის გრძელვადიანი მცირეფასიანი აქტივების), გარდა მატერიალური მარაგებისა, არსებითი გაუმჯობესება – განახლება, რეკონსტრუქცია ან გაფართოება, რაც მნიშვნელოვნად ზრდის საწარმოო სიმძლავრეს, ხარისხს ან ახანგრძლივებს არსებული ძირითადი აქტივების სასარგებლო მომსახურების ვადას, მიუხედავად იმისა, რომ ისინი ფიზიკურად ფუნქციონირებენ როგორც არსებული აქტივის ნაწილები, განიხილება როგორც არაფინანსური აქტივების მიღება. აქტივების არსებითი გაუმჯობესება აღირიცხება როგორც აქტივის მიღების ოპერაცია (მიუხედავად იმისა, რომ არ ხდება ახალი აქტივის მიღება), აქტივების (2000) შესაბამისი ანგარიშების დებეტში, ვალდებულებების შესაბამისი ანგარიშების კრედიტთან კორესპონდენციით.

7. არაფინანსური აქტივების (გარდა მატერიალური მარაგებისა და გრძელვადიანი მცირეფასიანი აქტივებისა) გაყიდვა:

ა) საბალანსო ღირებულებით აღირიცხება ფინანსური აქტივების და მოთხოვნების (1100-1500) შესაბამისი ანგარიშების დებეტსა და არაფინანსური აქტივების (2000) შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში;

ბ) საბალანსო ღირებულებას და გაყიდვის ღირებულებას შორის სხვაობის შემთხვევაში, ნამეტი/შემცირებული თანხა აისახება არაფინანსური აქტივების შესაბამისი ანგარიშების დებეტში/კრედიტში და არასაოპერაციო შემოსავლების/ხარჯების (8100/8200) ანგარიშის კრედიტში/დებეტში, აქტივები გაყიდვის ღირებულებით აისახება არაფინანსური აქტივების შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში და ფინანსური აქტივების და მოთხოვნების (1100-1500) დებეტში.

8. არაფინანსური აქტივების გაყიდვის შედეგად ბიუჯეტთან ვალდებულების წარმოშობის შემთხვევაში, გადასახდელი თანხა აისახება ბიუჯეტის წინაშე დარიცხული ვალდებულებების (3245) შესაბამისი ანგარიშის კრედიტში და წმინდა ღირებულების/მოგება ზარალის (5100/5210) ანგარიშის დებეტში, ხოლო ბიუჯეტში გადარიცხვისას - 3245 ანგარიშის დებეტში და აქტივების კრედიტში.

9. არაფინანსური აქტივების მოვლა-შენახვისა და მიმდინარე შეკეთებისათვის გამოყენებული საქონელი და მომსახურება წარმოადგენს მიმდინარე პერიოდის ხარჯებს და არ აისახება აქტივების შემადგენლობაში და აღირიცხება საქონლისა და მომსახურების ანგარიშის (7200) დებეტში, ვალდებულებების შესაბამისი ანგარიშების კრედიტთან კორესპონდენციით.

10. არაფინანსური აქტივების უსასყიდლოდ მიღება აისახება არაფინანსური აქტივების (1600-

2000) შესაბამისი ანგარიშების დებეტსა და გრანტების (6300) ან სხვა შემოსავლების (6400) ანგარიშების კრედიტში.

11. არაფინანსური აქტივების უსასყიდლოდ გადაცემა აისახება გრანტების (7600) ან სხვადასხვა კაპიტალური ხარჯების (7822) (გარდა მატერიალური მარაგებისა და მცირეფასიანი აქტივებისა) და ანგარიშის დებეტსა და ძირითადი აქტივების შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში.

12. ბარტერის ოპერაციით არაფინანსური აქტივების მიღება აისახება არაფინანსური აქტივების (1600-2000) ანგარიშის დებეტში და ბარტერით წარმოქნილი ვალდებულების (3230) ანგარიშის კრედიტში. სანაცვლო აქტივის/მომსახურების გადაცემის შემთხვევაში, ოპერაცია აისახება ბარტერით წარმოქნილი ვალდებულების (3230) ანგარიშის დებეტსა და არაფინანსური აქტივების (1600-2000) ან არასაოპერაციო შემოსავლების (8100) ანგარიშის კრედიტში.

13. ბარტერის ოპერაციით არაფინანსური აქტივების გასვლა აისახება ბარტერით მოთხოვნების ანგარიშის (1410) დებეტში და არაფინანსური აქტივების (1600-2000) შესაბამისი ანგარიშის კრედიტში. სანაცვლო აქტივის/მომსახურების მიღების შემთხვევაში, ოპერაცია აისახება არაფინანსური აქტივების (1600-2000) ან არასაოპერაციო ხარჯების (8200) ანგარიშის დებეტსა და ბარტერით მოთხოვნების ანგარიშის (1410) კრედიტში.

14. იმ შემთხვევაში, თუ მიღებული არაფინანსური აქტივის ღირებულება გასული არაფინანსური აქტივის საბალანსო ღირებულებაზე მეტია, მეტობით წარმოქმნილი ვალდებულება აღირიცხება არაფინანსური აქტივის (1600-2000) ანგარიშის დებეტში და არაფინანსური აქტივების მოწოდებით დარიცხული ვალდებულებების (3220) ანგარიშის კრედიტში. ვალდებულების დაფარვა აისახება არაფინანსური აქტივების მოწოდებით დარიცხული ვალდებულებების (3220) დებეტსა და შესაბამისი ანგარიშის კრედიტში.

15. იმ შემთხვევაში, თუ მიღებული არაფინანსური აქტივის ღირებულება გასული არაფინანსური აქტივის საბალანსო ღირებულებაზე ნაკლებია, სხვაობის თანხა აისახება მოთხოვნების შესაბამისი ანგარიშის დებეტსა და არაფინანსური აქტივის (1600-2000) შესაბამისი ანგარიშის კრედიტში. მოთხოვნების დაფარვა აისახება ფულადი სახსრების (1100-1200) შესაბამისი ანგარიშის დებეტსა და მოთხოვნები ფულად სახსრებზე აქტივების/მომსახურების მიწოდებით (1355) ანგარიშის კრედიტში.

16. თუ სხვაობის თანხის ანაზღაურებასთან დაკავშირებით შესაბამისი ვალდებულება არ წარმოიშობა, სხვაობა აღიარდება სასაქონლო ფორმით მიღებულ შემოსავლად კაპიტალური გრანტის ან სხვა შემოსავლის სახით.

17. არაფინანსური აქტივების ჩამოწერა ხდება მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.

18. არაფინანსური აქტივების ჩამოწერა საბალანსო ღირებულებით აღირიცხება არასაოპერაციო ხარჯების (8200) ანგარიშის დებეტსა და არაფინანსური აქტივების შესაბამისი ანგარიშის კრედიტში.

19. ფინანსური ლიზინგით შეძენილი არაფინანსური აქტივები (გარდა მატერიალური მარაგებისა და მცირეფასიანი აქტივებისა) აღირიცხება როგორც მომხმარებლის ან მოიჯარის მიერ შეძენილი და მფლობელობაში არსებული აქტივები (და არა მისი კანონიერი მფლობელის ან მეიჯარის მიერ). შეძენა აღირიცხება როგორც სესხის სახით კლასიფიცირებული ფინანსური ვალდებულების ხარჯზე შეძენილი აქტივები და მოიჯარის ბალანსში აისახება ძირითადი აქტივების (2000) ანგარიშების დებეტსა და ვალდებულებები სესხებით (3310/3130) შესაბამისი ანგარიშის კრედიტში.

20. ჩვეულებრივი (საოპერაციო) იჯარის შემთხვევაში ძირითადი აქტივები რჩება მეიჯარის ბალანსზე, ხოლო მოიჯარის მიერ გადასახდელი საიჯარო გადასახდელები და მათზე გაწეული სხვა დანახარჯები (შენობა-ნაგებობების კეთილმოწყობის, აქტივების მოვლა-შენახვის და სხვ. დანახარჯები, გარდა არსებით გაუმჯობესებაზე გაწეული დანახარჯებისა), აღიარდება ხარჯებად და აისახება საქონლისა და მომსახურების (7200) ანგარიშის დებეტსა და საქონლისა და მომსახურების მოწოდებით დარიცხული ვალდებულებების (3210) ანგარიშის კრედიტში, ხოლო არსებით გაუმჯობესებაზე გაწეული დანახარჯები კაპიტალიზდება და აისახება 2142 ანგარიშის დებეტში, როგორც ორგანიზაციის ძირითადი აქტივი და 3220 ანგარიშის კრედიტში. ამასთან, ჩვეულებრივი (საოპერაციო) იჯარით აღებული ძირითადი აქტივები აისახება საცნობარო მუხლში – საოპერაციო იჯარით აღებული ძირითადი აქტივები და მათთან დაკავშირებული დანახარჯები – 01.

21. ძირითადი კაპიტალის მოხმარება წარმოადგენს შიდა ოპერაციას, რომელიც ასახავს ძირითადი აქტივებისა და სხვა განსაზღვრული არაფინანსური აქტივების ღირებულების კლებას და აისახება თითოეული საანგარიშო წლის ბოლო სამუშაო დღეს ან განსაზღვრული მომენტისათვის –

საჭიროების შემთხვევაში.

22. ძირითადი კაპიტალის მოხმარება წარმოადგენს საანგარიშგებო პერიოდის განმავლობაში, ფიზიკური ცვეთის, მორალური ცვეთისა და შემთხვევითი დაზიანების შედეგად, ერთეულის მფლობელობაში არსებული ძირითადი აქტივების ღირებულების შემცირებას, გარდა საკუთარი სახსრებით კაპიტალის შექმნის შემთხვევისა, როცა ძირითადი კაპიტალის მოხმარება, კაპიტალის წარმოების პროცესში გამოყენებულ ძირითად აქტივებთან არის დაკავშირებული.

23. ძირითადი კაპიტალის მოხმარება გაიანგარიშება ყველა სახის (კანონმდებლობით დადგენილი გამონაკლისის გარდა) მატერიალურ და არამატერიალურ ძირითად აქტივთან მიმართებით (მ. შ. ფინანსური ლიზინგით მიღებული), კანონმდებლობით განსაზღვრული პირობებით, მიუხედავად იმისა, აქტივი არის თუ არა ექსპლუატაციაში.

24. ძირითადი კაპიტალის მოხმარება ითვალისწინებს ცხოველების და მცენარეების ბუნებრივი მიზეზებით გამოწვეულ შემთხვევით დანაკარგებს, აგრეთვე ცხოველების და მცენარეების ხანდაზმულობის გამო მათი ღირებულების შემცირებას. ამასთან, ძირითადი კაპიტალის მოხმარება არ მოიცავს ცხოველებისა თუ მცენარეების გაუთვალისწინებელ დანაკარგებს, რაც განპირობებულია ეპიდემიების გავრცელებით, დაბინძურებით, გვალვით, შიმშილობით თუ სხვა სახის სტიქიური უბედურებებით, ასევე, მოულოდნელი ტექნოლოგიური განვითარების შედეგად მიღებულ დანაკარგებს, რომელმაც შესაძლოა მნიშვნელოვნად შეამციროს არსებული ძირითადი აქტივების სასარგებლო მომსახურების ვადა და არაწარმოებული აქტივების, როგორცაა მიწა და ბუნებრივი ნედლეული, გამოფიტვისა თუ ხარისხობრივი გაუარესების პერიოდი. ეს მოვლენები აღირიცხება როგორც არასაოპერაციო ხარჯები.

25. სტრატეგიული მარაგების მიღება და გასვლა აისახება ძირითადი აქტივების შესაბამისად.

26. სხვა მატერიალური მარაგების მიღება ჩამოწერილი ძირითადი აქტივების დაშლის შედეგად, აღირიცხება სხვა მატერიალური მარაგების შესაბამისი ანგარიშების დებეტსა და სხვა არაკლასიფიცირებული შემოსავლების (6450) ანგარიშის კრედიტში.

27. დაუმთავრებელი წარმოების არსებობის პირობებში, ნედლეულისა და მასალების, სხვა საქონლისა და მომსახურების, სამუშაო ძალისა და სხვა გამოყენებული რესურსების ღირებულების ასახვის მიზნით, ოპერაციათა აღრიცხვა ხორციელდება განუწყვეტლივ, წარმოების პროცესის თანმიმდევრულად. ტექნოლოგიური პროცესების დასრულებამდე ან მომსახურების საბოლოო სახის მიღებამდე შუალედური პროდუქტი აღირიცხება 1622 ანგარიშის დებეტსა და ნედლეულისა და მასალების (1621) და ხარჯების შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში. ამასთან, შესრულებული სამუშაოების შესაბამისად იზრდება დაუმთავრებელი წარმოების ანგარიში. წარმოების დასრულების მომენტისთვის მზა პროდუქციის მიღების ოპერაცია აისახება მზა პროდუქციის (1623) ანგარიშის დებეტსა და დაუმთავრებელი წარმოების/მომსახურების (1622) ანგარიშის კრედიტში.

28. სხვა მატერიალური მარაგების გაყიდვა აღირიცხება ფულადი სახსრების (1100-1200), მოთხოვნები ფულად სახსრებზე აქტივების/მომსახურების მიწოდებით (1355) შესაბამისი ანგარიშების დებეტსა და შემოსავლების შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში. ამასთან, გაყიდული მატერიალური მარაგების ღირებულება აისახება როგორც ხარჯი და აღირიცხება 7900 ანგარიშის დებეტსა და სხვა მატერიალური მარაგების (1620) შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში.

29. მატერიალური მარაგების და გრძელვადიანი მცირეფასიანი აქტივების უსასყიდლოდ გადაცემა აისახება სუბსიდიების (7500), გრანტების (7600), სოციალური უზრუნველყოფის (7700) და სხვადასხვა მიმდინარე ხარჯების (7821) ანგარიშების დებეტსა და მატერიალური მარაგების და გრძელვადიანი მცირეფასიანი აქტივების შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში.

30. მატერიალური მარაგების საკუთარი მოხმარებისთვის გამოყენება აისახება საქონლისა და მომსახურების (7200) ანგარიშის დებეტსა და მატერიალური მარაგების შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში – ექსპლუატაციაში გადაცემის დროს, ხოლო ექსპლუატაციაში მყოფი მატერიალური მარაგები, საჭიროების შემთხვევაში (თუ ორგანიზაციის მიერ განსაზღვრულია სააღრიცხვო პოლიტიკით), აისახება საცნობარო მუხლში.

31. მატერიალური მარაგები ექსპლუატაციიდან გასვლის შემთხვევაში ჩამოიწერება ორგანიზაციის ხელმძღვანელის გადაწყვეტილებით.

32. ფიზიკური გაუარესებით, ბუნებრივი შემთხვევითი დაზიანებითა თუ სხვა მიზეზებით, მატერიალური მარაგების მცირე მოცულობით დანაკარგები განიხილება როგორც მატერიალური მარაგების გასვლა და, ხელმძღვანელის გადაწყვეტილებით, ხარჯებში აისახება იმ შემთხვევაში, თუ მატერიალური მარაგების გაფუჭების, დაზიანების ან სხვა სახით დანაკარგების შესახებ ინფორმაციის მოპოვება შეუძლებელია.

33. მიწის არსებითი გაუმჯობესება განიხილება როგორც მიწის მიღება. ამასთან, მშენებლობის მიზნით ადგილის გასუფთავება და მომზადება არ კლასიფიცირდება მიწის გაუმჯობესებად.

34. სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებასთან დაკავშირებული გვირაბებისა და სხვა ნაგებობების აშენება ითვლება ნაგებობების მიღებად და არა მიწის არსებით გაუმჯობესებად.

აღნიშნული აქტივი გამოიყენება იმ მიწისაგან დამოუკიდებლად, რომლის მეშვეობითაც ხდება წიაღისეულის მოპოვება.

35. იმ შემთხვევაში, როდესაც სახელმწიფო ერთეული, როგორც წიაღისეული აქტივების მესაკუთრე, აქტივებს უთმობს ან იჯარით გადასცემს მეორე ერთეულს, რაც ამ უკანასკნელს უფლებას აძლევს ნაწილობრივი გადახდების, როიალტის, განხორციელების სანაცვლოდ აწარმოოს აქტივების მოპოვება განსაზღვრული პერიოდის განმავლობაში, ასეთი შეთანხმება მიწის მესაკუთრის მიერ მოიჯარისათვის, რენტის ანაზღაურების სანაცვლოდ, მიწის გამოყენების უფლების გადაცემას წარმოადგენს, ხოლო მიღებული გადახდები მიეკუთვნება ქონებასთან დაკავშირებული შემოსავლების ოპერაციებს და არა აქტივების გასვლას.

36. არაფინანსური აქტივის ოპერაციები ყიდვით/გაყიდვით ან ბარტერით (გარდა სათადარიგო ნაწილების, სხვა დანარჩენი მატერიალური მარაგების, ფულადი დოკუმენტების, გასაყიდად შეძენილი საქონლის), გავლენას არ ახდენს კაპიტალის ღირებულებაზე.

37. ოპერაციის გარეშე სხვა მოვლენების შედეგად არაფინანსური აქტივების მოცულობის ან ღირებულების ცვლილება განისაზღვრება როგორც არასაოპერაციო შემოსავლები და ხარჯები და გადაიხურება წმინდა ღირებულებაზე.

38. არაწარმოებული აქტივების, როგორც ბუნებრივად წარმოქმნილი ან სამართლებრივი თუ ბუღალტრული ქმედებებით შექმნილი აქტივების, ეკონომიკურ აქტივებად აღიარება/აღიარების შეწყვეტა ბუღალტრულ აღრიცხვაში აისახება როგორც არასაოპერაციო შემოსავალი/ხარჯი და აღიარდება არაწარმოებული აქტივების (2400) შესაბამისი ანგარიშების დებეტსა და არასაოპერაციო შემოსავლის/ხარჯის (8100/8200) ანგარიშის კრედიტში.

39. ამოწურვა/გამოფიტვა გულისხმობს წიაღისეული აქტივების, არაკულტივირებული ბიოლოგიური რესურსების ან წყლის რესურსების ღირებულების შემცირებას მათი გარკვეული ნაწილის გამოყენების შედეგად. აღნიშნული აისახება არასაოპერაციო ხარჯების (8100) ანგარიშის დებეტსა და არაწარმოებული აქტივების (2400) შესაბამისი ანგარიშების კრედიტში.

40. ცხოველებისა თუ მცენარეების გაუთვალისწინებელი დანაკარგები, რაც განპირობებულია ეპიდემიების გავრცელებით, დაბინძურებით, გვალვით, შიმშილობით თუ სხვა სახის სტიქიური უბედურებებით, ასევე, მოულოდნელი ტექნოლოგიური განვითარების შედეგად მიღებული დანაკარგები, რომელმაც შესაძლოა მნიშვნელოვნად შეამციროს არსებული ძირითადი აქტივების სასარგებლო მომსახურების ვადა და არაწარმოებული აქტივების, როგორცაა მიწა და ბუნებრივი ნედლეული, გამოფიტვისა თუ ხარისხობრივი გაუარესების პერიოდი, განიხილება როგორც სხვა მოვლენების შედეგად აქტივების ცვლილებები და აისახება როგორც არასაოპერაციო შემოსავალი/ხარჯი.

მუხლი 34. არაფინანსური აქტივების სააღრიცხვო პოლიტიკა

1. არაფინანსური აქტივებით ოპერაციებისათვის აღრიცხვაში აისახება მაშინ, როდესაც ხდება არაფინანსურ აქტივებზე საკუთრების უფლების მოპოვება ან დათმობა.

2. იმ შემთხვევაში, როცა შეუძლებელია ამ მომენტის ზუსტად განსაზღვრა, ოპერაცია აღრიცხვაში აისახება მფლობელის ფიზიკური შეცვლის ან კონტროლის უფლების გადაცემის მომენტში.

3. არაფინანსური აქტივის მიღების აღრიცხვაში ასახვის დრო დამოკიდებულია იმაზე, თუ როგორ იქნა ეს აქტივი მიღებული:

ა) თუ აქტივი მწარმოებელი ერთეულისგან არის მიღებული როგორც მზა პროდუქცია, მაშინ ასახვის მომენტი განისაზღვრება ისევე, როგორც არსებული აქტივის შესყიდვისას;

ბ) როდესაც სხვა ერთეული ახორციელებს აქტივების მშენებლობას წინასწარ შეთანხმებული ნასყიდობის ხელშეკრულების თანახმად და მშენებლობა გრძელდება ერთ საანგარიშგებო პერიოდზე მეტი დროის განმავლობაში, საკუთრების უფლების გადაცემა ხდება სამუშაო პროცესის მიხედვით. თუ ხელშეკრულება არ აკონკრეტებს საკუთრების უფლების გადაცემის დროს, შესაძლებელია გამოყენებულ იქნეს ეტაპობრივად ან შესრულებული სამუშაოს შესაბამისად განხორციელებული მიმდინარე გადახდების დრო;

გ) საკუთარი სახსრებით კაპიტალის შექმნის პრობებში, საკუთრების უფლებათა გადაცემა ოფიციალურად არ ხდება. მწარმოებელი ერთეული საკუთრებას ითვისებს თანდათანობით, წარმოების პროცესის მიხედვით ისე, რომ აქტივის მიღება ხდება წარმოების პროცესში ჩართული თითოეული ოპერაციის ასახვისას.

4. ფინანსური იჯარით მიღებული ან გასული არაფინანსური აქტივები მიღებულად ან გასულად ჩაითვლება და აღრიცხვაში აისახება მაშინ, როდესაც იჯარის ხელშეკრულება ხელმოწერილია და ხელშეკრულების პირობები შესრულებულია ან აქტივზე კონტროლი სხვა მფლობელზე სხვაგვარადაა გადაცემული.

5. არაფინანსურ აქტივებთან დაკავშირებული სხვა მოვლენების ასახვის დრო განისაზღვრება სხვა მოვლენების წარმოქმნის მომენტში.

6. ეკონომიკური მოვლენების შედეგად, არაფინანსური აქტივების თავდაპირველი ღირებულება განისაზღვრება პირვანდელი ან შეძენის ღირებულებით, რომელიც კორექტირებულია ყველა იმ ცვლილებების გათვალისწინებით, რასაც მათი შესყიდვის, უსასყიდლოდ მიღების ან წარმოების/მომსახურების შემდეგ ჰქონდა ადგილი. ასეთი ცვლილებებია: არსებითი გაუმჯობესება, ძირითადი კაპიტალის მოხმარება, გადაფასება, ამოწურვა, გამოფიტვა, ხარისხის გაუარესება, გაუთვალისწინებელი დაძველება, შემთხვევითი დაზიანებით გამოწვეული დანაკარგები და სხვა დანაკარგები.

7. ძირითადი აქტივების მიღება აისახება ღირებულებით, რომელიც მოიცავს: შესყიდვის, წარმოების, მშენებლობის, მონტაჟის და დადგმის დანახარჯებს, აქტივის დანიშნულებისამებრ გამოსაყენებლად სამუშაო მდგომარეობაში მოსაყვანად საჭირო სხვა პირდაპირ დანახარჯებს, აგრეთვე უკან დაუბრუნებად გადასახადებს, მოსაკრებლებს, სხვა გადასახადებს და საკუთრების უფლების გადაცემასთან დაკავშირებულ სხვა დანახარჯს.

8. სანდო ინფორმაციის არსებობის შემთხვევაში, არაფინანსური აქტივები ფასდება რეალური ღირებულებით.

9. აქტივის შეძენასთან დაკავშირებული პირდაპირი ხარჯებია: ა) აქტივისათვის ადგილმდებარეობის მომზადების ხარჯი;

ბ) აქტივის ადგილზე მიტანისა და დატვირთვა-გადმოტვირთვის ხარჯები; გ) მონტაჟის და დემონტაჟის ხარჯი.

10. საკუთრების უფლების გადაცემასთან დაკავშირებული ხარჯებია:

ა) შემფასებლების, ინჟინრების, არქიტექტორების, იურისტებისა და უძრავი ქონების გაყიდვის აგენტების მომსახურების ანაზღაურება;

ბ) გადასახადები, რომლებიც გადაიხდება საკუთრების უფლების გადაცემისას;

გ) აქტივების საპროექტო სამუშაოების ღირებულება, გარდა ტიპური დაპროექტების დანახარჯებისა, რომლის პროპორციულად გადანაწილებაც შეუძლებელია (აღნიშნული განიხილება არამატერიალურ ძირითად აქტივებად, თუ ის აკმაყოფილებს აქტივად აღიარების კრიტერიუმებს).

11. ყველა იმ მოწყობილობის, დანადგარის, აპარატისა და ხელსაწყოების ღირებულება, რომლებიც ძირითადი აქტივების განუყოფელ ნაწილებს წარმოადგენს, ემატება ამ აქტივების ღირებულებას.

12. ადმინისტრაციული და სხვა საერთო ზედნადები ხარჯები არ მიეკუთვნება ძირითადი აქტივების ღირებულებას, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც ისინი პირდაპირაა დაკავშირებული აქტივის შეძენასთან ან სამუშაო მდგომარეობაში მოყვანასთან.

13. მანქანა-დანადგარების გამოცდასთან დაკავშირებული ხარჯები არ მიეკუთვნება მათ ღირებულებას, თუკი ეს არ არის აუცილებელი აქტივის სამუშაო მზადყოფნაში მოყვანისათვის.

14. ძირითადი აქტივების გეგმური გამომუშავების მისაღწევად გაწეული თავდაპირველი საექსპლუატაციო გასავლები არ მიეკუთვნება აქტივების ღირებულებას და აღიარდება ხარჯების სახით.

15. აქტივის შეძენასთან, წარმოებასთან ან მშენებლობასთან უშუალოდ დაკავშირებული სესხით სარგებლობის დანახარჯების ხარჯების სახით აღიარება სახელმწიფო ერთეულების მიერ

ხდება მათი გაწევისთანავე.

16. ორგანიზაციების მიერ აქტივის შეძენასთან, წარმოებასთან ან მშენებლობასთან უშუალოდ დაკავშირებული სესხით სარგებლობის დანახარჯების კაპიტალიზაცია შესაძლებელია სათანადო პირობების არსებობის შემთხვევაში. კაპიტალიზაცია აქტივის ღირებულების ნაწილის სახით იწყება მაშინ, როდესაც:

- ა) აქტივზე გაწეულია პირველადი დანახარჯები;
- ბ) გაწეულია სესხით სარგებლობასთან დაკავშირებული პირველადი დანახარჯები;
- გ) დაწყებულია მოცემული აქტივის გამოსაყენებლად ან გასაყიდ მდგომარეობაში მოსაყვანად პირველადი სამუშაოები.

17. ორგანიზაციის მიერ აქტივის წარმოების შემთხვევაში, ნედლეულისა და მასალების, შრომითი და სხვა რესურსების უჩვეულოდ მაღალი (ზენორმატიული) დანახარჯები არ ემატება აქტივის საბალანსო ღირებულებას.

18. ორგანიზაციის მიერ შექმნილი აქტივის ღირებულება განისაზღვრება შეძენილი აქტივის ანალოგიურად.

19. საძიებო სამუშაოების შედეგად მიღებული აქტივის ღირებულება არ განისაზღვრება მოძიების შედეგად ახლად აღმოჩენილი საბადოების ღირებულებით. იგი განისაზღვრება იმ რესურსების ღირებულებით, რომელიც საანგარიშგებო პერიოდის განმავლობაში იქნა გამოყენებული საძიებო სამუშაოებში.

20. თუ ახალი გასართობი ჟანრის, ლიტერატურული და ხელოვნების ორიგინალური ნაწარმოებების შექმნა საკუთარი ხარჯებით ხორციელდება და მათი გამოყენების შედეგად მომავალში მისაღები სარგებლის მიმდინარე ღირებულების დადგენა შეუძლებელია, სხვა ინფორმაციის არარსებობის პირობებში, ორიგინალის მიღება წარმოების ღირებულებით უნდა შეფასდეს.

21. ძირითადი აქტივების თავდაპირველი ღირებულებით აღიარების შემდგომ, ექსპლუატაციასთან დაკავშირებული დანახარჯები, რაც იწვევს აქტივების არსებით გაუმჯობესებას, აღირიცხება როგორც ძირითადი აქტივების მიღება. ამასთან, არსებითი გაუმჯობესების ცალკე აქტივად იდენტიფიცირება არ ხდება, თითოეული ასეთი გაუმჯობესების ღირებულება ემატება მოცემული აქტივის არსებულ ღირებულებას.

22. აქტივის განახლება, რეკონსტრუქცია და გაფართოება წარმოადგენს გაანალიზებულ საინვესტიციო გადაწყვეტილებას, რომელიც შეიძლება ნებისმიერ მომენტში განხორციელდეს და არ არის ნაკარნახევი აქტივის მდგომარეობიდან გამომდინარე, აუმჯობესებს აქტივის საექსპლუატაციო თვისებებს, ზრდის მოცულობას და მწარმოებლურობას ან მნიშვნელოვნად ახანგრძლივებს აქტივის წინასწარ განსაზღვრულ სასარგებლო მომსახურების ვადას.

23. არსებით გაუმჯობესებაზე გაწეული დანახარჯები შესაძლებელია იყოს:

- ა) შენობა-ნაგებობების ელემენტების მოდიფიკაცია მათი სასარგებლო მომსახურების ვადის გახანგრძლივების მიზნით, ასევე მწარმოებლურობის ამაღლების მიზნით;

- ბ) მანქანა-დანადგარების ნაწილების გაუმჯობესება წარმოებული პროდუქციის/მომსახურების ხარისხის ამაღლების მიზნით;

- გ) ახალი საწარმოო პროცესების დანერგვა ოპერაციული ხარჯების არსებითად შემცირების მიზნით.

24. ძირითადი აქტივების სამუშაო მდგომარეობაში შენახვის, მოვლის და მიმდინარე შეკეთებისთვის გაწეული დანახარჯები, რაც გავლენას არ ახდენს მათ საწარმოო სიმძლავრეზე, ხარისხზე, მომსახურების პოტენციალზე ან სასიცოცხლო ციკლზე, აღიარდება ხარჯებად.

25. ძირითადი აქტივების მოვლა-შენახვის და მიმდინარე შეკეთების დამახასიათებელი ნიშნებია:

- ა) წარმოადგენენ ქმედებებს, რომელთა პერიოდული განხორციელებაც ევალებათ ძირითადი აქტივების მფლობელებს ან მომხმარებლებს, რათა შესაძლებელი იყოს ამგვარი აქტივების გამოყენება მათთვის განსაზღვრული სასარგებლო მომსახურების პერიოდის განმავლობაში;

- ბ) არ ცვლიან ძირითად აქტივებს ან მათ საექსპლუატაციო თვისებებს, ინახავენ მუშა

მდგომარეობაში, ან დაზიანების შემთხვევაში, აღადგენენ მათ საწყის მდგომარეობას.

26. აქტივად პირველადი ასახვის შემდგომ, ძირითადი აქტივი აღირიცხება მისი ნარჩენი (საბალანსო) ღირებულებით, რომელიც მიიღება ყველა იმ ცვლილების გათვალისწინებით, რასაც შეიძლება ადგილი ჰქონოდა მათი მიღების შემდეგ (მ.შ. ძირითადი კაპიტალის მოხმარება).

27. **მატერიალური მარაგების მიღება** აისახება ღირებულებით, რომელიც მოიცავს მათ შემენასთან, წარმოებასთან და გადამუშავებასთან დაკავშირებულ ყველა დანახარჯს.

28. მარაგების შემენის დანახარჯები მოიცავს: მათი შემენის ფასს, ყველა გადასახდელს დაუბრუნებადი გადასახადების ჩათვლით, სატრანსპორტო ხარჯებს, დამზადების ხარჯებს და ყველა იმ დანახარჯს, რომლებიც უშუალოდ არის დაკავშირებული მატერიალური მარაგების შემენასთან.

29. შენახვის ხარჯები არ ჩაირთვება შემენის დანახარჯების გაანგარიშებაში.

30. დაუმთავრებელი წარმოების ამოღების ღირებულების განსაზღვრა ხორციელდება წარმოების ღირებულების შესაბამისად, სადაც ყველა გამოყენებული რესურსი შეფასებულია საბალანსო ღირებულებით.

31. თუ მატერიალური მარაგების ცალკეულ ოპერაციათა შეფასება შეუძლებელია, მატერიალური მარაგების თვითღირებულების განსაზღვრისას ორგანიზაცია იყენებს მატერიალური მარაგების შეფასების მეთოდებიდან ერთ-ერთს:

ა) ინდივიდუალურად გაწეული დანახარჯების მიხედვით შეფასების მეთოდი; ბ) ფიფო (FIFO) მეთოდი – პირველი შემოსული პირველი გადის;

გ) საშუალო შეწონილი ღირებულების მეთოდი.

32. **ფასეულობების** ორგანიზებული ბაზრის არსებობის პირობებში, მათი ღირებულებითი შეფასება შეიძლება მოხდეს მიმდინარე საბაზრო ფასებით, აგენტების ყოველგვარი გასამრჯელოების ან საკომისიო გადასახდელების ჩათვლით. სხვა შემთხვევებში, ფასეულობები ფასდება იმ თანხით, რომლითაც ისინი დაზღვეულნი არიან ხანძრის, ქურდობის და სხვა რისკებისაგან.

33. არაწარმოებული აქტივების შემენის ღირებულებითი შეფასება ხდება გადახდილ ფასზე აქტივების საკუთრების უფლების მოპოვებასთან დაკავშირებით გაწეული ნებისმიერი დანახარჯის დამატებით.

34. არაწარმოებული აქტივების გაყიდვის შემთხვევაში, გასვლის შეფასება ხდება გაყიდვის ფასიდან სახელმწიფო ერთეულების მიერ აქტივების გასვლისას საკუთრების უფლების გადაცემასთან დაკავშირებით გაწეული ნებისმიერი ხარჯის გამოკლებით.

35. იმ შემთხვევაში, როდესაც მიწა შეძენილია შენობებთან, სხვა ნაგებობებთან და კულტივირებულ აქტივებთან ერთად, აღნიშნული აქტივები უნდა შეფასდეს და აღირიცხოს ცალ-ცალკე.

36. შემენის ოპერაციის დროს თუ შეუძლებელია მიწის და მასზე განლაგებული სხვა აქტივის ღირებულების გამოიჯნვა, ოპერაციის კლასიფიცირება უნდა მოხდეს იმ აქტივის მიხედვით, რომელიც უფრო მაღალი ღირებულების მქონე აქტივად არის მიჩნეული.

37. მიწა არაამორტიზირებადი აქტივია, გააჩნია შეუზღუდავი მომსახურების ვადა და, შესაბამისად, არ ხდება მისი ცვეთა.

38. მიწის ღირებულების ცვლილება არ ცვლის მასზე განლაგებული შენობების მომსახურების ვადის ხანგრძლივობას.

მუხლი 35. არაფინანსური აქტივების ანალიზური აღრიცხვა

1. არაფინანსური აქტივების სპეციალურ სათავსოებში შენახვის შემთხვევაში, სათავსო უნდა უზრუნველყოფდეს არაფინანსური აქტივების მოვლა-შენახვის პირობების დაცვას, ასევე, ინვენტარიზაციის ჩატარებას ორგანიზაციის ხელმძღვანელის ბრძანებით განსაზღვრულ ვადებში.

2. სათავსოში არაფინანსური აქტივების შემოსვლისას, მატერიალურად პასუხისმგებელი პირი მომწოდებლის საბუთზე ან მიღება-ჩაბარების აქტზე ხელმოწერით ადასტურებს არაფინანსური აქტივების მიღებას.

3. აღრიცხვის ორგანიზებასა და მოვლა-შენახვაზე კონტროლის უზრუნველსაყოფად, ძირითად აქტივებს, გრძელვადიან მცირეფასიან აქტივებსა და ფასეულობებს მიღებისას მიენიჭებათ საინვენტარო ნომრები, რომლებიც რჩებათ მოცემულ აქტივებს ორგანიზაციაში ყოფნის მთელი პერიოდის განმავლობაში. თითოეული საინვენტარო ნომრის მიხედვით იხსნება საქართველოს ფინანსთა მინისტრის შესაბამისი ბრძანებით (ნორმატიული) დადგენილი საინვენტარო ბარათი, სადაც მიეთითება ბარათით განსაზღვრული რეკვიზიტები(მათი არსებობის შემთხვევაში). გარდა ამისა, ჩაიწერება ობიექტის (საგნის) მოკლე ინდივიდუალური დახასიათება. იმ შემთხვევაში, როდესაც ძირითადი აქტივების, გრძელვადიანი მცირეფასიანი აქტივებისა და ფასეულობების შემადგენლობაში შედის ძვირფასი ლითონები, დამატებით მიეთითება იმ დეტალების ჩამონათვალი, რომელთა შემადგენლობაშიც არის ძვირფასი ლითონები, ასევე, დეტალების დასახელება და პასპორტში ნაჩვენები ლითონის მასა. ორგანიზაციის შიგნით აქტივების გადაადგილებისას კეთდება შესაბამისი ჩანაწერი.

4. მატერიალური მარაგების ანალიზური აღრიცხვა წარმოებს ბარათებზე, მატერიალური მარაგების თითოეული ჯგუფის (კატეგორიის) მიხედვით, დასახელების, ხარისხის, რაოდენობის, ფასის, მიღების თარიღისა და მატერიალურად პასუხისმგებელი პირების მითითებით.

5. არაფინანსური აქტივების მიღება და გასვლა ფორმდება შესაბამისი დოკუმენტებით, რომლებსაც ხელს აწერენ მიღებასა და გაცემაზე უფლებამოსილი პირები.

6. არაფინანსური აქტივების მიღებაზე, შენახვასა და გაცემაზე პასუხისმგებლობა ეკისრებათ მატერიალურად პასუხისმგებელ პირებს, კანონმდებლობის მიხედვით გაფორმებული ხელშეკრულების პირობების შესაბამისად. პასუხისმგებელი პირები აწარმოებენ ძირითადი აქტივების, გრძელვადიანი მცირეფასიანი აქტივებისა და ფასეულობების საინვენტარო სიებს.

7. პასუხისმგებელი პირების შეცვლისას ტარდება მათ პასუხისმგებლობაში არსებული აქტივების ინვენტარიზაცია, ფორმდება მიღება-ჩაბარების აქტი, რომელიც მტკიცდება ორგანიზაციის ხელმძღვანელის მიერ.

8. ქალაქის ბუღალტერიის წარმოებისას, არაფინანსური აქტივების მოძრაობა აისახება კანონმდებლობით დადგენილ შესაბამის ფორმებში, ხოლო ელექტრონული სისტემების (კომპიუტერ(ებ)ის) მეშვეობით ბუღალტერიის წარმოებისას – შესაბამის ელექტრონულ ფორმებში.

9. ბუღალტერია პასუხისმგებელია აღრიცხვასა და ანგარიშგებაში არაფინანსური აქტივების მიღებისა და გასვლის ქრონოლოგიურ და თავისდროულ ასახვაზე.

თავი X

შემოსავლები და ხარჯები

მუხლი 36. საოპერაციო შემოსავლების არსი, კლასიფიკაცია და ანგარიშთა გეგმა

1. საოპერაციო შემოსავალი წარმოადგენს საანგარიშგებო პერიოდის განმავლობაში ოპერაციის შედეგად კაპიტალის ზრდას.

2. საოპერაციო შემოსავლების ანგარიშები მოიცავს საბიუჯეტო კლასიფიკაციით განსაზღვრული შემოსავლების სახეებს, ფულადი და სასაქონლო ფორმით.

3. სახელმწიფო ერთეულებისათვის საოპერაციო შემოსავლის ოთხი ძირითადი წყარო არსებობს: გადასახადები და სახელმწიფო ერთეულების მიერ დაწესებული სხვა სავალდებულო ტრანსფერები; აქტივების ფლობიდან მიღებული ქონებასთან დაკავშირებული შემოსავლები; საქონლისა და მომსახურების გაყიდვები და სხვა ერთეულებისაგან მიღებული ნებაყოფლობითი ტრანსფერები.

4. ბუღალტრული აღრიცხვის მიზნებისათვის, ფულადი და სასაქონლო ფორმით მიღებული გრანტები და ნებაყოფლობითი ტრანსფერები, გარდა გრანტებისა აღირიცხება შემდეგ ანგარიშებზე:

ა) მიმდინარე/კაპიტალური გრანტები ფულადი ფორმით (ანგარიშები 6311; 6312) – აღირიცხება ფულადი ფორმით მიღებული მიმდინარე და კაპიტალური გრანტები;

ბ) მიმდინარე/კაპიტალური გრანტები სასაქონლო ფორმით (ანგარიშები 6321; 6322) – აღირიცხება სასაქონლო ფორმით მიღებული მიმდინარე და კაპიტალური გრანტები; გ) მიმდინარე

ნებაყოფლობითი ტრანსფერები, გარდა გრანტებისა (ანგარიში 6441) – აღირიცხება მიმდინარე მიზნებისათვის მიღებული ნებაყოფლობითი ტრანსფერები, გარდა გრანტებისა;

დ) კაპიტალური ნებაყოფლობითი ტრანსფერები, გარდა გრანტებისა (ანგარიში 6442) – აღირიცხება კაპიტალური მიზნებისათვის მიღებული ნებაყოფლობითი ტრანსფერები, გარდა გრანტებისა.

მუხლი 37. საოპერაციო შემოსავლების აღრიცხვა

1. ორგანიზაციების მიერ საოპერაციო შემოსავლების აღრიცხვისათვის გამოიყენება დარიცხვის მეთოდი. ამასთან, ფულადი ოპერაციებით მიღებული საოპერაციო შემოსავლების აღრიცხვისათვის, ამ ინსტრუქციით განსაზღვრული შემთხვევებისას, დასაშვებია საკასო მეთოდის გამოყენება.

2. საოპერაციო შემოსავლების წარმოშობა სააღრიცხვო ჩანაწერებში აისახება ფინანსური და არაფინანსური აქტივების შესაბამისი ანგარიშების დებეტში, შემოსავლების (6000) შესაბამისი ანგარიშების კრედიტთან კორესპონდენციით.

3. მიზნობრივი გრანტის მიღება აისახება ფულადი სახსრების შესაბამისი ანგარიშის დებეტსა და გრანტების შესაბამისი ანგარიშის (6300) კრედიტში. მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად, მიზნობრივი გრანტების ფარგლებში გაწეული ხარჯების ბიუჯეტის შესრულებაში ასახვის შემთხვევაში, უნდა აღიარდეს ბიუჯეტიდან დაფინანსება 1250 ანგარიშის დებეტსა და 4100 ანგარიშის კრედიტში. ამასთან, იმავე თანხით უნდა მოხდეს ფულადი სახსრების ანგარიშების კონვერსია 1240 ანგარიშის დებეტსა და 1250 ანგარიშის კრედიტში და გრანტის შემოსავლად აღიარების უკუგატარება გრანტების შესაბამისი ანგარიშის (6300) დებეტსა და ფულადი სახსრების შესაბამისი ანგარიშის კრედიტში. საანგარიშო პერიოდის ბოლოს მიზნობრივი გრანტის აუთვისებელი თანხების მოცულობით შემოსავლები გადაიხურება წმინდა ღირებულების ანგარიშზე და აისახება მომდევნო წლის საწყის ნაშთად. ნაშთის თანხით, მომდევნო წელს გრანტის თანხების ბიუჯეტში ასახვის შემთხვევაში, მოხდება მაკორექტირებელი ბუღალტრული გატარება წმინდა ღირებულების (5100) ანგარიშის დებეტსა და ბიუჯეტის წინაშე დარიცხული ვალდებულებები (3245) ანგარიშის კრედიტში, ხოლო ვალდებულების დაფარვა აისახება ბიუჯეტის წინაშე დარიცხული ვალდებულებები (3245) ანგარიშის დებეტსა და ფულადი სახსრების ანგარიშის კრედიტში, საწყისი ნაშთის მოცულობით. ამასთან გრანტის შემოსავლად აღიარების უკუგატარება აისახება გრანტების შესაბამისი ანგარიშის (6300) დებეტსა და ფულადი სახსრების შესაბამისი ანგარიშის კრედიტში, გრანტის ფარგლებში გაწეულ ხარჯსა და საწყის ნაშთს შორის სხვაობით.

4. სახელმწიფო ერთეულიდან აქტივის (გარდა მოკლევადიანი აქტივების და გრძელვადიანი მცირეფასიანი აქტივებისა) უსასყიდლოდ მიღების შემთხვევაში, საოპერაციო შემოსავალი აისახება კაპიტალური ტრანსფერის სახით, როგორც კაპიტალური გრანტი, ხოლო მოკლევადიანი აქტივების და გრძელვადიანი მცირეფასიანი აქტივების უსასყიდლოდ გადაცემა - როგორც მიმდინარე გრანტი.

5. სხვა ერთეულებიდან ან საოჯახო მეურნეობებიდან აქტივების უსასყიდლოდ მიღების შემთხვევაში, საოპერაციო შემოსავალი აისახება როგორც ნებაყოფლობითი ტრანსფერები, გარდა გრანტებისა.

6. საოპერაციო შემოსავლების ანგარიშები, შემოსავლების შინაარსიდან გამომდინარე, გადაიხურება კაპიტალის შესაბამის ანგარიშებზე (5100 ან 5210).

მუხლი 38. საოპერაციო შემოსავლების სააღრიცხვო პოლიტიკა

1. სახელმწიფო ერთეულების მიერ საქონლის და მომსახურების უსასყიდლოდ ან ეკონომიკურად უმნიშვნელო ფასებით რეალიზაციის შედეგად მიღებული საოპერაციო

შემოსავლები, რომელთა გამოყენებაც შეზღუდულია საბიუჯეტო კოდექსით, აღირიცხება, როგორც არასაბაზრო წესით გაყიდული საქონელი და მომსახურება, ხოლო ეკონომიკური საქმიანობით მიღებული საოპერაციო შემოსავლების აღრიცხვა ხდება როგორც საბაზრო წესით გაყიდული საქონლისა და მომსახურების რეალიზაციის.

2. საბიუჯეტო ორგანიზაციაზე ვრცელდება საბიუჯეტო შეზღუდვები და მის მიერ საბიუჯეტო სახსრებით გადახდაზე ვალდებულების აღების და გადახდის განხორციელების, ასევე მიღებული შემოსავლების თავისი მიზნებისთვის შენარჩუნების უფლებამოსილება განისაზღვრება მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.

3. მიღებული შემოსავლების გამოყენებაზე შეზღუდვა გათვალისწინებულია საოპერაციო შემოსავლების საკასო შესრულების შემთხვევაში, როცა წარმოიშობა ბიუჯეტის წინაშე ვალდებულება და წინამდებარე ინსტრუქციის მიხედვით, ამ შემთხვევაში დასაშვებია ფულადი სახსრების სახით რიცხული ფინანსური აქტივით ვალდებულების დაფარვა (ურთიერთგადაფარვა).

4. საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსის თანახმად, საბიუჯეტო ორგანიზაციებისთვის არაფულადი ფორმით მიღებული შემოსავლების გამოყენება დასაშვებია.

5. არასაბაზრო წესით საქონლისა და მომსახურების გაყიდვისას, როცა ხდება იმავდროულად ფულადი სახსრების მიღება, დასაშვებია საკასო მეთოდის გამოყენება.

6. დონორების დაფინანსებით მიღებული მიზნობრივი გრანტები წარმოადგენს საბიუჯეტო ორგანიზაციის საოპერაციო შემოსავლებს და მისი გამოყენება ორგანიზაციის მიზნებისთვის დასაშვებია და მიზნობრივი გრანტები ორგანიზაციის მიერ საბიუჯეტო წლის განმავლობაში შემოსავლებად აღირიცხება საქართველოს ფინანსთა მინისტრის ბრძანებით დამტკიცებული წესის შესაბამისად.

7. საბიუჯეტო კლასიფიკაციით განსაზღვრული ფულადი გრანტების და სხვა ნებაყოფლობითი ტრანსფერების, გარდა გრანტების აღრიცხვაში ასახვის დროის დადგენისას (მათი გამოყენებისათვის სხვადასხვა იურიდიული ძალის მრავალი განსხვავებული პირობის არსებობის შემთხვევაში) ხდება შეფასება იმისა, დაკმაყოფილებულია თუ არა კონკრეტული პირობები (განსაზღვრული მიზნებისათვის ხარჯების წინასწარი გაწევა ან შესაბამისი სამართლებრივი აქტების პროექტების შემუშავება და სხვ.), რის მიხედვითაც გრანტის/სხვა ნებაყოფლობითი ტრანსფერების პოტენციურ მიმღებს გააჩნია კანონიერი მოთხოვნის უფლება. ეს არაგაცვლითი ოპერაციები აღრიცხვაში აისახება ყველა მოთხოვნის და პირობის შესრულებისას. სხვა შემთხვევებში, როცა ფულადი სახსრების მიმღებს არ გააჩნია დონორის მიმართ არანაირი მოთხოვნა, ორგანიზაციების მიერ მიზნობრივი გრანტების/მიზნობრივი დაფინანსების, ნებაყოფილებითი ტრანსფერების, გარდა გრანტებისა მიღების აღრიცხვისთვის დასაშვებია საკასო მეთოდის გამოყენება.

8. საბიუჯეტო კლასიფიკაციის საფუძველზე, დეპოზიტები არ აღიარდება საოპერაციო შემოსავლებად. დეპოზიტების კლასიფიცირების მიზანია იმის განსაზღვრა, თუ რამდენად აკმაყოფილებს მიღებული დეპოზიტები აქტივებად აღიარების კრიტერიუმებს და აღიარების შემთხვევაში, რამდენად სავალდებულოა შესაბამისი ფინანსური ვალდებულების აღიარება.

9. შეცდომით მიღებული საგადასახადო შემოსავლების დაბრუნებები და კორექტირებები (მიუხედავად იმისა, რომ გარეგნულად იმ ოპერაციებს ჰგავს, რომლებიც შესაბამისი გადასახადის დამწესებელი სახელმწიფო ერთეულის კაპიტალს ამცირებს) იმ მაკორექტირებელ ჩანაწერებს წარმოადგენენ, რომლებიც ადრე ასახული და ზედმეტად გაზრდილი კაპიტალის შესწორების საშუალებას იძლევა, აღნიშნული ოპერაციები უარყოფით შემოსავლებად განიხილება.

10. საპროცენტო შემოსავლის დარიცხვა ფინანსური აქტივის არსებობის მთელი პერიოდის განმავლობაში უწყვეტად ხორციელდება. საპროცენტო განაკვეთი, რომლითაც ხდება პროცენტის

დარიცხვა, შეიძლება წარმოდგენილი იყოს როგორც სესხის ძირითადი თანხის გარკვეული პროცენტი, წინასწარ განსაზღვრული თანხის ოდენობა, ან ორივე ერთად. დებიტორსა და კრედიტორს შორის გაფორმებული ხელშეკრულება შეიძლება მოითხოვდეს დარიცხული პროცენტის მიღებას პერიოდული გადახდების სახით ან ხელშეკრულების დასრულებისას. შესაძლებელია, ასევე აღნიშნული ორი მეთოდის კომბინაცია. დარიცხული პროცენტის გადაუხდელი თანხის ოდენობით იზრდება კრედიტორის მთლიანი მოთხოვნა დებიტორის მიმართ. ნებისმიერი პერიოდული თუ სხვა სახის გადახდები ამცირებს მთლიანი მოთხოვნის მოცულობას, მაგრამ ისინი შემოსავლების ოპერაციებს არ წარმოადგენენ.

11. დივიდენდები აღრიცხვაში აისახება იმ თარიღით, რომლისთვისაც გამოცხადებულია მათი მიღება ან თუ ასეთი თარიღი წინასწარ არ არის გამოცხადებული, იმ თარიღით, როდესაც მოხდება მათი მიღება.

12. ინვესტორი ინვესტიციიდან მიღებულ შემოსავალს აღიარებს იმ ოდენობით, რისი მიღების უფლებაც მას გააჩნია ინვესტირებული ერთეულის დაგროვილი ნამეტიდან განაწილებების სახით, რომლებიც წარმოიშობა შეძენის თარიღის შემდგომ. ასეთი ნამეტის ზევით მიღებული ან მისაღები უფლებამოსილება მიიჩნევა ინვესტიციის ამოღებად და აღიარდება როგორც ინვესტიციის ღირებულების შემცირება.

13. რენტა, როგორც საპროცენტო შემოსავალი, განუწყვეტლივ ერიცხება აქტივის მფლობელს ხელშეკრულების პერიოდის განმავლობაში. კონკრეტულ საანგარიშგებო პერიოდში ასახული რენტა დაგროვილი რენტის ღირებულების ტოლია, რომელიც ექვემდებარება მიღებას მოცემულ საანგარიშგებო პერიოდში და შეიძლება განსხვავდებოდეს რენტის იმ ოდენობისაგან, რომელიც მისაღებია ან რეალურად იქნება მიღებული პერიოდის განმავლობაში.

14. საქონლის გაყიდვები აღრიცხვაში აისახება საკუთრების უფლების გადაცემის მომენტში. თუ საკუთრების უფლების გადაცემის მომენტი არ არის ცალსახად განსაზღვრული, ასახვა მოხდება მაშინ, როდესაც უფლებებისა და კონტროლის გადაცემა ფაქტობრივად განხორციელდება. მომსახურებასთან დაკავშირებული ოპერაციები ბუღალტრულად აღირიცხება მომსახურების გაწევის მომენტში. ზოგიერთი სახის მომსახურება (საოპერაციო ლიზინგი, საცხოვრებელი ფართით უზრუნველყოფა და სხვ.) ატარებს უწყვეტ ხასიათს და მათი აღრიცხვაში ასახვა ასეთი მომსახურებებით უზრუნველყოფის მთელი პერიოდის განმავლობაში ხორციელდება.

15. სანქციები, ჯარიმები და საურავები აღრიცხვაში აისახება მაშინ, როდესაც სახელმწიფო ერთეული მოიპოვებს ფულადი სახსრების მოთხოვნის კანონიერ უფლებას, რაც შეიძლება მოხდეს სასამართლოს მიერ გადაწყვეტილების მიღების შემთხვევაში ან ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ გადაწყვეტილების გამოქვეყნებისას, ან მაშინ, როდესაც დაგვიანებული გადახდა თუ სხვა დარღვევა ავტომატურად იწვევს სანქციისა და ჯარიმის დარიცხვას.

16. მომსახურებიდან შემოსავლები აისახება მომსახურების გაწევისას.

17. იმ შემთხვევაში, როდესაც მომსახურება ხორციელდება ერთზე მეტი საანგარიშგებო პერიოდის განმავლობაში და ეკონომიკურ მოვლენებს ადგილი აქვს უწყვეტად, ოპერაციები ასეთი მომსახურებით უზრუნველყოფის მთელი პერიოდის განმავლობაში აისახება. თითოეული პერიოდისათვის მიკუთვნებული მომსახურების ღირებულების განსაზღვრის საფუძველად აიღება მიწოდებული მომსახურების მოცულობა (რაოდენობა) ან მოთხოვნილი გადახდები.

18. არაგაცვლითი ოპერაციის შედეგად წარმოქმნილი შემოსავლების (სანქციები, ჯარიმები, ქონების კონფისკაცია და სხვ.) ასახვა ხორციელდება დროის განსაზღვრული მომენტისათვის, ფულადი სახსრების მოთხოვნის კანონიერი უფლების მოპოვებისას, რაც შესაძლებელია განპირობებული იყოს სასამართლოს მიერ გადაწყვეტილების მიღებით/ადმინისტრაციული ორგანოს დადგენილების გამოქვეყნებით ან ხელშეკრულების პირობებით.

მუხლი 39. საოპერაციო ხარჯების არსი, კლასიფიკაცია და ანგარიშთა გეგმა

1. საოპერაციო ხარჯი წარმოადგენს ოპერაციის შედეგად კაპიტალის შემცირებას.

2. საოპერაციო ხარჯების იდენტიფიკაციას ეკონომიკური სახეების მიხედვით ახდენს ხარჯების ეკონომიკური კლასიფიკაცია, რომელიც ხარჯებს ეკონომიკური შინაარსის მიხედვით აჯგუფებს და ამ

ინსტრუქციით განსაზღვრული ბუღალტრული აღრიცხვის ანგარიშთა გეგმის სტრუქტურის საფუძველს წარმოადგენს.

3 საოპერაციო ხარჯების ბუღალტრულ ანგარიშებზე აღირიცხება საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მუხლებით განსაზღვრული ხარჯები.

4. ბუღალტრული აღრიცხვის მიზნებისათვის, დამატებით გამოყენებულია შემდეგი ანგარიშები:

ა) ძირითადი აქტივების ფიზიკური ცვეთა (ანგარიში 7310) – აღირიცხება იმ ძირითადი აქტივების ფიზიკური ცვეთის წინასწარ განსაზღვრული საამორტიზაციო ანაზღაურებები, რომელთა ჩამონათვალი განისაზღვრება საქართველოს ფინანსთა მინისტრის ბრძანებით (ნორმატიული), ხოლო არამატერიალურ ძირითად აქტივებს ცვეთა ერიცხება სასარგებლო მომსახურების ვადის პროპორციულად, თუ ეს შესაძლებელია, წინააღმდეგ შემთხვევაში, წლიურად 10 პროცენტის ოდენობით.

ბ) მორალური ცვეთა და შემთხვევითი დაზიანებით გამოწვეული დანაკარგები (ანგარიში 7320) – აღირიცხება ალტერნატიული საშუალებების გამოჩენისა და მიღწეული ტექნიკური პროგრესის შედეგად გამოწვეული ძირითადი აქტივების მორალური ცვეთა. ამასთან, აღნიშნული ანგარიში ძირითადი აქტივების შემთხვევითი დაზიანებით გამოწვეულ დანაკარგებსაც მოიცავს;

გ) მიმდინარე/კაპიტალური გრანტები ფულადი ფორმით (ანგარიშები 7611; 7621) – აღირიცხება ფულადი ფორმით გაცემული გრანტები.

დ) მიმდინარე/კაპიტალური გრანტები სასაქონლო ფორმით (ანგარიშები 7621; 7622) – აღირიცხება სასაქონლო ფორმით გაცემული გრანტები.

ე) რეალიზებული მარაგების ხარჯი (7900) – აღირიცხება რეალიზაციის შემთხვევაში მატერიალური მარაგების (გარდა სტრატეგიული მარაგებისა) და გრძელვადიანი მცირეფასიანი აქტივების საბალანსო ღირებულება.

მუხლი 40. საოპერაციო ხარჯების აღრიცხვა

1. სახელმწიფო ერთეულზე აქტივის (გარდა მოკლევადიანი აქტივების და გრძელვადიანი მცირეფასიანი აქტივებისა) უსასყიდლოდ გადაცემის შემთხვევაში, საოპერაციო ხარჯი აისახება კაპიტალური ტრანსფერის სახით, როგორც კაპიტალური გრანტი, ხოლო მოკლევადიანი აქტივების და გრძელვადიანი მცირეფასიანი აქტივების უსასყიდლოდ გადაცემა - როგორც მიმდინარე გრანტი.

2. სხვა ერთეულებზე ან საოჯახო მეურნეობებზე აქტივების უსასყიდლოდ გადაცემის შემთხვევაში, საოპერაციო ხარჯი აისახება სუბსიდიის, სოციალური დახმარების და სხვადასხვა ხარჯების შესაბამის კატეგორიაში.

3. ზედმეტად გადახდილი თანხების და შეცდომით გადახდილი გადახდების დაბრუნებები, ანაზღაურება/აღდგენა და სხვა მსგავსი ოპერაციები საანგარიშო პერიოდში, როგორც წინა ჩანაწერებში ასახული და ზედმეტად შემცირებული კაპიტალის მაკორექტირებელი გატარებები, განიხილება უარყოფით ხარჯად.

4. საქონლისა და მომსახურების წარმოების თვითღირებულება, ეკონომიკური საქმიანობის გარდა სხვა შემთხვევაში, აისახება როგორც საოპერაციო ხარჯი, მაშინაც კი, როდესაც აღნიშნული საქონლის და მომსახურების გაყიდვა ხორციელდება წარმოების თვითღირებულებაზე მეტი ფასით.

5. არაგაცვლითი ოპერაციის შედეგად წარმოქმნილი საოპერაციო ხარჯების (სანქციები, ჯარიმები, ქონების კონფისკაცია და სხვ.) ასახვა ხორციელდება დროის განსაზღვრული მომენტისათვის, ფულადი სახსრების ვალდებულების კანონიერი უფლების მოპოვებისას, რაც შესაძლებელია განპირობებული იყოს სასამართლოს მიერ გადაწყვეტილების მიღებით/ ადმინისტრაციული ორგანოს დადგენილების გამოქვეყნებით ან ხელშეკრულების პირობებით.

6. ყოველი საანგარიშგებო პერიოდის ცვეთის თანხა განიხილება არაფინანსური აქტივების შიდა ოპერაციად და აღიარდება ხარჯებად, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა ეს თანხა შედის სხვა აქტივის თვითღირებულებაში.

7. საგადასახადო მიზნებისათვის, ეკონომიკური საქმიანობიდან მიღებული ერთობლივი შემოსავლებიდან გამოსაქვითი ძირითადი აქტივების (მ.შ არამატერიალური ძირითადი აქტივების

ცვეთის) თანხა განისაზღვრება საქართველოს საგადასახადო კოდექსით დადგენილი წესისა და ნორმების შესაბამისად.

8 საოპერაციო ხარჯების დარიცხვა აღირიცხება ხარჯების ანგარიშების დებეტში, შესაბამისი ანგარიშების კრედიტთან კორესპონდენციით.

9. საოპერაციო ხარჯების ანგარიშები, ხარჯების შინაარსიდან გამომდინარე, გადაიხურება კაპიტალის შესაბამის (5100 ან 5210) ანგარიშებზე.

მუხლი 41. საოპერაციო ხარჯების სააღრიცხვო პოლიტიკა

1. ხარჯვითი ოპერაციებით ხორციელდება სახელმწიფო ერთეულების ორი ძირითადი ეკონომიკური ფუნქცია: საზოგადოების უზრუნველყოფა საქონლითა და მომსახურებით არასაბაზრო საწყისებზე და ტრანსფერული გადახდების გზით შემოსავლებისა და ქონების გადანაწილება.

2. საზოგადოების არასაბაზრო მომსახურებით და საქონლით უზრუნველყოფისას, სახელმწიფო ერთეულს შეუძლია:

ა) დამოუკიდებლად განახორციელოს საქონლისა და მომსახურების წარმოება და გადანაწილება;

ბ) მესამე პირისაგან შეისყიდოს და გადანაწილოს;

გ) საოჯახო მეურნეობებისათვის გადარიცხოს თანხები საქონლისა და მომსახურების შესყიდვის მიზნით.

3. ხარჯვითი ოპერაციის აღრიცხვაში ასახვის დრო დარიცხვის მეთოდით განისაზღვრება.

4. საკუთარი სახსრებით კაპიტალის შექმნა არ წარმოადგენს ხარჯვით ოპერაციას და აქტივებით ოპერაციად განიხილება.

5. ოპერაციების განხორციელებაზე გადასახდელი ნებისმიერი გადასახდელი, მომსახურების საფასური, მოსაკრებლები, საკომისიოები და მსგავსი გადახდები განიხილება როგორც ხარჯვითი ოპერაციები.

მუხლი 42. არასაოპერაციო შემოსავლების და ხარჯების აღრიცხვა

1. აქტივების ან ვალდებულებების მოცულობის ან ღირებულების ცვლილება, რომლებიც ოპერაციის შედეგს არ წარმოადგენს, განიხილება არასაოპერაციო შემოსავლებად და არასაოპერაციო ხარჯებად.

2. არასაოპერაციო შემოსავლების (8100) ანგარიშზე, აღირიცხება აქტივისა და ვალდებულების ზრდა/კლება, რომელიც ოპერაციების შედეგად არ არის წარმოქმნილი.

3. არასაოპერაციო ხარჯების (8200) ანგარიშზე აღირიცხება აქტივისა და ვალდებულების კლება/ზრდა, რომელიც ოპერაციების შედეგად არ არის წარმოქმნილი.

4. აქტივების წმინდა ღირებულების სიდიდის დასადგენად, არასაოპერაციო შემოსავლების/ხარჯების ანგარიშები, საქმიანობების შესაბამისად, გადაიხურება წმინდა ღირებულების (5100) ან საკუთარი კაპიტალის (5200) ანგარიშებზე.

5. უცხოური ვალუტის კურსის ცვლილებით გამოწვეული დადებითი სხვაობა აისახება არასაოპერაციო შემოსავლების (8100) ანგარიშის კრედიტში შესაბამისი ანგარიშების დებეტთან კორესპონდენციით, ხოლო უარყოფითი სხვაობა – არასაოპერაციო ხარჯების (8200) ანგარიშის დებეტში შესაბამისი ანგარიშების კრედიტთან კორესპონდენციით.

მუხლი 43. არასაოპერაციო შემოსავლების და ხარჯების სააღრიცხვო პოლიტიკა

1. არასაოპერაციო შემოსავლების/ხარჯების კლასიფიცირება იმ აქტივისა და ვალდებულების მიხედვით ხდება, რომელმაც განიცადა ცვლილება.

2. ბიუჯეტით განსაზღვრული მიზნობრივი ფონდებიდან ორგანიზაციის ვალდებულებების დაფარვა, ორგანიზაციის მიერ ანგარიშგებაში აისახება როგორც არასაოპერაციო შემოსავალი.

3. არასაოპერაციო შემოსავალი/ხარჯი წარმოიშობა:

ა) ფასების დონისა და სტრუქტურის ცვლილებების შედეგად აქტივის ან ვალდებულების

ფულადი ღირებულების ცვლილების შედეგად იმის გათვალისწინებით, რომ აქტივი ან ვალდებულება რაოდენობრივად ან ხარისხობრივად არ შეცვლილა;

ბ) უცხოურ ვალუტაში შეფასებული აქტივებისა და ვალდებულებების შემთხვევაში – ვალუტის გაცვლითი კურსის ცვლილების შედეგად;

გ) არსებული ობიექტების ეკონომიკურ აქტივებად აღიარების ან აღიარების შეწყვეტის შედეგად;

დ) აქტივების სხვა რაოდენობრივი და ხარისხობრივი ცვლილებების შედეგად, რომელიც შეიძლება იყოს განპირობებული სხვა სახის მოვლენებით;

დ.ა) რომლებიც ცვლიან არსებული ეკონომიკური აქტივების ოდენობას;

დ.ბ) რომელთა შედეგად ხდება იმ აქტივების ბალანსზე აყვანა ან ბალანსიდან მოხსნა, რომლებიც იყო აღმოჩენილი, შექმნილი, გაუქმებული, განადგურებული ან ერთი ერთეულის მიერ მეორე ერთეულისათვის დაყადაღებული;

დ.გ) რომლებიც ცვლიან არსებული ეკონომიკური აქტივების ხარისხს;

ე) აქტივების/ვალდებულებების კლასიფიკაციაში ცვლილებების შედეგად – არსებული აქტივებისა და ვალდებულებების ერთი კატეგორიიდან მეორე კატეგორიაში ხელახალი კლასიფიკაციით, რაც შეიძლება განპირობებული იყოს აქტივის გამოყენების მიზნობრივი დანიშნულების შეცვლით.

4. ფარდობითი ფასების, ტექნოლოგიის შეცვლის ან სხვა მოვლენის გამო ობიექტის (რომლის არსებობაც ცნობილია, მაგრამ არ არის კლასიფიცირებული როგორც ეკონომიკური აქტივი), ეკონომიკურ აქტივად აღიარება არასაოპერაციო აქტივის ღირებულების ასახვისა და მისი ბალანსზე დამატების მიზნით აისახება როგორც არასაოპერაციო შემოსავლები; არასაოპერაციო ხარჯების ასახვა ხდება მაშინ, როდესაც საჭიროა ეკონომიკური აქტივის ბალანსიდან ჩამოწერა, იმის გამო, რომ მას არ შეუძლია ეკონომიკური სარგებლის მოტანა ან მესაკუთრეს ადარ სურს ან უნარი არ შესწევს, რომ განახორციელოს საკუთრების უფლებები აღნიშნულ აქტივთან მიმართებით.

5. არასაოპერაციო შემოსავალი/ხარჯი განისაზღვრება კონკრეტულ სააღრიცხვო პერიოდთან მიმართებით და გამოითვლება საანგარიშგებო პერიოდის დასრულებისას.

6. აქტივების/ვალდებულებების სხვა მოცულობითი ცვლილებები, რომლებიც ხდება კონკრეტულ მომენტში, უნდა აღირიცხოს მოხდენისთანავე.

თავი XI **დაფინანსება**

მუხლი 44. დაფინანსების აღრიცხვა

1. დაფინანსება ბუღალტრული აღრიცხვის ანგარიშთა გეგმის მიხედვით აღირიცხება ორ ანგარიშზე: ბიუჯეტიდან მიღებული დაფინანსება – (4100) და ბიუჯეტიდან მიღებული დაფინანსება პენსიებისა და დახმარებების გასაცემად – (4200).

2. ანგარიშზე – „ბიუჯეტიდან მიღებული დაფინანსება“ (4100) – აღირიცხება ორგანიზაციისათვის ბიუჯეტით განსაზღვრული გადასახდელების დასაფინანსებლად გამოყოფილი სახსრები (საბიუჯეტო სახსრები, კრედიტები და გრანტები). ბიუჯეტიდან დაფინანსების მიღება აიასახება 1250 ანგარიშის დებეტსა და 4100 ანგარიშის კრედიტში.

3. ანგარიშზე – „ბიუჯეტიდან მიღებული დაფინანსება პენსიებისა და დახმარებების გასაცემად“ (4200) – აღირიცხება პენსიებისა და დახმარებების გასაცემად ბიუჯეტიდან მიღებული დაფინანსების თანხები. მიღებული დაფინანსების თანხები აიასახება 1250 ანგარიშის დებეტსა და 4200 ანგარიშის კრედიტში.

4. მიმდინარე წელს გადახდილი თანხების მობრუნება აისახება დაფინანსების (4000) შესაბამისი ანგარიშების დებეტში 1250 ანგარიშის კრედიტთან კორესპონდენციით.

5. გასულ წლებში გაწეული ხარჯების დასაფინანსებლად გადახდილი და გამოუყენებელი საბიუჯეტო სახსრების მობრუნება ორგანიზაციის ანგარიშებზე, აღირიცხება მოთხოვნები ფულად

სახსრებზე აქტივების/მომსახურების მიწოდებით ანგარიშის (1355) დებეტში და ხარჯების შესაბამისი ანგარიშის კრედიტში. ბიუჯეტის წინაშე ვალდებულების წარმოქმნა აისახება წმინდა ღირებულების/საანგარიშგებო პერიოდის მოგება/ზარალის (5100/5210) ანგარიშის დებეტში და 3245 ანგარიშის კრედიტში. ვალდებულების დაფარვა აისახება 3245 ანგარიშის დებეტსა და ფულადი სახსრების ანგარიშის (1100-1200) კრედიტში.

6. გასულ წლებში ავანსად გადახდილი თანხების მობრუნება, თანხის ორგანიზაციის ანგარიშებზე განთავსების შემთხვევაში, აღირიცხება ფულადი სახსრების (1100-1200) ანგარიშის დებეტში და მოთხოვნების ანგარიშის კრედიტში; ამასთან, მობრუნებული თანხებით წარმოიქმნება ბიუჯეტის წინაშე ვალდებულება და აღირიცხება წმინდა ღირებულების/საანგარიშგებო პერიოდის მოგება/ზარალის (5100/5210) ანგარიშის დებეტსა და ბიუჯეტის წინაშე დარიცხული ვალდებულებების (3245) ანგარიშის კრედიტში, ხოლო თანხის ბიუჯეტში ჩარიცხვის შემთხვევაში, ვალდებულების დაფარვა აისახება ვალდებულების ანგარიშის დებეტში და ფულადი სახსრების ანგარიშის კრედიტში.

7. იმ შემთხვევაში, როცა დებიტორის მიერ მოხდება მობრუნებული თანხის ბიუჯეტში ჩარიცხვა, (საბიუჯეტო ორგანიზაციის საბანკო ანგარიშის გაუვლელად და ხაზინის ანგარიშზე დეპოზიტად განთავსების გარეშე), აღირიცხება აისახება ბიუჯეტის წინაშე დარიცხული ვალდებულების წარმოქმნა წმინდა ღირებულების/საანგარიშგებო პერიოდის მოგება/ზარალის (5100/5210) ანგარიშის დებეტში და 3245 ანგარიშის კრედიტში და მოხდება ვალდებულების გადაფარვა მოთხოვნის ანგარიშით.

8. დაფინანსების ანგარიშები გადაიხურება წმინდა ღირებულების (5100) ანგარიშზე.

მუხლი 45. დაფინანსების სააღრიცხვო პოლიტიკა

1. ბიუჯეტიდან მიღებული დაფინანსება საბიუჯეტო ორგანიზაციის მიერ ფინანსურ ანგარიშგებაში აისახება ასიგნებების ფარგლებში გაწეული საკასო ხარჯების შესაბამისი მოცულობით.

2. ბიუჯეტით განსაზღვრული ასიგნებების ფარგლებში მიღებული დაფინანსება ორგანიზაციების მიერ აღირიცხება საკასო მეთოდით.

3. მესამე პირის მიერ განხორციელებული გადახდები, ორგანიზაციის მიერ სააღრიცხვო ჩანაწერებში და ანგარიშგებაში აღიარდება როგორც ბიუჯეტიდან მიღებული დაფინანსება.

თავი XII კაპიტალი

მუხლი 46. კაპიტალის აღრიცხვა

1. ორგანიზაციის საერთო საქმიანობის და ფინანსური მდგომარეობის შესახებ შემაჯამებელი ინფორმაციის მისაღებად გამოიყენება დამაბალანსებელი მუხლები - წმინდა ღირებულების (5100) და საკუთარი კაპიტალის (5200) ანგარიშები.

2. წმინდა ღირებულება/საკუთარი კაპიტალი შესაძლებელია იყოს დადებითი ან უარყოფითი.

3. ანგარიშზე „წმინდა ღირებულება“ (5100) – გადაიხურება ბიუჯეტიდან მიღებული დაფინანსების, შემოსავლების, ხარჯების, არასაოპერაციო შემოსავლების და ხარჯების ანგარიშები (ეკონომიკური საქმიანობით მიღებული შემოსავლებისა და გაწეული ხარჯების გარდა), ასევე ბიუჯეტის წინაშე დარიცხული ვალდებულებები.

4. წმინდა ღირებულება წარმოადგენს დამაბალანსებელ მუხლს და ტოლია ყველა აქტივის (გარდა ეკონომიკური საქმიანობით მიღებული აქტივებისა) მთლიან ღირებულებას გამოკლებული ყველა ვალდებულების (გარდა ეკონომიკური საქმიანობით წარმოქმნილი ვალდებულებებისა) მთლიანი ღირებულება.

5. ორგანიზაციის ლიკვიდაციის შემთხვევაში, სახელმწიფო ერთეულზე საბიუჯეტო სახსრებით მიღებული აქტივების და წარმოქმნილი ვალდებულებების გადაცემა სამართალმემკვიდრის მიერ

აღრიცხვაში აისახება გრანტის შემოსავლის/ხარჯის კრედიტში/დებეტში, თუ ლიკვიდაციის პირობებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული.

6. საკუთარ კაპიტალში აისახება საანგარიშგებო პერიოდის მოგება/ზარალი: გაუნაწილებელი მოგება და დაუფარავი ზარალი.

7. ანგარიში „საკუთარი კაპიტალი“ (5200) მოიცავს: საანგარიშგებო პერიოდის მოგება/ზარალს (5210); გაუნაწილებელ მოგებას (5220) და დაუფარავ ზარალს (5230).

8. ანგარიშზე „საანგარიშგებო პერიოდის მოგება/ზარალი“ (5210) – აღრიცხება საანგარიშო პერიოდის განმავლობაში ეკონომიკური საქმიანობიდან მიღებული შედეგი (შემოსავლებსა და ხარჯებს შორის სხვაობა).

9. საანგარიშო წლის ბოლოს მოგება/ზარალის (5210) ანგარიშის ნაშთი გადაიტანება შესაბამისად, გაუნაწილებელი მოგების (5220) ან დაუფარავი ზარალის (5230) ანგარიშზე.

10. ანგარიშზე „გაუნაწილებელი მოგება“ (5220) – აღრიცხება გასულ წლებში მიღებული მოგების გაუნაწილებელი თანხები, აგრეთვე საანგარიშო წლის მოგების თანხა, რომელიც დარჩა გაუნაწილებელი. გაუნაწილებელი მოგების ზრდა აისახება საანგარიშგებო პერიოდის მოგება/ზარალის ანგარიშის (5210) დებეტში გაუნაწილებელი მოგების (5220) ანგარიშის კრედიტთან კორესპონდენციით, ხოლო გაუნაწილებელი მოგების გამოყენება - გაუნაწილებელი მოგების (5220) ანგარიშის დებეტში შესაბამის ანგარიშებთან კორესპონდენციით.

11. ანგარიშზე „დაუფარავი ზარალი“ (5230) – აღრიცხება გასული წლებისა და საანგარიშო წლის ზარალის თანხები. დაუფარავი ზარალის ზრდა აისახება 5230 ანგარიშის დებეტსა და საანგარიშგებო პერიოდის მოგება/ზარალის ანგარიშის (5210) კრედიტში, ხოლო ზარალის დაფარვა (ჩამოწერა) - შესაბამისი ანგარიშის დებეტსა და დაუფარავი ზარალის (5230) ანგარიშის კრედიტში.

თავი XIII საცნობარო მუხლები

მუხლი 47. საცნობარო მუხლების აღრიცხვა

1. იმ მუხლების შესახებ დამატებითი ინფორმაციის უზრუნველსაყოფად, რომლებიც მიეკუთვნება ბალანსს, მაგრამ არ აღრიცხება საბალანსო მუხლებად, შესაძლებელია ბალანსის საცნობარო მუხლებში აღრიცხვა.

2. საცნობარო მუხლში „საოპერაციო იჯარით აღებული აქტივები და მათთან დაკავშირებული დანახარჯები“ (01) – აღრიცხება ის აქტივები, რომლებიც მიღებულია იჯარით სხვა ორგანიზაციებისაგან, იჯარის ხელშეკრულებაში გათვალისწინებული ღირებულებით. იჯარით აღებული აქტივების ანალიზური აღრიცხვა წარმოებს მეიჯარეებისა და აქტივების თითოეული ობიექტის მიხედვით (მეიჯარის მიერ მიკუთვნებული საინვენტარო ნომრებით) მატერიალურ ფასეულობათა რაოდენობრივ-თანხობრივი აღრიცხვის დავთრებში. იჯარით აღებულ აქტივებზე მოიჯარის მიერ გაწეული დანახარჯები საქონლის და მომსახურების ხარჯვით კატეგორიაში ჩამოიწერება.

3. საცნობარო მუხლში „პასუხსაგებ შენახვაზე მიღებული მატერიალური ფასეულობები“ (02) – აღრიცხება ორგანიზაციის მიერ დროებით, პასუხსაგებ შენახვაზე მიღებული მატერიალური ფასეულობები (მათ შორის, ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სამეცნიერო-კვლევითი და საცდელ-საკონსტრუქტორო სამუშაოების შესასრულებლად მიღებული სპეციალური მოწყობილობები და სხვ.), გარდა სახელმწიფოს საკუთრებაში მიქცეული მოძრავი ქონებისა და

„სახელმწიფო ქონების შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად განსაკარგავად გადაცემული მოძრავი ქონებისა, რომლის აღრიცხვა, შენახვა, შეფასება და განკარგვის წესი რეგულირდება მოქმედი კანონმდებლობით. პასუხსაგებ შენახვაზე მიღებულ მატერიალურ ფასეულობათა ანალიზური აღრიცხვა რაოდენობრივ-თანხობრივად წარმოებს მესაკუთრე ორგანიზაციის, ფასეულობათა სახეების, ხარისხის და შენახვის ადგილების მიხედვით როგორც სახელშეკრულებო, ისე შეძენის ფასებით, ბუღალტრული აღრიცხვის დავთრებში.

4. საცნობარო მუხლში „გადახდისუუნარო დებიტორების ჩამოწერილი დავალიანება“ (03) – აღირიცხება გადახდისუუნარო დებიტორების ჩამოწერილი დავალიანებები, მათი ჩამოწერის მომენტიდან ხუთი წლის განმავლობაში, მათზე მეთვალყურეობისა და მოვალეთა ქონებრივი მდგომარეობის შეცვლის შემთხვევაში დავალიანებათა შესაძლო ამოღების მიზნით. ამ დავალიანებების დასაფარად მიღებული თანხები ჩამოიწერება მოცემული მუხლიდან და ექვემდებარება შესაბამის ანგარიშებზე აღრიცხვას. გადახდისუუნარო დებიტორების ჩამოწერილ დავალიანებათა ანალიზური აღრიცხვა წარმოებს მიმდინარე ანგარიშებისა და დებიტორული დავალიანებების აღრიცხვის დავთარში დებიტორების რეკვიზიტების მითითებით.

5. საცნობარო მუხლში „ხარჯებში ჩამოწერილი მარაგები ექსპლუატაციაში“ (04) – აღირიცხება ექსპლუატაციაში გადაცემული, ხარჯებში ასახული მატერიალური მარაგები, თუ ასეთი მატერიალური მარაგების აღრიცხვა ორგანიზაციის სააღრიცხვო პოლიტიკითაა განსაზღვრული.

6. საცნობარო მუხლში „პირობითი მოთხოვნები“ (05) – აღირიცხება ისეთი მოთხოვნები, რომლებიც ძალაში შედის მხოლოდ შეთანხმებული პირობის ან პირობების წარმოქმნისას, უფლებების დადგენით, რამაც შეიძლება გავლენა იქონიოს მომავალ გადაწყვეტილებებზე, მათ შორის, მოთხოვნები მიყენებული ზიანის ასანაზღაურებლად, მოთხოვნები განხილვის სტადიაში მყოფ სასამართლო საქმეებთან დაკავშირებით და სხვა მოთხოვნები.

7. საცნობარო მუხლში „პირობითი ვალდებულებები“ (06) – აღირიცხება ვალდებულებები, რომლებიც ძალაში შედის მხოლოდ შეთანხმებული პირობის ან პირობების წარმოქმნისას; მოვალეობების დადგენით, რომელმაც შეიძლება გავლენა იქონიოს მომავალ გადაწყვეტილებებზე, მათ შორის, მესამე მხარისათვის გადახდის გარანტია – აკრედიტაციის, საკრედიტო ხაზების, გაუთვალისწინებელ საგადასახადო ვალდებულებებთან დაკავშირებული ხარჯების დაფარვის გარანტიების, რომლებიც წარმოიქმნება მთავრობასა და სხვა ერთეულებს შორის გაფორმებული ხელშეკრულებებით ან სხვა სახით და სხვა ვალდებულებები.

8. საცნობარო მუხლში „საკუთარი სახსრებით კაპიტალის შექმნა“ (07) – აღირიცხება დანახარჯები, რომლებიც გაიწევა კაპიტალის საკუთარი სახსრებით შექმნასთან დაკავშირებით, მათ შორის, მომუშავეთა ანაზღაურება, საქონელი და მომსახურება და ა. შ.

9. საცნობარო მუხლში „ამორტიზებული ძირითადი აქტივები“ (08) – აღირიცხება სრულად გაცვეთილი (ამორტიზებული) ძირითადი აქტივები, საწყისი (ისტორიული) ღირებულების, არსებითი გაუმჯობესების, გადაფასების შედეგად განსაზღვრული ღირებულებების მითითებით, მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად ჩამოწერამდე.

10. საცნობარო მუხლში „ვადაგადაცილებული დავალიანებები“ (09) – აღირიცხება საანგარიშო წლის წინა პერიოდებში წარმოქმნილი და დაუფარავი ყველა სახის კრედიტორული დავალიანება.

11. საცნობარო მუხლში „ექსპლუატაციაში მყოფი ხარჯებში ჩამოწერილი გრძელვადიანი მცირეფასიანი აქტივები“ (10) – აღირიცხება ექსპლუატაციაში გადაცემული, ხარჯებში ჩამოწერილი გრძელვადიანი მცირეფასიანი აქტივები, თუ ასეთი მცირეფასიანი აქტივების აღრიცხვა ორგანიზაციის სააღრიცხვო პოლიტიკითაა განსაზღვრული.

12. საცნობარო მუხლში „განსაკარგავად გადასაცემი მოძრავი ქონება“ (11) – აღირიცხება „სახელმწიფო ქონების შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად ორგანიზაციის მიერ სსიპ – საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მომსახურების სააგენტოსათვის განსაკარგავად გადასაცემი მოძრავი ქონება, სსიპ – საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მომსახურების სააგენტოსათვის გადაცემამდე (მიღება-ჩაბარების აქტის გაფორმებამდე).

13. საცნობარო მუხლში „საბანკო გარანტიები“ (12) – აღირიცხება ორგანიზაციის მიერ სესხის დროულად არგადახდის შემთხვევაში ბანკის მხრიდან ფულადი ფორმით აღებული ვალდებულება.

ბუღალტრული აღრიცხვის ანგარიშთა გეგმა

ანგარიშები	ბუღალტრული ანგარიშის N	საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მოხოი
აქტივები	1100-2400	
ფინანსური აქტივები და მოთხოვნები	1100-1500	62
მოკლევადიანი ფინანსური აქტივები	1100-1300	62
ფულადი სახსრები	1100-1200	6212
ნაღდი ფული სალაროში ეროვნულ ვალუტაში	1110	
ნაღდი ფული სალაროში უცხოურ ვალუტაში	1120	
მიმდინარე ანგარიში ბანკში ეროვნულ ვალუტაში	1210	
სხვა ანგარიშები ბანკში	1220	
მიმდინარე ანგარიში არასაბიუჯეტო სახსრებისათვის	1230	
ანგარიში მიზნობრივი გრანტების და მიზნობრივი დაფინანსებისათვის	1240	
ანგარიში საბიუჯეტო სახსრებით ორგანიზაციის საკასო ხარჯებისათვის	1250	
დეპოზიტები ხაზინაში ეროვნულ ვალუტაში	1260	
დეპოზიტები ხაზინაში უცხოურ ვალუტაში	1270	
ხაზინის სავალუტო ანგარიში	1280	
სხვა ანგარიშები ხაზინაში	1290	
სხვა მოკლევადიანი ფინანსური აქტივები	1300	
ფასიანი ქაღალდები, გარდა აქციებისა	1310	6213
მოკლევადიანი სესხები	1320	6214
მოკლევადიანი საბიუჯეტო სესხები	1321	
მოკლევადიანი სესხები არასაბიუჯეტო სახსრებით	1322	
აქციები და სხვა კაპიტალი	1330	6215
წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტები	1340	6217
სხვა მოკლევადიანი დებიტორული დავალიანებები	1350	6218
საბიუჯეტო სესხებზე დარიცხული პროცენტები	1351	
არასაბიუჯეტო სესხებზე დარიცხული პროცენტები	1352	
დეპოზიტებზე და სხვა ფინანსური აქტივებზე დარიცხული პროცენტები	1353	
მოთხოვნები დარიცხული ჯარიმებით, სანქციებით და საკუთრებასთან დაკავშირებული სხვა შემოსავლებით	1354	
მოთხოვნები ფულად სახსრებზე აქტივების/მომსახურების მიწოდებით	1355	

გადახდილი დღგ	1356	
წინასწარ გადახდილი მოგების გადასახადი	1357	
სხვა საგადასახადო აქტივი	1358	
მოთხოვნები ფულადი სახსრების დანაკლისებით	1359	
სხვა დანარჩენი მოკლევადიანი ფინანსური აქტივები	1360	
სხვა მოკლევადიანი მოთხოვნები	1400	
მოთხოვნები ბარტერით	1410	
მოთხოვნები სადაზღვევო კომპანიების მიმართ	1420	
მოთხოვნები წინასწარი გადახდებით	1430	
მოთხოვნები საქონლის და მომსახურების მიღებაზე წინასწარი გადახდებით	1431	
მოთხოვნები არაფინანსური აქტივების მიღებაზე წინასწარი გადახდებით	1432	
მოთხოვნები არაფინანსური აქტივების დანაკლისებით	1440	
ანგარიშვალდებული პირების მიმართ მოთხოვნები	1450	
ანგარიშვალდებული პირების მიმართ მოთხოვნები ავანსად გაცემული თანხებით	1451	
ანგარიშვალდებული პირების მიმართ მოთხოვნები სხვა თანხებით	1452	
მომუშავეების მიმართ მოთხოვნები	1460	
მოთხოვნები მივლინებით ქვეყნის შიგნით	1461	
მოთხოვნები მივლინებით ქვეყნის გარეთ	1462	
მომუშავეების მიმართ სხვა მოკლევადიანი მოთხოვნები	1463	
მოთხოვნები წინასწარ გადახდილი გადასახდელებით	1470	
სხვა დანარჩენი მოკლევადიანი მოთხოვნები	1480	
გრძელვადიანი ფინანსური აქტივები და მოთხოვნები	1500	
გრძელვადიანი სესხები	1510	
გრძელვადიანი საბიუჯეტო სესხები	1511	
გრძელვადიანი სესხები არასაბიუჯეტო სახსრებით	1512	
აქციები და სხვა კაპიტალი	1520	
სხვა გრძელვადიანი ფინანსური აქტივები	1530	
სხვა გრძელვადიანი მოთხოვნები	1540	
არაფინანსური აქტივები	1600-2000	
მოკლევადიანი არაფინანსური აქტივები	1600	
მატერიალური მარაგები	1600	612
სტრატეგიული მარაგები	1610	6121
სხვა მატერიალური მარაგები	1620	6122
ნედლეული და მასალები	1621	61221
დაუმთავრებელი წარმოება/მომსახურება	1622	61222
მზა პროდუქცია	1623	61223

შემდგომი რეალიზაციისათვის შეძენილი საქონელი	1624	61224
ფულადი დოკუმენტები	1625	
სათადარიგო ნაწილები	1626	
სხვა დანარჩენი მატერიალური მარაგები	1627	
გრძელვადიანი არაფინანსური აქტივები	2100-2400	
ძირითადი აქტივები	2100	611
შენობა-ნაგებობები	2110	6111
საცხოვრებელი შენობები	2111	61111
არასაცხოვრებელი შენობები	2112	61112
საგზაო მაგისტრალები	2113	61113
ქუჩები	2114	61114
გზები	2115	61115
ხიდები	2116	61116
გვირაბები	2117	61117
გაყვანილობის სისტემები	2118	61118-61119-611110
სხვა ნაგებობები	2119	611111
მანქანა-დანადგარები და ინვენტარი	2120	6112
სატრანსპორტო საშუალებები	2121	61121
სხვა მანქანა-დანადგარები და ინვენტარი	2122	61122
სხვა ძირითადი აქტივები	2130	6113
კულტივირებული აქტივები	2131	61131
არამატერიალური ძირითადი აქტივები	2132	61132
სხვა დანარჩენი ძირითადი აქტივები	2140	
დაუმთავრებელი ძირითადი აქტივი	2141	
საოპერაციო იჯარით მიღებული ქონების არსებითი გაუმჯობესება	2142	
გრძელვადიანი მცირეფასიანი აქტივები	2200	2
ტექნიკა	2210	
ინვენტარი	2220	
მოწყობილობა	2230	
სხვა მცირეფასიანი აქტივები	2240	
ფასეულობები	2300	613
ძვირფასი ქვები და ლითონები	2310	
ხელოვნების ნიმუშები	2320	
სხვა ფასეულობები	2330	
არაწარმოებული აქტივები	2400	614
მიწა	2410	6141
წიაღისეული	2420	6142
სხვა ბუნებრივი აქტივები	2430	6143

არაწარმოებული არამატერიალური აქტივები	2440	6144
ვალდებულებები	3000	
მოკლევადიანი ფინანსური ვალდებულებები	3100	63
ვალდებულებები დეპოზიტებით	3110	6312
ვალდებულებები ფასიანი ქაღალდებით, გარდა აქციებისა	3120	6313
ვალდებულებები მოკლევადიანი სესხებით	3130	6314
მოკლევადიანი ვალდებულებები საბიუჯეტო სესხებით	3131	
მოკლევადიანი სასესხო ვალდებულებები არასაბიუჯეტო სახსრებით	3132	
ვალდებულებები აქციებით და სხვა კაპიტალით	3140	6315
წარმოებული ფინანსური ინსტრუმენტები	3150	6317
სხვა მოკლევადიანი კრედიტორული დავალიანებები	3200	6318
საქონლის და მომსახურების მოწოდებით დარიცხული ვალდებულებები	3210	
არაფინანსური აქტივების მოწოდებით დარიცხული ვალდებულებები	3220	
ვალდებულებები ბარტერით	3230	
საგადასახადო და ბიუჯეტის წინაშე სხვა ვალდებულებები	3240	
გადასახდელი მოგების გადასახადი	3241	
გადასახდელი დღგ	3242	
გადასახდელი საშემოსავლო გადასახადი	3243	
სხვა გადასახდელები	3244	
ბიუჯეტის წინაშე დარიცხული ვალდებულებები	3245	
მომუშავეთან და სტიპენდიანტებთან დაკავშირებული ვალდებულებები	3250	
შტატით მომუშავეთათვის დარიცხული ხელფასები	3251	
შტატგარეშე მომუშავეთათვის დარიცხული ხელფასები	3252	
ვალდებულებები მივლინებით ქვეყნის შიგნით	3253	
ვალდებულებები მივლინებით ქვეყნის გარეთ	3254	
დამქირავებლის მიერ ფულადი ფორმით გაწეული სოციალური დახმარებით დარიცხული ვალდებულებები	3255	
დამქირავებლის მიერ სასაქონლო ფორმით გაწეული სოციალური დახმარებით დარიცხული ვალდებულებები	3256	
ვალდებულებები ორგანიზაციის მომუშავეების ხელფასებიდან დაკავებული თანხებით	3257	
გადასახდელი სტიპენდიები	3258	
სოციალური დაზღვევის ანარიცხები	3259	
ვალდებულებები დეპონენტების მიმართ	3260	
სოციალური დახმარებით დარიცხული ვალდებულებები	3270	
ფულადი ფორმით გაწეული სოციალური დახმარებით დარიცხული ვალდებულებები	3271	

სასქონლო ფორმით გაწეული სოციალური დახმარებით დარიცხული ვალდებულებები	3272	
სხვა მოკლევადიანი კრედიტორული დავალიანებები	3280	
წინასწარ მიღებული საიჯარო ქირა	3281	
წინასწარ მიღებული სხვა შემოსავლები	3282	
დარიცხული გადასახდელი რენტა	3283	
დარიცხული გადასახდელი პროცენტები	3284	
გადასახდელი დივიდენდები	3285	
სხვა დარიცხული მოკლევადიანი ვალდებულებები	3286	
გრძელვადიანი ფინანსური ვალდებულებები და კრედიტორული დავალიანებები	3300	
გრძელვადიანი ვალდებულებები სესხებით	3310	
გრძელვადიანი ვალდებულებები საბიუჯეტო სესხებით	3311	
გრძელვადიანი სასესხო ვალდებულებები არასაბიუჯეტო სახსრებით	3312	
სხვა გრძელვადიანი ფინანსური ვალდებულებები	3320	
გრძელვადიანი კრედიტორული დავალიანებები	3330	
საქონლის და მომსახურების მოწოდებით დარიცხული გრძელვადიანი კრედიტორული დავალიანებები	3331	
არაფინანსური აქტივების მოწოდებით დარიცხული გრძელვადიან კრედიტორული დავალიანებები	3332	
სხვა გრძელვადიანი კრედიტორული დავალიანებები	3333	
დაფინანსება	4000	
ბიუჯეტიდან მიღებული დაფინანსება	4100	
ბიუჯეტიდან მიღებული დაფინანსება პენსიებისა და დახმარებების გასაცემად	4200	
კაპიტალი	5000	
წმინდა ღირებულება	5100	
საკუთარი კაპიტალი	5200	
საანგარიშგებო პერიოდის მოგება/ზარალი	5210	
გაუნაწილებელი მოგება	5220	
დაუფარავი ზარალი	5230	
შემოსავლები	6000	
გადასახადები	6100	1
სოციალური შენატანები	6200	11
გრანტები	6300	12

გრანტები ფულადი ფორმით	6310	
მიმდინარე გრანტები ფულადი ფორმით	6311	
კაპიტალური გრანტები ფულადი ფორმით	6312	
გრანტები სასაქონლო ფორმით	6320	
მიმდინარე გრანტები სასაქონლო ფორმით	6321	
კაპიტალური გრანტები სასაქონლო ფორმით	6322	
სხვა შემოსავლები	6400	14
ქონებასთან დაკავშირებული შემოსავლები	6410	141
პროცენტები	6411	1411
დივიდენდები	6412	1412
კვაზი კორპორაციების შემოსავლიდან ამოღებული თანხები	6413	1413
ქონებასთან დაკავშირებული შემოსავალი, რომელიც სადაზღვევო პოლისის მფლობელებზე კრცელდება	6414	1414
რენტა	6415	1415
საქონლისა და მომსახურების გაყიდვები	6420	142
საბაზრო წესით გაყიდული საქონელი და მომსახურება	6421	1421
ადმინისტრაციული მოსაკრებლები	6422	1422
არასაბაზრო წესით გაყიდული საქონელი და მომსახურება	6423	1423
საქონლისა და მომსახურების პირობითი გაყიდვები	6424	1424
სანქციები ჯარიმები და საურავები	6430	143
ნებაყოფლობითი ტრანსფერები, გარდა გრანტებისა	6440	144
მიმდინარე ნებაყოფლობითი ტრანსფერები, გარდა გრანტებისა	6441	
კაპიტალური ნებაყოფლობითი ტრანსფერები, გარდა გრანტებისა	6442	
სხვა არაკლასიფიცირებული შემოსავლები	6450	145
ხარჯები	7000	2
მომუშავეთა ანაზღაურება	7100	21
ხელფასები	7110	121
ხელფასები ფულადი ფორმით	7111	1211
ხელფასები სასაქონლო ფორმით	7112	1212
სოციალური შენატანები	7120	212
საქონელი და მომსახურება	7200	22
შტატგარეშე მომუშავეთა ანაზღაურება	7210	221
მივლინება	7220	222
ოფისის ხარჯები	7230	223
წარმომადგენლობითი ხარჯები	7240	224
კვებისა და სამედიცინო ხარჯები	7250	225; 226
კვების ხარჯები	7251	225
სამედიცინო ხარჯები	7252	226
რბილი ინვენტარისა და უნიფორმის შეძენის და პირად ჰიგიენასთან დაკავშირებული ხარჯები	7260	227

ტარნსპორტის, ტექნიკისა და იარაღის ექსპლუატაციისა და მოვლა-შენახვის ხარჯები	7270	228
სამხედრო ტექნიკისა და ტყვია-წამლის შეძენის ხარჯები	7280	229
სხვა დანარჩენი საქონელი და მომსახურება	7290	2210
ძირითადი კაპიტალის მოხმარება	7300	23
ძირითადი აქტივების ფიზიკური ცვეთა	7310	
მორალური ცვეთა და შემთხვევითი დაზიანებით გამოწვეული დანაკარგები	7320	
პროცენტი	7400	24
სუბსიდიები	7500	25
გრანტები	7600	26
გრანტები ფულადი ფორმით	7610	
მიმდინარე გრანტები ფულადი ფორმით	7611	
კაპიტალური გრანტები ფულადი ფორმით	7612	
გრანტები სასაქონლო ფორმით	7620	
მიმდინარე გრანტები სასაქონლო ფორმით	7621	
კაპიტალური გრანტები სასაქონლო ფორმით	7622	
სოციალური უზრუნველყოფა	7700	27
სოციალური დაზღვევა	7710	271
სოციალური დახმარება	7720	272
დამქირავებლის მიერ გაწეული სოციალური დახმარება	7730	273
სხვა ხარჯები	7800	28
ქონებასთან დაკავშირებული ხარჯები გარდა პროცენტისა	7810	281
სხვადასხვა ხარჯები	7820	282
სხვადასხვა მიმდინარე ხარჯები	7821	2821
სხვადასხვა კაპიტალური ხარჯები	7822	2822
რეალიზებული მარაგების ხარჯი	7900	
არასაოპერაციო შემოსავლები/ხარჯები	8000	
არასაოპერაციო შემოსავლები	8100	
არასაოპერაციო ხარჯები	8200	
საცნობარო მუხლები		
საოპერაციო იჯარით აღებული ძირითადი აქტივები და მათთან დაკავშირებული დანახარჯები	01	
პასუხსაგებ შენახვაზე მიღებული მატერიალური ფასეულობები	02	
გადახდისუუნარო დებიტორების ჩამოწერილი დავალიანება	03	
ხარჯებში ჩამოწერილი მარაგები ექსპლუატაციაში	04	
პირობითი მოთხოვნები	05	

პირობითი ვალდებულებები	06	
საკუთარი სახსრებით კაპიტალის შექმნა	07	
ამორტიზებული ძირითადი აქტივები	08	
ვადაგადაცილებული დავალიანებები	09	
ექსპლუატაციაში მყოფი ხარჯებში ჩამოწერილი გრძელვადიანი მცირეფასიანი აქტივები	10	
განსაკარგავად გადასაცემი მოძრავი ქონება	11	
საბანკო გარანტიები	12	